

ΔΙΑΒΙΒΑΣΤΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

του : Προεδρείου

προς : τη Συνέλευση

Αριθ. προηγ. εγγρ.: CONV 805

Θέμα : **Σχέδιο Συντάγματος, Τόμος II**

- Αναθεωρημένο σχέδιο κειμένου των Μερών II, III και IV

Επισυνάπτονται για τα μέλη της Συνέλευσης το αναθεωρημένο κείμενο των Μερών II, III και IV του Συντάγματος, στο οποίο περιλαμβάνονται οι διατάξεις που περιέχονται ήδη στο έγγραφο CONV 805/03 και αφορούν :

- τις οριζόντιες διατάξεις
  - την οικονομική διακυβέρνηση
  - ψηφοφορία στην ΚΕΠΠΑ
  - τα άρθρα του Μέρους III σχετικά με τα όργανα, τα οποία προσαρμόστηκαν ώστε να συμφωνούν με τις διατάξεις του Μέρους I,
- καθώς και ορισμένες τεχνικές διορθώσεις.

Το αναθεωρημένο αυτό κείμενο δεν προδικάζει περαιτέρω αλλαγές, οι οποίες ενδέχεται να επέλθουν βάσει των γραπτών τροπολογιών του Μέρους III, τις οποίες υπέβαλαν ορισμένα μέλη της Συνέλευσης ή θα θελήσουν να υποβάλουν έως τη Δευτέρα 23 Ιουνίου, στις 12.00. Εάν το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Θεσσαλονίκης αποφασίσει να δώσει στη Συνέλευση μερικές ακόμη εβδομάδες ώστε να οριστικοποιήσει το Μέρος III, το Προεδρείο θα κυκλοφορήσει αναθεωρημένη μορφή, προκειμένου να επιτευχθεί οριστικά γενική συναίνεση ως προς το συγκεκριμένο Μέρος του Συντάγματος έως τις 11 Ιουλίου το αργότερο.

Υπενθυμίζεται ότι οι τροπολογίες του Μέρους III δεν πρέπει να έχουν ως στόχο την τροποποίηση ισχυουσών διατάξεων σχετικά με τις πολιτικές, εξαιρουμένων, ασφαλώς, τομέων, όπως η εξωτερική πολιτική, η οικονομική διακυβέρνηση, η ελευθερία, η ασφάλεια και η δικαιοσύνη, οι οποίοι έχουν εξετασθεί στα πλαίσια της Συνέλευσης σε επίπεδο ομάδων εργασίας και σε επίπεδο συνόδου ολομέλειας.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Σελίδα

<u>ΜΕΡΟΣ II: ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΕΡΙ ΘΕΜΕΛΙΩΔΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΗΣ ΕΝΩΣΗΣ</u>	6
ΠΡΟΟΙΜΙΟ	7
ΤΙΤΛΟΣ I. - ΑΞΙΟΠΡΕΠΕΙΑ	8
ΤΙΤΛΟΣ II - ΕΛΕΥΘΕΡΙΕΣ	9
ΤΙΤΛΟΣ III- ΙΣΟΤΗΤΑ	12
ΤΙΤΛΟΣ IV- ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΗ	14
ΤΙΤΛΟΣ V - ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΩΝ ΠΟΛΙΤΩΝ	17
ΤΙΤΛΟΣ VI- ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗ	18
ΤΙΤΛΟΣ VII- ΓΕΝΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ ΠΟΥ ΔΙΕΠΟΥΝ ΤΗΝ ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΟΥ ΧΑΡΤΗ	20
<u>ΜΕΡΟΣ III: ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΗΣ ΕΝΩΣΗΣ</u>	22
ΤΙΤΛΟΣ I - ΡΗΤΡΕΣ ΓΕΝΙΚΗΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ	23
ΤΙΤΛΟΣ II - ΑΠΑΓΟΡΕΥΣΗ ΔΙΑΚΡΙΣΕΩΝ ΚΑΙ ΙΘΑΓΕΝΕΙΑ	24
ΤΙΤΛΟΣ III - ΕΣΩΤΕΡΙΚΕΣ ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΔΡΑΣΕΙΣ	26
ΚΕΦΑΛΑΙΟ I - ΕΣΩΤΕΡΙΚΗ ΑΓΟΡΑ	26
Τμήμα 1 - Εγκαθίδρυση της Εσωτερικής Αγοράς	26
Τμήμα 2 - Ελεύθερη κυκλοφορία των προσώπων και των υπηρεσιών	27
Υποτμήμα 1 - Οι εργαζόμενοι	27
Υποτμήμα 2 - Ελευθερία εγκατάστασης	29
Υποτμήμα 3 - Ελευθερία παροχής υπηρεσιών	31
Τμήμα 3 - Ελεύθερη Κυκλοφορία των Εμπορευμάτων	34
Υποτμήμα 1 - Τελωνειακή ένωση	34
Υποτμήμα 2 - Τελωνειακή συνεργασία	35
Υποτμήμα 3 - Η απαγόρευση των ποσοτικών περιορισμών	35

Τμήμα 4 -	Κεφάλαια και Πληρωμές	37
Τμήμα 5 -	Κανόνες ανταγωνισμού	39
	Υποτμήμα 1 - Κανόνες που εφαρμόζονται στις επιχειρήσεις	39
	Υποτμήμα 2 - Ενισχύσεις που χορηγούνται από τα κράτη μέλη	42
Τμήμα 6 -	Φορολογικές Διατάξεις	44
Τμήμα 7 -	Η προσέγγιση των νομοθεσιών	45
ΚΕΦΑΛΑΙΟ II - ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ		48
Τμήμα 1 -	Οικονομική Πολιτική	48
Τμήμα 2 -	Νομισματική Πολιτική	53
Τμήμα 3 -	Θεσμικές Διατάξεις	57
Τμήμα 3α	Ειδικές διατάξεις για τα μέλη της Ευρωζώνης	59
Τμήμα 4 -	Μεταβατικές Διατάξεις	60
ΚΕΦΑΛΑΙΟ III- ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΣΕ ΑΛΛΟΥΣ ΕΙΔΙΚΟΥΣ ΤΟΜΕΙΣ		64
Τμήμα 1 -	Απασχόληση	64
Τμήμα 2 -	Κοινωνική πολιτική	67
	Υποτμήμα 1 - Το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο	72
Τμήμα 3 -	Οικονομική, κοινωνική και εδαφική συνοχή	73
Τμήμα 4 -	Γεωργία και αλιεία	75
Τμήμα 5 -	Περιβάλλον	79
Τμήμα 6 -	Προστασία των καταναλωτών	82
Τμήμα 7 -	Μεταφορές	83
Τμήμα 8 -	Διευρωπαϊκά δίκτυα	86
Τμήμα 9 -	Έρευνα και τεχνολογική ανάπτυξη και διάστημα	88
Τμήμα 10 -	Ενέργεια	92
ΚΕΦΑΛΑΙΟ IV- ΧΩΡΟΣ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ, ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΚΑΙ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ		93
Τμήμα 1 -	Γενικές διατάξεις	93
Τμήμα 2 -	Πολιτικές σχετικά με τον έλεγχο στα σύνορα, το άσυλο και τη μετανάστευση	95

Τμήμα 3 -	Δικαστική συνεργασία σε αστικές υποθέσεις	98
Τμήμα 4 -	Δικαστική συνεργασία σε ποινικές υποθέσεις	99
Τμήμα 5 -	Αστυνομική συνεργασία	102
ΚΕΦΑΛΑΙΟ -V	ΤΟΜΕΙΣ ΟΠΟΥ Η ΕΝΩΣΗ ΔΥΝΑΤΑΙ ΝΑ ΑΠΟΦΑΣΙΣΕΙ ΔΡΑΣΕΙΣ ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟΥ, ΣΥΜΠΛΗΡΩΣΗΣ Ή ΣΤΗΡΙΞΗΣ	104
Τμήμα 1 -	Δημόσια υγεία	104
Τμήμα 2 -	Βιομηχανία	106
Τμήμα 3 -	Πολιτισμός	107
Τμήμα 4 -	Παιδεία, επαγγελματική εκπαίδευση, νεολαία και αθλητισμός	108
Τμήμα 5 -	Πολιτική προστασία	110
Τμήμα 6 -	Διοικητική συνεργασία	111
ΤΙΤΛΟΣ IV-	ΣΥΝΔΕΣΗ ΤΩΝ ΥΠΕΡΠΟΝΤΙΩΝ ΧΩΡΩΝ ΚΑΙ ΕΛΛΑΦΩΝ	112
ΤΙΤΛΟΣ V -	ΕΞΩΤΕΡΙΚΗ ΔΡΑΣΗ ΤΗΣ ΕΝΩΣΗΣ	115
ΚΕΦΑΛΑΙΟ I-	ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ ΓΕΝΙΚΗΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ	115
ΚΕΦΑΛΑΙΟ II-	ΚΟΙΝΗ ΕΞΩΤΕΡΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ	117
Τμήμα 1 -	Κοινή εξωτερική πολιτική	117
Τμήμα 2 -	Κοινή πολιτική ασφάλειας και άμυνας	123
Τμήμα 3 -	Δημοσιονομικές διάταξης	126
ΚΕΦΑΛΑΙΟ III-	ΚΟΙΝΗ ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ	127
ΚΕΦΑΛΑΙΟ IV-	ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΜΕ ΤΡΙΤΕΣ ΧΩΡΕΣ ΚΑΙ ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΗ ΒΟΗΘΕΙΑ	128
Τμήμα 1 -	Συνεργασία για την ανάπτυξη	128
Τμήμα 2 -	Οικονομική, χρηματοοικονομική και τεχνική συνεργασία με τρίτες χώρες	130
Τμήμα 3 -	Ανθρωπιστική βοήθεια	131
ΚΕΦΑΛΑΙΟ V-	ΠΕΡΙΟΡΙΣΤΙΚΑ ΜΕΤΡΑ	132
ΚΕΦΑΛΑΙΟ VI	ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΣΥΜΦΩΝΙΕΣ	133

ΚΕΦΑΛΑΙΟ VII-ΣΧΕΣΕΙΣ ΜΕ ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΥΣ ΚΑΙ ΤΡΙΤΕΣ ΧΩΡΕΣ - ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΙΕΣ ΤΗΣ ΕΝΩΣΗΣ	136
ΚΕΦΑΛΑΙΟ VIII-ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΗΣ ΡΗΤΡΑΣ ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΗΣ	137
ΤΙΤΛΟΣ VI- Η ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΗΣ ΕΝΩΣΗΣ	138
ΚΕΦΑΛΑΙΟ I- ΘΕΣΜΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ	138
Τμήμα 1 - Όργανα	138
Υποτμήμα 1 - Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο	138
Υποτμήμα 2 - Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο	141
Υποτμήμα 3 - Το Συμβούλιο	142
Υποτμήμα 4 - Η Επιτροπή	143
Υποτμήμα 5 - Ευρωπαϊκό Δικαστήριο	145
Υποτμήμα 6 - Ελεγκτικό Συνέδριο	154
Τμήμα 2 - Συμβουλευτικά όργανα της Ένωσης	157
Υποτμήμα 1 - Η Επιτροπή των περιφερειών	157
Υποτμήμα 2 - Η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή	158
Τμήμα 3 - Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων	160
Τμήμα 4 - Κοινές διατάξεις για τα όργανα και τους οργανισμούς της Ένωσης	161
ΚΕΦΑΛΑΙΟ II- ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ	165
Τμήμα 1- Πολυετές δημοσιονομικό πλαίσιο	165
Τμήμα 2- Ετήσιος προϋπολογισμός της Ένωσης	166
Τμήμα 3- Εκτέλεση του προϋπολογισμού και απαλλαγή	169
Τμήμα 4- Κοινές διατάξεις	171
Τμήμα 5- Καταπολέμηση της απάτης	173
ΚΕΦΑΛΑΙΟ III- ΕΝΙΣΧΥΜΕΝΕΣ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΕΣ	174
ΤΙΤΛΟΣ VII - ΚΟΙΝΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ	177
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ I: ΠΡΩΤΟΚΟΛΛΟ ΠΟΥ ΤΡΟΠΟΠΟΙΕΙ ΤΗ ΣΥΝΘΗΚΗ ΕΥΡΑΤΟΜ	181
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ II: ΠΡΩΤΟΚΟΛΛΟ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΕΥΡΩΖΩΝΗ	183
<u>ΜΕΡΟΣ IV: ΓΕΝΙΚΕΣ ΚΑΙ ΤΕΛΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ</u>	184

* * *

ΜΕΡΟΣ ΙΙ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΕΡΙ ΘΕΜΕΛΙΩΔΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

ΠΡΟΟΙΜΙΟ

Οι λαοί της Ευρώπης, εγκαθιδρύοντας μεταξύ τους μία διαρκώς στενότερη ένωση, αποφάσισαν να μοιραστούν ένα ειρηνικό μέλλον θεμελιωμένο σε κοινές αξίες.

Η Ένωση, έχοντας επίγνωση της πνευματικής και ηθικής κληρονομιάς της, εδράζεται στις αδιαίρετες και οικουμενικές αξίες της αξιοπρέπειας του ανθρώπου, της ελευθερίας, της ισότητας και της αλληλεγγύης· ερείδεται στις αρχές της δημοκρατίας και του κράτους δικαίου. Η Ένωση τοποθετεί τον άνθρωπο στην καρδιά της δράσης της, καθιερώνοντας την ιθαγένεια της Ένωσης και δημιουργώντας ένα χώρο ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης.

Η Ένωση συμβάλλει στη διαφύλαξη και την ανάπτυξη αυτών των κοινών αξιών, σεβόμενη την πολυμορφία των πολιτισμών και των παραδόσεων των λαών της Ευρώπης καθώς και την εθνική ταυτότητα των κρατών μελών της και την οργάνωση της δημόσιας εξουσίας τους σε εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο· επιδιώκει να προαγάγει ισόρροπη και αειφόρο ανάπτυξη και εγγυάται την ελεύθερη κυκλοφορία των προσώπων, των εμπορευμάτων, των υπηρεσιών και των κεφαλαίων καθώς και την ελευθερία εγκατάστασης.

Προς το σκοπό αυτόν, είναι αναγκαίο να ενισχυθεί η προστασία των θεμελιωδών δικαιωμάτων, υπό το πρίσμα των κοινωνικών αλλαγών, της κοινωνικής προόδου και των επιστημονικών και τεχνολογικών εξελίξεων, καθιστώντας τα πιο αντιληπτά σε ένα Χάρτη.

Ο παρών Χάρτης επιβεβαιώνει σεβόμενος τις αρμοδιότητες και τα καθήκοντα της Ένωσης, καθώς και την αρχή της επικουρικότητας, τα δικαιώματα που απορρέουν ιδίως από τις κοινές συνταγματικές παραδόσεις και τις διεθνείς υποχρεώσεις των κρατών μελών, την Ευρωπαϊκή Σύμβαση για την Προάσπιση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών, τους Κοινωνικούς Χάρτες που έχουν υιοθετηθεί από την Ένωση και το Συμβούλιο της Ευρώπης καθώς και από τη νομολογία του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης και του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων. Εν προκειμένω, ο Χάρτης θα ερμηνεύεται από τα δικαστήρια της Ένωσης και των κρατών μελών, λαμβανομένων δεόντως υπόψη των επεξηγήσεων που καταρτίστηκαν καθ' υπόδειξη του Προεδρείου της Συνέλευσης που συνέταξε το Χάρτη.

Η απόλαυση των δικαιωμάτων αυτών συνεπάγεται ευθύνες και καθήκοντα έναντι τόσο των τρίτων όσο και της ανθρώπινης κοινότητας και των μελλοντικών γενεών.

Κατά συνέπεια, η Ένωση αναγνωρίζει τα δικαιώματα, τις ελευθερίες και τις αρχές που ορίζονται κατωτέρω.

ΤΙΤΛΟΣ Ι

ΑΞΙΟΠΡΕΠΕΙΑ

Άρθρο II-1 Ανθρώπινη αξιοπρέπεια

Η ανθρώπινη αξιοπρέπεια είναι απαραβίαστη. Πρέπει να είναι σεβαστή και να προστατεύεται.

Άρθρο II-2 Δικαίωμα στη ζωή

1. Κάθε πρόσωπο έχει δικαίωμα στη ζωή.
2. Κανείς δεν μπορεί να καταδικαστεί στην ποινή του θανάτου ούτε να εκτελεστεί.

Άρθρο II-3 Δικαίωμα στην ακεραιότητα του προσώπου

1. Κάθε πρόσωπο έχει δικαίωμα στη σωματική και διανοητική ακεραιότητά του.
2. Στο πεδίο της ιατρικής και της βιολογίας, πρέπει να τηρούνται ιδίως τα εξής :
  - α) η ελεύθερη και εν επιγνώσει συναίνεση του ενδιαφερομένου, σύμφωνα με τις λεπτομερέστερες διατάξεις που ορίζονται από το νόμο,
  - β) η απαγόρευση των ευγονικών πρακτικών, ιδίως όσων αποσκοπούν στην επιλογή των προσώπων,
  - γ) η απαγόρευση της μετατροπής του ανθρωπίνου σώματος και των μερών του σε πηγή κέρδους,
  - δ) η απαγόρευση της αναπαραγωγικής κλωνοποίησης των ανθρωπίνων όντων.

Άρθρο II-4 Απαγόρευση των βασανιστηρίων και των απάνθρωπων ή εξευτελιστικών ποινών ή μεταχείρισης

Κανείς δεν μπορεί να υποβληθεί σε βασανιστήρια ούτε σε απάνθρωπες ή εξευτελιστικές ποινές ή μεταχείριση.

Άρθρο II-5 Απαγόρευση της δουλείας και της αναγκαστικής εργασίας

1. Κανείς δεν μπορεί να κρατηθεί σε δουλεία ούτε σε ειλωτεία.
2. Κανείς δεν μπορεί να υποβληθεί σε αναγκαστική ή υποχρεωτική εργασία.
3. Απαγορεύεται η εμπορία των ανθρωπίνων όντων.

ΤΙΤΛΟΣ ΙΙ

ΕΛΕΥΘΕΡΙΕΣ

Άρθρο ΙΙ-6 **Δικαίωμα στην ελευθερία και την ασφάλεια**

Κάθε πρόσωπο έχει δικαίωμα στην ελευθερία και την ασφάλεια.

Άρθρο ΙΙ-7 **Σεβασμός της ιδιωτικής και οικογενειακής ζωής**

Κάθε πρόσωπο έχει δικαίωμα στο σεβασμό της ιδιωτικής και οικογενειακής ζωής του, της κατοικίας του και των επικοινωνιών του.

Άρθρο ΙΙ-8 **Προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα**

1. Κάθε πρόσωπο έχει δικαίωμα στην προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα που το αφορούν.
2. Η επεξεργασία αυτών των δεδομένων πρέπει να γίνεται νομίμως, για καθορισμένους σκοπούς και με βάση τη συγκατάθεση του ενδιαφερομένου ή για άλλους θεμιτούς λόγους που προβλέπονται από το νόμο. Κάθε πρόσωπο δικαιούται να έχει πρόσβαση στα συλλεγμένα δεδομένα που το αφορούν και να επιτυγχάνει τη διόρθωσή τους.
3. Ο σεβασμός των κανόνων αυτών υπόκειται στον έλεγχο ανεξάρτητης αρχής.

Άρθρο ΙΙ-9 **Δικαίωμα γάμου και δικαίωμα ίδρυσης οικογένειας**

Το δικαίωμα γάμου και το δικαίωμα ίδρυσης οικογένειας διασφαλίζονται σύμφωνα με τις εθνικές νομοθεσίες που διέπουν την άσκησή τους.

Άρθρο ΙΙ-10 **Ελευθερία σκέψης, συνείδησης και θρησκείας**

1. Κάθε πρόσωπο έχει δικαίωμα στην ελευθερία σκέψης, συνείδησης και θρησκείας. Το δικαίωμα αυτό συνεπάγεται την ελευθερία μεταβολής θρησκευματος ή πεποιθήσεων καθώς και την ελευθερία εκδήλωσης του θρησκευματος ή των πεποιθήσεών του, ατομικά ή συλλογικά, δημοσία ή κατ' ιδίαν, με τη λατρεία, την εκπαίδευση, την άσκηση των θρησκευτικών καθηκόντων και τις τελετές.
2. Το δικαίωμα αντίρρησης συνειδήσεως αναγνωρίζεται σύμφωνα με τις εθνικές νομοθεσίες που διέπουν την άσκησή του.

Άρθρο II-11
Ελευθερία έκφρασης και πληροφόρησης

1. Κάθε πρόσωπο έχει δικαίωμα στην ελευθερία έκφρασης. Το δικαίωμα αυτό περιλαμβάνει την ελευθερία γνώμης και την ελευθερία λήψης ή μετάδοσης πληροφοριών ή ιδεών, χωρίς την ανάμειξη δημοσίων αρχών και αδιακρίτως συνόρων.
2. Η ελευθερία των μέσων μαζικής ενημέρωσης και η πολυφωνία τους είναι σεβαστές.

Άρθρο II-12
Ελευθερία του συνέρχεσθαι και του συνεταιρίζεσθαι

1. Κάθε πρόσωπο έχει δικαίωμα στην ελευθερία του συνέρχεσθαι ειρηνικώς και στην ελευθερία του συνεταιρίζεσθαι σε όλα τα επίπεδα, ιδίως στον πολιτικό και το συνδικαλιστικό τομέα καθώς και στους τομείς που αναφέρονται στον πολίτη, πράγμα που συνεπάγεται το δικαίωμα κάθε προσώπου να ιδρύει με άλλους συνδικαλιστικές ενώσεις και να προσχωρεί σ' αυτές για την υπεράσπιση των συμφερόντων του.
2. Τα πολιτικά κόμματα, στο επίπεδο της Ένωσης, συμβάλλουν στην έκφραση της πολιτικής βούλησης των πολιτών της Ένωσης.

Άρθρο II-13
Ελευθερία της τέχνης και της επιστήμης

Η τέχνη και η επιστημονική έρευνα είναι ελεύθερες. Η ακαδημαϊκή ελευθερία είναι σεβαστή.

Άρθρο II-14
Δικαίωμα εκπαίδευσης

1. Κάθε πρόσωπο έχει δικαίωμα στην εκπαίδευση και στην πρόσβαση στην επαγγελματική και συνεχή κατάρτιση.
2. Το δικαίωμα αυτό περιλαμβάνει την ευχέρεια δωρεάν παρακολούθησης της υποχρεωτικής εκπαίδευσης.
3. Η ελευθερία ίδρυσης εκπαιδευτικών ιδρυμάτων με σεβασμό των δημοκρατικών αρχών καθώς και το δικαίωμα των γονέων να εξασφαλίζουν την εκπαίδευση και τη μόρφωση των τέκνων τους σύμφωνα με τις θρησκευτικές, φιλοσοφικές και παιδαγωγικές πεποιθήσεις τους, γίνονται σεβαστά σύμφωνα με τις εθνικές νομοθεσίες που διέπουν την άσκησή τους.

Άρθρο II-15
Ελευθερία του επαγγέλματος και δικαίωμα προς εργασία

1. Κάθε πρόσωπο έχει δικαίωμα να εργάζεται και να ασκεί το επάγγελμα, το οποίο επιλέγει ή αποδέχεται ελεύθερα.
2. Κάθε πολίτης της Ένωσης είναι ελεύθερος να αναζητά απασχόληση, να εργάζεται, να εγκαθίσταται ή να παρέχει υπηρεσίες σε κάθε κράτος μέλος.
3. Οι υπήκοοι τρίτων χωρών που έχουν άδεια να εργάζονται στο έδαφος των κρατών μελών δικαιούνται συνθηκών εργασίας αντίστοιχων με εκείνες που απολαύουν οι πολίτες της Ένωσης.

Άρθρο II-16
Επιχειρηματική ελευθερία

Η επιχειρηματική ελευθερία αναγνωρίζεται σύμφωνα με το δίκαιο της Ένωσης και τις εθνικές νομοθεσίες και πρακτικές.

Άρθρο II-17
Δικαίωμα ιδιοκτησίας

1. Κάθε πρόσωπο δικαιούται να είναι κύριος των νομίμως κτηθέντων αγαθών του, να τα χρησιμοποιεί, να τα διαθέτει και να τα κληροδοτεί. Κανείς δεν μπορεί να στερείται την ιδιοκτησία του, παρά μόνον για λόγους δημόσιας ωφέλειας, στις περιπτώσεις και υπό τις προϋποθέσεις που προβλέπονται στο νόμο και έναντι δίκαιης και έγκαιρης αποζημίωσης για την απώλειά της. Η χρήση των αγαθών μπορεί να υπόκειται σε περιορισμούς από το νόμο, εφόσον αυτό είναι αναγκαίο προς το γενικό συμφέρον.
2. Η πνευματική ιδιοκτησία προστατεύεται.

Άρθρο II-18
Δικαίωμα ασύλου

Το δικαίωμα ασύλου διασφαλίζεται τηρουμένων των κανόνων της Σύμβασης της Γενεύης της 28ης Ιουλίου 1951 και του Πρωτοκόλλου της 31ης Ιανουαρίου 1967 σχετικά με το καθεστώς των προσφύγων και σύμφωνα με το Σύνταγμα.

Άρθρο II-19
Προστασία σε περίπτωση απομάκρυνσης, απέλασης και έκδοσης

1. Απαγορεύονται οι συλλογικές απελάσεις.
2. Κανείς δεν μπορεί να απομακρυνθεί, να απελαθεί ή να εκδοθεί προς κράτος όπου διατρέχει σοβαρό κίνδυνο να του επιβληθεί η ποινή του θανάτου ή να υποβληθεί σε βασανιστήρια ή άλλη απάνθρωπη ή εξευτελιστική ποινή ή μεταχείριση.

ΤΙΤΛΟΣ ΙΙΙ

ΙΣΟΤΗΤΑ

Άρθρο ΙΙ-20

Ισότητα έναντι του νόμου

Όλοι οι άνθρωποι είναι ίσοι έναντι του νόμου.

Άρθρο ΙΙ-21

Απαγόρευση διακρίσεων

1. Απαγορεύεται κάθε διάκριση ιδίως λόγω φύλου, φυλής, χρώματος, εθνικής καταγωγής ή κοινωνικής προέλευσης, γενετικών χαρακτηριστικών, γλώσσας, θρησκείας ή πεποιθήσεων, πολιτικών φρονημάτων ή κάθε άλλης γνώμης, ιδιότητας μέλους εθνικής μειονότητας, περιουσίας, γέννησης, αναπηρίας, ηλικίας ή γενετήσιου προσανατολισμού.
2. Απαγορεύεται κάθε διάκριση λόγω ιθαγενείας, εντός του πεδίου εφαρμογής του Συντάγματος και με την επιφύλαξη οποιασδήποτε από τις ειδικές του διατάξεις.

Άρθρο ΙΙ-22

Πολιτιστική, θρησκευτική και γλωσσική πολυμορφία

Η Ένωση σέβεται την πολιτιστική, θρησκευτική και γλωσσική πολυμορφία.

Άρθρο ΙΙ-23

Ισότητα ανδρών και γυναικών

Η ισότητα ανδρών και γυναικών πρέπει να εξασφαλίζεται σε όλους τους τομείς, μεταξύ άλλων στην απασχόληση, την εργασία και τις αποδοχές.

Η αρχή της ισότητας δεν αποκλείει τη διατήρηση ή τη θέσπιση μέτρων που προβλέπουν ειδικά πλεονεκτήματα υπέρ του υποεκπροσωπούμενου φύλου.

Άρθρο ΙΙ-24

Δικαιώματα του παιδιού

1. Τα παιδιά έχουν δικαίωμα στην προστασία και τη φροντίδα που απαιτούνται για την καλή διαβίωσή τους. Τα παιδιά μπορούν να εκφράζουν ελεύθερα τη γνώμη τους. Η γνώμη τους σχετικά με ζητήματα που τα αφορούν λαμβάνεται υπόψη σε συνάρτηση με την ηλικία και την ωριμότητά τους.

2. Σε όλες τις πράξεις που αφορούν τα παιδιά, είτε επιχειρούνται από δημόσιες αρχές είτε από ιδιωτικούς οργανισμούς, πρωταρχική σημασία πρέπει να δίνεται στο υπέρτατο συμφέρον του παιδιού.
3. Κάθε παιδί έχει δικαίωμα να διατηρεί τακτικές προσωπικές σχέσεις και απ' ευθείας επαφές με τους δύο γονείς του, εκτός εάν τούτο είναι αντίθετο προς το συμφέρον του.

Άρθρο II-25 Δικαιώματα των ηλικιωμένων

Η Ένωση αναγνωρίζει και σέβεται το δικαίωμα των ηλικιωμένων προσώπων να διάγουν αξιοπρεπή και ανεξάρτητη ζωή και να συμμετέχουν στον κοινωνικό και πολιτιστικό βίο.

Άρθρο II-26 Ένταξη των ατόμων με αναπηρίες

Η Ένωση αναγνωρίζει και σέβεται το δικαίωμα των ατόμων με αναπηρίες να επωφελούνται μέτρων που θα τους εξασφαλίζουν την αυτονομία, την κοινωνική και επαγγελματική ένταξη και τη συμμετοχή στον κοινοτικό βίο.

ΤΙΤΛΟΣ IV

ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΗ

Άρθρο II-27

Δικαίωμα των εργαζομένων στην ενημέρωση και τη διαβούλευση στο πλαίσιο της επιχείρησης

Εξασφαλίζεται στους εργαζομένους ή τους εκπροσώπους τους, στα ενδεδειγμένα επίπεδα, εγκαίρως ενημέρωση και διαβούλευση, στις περιπτώσεις και υπό τις προϋποθέσεις που προβλέπονται από το δίκαιο της Ένωσης και τις εθνικές νομοθεσίες και πρακτικές.

Άρθρο II-28

Δικαίωμα διαπραγμάτευσης και συλλογικών δράσεων

Οι εργαζόμενοι και οι εργοδότες, ή οι αντίστοιχες οργανώσεις τους, έχουν, σύμφωνα με το δίκαιο της Ένωσης και τις εθνικές νομοθεσίες και πρακτικές, δικαίωμα να διαπραγματεύονται και να συνάπτουν συλλογικές συμβάσεις στα ενδεδειγμένα επίπεδα καθώς και να προσφεύγουν, σε περίπτωση σύγκρουσης συμφερόντων, σε συλλογικές δράσεις για την υπεράσπιση των συμφερόντων τους, συμπεριλαμβανομένης της απεργίας.

Άρθρο II-29

Δικαίωμα πρόσβασης στις υπηρεσίες ευρέσεως εργασίας

Κάθε πρόσωπο έχει δικαίωμα πρόσβασης σε δωρεάν υπηρεσίες ευρέσεως εργασίας.

Άρθρο II-30

Προστασία σε περίπτωση αδικαιολόγητης απόλυσης

Κάθε εργαζόμενος έχει δικαίωμα προστασίας έναντι κάθε αδικαιολόγητης απόλυσης, σύμφωνα με το δίκαιο της Ένωσης και τις εθνικές νομοθεσίες και πρακτικές.

Άρθρο II-31

Δίκαιες και πρόσφορες συνθήκες εργασίας

1. Κάθε εργαζόμενος έχει δικαίωμα σε υγιεινές, ασφαλείς και αξιοπρεπείς συνθήκες εργασίας.
2. Κάθε εργαζόμενος έχει δικαίωμα σε ένα όριο μέγιστης διάρκειας εργασίας, σε ημερήσιες και εβδομαδιαίες περιόδους ανάπαυσης καθώς και σε ετήσια περίοδο αμειβόμενων διακοπών.

Άρθρο II-32

Απαγόρευση της εργασίας των παιδιών και προστασία των νέων στην εργασία

Η εργασία των παιδιών απαγορεύεται. Η ελάχιστη ηλικία για την ανάληψη εργασίας δεν μπορεί να είναι μικρότερη από την ηλικία κατά την οποία λήγει η υποχρεωτική σχολική φοίτηση, υπό την επιφύλαξη ευνοϊκότερων κανόνων για τους νέους και εξαιρέσει περιορισμένων παρεκκλίσεων.

Οι νέοι που εργάζονται πρέπει να απολαμβάνουν συνθηκών εργασίας προσαρμοσμένων στην ηλικία τους και να προστατεύονται από την οικονομική εκμετάλλευση ή από οποιαδήποτε εργασία που θα μπορούσε να βλάψει την ασφάλειά τους, την υγεία τους, τη σωματική, πνευματική, ηθική ή κοινωνική ανάπτυξή τους ή να θέσει σε κίνδυνο την εκπαίδευσή τους.

Άρθρο II-33

Οικογενειακή ζωή και επαγγελματική ζωή

1. Η οικογένεια απολαύει νομικής, οικονομικής και κοινωνικής προστασίας
2. Κάθε πρόσωπο, προκειμένου να μπορεί να συνδυάζει την οικογενειακή με την επαγγελματική ζωή του, έχει δικαίωμα προστασίας από την απόλυση για λόγους που συνδέονται με τη μητρότητα καθώς και δικαίωμα αμειβόμενης άδειας μητρότητας και γονικής άδειας μετά τη γέννηση ή την υιοθεσία παιδιού.

Άρθρο II-34

Κοινωνική ασφάλεια και κοινωνική αρωγή

1. Η Ένωση αναγνωρίζει και σέβεται το δικαίωμα πρόσβασης στις παροχές κοινωνικής ασφάλειας και στις κοινωνικές υπηρεσίες που εξασφαλίζουν προστασία σε περιπτώσεις όπως η μητρότητα, η ασθένεια, το εργατικό ατύχημα, η εξάρτηση ή το γήρας καθώς και σε περίπτωση απώλειας της απασχόλησης, σύμφωνα με τους κανόνες που ορίζονται στο δίκαιο της Ένωσης και τις εθνικές νομοθεσίες και πρακτικές.
2. Κάθε πρόσωπο που διαμένει και διακινείται νομίμως εντός της Ένωσης έχει δικαίωμα στις παροχές κοινωνικής ασφάλειας και στα κοινωνικά πλεονεκτήματα, σύμφωνα με το δίκαιο της Ένωσης και τις εθνικές νομοθεσίες και πρακτικές.
3. Η Ένωση, προκειμένου να καταπολεμηθεί ο κοινωνικός αποκλεισμός και η φτώχεια, αναγνωρίζει και σέβεται το δικαίωμα κοινωνικής αρωγής και στεγαστικής βοήθειας προς εξασφάλιση αξιοπρεπούς διαβίωσης σε όλους όσους δεν διαθέτουν επαρκείς πόρους, σύμφωνα με τους κανόνες που ορίζονται στο δίκαιο της Ένωσης και τις εθνικές νομοθεσίες και πρακτικές.

Άρθρο II-35

Προστασία της υγείας

Κάθε πρόσωπο δικαιούται να έχει πρόσβαση στην πρόληψη σε θέματα υγείας και να απολαύει ιατρικής περίθαλψης, σύμφωνα με τις προϋποθέσεις που ορίζονται στις εθνικές νομοθεσίες και πρακτικές. Κατά τον καθορισμό και την εφαρμογή όλων των πολιτικών και δράσεων της Ένωσης εξασφαλίζεται υψηλού επιπέδου προστασία της υγείας του ανθρώπου.

Άρθρο II-36

Πρόσβαση στις υπηρεσίες γενικού οικονομικού ενδιαφέροντος

Η Ένωση αναγνωρίζει και σέβεται την πρόσβαση στις υπηρεσίες γενικού οικονομικού ενδιαφέροντος, όπως αυτό προβλέπεται στις εθνικές νομοθεσίες και πρακτικές, σύμφωνα με το Σύνταγμα, προκειμένου να προαχθεί η κοινωνική και εδαφική συνοχή της Ένωσης.

Άρθρο II-37

Προστασία του περιβάλλοντος

Υψηλό επίπεδο προστασίας του περιβάλλοντος και η βελτίωση της ποιότητάς του πρέπει να ενσωματώνονται στις πολιτικές της Ένωσης και να διασφαλίζονται σύμφωνα με την αρχή της αειφόρου ανάπτυξης.

Άρθρο II-38

Προστασία του καταναλωτή

Οι πολιτικές της Ένωσης διασφαλίζουν υψηλό επίπεδο προστασίας του καταναλωτή.

ΤΙΤΛΟΣ V

ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΩΝ ΠΟΛΙΤΩΝ

Άρθρο II-39

Δικαίωμα του εκλέγειν και εκλέγεσθαι στις εκλογές του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου

1. Κάθε πολίτης της Ένωσης έχει το δικαίωμα του εκλέγειν και εκλέγεσθαι στις εκλογές του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου στο κράτος μέλος κατοικίας του, υπό τους ίδιους όρους με τους υπηκόους του εν λόγω κράτους.
2. Τα μέλη του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου εκλέγονται με άμεση και καθολική, ελεύθερη και μυστική ψηφοφορία.

Άρθρο II-40

Δικαίωμα του εκλέγειν και εκλέγεσθαι στις δημοτικές και κοινοτικές εκλογές

Κάθε πολίτης της Ένωσης έχει το δικαίωμα του εκλέγειν και εκλέγεσθαι στις δημοτικές και κοινοτικές εκλογές στο κράτος μέλος κατοικίας του, υπό τους ίδιους όρους με τους υπηκόους του εν λόγω κράτους.

Άρθρο II-41

Δικαίωμα χρηστής διοίκησης

1. Κάθε πρόσωπο έχει δικαίωμα στην αμερόληπτη, δίκαιη και εντός ευλόγου προθεσμίας εξέταση των υποθέσεων του από τα Όργανα, τους οργανισμούς και τους φορείς της Ένωσης.
2. Το δικαίωμα αυτό περιλαμβάνει ιδίως :
  - α) το δικαίωμα κάθε προσώπου σε προηγούμενη ακρόαση προτού ληφθεί ατομικό μέτρο εις βάρος του,
  - β) το δικαίωμα κάθε προσώπου να έχει πρόσβαση στο φάκελό του, τηρουμένων των νομίμων συμφερόντων της εμπιστευτικότητας και του επαγγελματικού και επιχειρηματικού απορρήτου,
  - γ) την υποχρέωση της διοίκησης να αιτιολογεί τις αποφάσεις της.
3. Κάθε πρόσωπο έχει δικαίωμα στην αποκατάσταση εκ μέρους της Ένωσης της ζημίας που του προξένησαν τα Όργανα ή οι υπάλληλοί της κατά την άσκηση των καθηκόντων τους, σύμφωνα με τις γενικές αρχές που είναι κοινές στα δίκαια των κρατών μελών.
4. Κάθε πρόσωπο μπορεί να απευθύνεται στα Όργανα της Ένωσης σε μία από τις γλώσσες του Συντάγματος και πρέπει να λαμβάνει απάντηση στην ίδια γλώσσα.

Άρθρο II-42
Δικαίωμα πρόσβασης στα έγγραφα

Κάθε πολίτης της Ένωσης ή κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο που κατοικεί ή έχει την καταστατική έδρα του σε ένα κράτος μέλος έχει δικαίωμα πρόσβασης στα έγγραφα των Οργάνων, οργανισμών και φορέων της Ένωσης, σε οποιαδήποτε μορφή κι αν παράγονται.

Άρθρο II-43
Διαμεσολαβητής

Κάθε πολίτης της Ένωσης ή κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο που κατοικεί ή έχει την καταστατική έδρα του σε κράτος μέλος, έχει δικαίωμα να προσφεύγει στο Διαμεσολαβητή της Ένωσης, σχετικά με περιπτώσεις κακοδιοίκησης στο πλαίσιο της δράσης των Οργάνων, οργανισμών ή φορέων της Ένωσης, με εξαίρεση το Δικαστήριο και το Πρωτοδικείο κατά την άσκηση των δικαιοδοτικών καθηκόντων τους.

Άρθρο II-44
Δικαίωμα αναφοράς

Κάθε πολίτης της Ένωσης ή κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο που κατοικεί ή έχει την καταστατική έδρα του σε κράτος μέλος, έχει δικαίωμα αναφοράς προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο.

Άρθρο II-45
Ελευθερία κυκλοφορίας και διαμονής

1. Κάθε πολίτης της Ένωσης έχει δικαίωμα να κυκλοφορεί και να διαμένει ελεύθερα στο έδαφος των κρατών μελών.
2. Η ελευθερία κυκλοφορίας και διαμονής μπορεί να χορηγείται, σύμφωνα με το Σύνταγμα, στους υπηκόους των τρίτων χωρών που διαμένουν νομίμως στο έδαφος κρατους μέλους.

Άρθρο II-46
Διπλωματική και προξενική προστασία

Κάθε πολίτης της Ένωσης απολαύει, στο έδαφος τρίτων χωρών στις οποίες δεν αντιπροσωπεύεται το κράτος μέλος του οποίου είναι υπήκοος, της διπλωματικής και προξενικής προστασίας κάθε κράτους μέλους, υπό τους ίδιους όρους που ισχύουν και έναντι των υπηκόων του κράτους αυτού.

ΤΙΤΛΟΣ VI

ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗ

Άρθρο II-47

Δικαίωμα πραγματικής προσφυγής και αμερόληπτου δικαστηρίου

Κάθε πρόσωπο του οποίου παραβιάστηκαν τα δικαιώματα και οι ελευθερίες που διασφαλίζονται από το δίκαιο της Ένωσης, έχει δικαίωμα πραγματικής προσφυγής ενώπιον δικαστηρίου, τηρουμένων των προϋποθέσεων που προβλέπονται στο παρόν άρθρο.

Κάθε πρόσωπο έχει δικαίωμα να δικαστεί η υπόθεσή του δίκαια, δημόσια και εντός ευλόγου προθεσμίας, από ανεξάρτητο και αμερόληπτο δικαστήριο, που έχει προηγουμένως συσταθεί νομίμως. Κάθε πρόσωπο έχει τη δυνατότητα να συμβουλευέται δικηγόρο και να του αναθέτει την υπεράσπιση και εκπροσώπησή του.

Σε όσους δεν διαθέτουν επαρκείς πόρους, παρέχεται ευεργέτημα πενίας, εφόσον το ευεργέτημα αυτό είναι αναγκαίο για να εξασφαλιστεί η αποτελεσματική πρόσβαση στη δικαιοσύνη.

Άρθρο II-48

Τεκμήριο αθωότητας και δικαιώματα της υπεράσπισης

1. Κάθε κατηγορούμενος τεκμαίρεται ότι είναι αθώος μέχρι αποδείξεως της ενοχής του σύμφωνα με το νόμο.
2. Διασφαλίζεται ο σεβασμός των δικαιωμάτων της υπεράσπισης σε κάθε κατηγορούμενο.

Άρθρο II-49

Αρχές της νομιμότητας και της αναλογικότητας αξιοποιώνων πράξεων και ποινών

1. Κανείς δεν μπορεί να καταδικαστεί για πράξη ή παράλειψη, η οποία δεν αποτελούσε, κατά τη στιγμή της τέλεσής της, αδίκημα κατά το εθνικό ή το διεθνές δίκαιο. Επίσης, δεν επιβάλλεται ποινή βαρύτερη από εκείνη η οποία επιβαλλόταν κατά τη στιγμή της τέλεσης του αδικήματος. Εάν, μετά την τέλεση του αδικήματος, προβλεφθεί με νόμο ελαφρύτερη ποινή, επιβάλλεται αυτή η ποινή.
2. Το παρόν άρθρο δεν επηρεάζει τη δίκη και την τιμωρία ατόμου ενόχου για πράξη ή παράλειψη η οποία, κατά τη στιγμή της τέλεσής της, ήταν εγκληματική σύμφωνα με τις γενικές αρχές που αναγνωρίζονται από όλα τα έθνη.
3. Η αυστηρότητα της ποινής δεν πρέπει να είναι δυσανάλογη προς το αδίκημα.

Άρθρο II-50

Δικαίωμα του προσώπου να μη δικάζεται ή να μην τιμωρείται ποινικά δύο φορές για την ίδια αξιόποινη πράξη

Κανείς δεν διώκεται ούτε τιμωρείται ποινικά για αδίκημα για το οποίο έχει ήδη αθωωθεί ή καταδικαστεί εντός της Ένωσης με οριστική απόφαση ποινικού δικαστηρίου σύμφωνα με το νόμο.

ΤΙΤΛΟΣ VII

ΓΕΝΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ ΠΟΥ ΔΙΕΠΟΥΝ ΤΗΝ ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΟΥ ΧΑΡΤΗ

Άρθρο II-51 Πεδίο εφαρμογής

1. Οι διατάξεις του παρόντος Χάρτη απευθύνονται στα Όργανα, τους οργανισμούς και τους φορείς της Ένωσης, τηρουμένης της αρχής της επικουρικότητας, καθώς και στα κράτη μέλη, μόνον όταν εφαρμόζουν το δίκαιο της Ένωσης. Κατά συνέπεια, οι ανωτέρω σέβονται τα δικαιώματα, τηρούν τις αρχές και προάγουν την εφαρμογή τους, σύμφωνα με τις αντίστοιχες αρμοδιότητές τους και εντός των ορίων των αρμοδιοτήτων της Ένωσης, όπως της ανατίθενται από τα άλλα μέρη του Συντάγματος.
2. Ο παρών Χάρτης δεν επεκτείνει το πεδίο εφαρμογής του δικαίου της Ένωσης πέραν των αρμοδιοτήτων της Ένωσης και δεν δημιουργεί καμία νέα αρμοδιότητα και κανένα νέο καθήκον για την Ένωση, ούτε τροποποιεί τις αρμοδιότητες και τα καθήκοντα που καθορίζονται στα άλλα μέρη του Συντάγματος.

Άρθρο II-52 Εμβέλεια και ερμηνεία των δικαιωμάτων και των αρχών

1. Κάθε περιορισμός στην άσκηση των δικαιωμάτων και ελευθεριών που αναγνωρίζονται στον παρόντα Χάρτη πρέπει να προβλέπεται από το νόμο και να σέβεται το βασικό περιεχόμενο των εν λόγω δικαιωμάτων και ελευθεριών. Τηρουμένης της αρχής της αναλογικότητας, περιορισμοί επιτρέπεται να επιβάλλονται μόνον εφόσον είναι αναγκαίοι και ανταποκρίνονται πραγματικά σε στόχους γενικού ενδιαφέροντος που αναγνωρίζει η Ένωση ή στην ανάγκη προστασίας των δικαιωμάτων και ελευθεριών των τρίτων.
2. Τα δικαιώματα που αναγνωρίζονται από τον παρόντα Χάρτη, και τα οποία διέπονται από διατάξεις άλλων μερών του Συντάγματος, ασκούνται υπό τους όρους και εντός των ορίων που καθορίζονται από αυτά τα μέρη.
3. Στο μέτρο που ο παρών Χάρτης περιλαμβάνει δικαιώματα που αντιστοιχούν σε δικαιώματα τα οποία διασφαλίζονται στην Ευρωπαϊκή Σύμβαση για την Προάσπιση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών, η έννοια και η εμβέλειά τους είναι ίδιες με εκείνες που τους αποδίδει η εν λόγω Σύμβαση. Η διάταξη αυτή δεν εμποδίζει το δίκαιο της Ένωσης να παρέχει ευρύτερη προστασία.
4. Στο βαθμό που ο παρών Χάρτης αναγνωρίζει τα θεμελιώδη δικαιώματα όπως αυτά απορρέουν από τις κοινές συνταγματικές παραδόσεις των κρατών μελών, τα εν λόγω δικαιώματα ερμηνεύονται σύμφωνα με τις παραδόσεις αυτές.
5. Οι διατάξεις του παρόντος Χάρτη που περιέχουν αρχές μπορούν να τίθενται σε εφαρμογή με νομοθετικές και εκτελεστικές πράξεις των Οργάνων και οργανισμών της Ένωσης, και με πράξεις των κρατών μελών όταν εφαρμόζουν το δίκαιο της Ένωσης, κατά την άσκηση των αντίστοιχων αρμοδιοτήτων τους. Οι διατάξεις αυτές υπόκεινται στην κρίση του δικαστηρίου μόνον κατά την ερμηνεία αυτών των πράξεων και για τον έλεγχο της νομιμότητάς τους.
6. Οι εθνικές νομοθεσίες και πρακτικές λαμβάνονται πλήρως υπόψη όπως καθορίζεται στον παρόντα Χάρτη.

Άρθρο II-53
Επίπεδο προστασίας

Καμία διάταξη του παρόντος Χάρτη δεν πρέπει να ερμηνεύεται ως περιορίζουσα ή θίγουσα τα δικαιώματα του ανθρώπου και τις θεμελιώδεις ελευθερίες που αναγνωρίζονται στα αντίστοιχα πεδία εφαρμογής από το δίκαιο της Ένωσης, το διεθνές δίκαιο καθώς και από τις διεθνείς συμβάσεις, στις οποίες είναι μέρη η Ένωση, ή όλα τα κράτη μέλη, και ιδίως από την Ευρωπαϊκή Σύμβαση για την Προάσπιση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών, καθώς και από τα Συντάγματα των κρατών μελών.

Άρθρο II-54
Απαγόρευση της κατάχρησης δικαιώματος

Καμία από τις διατάξεις του παρόντος Χάρτη δεν πρέπει να ερμηνεύεται ως συνεπαγόμενη δικαίωμα επίδοσης σε δραστηριότητα ή εκτέλεσης πράξης που αποσκοπούν στην κατάλυση των δικαιωμάτων ή ελευθεριών που αναγνωρίζονται στον παρόντα Χάρτη ή σε περιορισμούς των δικαιωμάτων και ελευθεριών ευρύτερους από τους προβλεπόμενους σε αυτόν.

ΜΕΡΟΣ ΙΙΙ

ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

ΤΙΤΛΟΣ Ι

ΡΗΤΡΕΣ ΓΕΝΙΚΗΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ

Άρθρο III-0 (νέο)

Η Ένωση μεριμνά για τη συνοχή μεταξύ των διάφορων πολιτικών και δράσεων που αναφέρονται στο παρόν Μέρος του Συντάγματος λαμβάνοντας υπόψη το πλήρες φάσμα των στόχων της Ένωσης.

Άρθρο III-1 (πρώην άρθρο 3, παράγραφος 2)

Σε όλες τις δράσεις που αναφέρονται στο παρόν Μέρος, η Ένωση επιδιώκει να εξαλειφθούν οι ανισότητες και να προαχθεί η ισότητα μεταξύ ανδρών και γυναικών.

Άρθρο III-1α (νέο)

Κατά τον καθορισμό και την υλοποίηση των πολιτικών και δράσεων που αναφέρονται στο παρόν Μέρος του Συντάγματος, η Ένωση προσπαθεί να καταπολεμεί κάθε διάκριση βασισμένη στο φύλο, τη φυλή ή την εθνοτική καταγωγή, το θρήσκευμα ή τις πεποιθήσεις, την αναπηρία, την ηλικία ή το γενετήσιο προσανατολισμό.

Άρθρο III-2 (πρώην άρθρο 6)

Οι απαιτήσεις της περιβαλλοντικής προστασίας πρέπει να εντάσσονται στον καθορισμό και την εφαρμογή των κοινοτικών πολιτικών και δράσεων της Ένωσης που αναφέρονται στο παρόν Μέρος, ιδίως προκειμένου να προωθείται η αειφόρος ανάπτυξη.

Άρθρο III-2α (πρώην άρθρο 153 παράγραφος 2)

Οι απαιτήσεις της προστασίας του καταναλωτή λαμβάνονται υπόψη κατά τον καθορισμό και την εφαρμογή των άλλων πολιτικών και δράσεων της Ένωσης.

Άρθρο III-3 (πρώην άρθρο 16)

Υπό την επιφύλαξη των [άρθρων III-52, III- 53 και III- 131 (πρώην 73, 86 και 87)], και ενόψει της θέσης που κατέχουν οι υπηρεσίες γενικού οικονομικού ενδιαφέροντος ως υπηρεσίες στις οποίες οι πάντες στην Ένωση αποδίδουν αξία καθώς και της συμβολής τους στην προώθηση της κοινωνικής και γεωγραφικής συνοχής της, η Ένωση και τα κράτη μέλη, εντός των πλαισίων των αντιστοίχων αρμοδιοτήτων τους, και εντός του πεδίου εφαρμογής του Συντάγματος, μεριμνούν ούτως ώστε οι υπηρεσίες αυτές να λειτουργούν βάσει αρχών και προϋποθέσεων οι οποίες επιτρέπουν την εκπλήρωση του σκοπού τους.¹

---

¹ Η διατύπωση του άρθρου αυτού είναι προσωρινή.

ΤΙΤΛΟΣ II

ΑΠΑΓΟΡΕΥΣΗ ΔΙΑΚΡΙΣΕΩΝ ΚΑΙ ΙΘΑΓΕΝΕΙΑ

Άρθρο III-4 (πρώην άρθρο 12)

Ο ευρωπαϊκός νόμος ή νόμος-πλαίσιο ρυθμίζει την απαγόρευση των διακρίσεων λόγω εθνικότητας όπως αναφέρεται στο [άρθρο I-4].

Άρθρο III-5 (πρώην άρθρο 13)

1. Με την επιφύλαξη των άλλων διατάξεων του Συντάγματος και εντός των ορίων των αρμοδιοτήτων που απονέμονται δυνάμει αυτού στην Ένωση, ένας νόμος ή νόμος – πλαίσιο μπορεί να θεσπίζει τα αναγκαία μέτρα για την καταπολέμηση των διακρίσεων λόγω φύλου, φυλετικής ή εθνοτικής καταγωγής, θρησκείας ή πεποιθήσεων, αναπηρίας, ηλικίας ή γενετήσιου προσανατολισμού. Το Συμβούλιο αποφασίζει ομόφωνα κατόπιν διαβούλευσης με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο.
2. Κατά παρέκκλιση από την παράγραφο 1, ο ευρωπαϊκός νόμος ή νόμος-πλαίσιο θεσπίζει μέτρα με τα οποία η Ένωση ενθαρρύνει και υποστηρίζει τις δράσεις που αναλαμβάνουν τα κράτη μέλη για να συμβάλουν στην υλοποίηση των στόχων της παραγράφου 1, ενώ αποκλείεται η εναρμόνιση των νομοθετικών και κανονιστικών διατάξεων των κρατών μελών.

Άρθρο III-6 (πρώην άρθρο 18)

1. Εάν, προς επίτευξη του προβλεπόμενου στο [άρθρο I-8], στόχου του δικαιώματος της ελεύθερης κυκλοφορίας και της ελεύθερης διαμονής για κάθε πολίτη της Ένωσης απαιτείται δράση της Ένωσης και εφόσον το Σύνταγμα δεν έχει προβλέψει εξουσίες προς τούτο, ο ευρωπαϊκός νόμος ή νόμος-πλαίσιο μπορεί να διευκολύνει την άσκηση του δικαιώματος αυτού.
2. Χάριν των ιδίων σκοπών που προβλέπονται στην παράγραφο 1 και εκτός αν το Σύνταγμα έχει προβλέψει σχετικές εξουσίες δράσης, το Συμβούλιο μπορεί να θεσπίζει ομόφωνα με ευρωπαϊκό νόμο ή νόμο-πλαίσιο μέτρα σχετικά με τα διαβατήρια, τα δελτία ταυτότητας, τους τίτλους διαμονής ή κάθε άλλο εξομοιούμενο έγγραφο, καθώς και μέτρα σχετικά με την κοινωνική ασφάλεια ή την κοινωνική προστασία. Το Συμβούλιο αποφασίζει κατόπιν διαβούλευσης με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο.

Άρθρο III-7 (πρώην άρθρο 19)

Το Συμβούλιο καθορίζει, με ευρωπαϊκό νόμο ή νόμο-πλαίσιο, τους τρόπους άσκησης του δικαιώματος που προβλέπεται στο [άρθρο I-8], του εκλέγειν και του εκλέγεσθαι στις δημοτικές εκλογές και στις εκλογές του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου για κάθε πολίτη της Ένωσης στο κράτος μέλος κατοικίας του. Το Συμβούλιο αποφασίζει ομόφωνα κατόπιν διαβούλευσης με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο. Οι διατάξεις αυτές μπορούν να προβλέπουν παρεκκλίσεις όταν αυτό δικαιολογείται λόγω ειδικών προβλημάτων σε ένα κράτος μέλος.

Το δικαίωμα του εκλέγειν και του εκλέγεσθαι στις εκλογές του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου ασκείται με την επιφύλαξη του [άρθρου III-227, παρ. 2 (πρώην 190, παράγραφος 4)] και των μέτρων που έχουν θεσπιστεί προς εφαρμογήν του.

Άρθρο III-8 (πρώην άρθρο 20)

Τα κράτη μέλη λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα για να εξασφαλίσουν την διπλωματική και προξενική προστασία των πολιτών της Ένωσης στις τρίτες χώρες όπως την αναφέρει το [άρθρο I-8].

Το Συμβούλιο μπορεί να θεσπίζει, με ευρωπαϊκό νόμο, τα απαραίτητα μέτρα για να διευκολυνθεί η προστασία αυτή. Το Συμβούλιο αποφασίζει μετά από διαβούλευση με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο.

Άρθρο III-9 (πρώην άρθρο 21)

Οι γλώσσες στις οποίες κάθε πολίτης της Ένωσης δύναται να απευθύνεται γραπτώς στα όργανα ή τους οργανισμούς, δυνάμει του [άρθρου I-8] και να λαμβάνει απάντηση στην ίδια γλώσσα είναι εκείνες που απαριθμούνται στο [άρθρο IV-9 (πρώην 314)]. Τα όργανα και οι οργανισμοί που αναφέρονται στο παρόν άρθρο είναι οι απαριθμούμενοι στο [άρθρο I-18 παράγραφος 2 και το άρθρο I-31], καθώς και ο Ευρωπαϊός Διαμεσολαβητής.

Άρθρο III-10 (πρώην άρθρο 22)

Η Επιτροπή υποβάλλει έκθεση στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο και την Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή κάθε τρία έτη σχετικά με την εφαρμογή των διατάξεων του [άρθρου I-7] και του [παρόντος τίτλου]. Η έκθεση αυτή λαμβάνει υπόψη την εξέλιξη της Ένωσης.

Επ' αυτής της βάσεως, και με την επιφύλαξη των άλλων διατάξεων του Συντάγματος, το Συμβούλιο μπορεί να συμπληρώνει, με ευρωπαϊκό νόμο ή νόμο-πλαίσιο, τα δικαιώματα που προβλέπονται στο [άρθρο I-8]. Το Συμβούλιο αποφασίζει με ομοφωνία, μετά από έγκριση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου. Ο εν λόγω νόμος ή νόμος-πλαίσιο τίθεται σε ισχύ μόνον αφού κάθε κράτος μέλος συμφωνήσει, σύμφωνα με τους συνταγματικούς του κανόνες.

ΤΙΤΛΟΣ ΙΙΙ

ΕΣΩΤΕΡΙΚΕΣ ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΔΡΑΣΕΙΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ι

ΕΣΩΤΕΡΙΚΗ ΑΓΟΡΑ

ΤΜΗΜΑ 1

ΕΓΚΑΘΙΔΡΥΣΗ ΤΗΣ ΕΣΩΤΕΡΙΚΗΣ ΑΓΟΡΑΣ

Άρθρο ΙΙΙ-11 (πρώην άρθρο 14)

1. Η Ένωση θεσπίζει τα μέτρα για την εγκαθίδρυση της εσωτερικής αγοράς, σύμφωνα με το παρόν άρθρο, τα [άρθρα ΙΙΙ-12 και ΙΙΙ-36 (πρώην άρθρα 15 και 26)], το [άρθρο ΙΙΙ-23, παράγραφος 1 (πρώην άρθρο 47 παράγραφος 2)] και τα [άρθρα ΙΙΙ-26, ΙΙΙ-138, ΙΙΙ-59 και ΙΙΙ-62 (πρώην άρθρα 49, 80, 93 και 95)] και με την επιφύλαξη των άλλων διατάξεων του Συντάγματος.
2. Η εσωτερική αγορά περιλαμβάνει ένα χώρο χωρίς εσωτερικά σύνορα μέσα στον οποίο εξασφαλίζεται η ελεύθερη κυκλοφορία των εμπορευμάτων, των προσώπων, των υπηρεσιών και των κεφαλαίων σύμφωνα με τις διατάξεις του Συντάγματος.
3. Το Συμβούλιο, μετά από πρόταση της Επιτροπής, θεσπίζει τους ευρωπαϊκούς κανονισμούς ή αποφάσεις που καθορίζουν τους προσανατολισμούς και τις προϋποθέσεις που απαιτούνται για την εξασφάλιση ισόρροπης προόδου σε όλους τους σχετικούς τομείς.

Άρθρο ΙΙΙ-12 (πρώην άρθρο 15)

Κατά τη διατύπωση των προτάσεων της για την υλοποίηση των στόχων [του άρθρου ΙΙΙ-11 (πρώην άρθρου 14)], η Επιτροπή λαμβάνει υπόψη το μέγεθος των προσπαθειών τις οποίες θα πρέπει να καταβάλλουν ορισμένες οικονομίες που εμφανίζουν διαφορές ανάπτυξης για την εγκαθίδρυση της εσωτερικής αγοράς και μπορεί να προτείνει τα κατάλληλα μέτρα.

Αν τα μέτρα αυτά λάβουν τη μορφή παρεκκλίσεων, πρέπει να έχουν προσωρινό χαρακτήρα και να επιφέρουν την ελάχιστη δυνατή διαταραχή στη λειτουργία της εσωτερικής αγοράς.

Άρθρο III-13 (πρώην άρθρο 297)

Τα κράτη μέλη συνεννοούνται μεταξύ τους, για να προβούν σε κοινή ενέργεια προς αποτροπή παρακώλυσεως της λειτουργίας της εσωτερικής αγοράς εξαιτίας μέτρων που λαμβάνει κράτος μέλος σε περίπτωση σοβαρής εσωτερικής διαταραχής της δημοσίας τάξεως, σε περίπτωση πολέμου ή σοβαρής διεθνούς εντάσεως που αποτελεί απειλή πολέμου ή προς εκπλήρωση υποχρεώσεων που έχει αναλάβει με σκοπό τη διατήρηση της ειρήνης και της διεθνούς ασφάλειας.

Άρθρο III-14 (πρώην άρθρο 298)

Αν τα μέτρα που λαμβάνονται στις περιπτώσεις των [άρθρων III-338 και III-13 (πρώην άρθρων 296 και 297)] έχουν ως αποτέλεσμα τη νόθευση των όρων του ανταγωνισμού στην εσωτερική αγορά, η Επιτροπή εξετάζει μαζί με το ενδιαφερόμενο κράτος τους όρους, υπό τους οποίους τα μέτρα αυτά δύνανται να προσαρμοσθούν στους κανόνες που θεσπίζει το Σύνταγμα.

Κατά παρέκκλιση από τη διαδικασία των [άρθρων III-261 και III-262 (πρώην άρθρων 226 και 227)], η Επιτροπή ή κάθε κράτος μέλος δύναται να προσφύγει απευθείας στο Δικαστήριο, αν θεωρεί ότι άλλο κράτος μέλος ασκεί καταχρηστικώς τις εξουσίες που προβλέπονται στα [άρθρα III-338 και III-13 (πρώην άρθρα 296 και 297)]. Το Δικαστήριο αποφασίζει κεκλεισμένων των θυρών.

ΤΜΗΜΑ 2

ΕΛΕΥΘΕΡΗ ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑ ΤΩΝ ΠΡΟΣΩΠΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ

Υποτήμα 1

Οι εργαζόμενοι

Άρθρο III-15 (πρώην άρθρο 39)

1. Οι εργαζόμενοι έχουν το δικαίωμα να κυκλοφορούν ελεύθερα εντός της Ένωσης.
2. Απαγορεύεται κάθε διάκριση λόγω ιθαγενείας μεταξύ των εργαζομένων των κρατών μελών, όσον αφορά την απασχόληση, την αμοιβή και τους άλλους όρους εργασίας.
3. Οι εργαζόμενοι έχουν το δικαίωμα με την επιφύλαξη των περιορισμών που δικαιολογούνται για λόγους δημοσίας τάξεως, δημοσίας ασφαλείας και δημοσίας υγείας :
  - α) να αποδέχονται κάθε πραγματική προσφορά εργασίας,
  - β) να διακινούνται ελεύθερα για το σκοπό αυτόν εντός της επικρατείας των κρατών μελών,

- γ) να διαμένουν σε ένα από τα κράτη μέλη με το σκοπό να ασκούν εκεί ορισμένη εργασία σύμφωνα με τις νομοθετικές, κανονιστικές και διοικητικές διατάξεις που διέπουν την απασχόληση των εργαζομένων υπηκόων αυτού του κράτους μέλους,
  - δ) να παραμένουν στην επικράτεια ενός κράτους μέλους και μετά την άσκηση σ' αυτό ορισμένης εργασίας, κατά τους όρους που θα αποτελέσουν αντικείμενο ευρωπαϊκών κανονισμών που θα εκδώσει η Επιτροπή.
4. Το παρόν άρθρο δεν εφαρμόζεται προκειμένου περί απασχολήσεως στη δημόσια διοίκηση.

Άρθρο III-16 (πρώην άρθρο 40)

Ο ευρωπαϊκός νόμος ή νόμος-πλαίσιο θεσπίζει τα απαραίτητα μέτρα προκειμένου να πραγματοποιηθεί η ελεύθερη κυκλοφορία των εργαζομένων, όπως ορίζεται στο [άρθρο III-15 (πρώην άρθρο 39)]. Εκδίδεται κατόπιν διαβούλευσης με την Κοινωνική και Οικονομική Επιτροπή.

Ο ευρωπαϊκός νόμος ή νόμος-πλαίσιο αποσκοπεί ιδίως :

- α) στην εξασφάλιση στενής συνεργασίας μεταξύ των εθνικών υπηρεσιών εργασίας,
- β) στην κατάργηση των διοικητικών διαδικασιών και πρακτικών, όπως και των προθεσμιών που προβλέπονται για την πρόσληψη σε διαθέσιμη απασχόληση, οι οποίες απορρέουν είτε από τις εθνικές νομοθεσίες είτε από προηγούμενες συμφωνίες μεταξύ των κρατών μελών, και των οποίων η διατήρηση θα αποτελούσε εμπόδιο στην ελευθέρωση της διακινήσεως των εργαζομένων,
- γ) στην κατάργηση όλων των προθεσμιών και άλλων περιορισμών, που προβλέπονται είτε από τις εθνικές νομοθεσίες είτε από προηγούμενες συμφωνίες μεταξύ των κρατών μελών, οι οποίες επιβάλλουν στους εργαζομένους των άλλων κρατών μελών όρους διαφορετικούς από εκείνους που ισχύουν για τους ημεδαπούς εργαζομένους, όσον αφορά την ελεύθερη επιλογή εργασίας,
- δ) στη δημιουργία μηχανισμών καταλλήλων να φέρουν σε επαφή την προσφορά και τη ζήτηση εργασίας και να διευκολύνουν την εξισορρόπησή τους με όρους που να αποτρέπουν σοβαρούς κινδύνους για το βιοτικό επίπεδο και το επίπεδο απασχολήσεως στις διάφορες περιφέρειες και βιομηχανίες.

Άρθρο III-17 (πρώην άρθρο 41)

Τα κράτη μέλη προωθούν, στο πλαίσιο κοινού προγράμματος, την ανταλλαγή εργαζομένων νέων.

Άρθρο III-18 (πρώην άρθρο 42)

Στον τομέα της κοινωνικής ασφάλισης, ο ευρωπαϊκός νόμος ή νόμος-πλαίσιο θεσπίζει τα απαραίτητα μέτρα για την πραγματοποίηση της ελεύθερης κυκλοφορίας των εργαζομένων, ιδίως με τη θέσπιση ενός συστήματος που να εξασφαλίζει στους διακινούμενους εργαζομένους και στους εξ αυτών έλκοντες δικαιώματα :

- α) το συνυπολογισμό όλων των περιόδων που λαμβάνονται υπόψη από τις διάφορες εθνικές νομοθεσίες, για την κτήση και τη διατήρηση του δικαιώματος προς λήψη παροχής όπως και για τον υπολογισμό του ύψους αυτής,
- β) την καταβολή των παροχών στα πρόσωπα που κατοικούν στις επικράτειες των κρατών μελών.

Υποτήμα 2

Ελευθερία εγκατάστασης

Άρθρο III-19 (πρώην άρθρο 43)

Στο πλαίσιο του [παρόντος υποτιμήματος], οι περιορισμοί της ελευθερίας εγκαταστάσεως των υπηκόων ενός κράτους μέλους στην επικράτεια ενός άλλου κράτους μέλους απαγορεύονται.

Η απαγόρευση αυτή εκτείνεται επίσης στους περιορισμούς για την ίδρυση πρακτορείων, υποκαταστημάτων ή θυγατρικών εταιρειών από τους υπηκόους ενός κράτους μέλους που είναι εγκατεστημένοι στην επικράτεια άλλου κράτους μέλους.

Οι υπήκοοι κράτους μέλους δικαιούνται να έχουν, στο έδαφος άλλου κράτους μέλους, πρόσβαση σε μη μισθωτές δραστηριότητες και να προβαίνουν στην άσκηση των δραστηριοτήτων αυτών, καθώς και στη σύσταση και τη διαχείριση επιχειρήσεων, και ιδίως εταιρειών κατά την έννοια του [άρθρου III-24 (πρώην άρθρου 48, εδάφιο 2)], σύμφωνα με τις προϋποθέσεις που ορίζονται από τη νομοθεσία του κράτους μέλους εγκαταστάσεως για τους δικούς του υπηκόους, με την επιφύλαξη των διατάξεων του [τιμήματος] που σχετικά με την κυκλοφορία κεφαλαίων.

Άρθρο III-20 (πρώην άρθρο 44)

1. Τα μέτρα για την πραγματοποίηση της ελευθερίας εγκαταστάσεως σε ορισμένη δραστηριότητα θεσπίζονται με ευρωπαϊκό νόμο-πλαίσιο, ο οποίο εκδίδεται κατόπιν διαβούλευσης με την Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή.

2. Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο και η Επιτροπή ασκούν τα καθήκοντα που τους έχουν ανατεθεί από την παράγραφο 1, ιδίως :

- α) με την αντιμετώπιση γενικώς κατά προτεραιότητα εκείνων των δραστηριοτήτων για τις οποίες η ελευθερία εγκαταστάσεως αποτελεί ιδιαίτερα χρήσιμη συμβολή στην ανάπτυξη της παραγωγής και του εμπορίου,
- β) με την εξασφάλιση στενής συνεργασίας μεταξύ των αρμοδίων εθνικών διοικητικών υπηρεσιών, για τη διακρίβωση της ιδιαίτερης καταστάσεως στους διαφόρους τομείς δραστηριότητας εντός της Ένωσης,

- γ) με την κατάργηση εκείνων των διοικητικών διαδικασιών και πρακτικών που απορρέουν είτε από τις εθνικές νομοθεσίες είτε από προηγούμενες συμφωνίες μεταξύ των κρατών μελών, των οποίων η διατήρηση θα παρεμπόδιζε την ελευθερία εγκαταστάσεως,
- δ) μεριμνώντας ούτως ώστε οι εργαζόμενοι μισθωτοί κράτους μέλους, οι οποίοι απασχολούνται στην επικράτεια άλλου κράτους μέλους, να δύνανται να παραμείνουν στην επικράτεια του κράτους αυτού για να ασκήσουν μη μισθωτή δραστηριότητα, εφόσον πληρούν τους όρους τους οποίους θα έπρεπε να πληρούν αν έφθαναν στο κράτος αυτό τη στιγμή που επιθυμούν να αναλάβουν τη σχετική δραστηριότητα,
- ε) με την παροχή της δυνατότητας αποκτήσεως και εκμεταλλεύσεως εγγείου ιδιοκτησίας εντός της επικρατείας κράτους μέλους, σε υπηκόους άλλου κράτους μέλους, εφόσον δεν θίγονται οι αρχές που καθορίζονται στο [άρθρο III-118 (πρώην άρθρο 33, παράγραφος 2)],
- στ) με την εφαρμογή της προοδευτικής καταργήσεως των περιορισμών της ελευθερίας εγκαταστάσεως σε κάθε εξεταζόμενο κλάδο δραστηριότητας, αφενός μεν ως προς τους όρους ιδρύσεως πρακτορείων, υποκαταστημάτων ή θυγατρικών εταιρειών στην επικράτεια ενός κράτους μέλους, αφετέρου δε ως προς τους όρους συμμετοχής του προσωπικού της κυρίας εγκαταστάσεως στα όργανα διαχειρίσεως ή εποπτείας τους,
- ζ) με το συντονισμό, κατά το αναγκαίο μέτρο και με το σκοπό να τις καταστήσουν ισοδύναμες, των εγγυήσεων που απαιτούνται στα κράτη μέλη από τις εταιρίες, κατά την έννοια του [άρθρου III-24 (πρώην άρθρου 48, εδάφιο 2)], για την προστασία των συμφερόντων τόσο των εταίρων όσο και των τρίτων,
- η) με την εξασφάλιση ότι οι όροι εγκαταστάσεως δεν νοθεύονται με τη χορήγηση ενισχύσεων από τα κράτη μέλη.

Άρθρο III-21 (πρώην άρθρο 45)

Το παρόν υποτιμήμα, δεν εφαρμόζεται, όσον αφορά το ενδιαφερόμενο κράτος μέλος, στις δραστηριότητες που συνδέονται στο κράτος αυτό, έστω και περιστασιακά, με την άσκηση δημοσίας εξουσίας.

Ορισμένες δραστηριότητες δύνανται να εξαιρούνται, δυνάμει ευρωπαϊκού νόμου ή νόμου-πλαίσιου, από την εφαρμογή των διατάξεων του παρόντος υποτιμήματος.

Άρθρο III-22 (πρώην άρθρο 46)

1. Το παρόν υποτιμήμα και τα μέτρα που θεσπίζονται δυνάμει αυτού δεν θίγουν τη δυνατότητα εφαρμογής των νομοθετικών, κανονιστικών και διοικητικών διατάξεων των κρατών μελών που προβλέπουν ειδικό καθεστώς για τους αλλοδαπούς υπηκόους και δικαιολογούνται από λόγους δημοσίας τάξεως, δημοσίας ασφαλείας και δημοσίας υγείας.

2. Ο ευρωπαϊκός νόμος-πλαίσιο συντονίζει τις εθνικές διατάξεις που αναφέρει η παράγραφος 1.

Άρθρο III-23 (πρώην άρθρο 47)

1. Ο ευρωπαϊκός νόμος-πλαίσιο διευκολύνει την ανάληψη και την άσκηση μη μισθωτών δραστηριοτήτων. Αποσκοπεί :
  - α) στην αμοιβαία αναγνώριση των διπλωμάτων, πιστοποιητικών και άλλων τίτλων,
  - β) στον συντονισμό των νομοθετικών, κανονιστικών και διοικητικών διατάξεων των κρατών μελών που αφορούν την ανάληψη και την άσκηση μη μισθωτών δραστηριοτήτων.
3. Ως προς τα ιατρικά, παραϊατρικά και φαρμακευτικά επαγγέλματα, η προοδευτική άρση των περιορισμών προϋποθέτει το συντονισμό των όρων ασκήσεώς τους στα διάφορα κράτη μέλη.

Άρθρο III-24 (πρώην άρθρο 48)

Οι εταιρείες που έχουν συσταθεί σύμφωνα με τη νομοθεσία κράτους μέλους και οι οποίες έχουν την καταστατική τους έδρα, την κεντρική τους διοίκηση ή την κύρια εγκατάστασή τους εντός της Ένωσης εξομοιώνονται, για την εφαρμογή του [παρόντος υποτιμήματος], προς τα φυσικά πρόσωπα που είναι υπήκοοι των κρατών μελών.

Ως εταιρείες νοούνται οι εταιρείες αστικού ή εμπορικού δικαίου, συμπεριλαμβανομένων των συνεταιρισμών, και των άλλων νομικών προσώπων δημοσίου ή ιδιωτικού δικαίου, με εξαίρεση εκείνων που δεν επιδιώκουν κερδοσκοπικό σκοπό.

Άρθρο III-25 (πρώην άρθρο 294)

Με την επιφύλαξη των άλλων διατάξεων του Συντάγματος τα κράτη μέλη παρέχουν στους υπηκόους των άλλων κρατών μελών μεταχείριση ίση με την παρεχόμενη στους υπηκόους τους, όσον αφορά τη συμμετοχή τους στο κεφάλαιο εταιριών κατά την έννοια [του άρθρου III-24 (πρώην 48)].

Υποτίμημα 3

Ελευθερία παροχής υπηρεσιών

Άρθρο III-26 (πρώην άρθρο 49)

Στο πλαίσιο, του [παρόντος υποτιμήματος] οι περιορισμοί της ελεύθερης παροχής υπηρεσιών στο εσωτερικό της Ένωσης απαγορεύονται όσον αφορά τους υπηκόους των κρατών μελών που είναι εγκατεστημένοι σε κράτος μέλος άλλο από εκείνο του αποδέκτου της παροχής.

Το ευεργέτημα του παρόντος κεφαλαίου δύναται να επεκταθεί με ευρωπαϊκό νόμο ή νόμο-πλαίσιο και σε υπηκόους τρίτου κράτους που παρέχουν υπηρεσίες και είναι εγκατεστημένοι στο εσωτερικό της Ένωσης.

Άρθρο III-27 (πρώην άρθρο 50)

Κατά την έννοια του παρόντος Συντάγματος, ως υπηρεσίες νοούνται οι παροχές που κατά κανόνα προσφέρονται αντί αμοιβής, εφόσον δεν διέπονται από τις διατάξεις τις σχετικές με την ελεύθερη κυκλοφορία των εμπορευμάτων, των κεφαλαίων και των προσώπων.

Οι υπηρεσίες περιλαμβάνουν ιδίως :

- α) βιομηχανικές δραστηριότητες,
- β) εμπορικές δραστηριότητες,
- γ) βιοτεχνικές δραστηριότητες,
- δ) δραστηριότητες των ελευθέρων επαγγελμάτων.

Με την επιφύλαξη [του υποτμήματος] που αφορά το δικαίωμα εγκαταστάσεως, εκείνος που παρέχει υπηρεσία δύναται για την εκτέλεση αυτής, να ασκήσει προσωρινά τη δραστηριότητά του στο κράτος μέλος όπου παρέχεται η υπηρεσία με τους ίδιους όρους που το κράτος αυτό επιβάλλει στους δικούς του υπηκόους.

Άρθρο III-28 (πρώην άρθρο 51)

1. Η ελεύθερη κυκλοφορία των υπηρεσιών στον τομέα των μεταφορών διέπεται από [το τμήμα] που αναφέρεται στις μεταφορές.
2. Η ελευθέρωση των τραπεζικών και ασφαλιστικών υπηρεσιών που συνδέονται με τις κινήσεις κεφαλαίων πρέπει να πραγματοποιηθεί σε αρμονία με την ελευθέρωση της κυκλοφορίας των κεφαλαίων.

Άρθρο III-29 (πρώην άρθρο 52)

1. Τα μέτρα για την πραγματοποίηση της ελευθερώσεως συγκεκριμένης υπηρεσίας θεσπίζονται με ευρωπαϊκό νόμο-πλαίσιο, ο οποίος εκδίδεται κατόπιν διαβούλευσης με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και την Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή.
2. Ο ευρωπαϊκός νόμος-πλαίσιο που προβλέπεται από την παράγραφο 1 αναφέρεται γενικώς κατά προτεραιότητα στις υπηρεσίες που επηρεάζουν κατά τρόπο άμεσο τα έξοδα παραγωγής ή των οποίων η ελευθέρωση συμβάλλει στη διευκόλυνση των εμπορικών συναλλαγών.

Άρθρο III-30 (πρώην άρθρο 53)

Τα κράτη μέλη δηλώνουν ότι είναι διατεθειμένα να προβούν στην ελευθέρωση των υπηρεσιών πέραν του μέτρου που είναι υποχρεωτικό δυνάμει του ευρωπαϊκού νόμου-πλαισίου που εκδίδεται κατ' εφαρμογή του [άρθρου III-29 (πρώην άρθρου 52) παράγραφος 1], αν η γενική οικονομική τους κατάσταση και η κατάσταση του σχετικού τομέα τους το επιτρέπουν.

Για το σκοπό αυτό, η Επιτροπή απευθύνει συστάσεις προς τα ενδιαφερόμενα κράτη μέλη.

Άρθρο ΙΙΙ-31 (πρώην άρθρο 54)

Καθ' όσον χρόνο οι περιορισμοί της ελεύθερης παροχής υπηρεσιών δεν έχουν καταργηθεί, κάθε κράτος μέλος τους εφαρμόζει σε όλους όσoι παρέχουν υπηρεσίες κατά την έννοια του [άρθρου ΙΙΙ-26 (πρώην άρθρου 49), πρώτο εδάφιο)], χωρίς διακρίσεις ιθαγενείας ή διαμονής.

Άρθρο ΙΙΙ-32 (πρώην άρθρο 55)

Τα [άρθρα ΙΙΙ-21 έως ΙΙΙ-24 (πρώην άρθρα 45 έως 48)] εφαρμόζονται επί των θεμάτων που διέπονται από το [παρόν υποτήμα].

ΤΜΗΜΑ 3

ΕΛΕΥΘΕΡΗ ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑ ΤΩΝ ΕΜΠΟΡΕΥΜΑΤΩΝ

Υποτήμα 1

Τελωνειακή ένωση

Άρθρο III-33 (πρώην άρθρο 23)

1. Η Ένωση περιλαμβάνει τελωνειακή ένωση που εκτείνεται στο σύνολο των εμπορευματικών συναλλαγών και περιλαμβάνει την απαγόρευση των εισαγωγικών και εξαγωγικών δασμών και όλων των φορολογικών επιβαρύνσεων ισοδυνάμου αποτελέσματος μεταξύ των κρατών μελών, καθώς και την υιοθέτηση κοινού δασμολογίου στις σχέσεις τους με τις τρίτες χώρες.
2. [Το άρθρο III-35 (πρώην άρθρο 25)] και το [υποτήμα 3 (πρώην κεφάλαιο 2)] [του παρόντος τμήματος] εφαρμόζεται στα προϊόντα καταγωγής κρατών μελών, καθώς και στα προϊόντα προελεύσεως τρίτων χωρών που ευρίσκονται σε ελεύθερη κυκλοφορία εντός των κρατών μελών.

Άρθρο III-34 (πρώην άρθρο 24)

Θεωρούνται ότι ευρίσκονται σε ελεύθερη κυκλοφορία εντός κράτους μέλους τα προϊόντα προελεύσεως τρίτων χωρών, για τα οποία έχουν τηρηθεί οι διατυπώσεις εισαγωγής και εισπραχθεί σ' αυτό το κράτος μέλος οι απαιτούμενοι δασμοί και φορολογικές επιβαρύνσεις ισοδυνάμου αποτελέσματος και για τα οποία δεν έχουν επιστραφεί ολικώς ή μερικώς αυτοί οι δασμοί και επιβαρύνσεις.

Άρθρο III-35 (πρώην άρθρο 25)

Οι εισαγωγικοί και εξαγωγικοί δασμοί ή φορολογικές επιβαρύνσεις ισοδυνάμου αποτελέσματος απαγορεύονται μεταξύ των κρατών μελών. Η απαγόρευση αυτή ισχύει και για τους δασμούς ταμειευτικού χαρακτήρα.

Άρθρο III-36 (πρώην άρθρο 26)

Το Συμβούλιο, κατόπιν πρότασης της Επιτροπής, θεσπίζει τους ευρωπαϊκούς κανονισμούς ή τις αποφάσεις που καθορίζουν τους δασμούς του κοινού δασμολογίου.

Άρθρο III-37 (πρώην άρθρο 27)

Για την εκτέλεση του έργου που της ανατίθεται στο [παρόν υποτιμήμα], η Επιτροπή καθοδηγείται :

- α) από την ανάγκη προαγωγής των εμπορικών συναλλαγών μεταξύ των κρατών μελών και των τρίτων χωρών,
- β) από την εξέλιξη των όρων ανταγωνισμού στο εσωτερικό της Ένωσης, κατά το μέτρο που η εξέλιξη αυτή θα έχει ως αποτέλεσμα την αύξηση της ανταγωνιστικής ικανότητας των επιχειρήσεων,
- γ) από τις ανάγκες εφοδιασμού της Ένωσης σε πρώτες ύλες και ημικατεργασμένα προϊόντα, μεριμνώντας συγχρόνως να μη νοθεύονται μεταξύ των κρατών μελών οι όροι ανταγωνισμού ως προς τα τελικά προϊόντα,
- δ) από την ανάγκη να αποφεύγονται σοβαρές διαταραχές της οικονομικής ζωής των κρατών μελών και να εξασφαλίζεται ορθολογική ανάπτυξη της παραγωγής και επέκταση της καταναλώσεως εντός της Ένωσης.

Υποτίμημα 2

Τελωνειακή συνεργασία

Άρθρο III-38 (πρώην άρθρο 135)

Στο πλαίσιο του πεδίου εφαρμογής, του Συντάγματος ο ευρωπαϊκός νόμος ή νόμος-πλαίσιο θεσπίζει μέτρα για την ενίσχυση της τελωνειακής συνεργασίας μεταξύ κρατών μελών καθώς και μεταξύ των τελευταίων και της Επιτροπής.

Υποτίμημα 3

Η απαγόρευση των ποσοτικών περιορισμών

Άρθρο III-39 (πρώην άρθρο 28)

Οι ποσοτικοί περιορισμοί τόσο επί των εισαγωγών, όσο και επί των εξαγωγών καθώς και όλα τα μέτρα ισοδυνάμου αποτελέσματος, απαγορεύονται μεταξύ των κρατών μελών.

Άρθρο III-40 (πρώην άρθρο 30)

[Το άρθρο III-39 (πρώην 28)] δεν αντιτίθεται στις απαγορεύσεις ή στους περιορισμούς εισαγωγών, εξαγωγών ή διαμετακομίσεων που δικαιολογούνται από λόγους δημοσίας ηθικής, δημοσίας τάξεως, δημοσίας ασφαλείας, προστασίας της υγείας και της ζωής των ανθρώπων και των ζώων ή προφυλάξεως των φυτών, προστασίας των εθνικών θησαυρών που έχουν καλλιτεχνική, ιστορική ή αρχαιολογική αξία, ή προστασίας της βιομηχανικής και εμπορικής ιδιοκτησίας. Οι απαγορεύσεις ή οι περιορισμοί αυτοί δεν δύναται πάντως να αποτελούν ούτε μέσο αυθαιρέτων διακρίσεων ούτε συγκεκριμένο περιορισμό στο εμπόριο μεταξύ των κρατών μελών.

Άρθρο III-41 (πρώην άρθρο 31)

1. Τα κράτη μέλη διαρρυθμίζουν τα κρατικά μονοπώλια εμπορικού χαρακτήρα κατά τρόπο, ώστε να αποκλείεται, ως προς τους όρους εφοδιασμού και διαθέσεως, οποιαδήποτε διάκριση μεταξύ των υπηκόων των κρατών μελών.

Το παρόν άρθρο εφαρμόζεται σε κάθε οργανισμό με τον οποίο κράτος μέλος, νομικά ή πραγματικά ελέγχει, διευθύνει ή επηρεάζει αισθητά, άμεσα ή έμμεσα, τις εισαγωγές ή τις εξαγωγές μεταξύ των κρατών μελών. Εφαρμόζεται επίσης και επί των κατά παραχώρηση κρατικών μονοπωλίων.

2. Τα κράτη μέλη δεν λαμβάνουν νέα μέτρα τα οποία είναι αντίθετα προς τις αρχές της παραγράφου 1 ή περιορίζουν την έκταση εφαρμογής των άρθρων των σχετικών με την απαγόρευση των δασμών και των ποσοτικών περιορισμών μεταξύ των κρατών μελών.

3. Στην περίπτωση κρατικού μονοπωλίου εμπορικού χαρακτήρα που συνεπάγεται ρύθμιση, η οποία αποσκοπεί να διευκολύνει τη διάθεση ή την αξιοποίηση των γεωργικών προϊόντων, πρέπει να εξασφαλισθούν, κατά την εφαρμογή του παρόντος άρθρου, ισοδύναμες εγγυήσεις για την απασχόληση και το βιοτικό επίπεδο των ενδιαφερομένων παραγωγών.

ΤΜΗΜΑ 4

ΚΕΦΑΛΑΙΑ ΚΑΙ ΠΛΗΡΩΜΕΣ

Άρθρο III-42 (πρώην άρθρο 56)

1. Στα πλαίσια του παρόντος κεφαλαίου, απαγορεύονται περιορισμοί τόσο στις κινήσεις κεφαλαίων, όσο και στις πληρωμές μεταξύ κρατών μελών και μεταξύ κρατών μελών και τρίτων χωρών.

Άρθρο III-43 (πρώην άρθρο 57)

1. [Το άρθρο III-42 (πρώην 56)] δεν θίγει την εφαρμογή, έναντι τρίτων χωρών, τυχόν περιορισμών που ισχύουν στις 31 Δεκεμβρίου 1993 δυνάμει του εθνικού ή του δικαίου της Ένωσης σχετικά με τις κινήσεις κεφαλαίων από ή προς τρίτες χώρες που αφορούν άμεσες επενδύσεις, στις οποίες περιλαμβάνονται οι επενδύσεις σε ακίνητα, εγκατάσταση, παροχή χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών ή εισδοχή τίτλων σε κεφαλαιαγορές.

2. Ο ευρωπαϊκός νόμος ή νόμος-πλαίσιο θεσπίζει τα μέτρα σχετικά με τις κινήσεις κεφαλαίων από ή προς τρίτες χώρες που αφορούν άμεσες επενδύσεις, στις οποίες περιλαμβάνονται οι επενδύσεις σε ακίνητα, εγκατάσταση, παροχή χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών ή εισδοχή τίτλων σε κεφαλαιαγορές.

Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο προσπαθούν να επιτύχουν το στόχο της ελεύθερης κίνησης κεφαλαίων μεταξύ κρατών μελών και τρίτων χωρών, στο μεγαλύτερο δυνατό βαθμό και με την επιφύλαξη των άλλων [τμημάτων] του Συντάγματος.

3. Κατά παρέκκλιση από την παράγραφο 2, μόνον ευρωπαϊκός νόμος ή ευρωπαϊκός νόμος-πλαίσιο του Συμβουλίου μπορεί να θεσπίσει μέτρα που συνιστούν οπισθοδρόμηση του δικαίου της Ένωσης όσον αφορά την ελευθέρωση των κινήσεων κεφαλαίων από ή προς τρίτες χώρες. Το Συμβούλιο αποφασίζει ομόφωνα κατόπιν διαβούλευσης με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο.

Άρθρο III-44 (πρώην άρθρο 58)

1. [Το άρθρο III-42 (πρώην 56)] δεν θίγει το δικαίωμα των κρατών μελών :

- α) να εφαρμόζουν τις οικείες διατάξεις της φορολογικής τους νομοθεσίας οι οποίες διακρίνουν μεταξύ φορολογουμένων που δεν βρίσκονται στην ίδια κατάσταση όσον αφορά την κατοικία τους ή τον τόπο όπου είναι επενδεδυμένα τα κεφάλαιά τους,
- β) να λαμβάνουν όλα τις απαραίτητες διατάξεις για την αποφυγή παραβάσεων των νομοθετικών και κανονιστικών διατάξεών τους, ιδίως στον τομέα της φορολογίας ή της προληπτικής εποπτείας των πιστωτικών ιδρυμάτων, ή να προβλέπουν διαδικασίες δήλωσης των κινήσεων κεφαλαίων για λόγους διοικητικής ή στατιστικής ενημέρωσης, ή να λαμβάνουν μέτρα υπαγορευμένα από λόγους δημόσιας τάξης ή δημόσια ασφάλειας.

2. Οι διατάξεις του παρόντος [τμήματος] δεν θίγουν τη δυνατότητα εφαρμογής περιορισμών του δικαιώματος εγκατάστασης που συμβιβάζονται με το Σύνταγμα.
3. Τα μέτρα και οι διαδικασίες που αναφέρονται στις παραγράφους 1 και 2 δεν μπορούν να αποτελούν ούτε μέσο αυθαίρετων διακρίσεων ούτε συγκεκριμένο περιορισμό της ελεύθερης κίνησης των κεφαλαίων και των πληρωμών όπως ορίζεται στο [άρθρο III-42 (πρώην 56)].

Άρθρο III-45 (πρώην άρθρο 59)

Εάν, λόγω εξαιρετικών περιστάσεων, οι κινήσεις κεφαλαίων προς ή από τρίτες χώρες προκαλούν ή απειλούν να προκαλέσουν σοβαρές δυσχέρειες στη λειτουργία της οικονομικής και νομισματικής ένωσης, το Συμβούλιο, προτάσσει της Επιτροπής, μπορεί να εκδίδει [ευρωπαϊκούς κανονισμούς ή αποφάσεις που συνιστούν] μέτρα διασφάλισης έναντι τρίτων χωρών για χρονικό διάστημα που δεν υπερβαίνει τους έξι μήνες, εφόσον τα μέτρα αυτά είναι απολύτως αναγκαία. Αποφασίζει κατόπιν διαβουλεύσεων με την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα.

Άρθρο III-46 (νέο)

Εφόσον απαιτείται προς επίτευξη των στόχων που αναφέρονται στο [άρθρο III-153 (πρώην 1 ΔΕΥ)], ειδικότερα για την πρόληψη και καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος, της τρομοκρατίας και της εμπορίας ανθρώπων, μπορεί να οριστεί με ευρωπαϊκό νόμο πλαίσιο μέτρων σχετικών με τη διακίνηση κεφαλαίων και πληρωμών, όπως η δέσμευση κεφαλαίων, χρηματικών περιουσιακών στοιχείων ή οικονομικών πόρων που ανήκουν ή βρίσκονται στην ιδιοκτησία ή κατοχή φυσικού ή νομικού προσώπου, ομάδας ή μη κρατικής οντότητας.

Το Συμβούλιο κατόπιν προτάσεως της Επιτροπής εκδίδει ευρωπαϊκούς κανονισμούς ή ευρωπαϊκές αποφάσεις για την εφαρμογή του προαναφερόμενου νόμου.

ΤΜΗΜΑ 5

ΚΑΝΟΝΕΣ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΥ

Υποτήμα 1

Κανόνες εφαρμοστέοι επί των επιχειρήσεων

Άρθρο III-47 (πρώην άρθρο 81)

1. Είναι ασυμβίβαστες με την εσωτερική αγορά και απαγορεύονται όλες οι συμφωνίες μεταξύ επιχειρήσεων, όλες οι αποφάσεις ενώσεων επιχειρήσεων και κάθε εναρμονισμένη πρακτική, που δύνανται να επηρεάσουν το εμπόριο μεταξύ κρατών μελών και που έχουν ως αντικείμενο ή ως αποτέλεσμα την παρεμπόδιση, τον περιορισμό ή τη νόθευση του ανταγωνισμού εντός της εσωτερικής αγοράς και ιδίως εκείνες οι οποίες συνίστανται :

- α) στον άμεσο ή έμμεσο καθορισμό των τιμών αγοράς ή πωλήσεως ή άλλων όρων συναλλαγής,
- β) στον περιορισμό ή στον έλεγχο της παραγωγής, της διαθέσεως, της τεχνολογικής ανάπτυξης ή των επενδύσεων,
- γ) στην κατανομή των αγορών ή των πηγών εφοδιασμού,
- δ) στην εφαρμογή άνισων όρων επί ισοδυνάμων παροχών, έναντι των εμπορικώς συναλλασσομένων, με αποτέλεσμα να περιέρχονται αυτοί σε μειονεκτική θέση στον ανταγωνισμό,
- ε) στην εξάρτηση της συνάψεως συμβάσεων από την αποδοχή, εκ μέρους των συναλλασσομένων, προσθέτων παροχών που εκ φύσεως ή σύμφωνα με τις εμπορικές συνήθειες δεν έχουν σχέση με το αντικείμενο των συμβάσεων αυτών.

2. Οι απαγορευμένες δυνάμει του παρόντος άρθρου συμφωνίες ή αποφάσεις είναι αυτοδικαίως άκυρες.

3. Εντούτοις, η παράγραφος 1 δύναται να κηρυχθεί ανεφάρμοστη :

- α) σε κάθε συμφωνία ή κατηγορία συμφωνιών μεταξύ επιχειρήσεων,
- β) σε κάθε απόφαση ή κατηγορία αποφάσεων ενώσεων επιχειρήσεων, και
- γ) σε κάθε εναρμονισμένη πρακτική ή κατηγορία εναρμονισμένων πρακτικών, η οποία συμβάλλει στη βελτίωση της παραγωγής ή της διανομής των προϊόντων ή στην προώθηση της τεχνικής ή οικονομικής προόδου, εξασφαλίζοντας συγχρόνως στους καταναλωτές δίκαιο τμήμα από το όφελος που προκύπτει, και η οποία :
  - i) δεν επιβάλλει στις ενδιαφερόμενες επιχειρήσεις περιορισμούς μη απαραίτητους για την επίτευξη των στόχων αυτών, και

- ii) δεν παρέχει στις επιχειρήσεις αυτές τη δυνατότητα καταργήσεως του ανταγωνισμού επί σημαντικού τμήματος των σχετικών προϊόντων.

Άρθρο III-48 (πρώην άρθρο 82)

Είναι ασυμβίβαστη με την εσωτερική αγορά και απαγορεύεται, κατά το μέτρο που δύναται να επηρεάσει το εμπόριο μεταξύ κρατών μελών, η καταχρηστική εκμετάλλευση από μία ή περισσότερες επιχειρήσεις της δεσπόζουσας θέσης τους εντός της εσωτερικής αγοράς ή σημαντικού τμήματός της.

Η κατάχρηση αυτή δύναται να συνίσταται ιδίως :

- α) στην άμεση ή έμμεση επιβολή μη δικαίων τιμών αγοράς ή πωλήσεως ή άλλων όρων συναλλαγής,
- β) στον περιορισμό της παραγωγής, της διαθέσεως ή της τεχνολογικής αναπτύξεως επί ζημιά των καταναλωτών,
- γ) στην εφαρμογή άνισων όρων επί ισοδυνάμων παροχών έναντι των εμπορικώς συναλλασσομένων, με αποτέλεσμα να περιέρχονται αυτοί σε μειονεκτική θέση στον ανταγωνισμό,
- δ) στην εξάρτηση της συνάψεως συμβάσεων από την αποδοχή, εκ μέρους των συναλλασσομένων, προσθέτων παροχών που εκ φύσεως ή σύμφωνα με τις εμπορικές συνήθειες δεν έχουν σχέση με το αντικείμενο των συμβάσεων αυτών.

Άρθρο III-49 (πρώην άρθρο 83)

- 1. Το Συμβούλιο κατόπιν πρότασης της Επιτροπής θεσπίζει τους ευρωπαϊκούς κανονισμούς για την εφαρμογή των αρχών που αναφέρονται στα [άρθρα III-47 και 48 (πρώην 81 και 82)]. Αποφασίζει κατόπιν διαβούλευσης με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο.
- 2. Οι προβλεπόμενοι στην παράγραφο 1 ευρωπαϊκοί κανονισμοί έχουν ως σκοπό ιδίως :
  - α) να εξασφαλίσουν την τήρηση των απαγορεύσεων του [άρθρου III-47 (πρώην 81), παράγραφος 1], και του [άρθρου III-48 (πρώην 82)] με την πρόβλεψη προστίμων και χρηματικών ποινών,
  - β) να καθορίσουν τις λεπτομέρειες εφαρμογής του [άρθρου III-47 (πρώην 81), παράγραφος 3], λαμβάνοντας υπόψη την ανάγκη της εξασφάλισεως αποτελεσματικής επιβλέψεως και της απλουστεύσεως κατά το δυνατόν του διοικητικού ελέγχου,
  - γ) να ορίσουν, εφόσον είναι ανάγκη, το πεδίο εφαρμογής των [άρθρων III-47 και III-48 (πρώην 81 και 82)] επί των διαφόρων οικονομικών κλάδων,
  - δ) να οριοθετήσουν τα καθήκοντα της Επιτροπής και του Δικαστηρίου κατά την εφαρμογή των διατάξεων αυτής της παραγράφου,
  - ε) να καθορίσουν τη σχέση μεταξύ των εθνικών νομοθεσιών αφενός, και αφετέρου των ευρωπαϊκών κανονισμών που θεσπίζονται κατ' εφαρμογή του παρόντος άρθρου.

Άρθρο III-50 (πρώην άρθρο 84)

Μέχρι την ημερομηνία έναρξης ισχύος των ευρωπαϊκών κανονισμών που θα θεσπισθούν κατ' εφαρμογή [του άρθρου III-49 (πρώην 83)], οι αρχές των κρατών μελών αποφασίζουν σχετικά με το επιτρεπτό των συμφωνιών, καθώς και της καταχρηστικής εκμετάλλευσης δεσπόζουσας θέσεως εντός της εσωτερικής αγοράς, σύμφωνα με το εσωτερικό τους δίκαιο και [του άρθρου III-47 (πρώην 81), ιδίως παράγραφος 3, και III-48 (πρώην 82)].

Άρθρο III-51 (πρώην άρθρο 85)

1. Με την επιφύλαξη του [άρθρου III-50 (πρώην 84)] η Επιτροπή μεριμνά για την πραγμάτωση των αρχών που καθορίζονται στα [άρθρα III-47 και III-48 (πρώην 81 και 82)]. Εξετάζει, κατόπιν αιτήσεως κράτους μέλους ή αυτεπαγγέλτως, συνεργαζόμενη με τις αρμόδιες αρχές των κρατών μελών που οφείλουν να της παρέχουν τη συνδρομή τους, τις περιπτώσεις εικαζομένων παραβάσεων των ανωτέρω αρχών. Αν διαπιστώσει την ύπαρξη παραβάσεως, προτείνει τα κατάλληλα μέτρα για τον τερματισμό της.
2. Αν δεν τερματισθούν οι παραβάσεις, η Επιτροπή εκδίδει αιτιολογημένη ευρωπαϊκή απόφαση με την οποία βεβαιώνεται η παράβαση των αρχών. Δύναται να δημοσιεύσει την απόφασή της και να επιτρέψει στα κράτη μέλη να λάβουν τα αναγκαία διορθωτικά μέτρα, των οποίων καθορίζει τους όρους και τις λεπτομέρειες.

Άρθρο III-52 (πρώην άρθρο 86)

1. Τα κράτη μέλη δεν θεσπίζουν ούτε διατηρούν μέτρα αντίθετα προς τις διατάξεις του Συντάγματος ιδίως προς εκείνες [των άρθρων I-4, παράγραφος 2, και III-47 έως III-55 (πρώην 12 και 81 έως 89)], ως προς τις δημόσιες επιχειρήσεις και τις επιχειρήσεις στις οποίες χορηγούν ειδικά ή αποκλειστικά δικαιώματα.
2. Οι επιχειρήσεις που είναι επιφορτισμένες με τη διαχείριση υπηρεσιών γενικού οικονομικού συμφέροντος ή που έχουν χαρακτήρα δημοσιονομικού μονοπωλίου υπόκεινται στις διατάξεις του Συντάγματος, ιδίως στους κανόνες ανταγωνισμού, κατά το μέτρο που η εφαρμογή των κανόνων αυτών δεν εμποδίζει νομικά ή πραγματικά την εκπλήρωση της ιδιαίτερης αποστολής που τους έχει ανατεθεί. Η ανάπτυξη των συναλλαγών δεν πρέπει να επηρεάζεται σε βαθμό ο οποίος θα αντέκειτο προς το συμφέρον της Ένωσης.
3. Η Επιτροπή μεριμνά για την εφαρμογή του παρόντος άρθρου και εκδίδει, εφόσον είναι ανάγκη, κατάλληλους ευρωπαϊκούς κανονισμούς ή αποφάσεις.

Υπομύημα 2

Ενισχύσεις που χορηγούνται από τα κράτη μέλη

Άρθρο III-53 (πρώην άρθρο 87)

1. Ενισχύσεις που χορηγούνται υπό οποιαδήποτε μορφή από τα κράτη μέλη ή με κρατικούς πόρους και που νοθεύουν ή απειλούν να νοθεύσουν τον ανταγωνισμό δια της ευνοϊκής μεταχειρίσεως ορισμένων επιχειρήσεων ή ορισμένων κλάδων παραγωγής είναι ασυμβίβαστες με την εσωτερική αγορά, κατά το μέτρο που επηρεάζουν τις μεταξύ κρατών μελών συναλλαγές, εκτός αν το Σύνταγμα ορίζει άλλως.
2. Συμβιβάζονται με την εσωτερική αγορά :
  - α) οι ενισχύσεις κοινωνικού χαρακτήρος προς μεμονωμένους καταναλωτές, υπό τον όρο ότι χορηγούνται χωρίς διάκριση προελεύσεως των προϊόντων·
  - β) οι ενισχύσεις για την επανόρθωση ζημιών που προκαλούνται από θεομηνίες ή άλλα έκτακτα γεγονότα·
  - γ) οι ενισχύσεις προς την οικονομία ορισμένων περιοχών της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας, οι οποίες θίγονται από τη διαίρεση της Γερμανίας, κατά το μέτρο που είναι αναγκαίες για την αντιστάθμιση των οικονομικών μειονεκτημάτων που προκαλούνται από τη διαίρεση αυτή.
3. Δύνανται να θεωρηθούν ότι συμβιβάζονται με την εσωτερική αγορά :
  - α) οι ενισχύσεις για την προώθηση της οικονομικής αναπτύξεως περιοχών, στις οποίες το βιοτικό επίπεδο είναι ασυνήθως χαμηλό ή στις οποίες επικρατεί σοβαρή υποαπασχόληση·
  - β) οι ενισχύσεις για την προώθηση σημαντικών σχεδίων κοινού ευρωπαϊκού ενδιαφέροντος ή για την άρση σοβαρής διαταραχής της οικονομίας κράτους μέλους·
  - γ) οι ενισχύσεις για την προώθηση της αναπτύξεως ορισμένων οικονομικών δραστηριοτήτων ή οικονομικών περιοχών, εφόσον δεν αλλοιώνουν τους όρους των συναλλαγών κατά τρόπο που θα αντέκειτο προς το κοινό συμφέρον·
  - δ) οι ενισχύσεις για την προώθηση του πολιτισμού και της διατήρησης της πολιτιστικής κληρονομιάς, εφόσον δεν αλλοιώνουν τους όρους συναλλαγών και ανταγωνισμού στην Ένωση σε βαθμό αντίθετο με το κοινό συμφέρον.
  - ε) άλλες κατηγορίες ενισχύσεων που καθορίζονται από ευρωπαϊκούς κανονισμούς ή αποφάσεις που εκδίδονται από το Συμβούλιο, προτάσει της Επιτροπής.

Άρθρο III-54 (πρώην άρθρο 88)

1. Η Επιτροπή σε συνεργασία με τα κράτη μέλη εξετάζει διαρκώς τα καθεστώτα ενισχύσεων που υφίστανται στα κράτη αυτά. Τους προτείνει τα κατάλληλα μέτρα που απαιτεί η προοδευτική ανάπτυξη και η λειτουργία της εσωτερικής αγοράς.

2. Αν η Επιτροπή διαπιστώσει, αφού τάξει προηγουμένως στους ενδιαφερομένους προθεσμία για να υποβάλουν τις παρατηρήσεις τους, ότι ενίσχυση που χορηγείται από ένα κράτος μέλος ή με κρατικούς πόρους δεν συμβιβάζεται με την εσωτερική αγορά κατά το [άρθρο III-53 (πρώην 87)], ότι η ενίσχυση αυτή εφαρμόζεται καταχρηστικώς, εκδίδει ευρωπαϊκή απόφαση προκειμένου το εν λόγω κράτος να την καταργήσει ή να την τροποποιήσει εντός προθεσμίας που η ίδια καθορίζει.

Αν το εν λόγω κράτος δεν συμμορφωθεί προς την ευρωπαϊκή αυτή απόφαση εντός της ταχθείσας προθεσμίας, η Επιτροπή ή οποιοδήποτε άλλο ενδιαφερόμενο κράτος μέλος δύναται να προσφύγει απευθείας στο Δικαστήριο, κατά παρέκκλιση των [άρθρων III-261 και III-262 (πρώην 226 και 227)].

Κατόπιν αιτήσεως κράτους μέλους, το Συμβούλιο δύναται να εκδίδει με ομοφωνία μια ευρωπαϊκή απόφαση, σύμφωνα με την οποία μια ενίσχυση που έχει θεσπισθεί ή που πρόκειται να θεσπισθεί από το κράτος αυτό θεωρείται συμβιβάσιμη με την εσωτερική αγορά, κατά παρέκκλιση του [άρθρου III-53 (πρώην 87)] ή των προβλεπόμενων από το [άρθρο III-55 (πρώην 89)] ευρωπαϊκών κανονισμών, αν εξαιρετικές περιστάσεις δικαιολογούν μια τέτοια απόφαση. Αν η Επιτροπή έχει κινήσει, ως προς την ενίσχυση αυτή, τη διαδικασία που προβλέπεται στο πρώτο εδάφιο της παρούσας παραγράφου, η αίτηση του ενδιαφερομένου κράτους προς το Συμβούλιο έχει ως αποτέλεσμα την αναστολή της σχετικής διαδικασίας μέχρις ότου αποφανθεί το Συμβούλιο.

Αν το Συμβούλιο δεν αποφανθεί εντός τριών μηνών από την υποβολή της αιτήσεως, αποφασίζει η Επιτροπή.

3. Η Επιτροπή ενημερώνεται εγκαίρως από τα κράτη μέλη περί των σχεδίων που αποβλέπουν να θεσπίσουν ή να τροποποιήσουν τις ενισχύσεις, ώστε να δύναται να υποβάλει τις παρατηρήσεις της. Αν κρίνει ότι σχέδιο ενισχύσεως δεν συμβιβάζεται με την εσωτερική αγορά, κατά το [άρθρο III-53 (πρώην 87)], κινεί αμελλητί τη διαδικασία που προβλέπεται από την παράγραφο 2. Το ενδιαφερόμενο κράτος μέλος δεν δύναται να εφαρμόσει τα σχεδιαζόμενα μέτρα πριν η Επιτροπή καταλήξει σε τελική απόφαση.

Άρθρο III-55 (πρώην άρθρο 89)

Το Συμβούλιο, μετά από πρόταση της Επιτροπής, δύναται να εκδίδει ευρωπαϊκούς κανονισμούς για την εφαρμογή των [άρθρων III-53 ΚΑΙ III-54 (πρώην 87 και 88)] και ιδίως να καθορίζει τους όρους εφαρμογής του [άρθρου III-54 (πρώην 88), παράγραφος 3,] και τις κατηγορίες ενισχύσεων που εξαιρούνται από τη διαδικασία αυτή. Αποφασίζει μετά από διαβούλευση με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο.

ΤΜΗΜΑ 6

ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Άρθρο III-56 (πρώην άρθρο 90)

Κανένα κράτος μέλος δεν επιβάλλει άμεσα ή έμμεσα στα προϊόντα άλλων κρατών μελών εσωτερικούς φόρους οποιασδήποτε φύσεως, ανωτέρους από εκείνους που επιβαρύνουν άμεσα ή έμμεσα τα ομοειδή εθνικά προϊόντα.

Κανένα κράτος μέλος δεν επιβάλλει στα προϊόντα των άλλων κρατών μελών εσωτερικούς φόρους, η φύση των οποίων οδηγεί έμμεσα στην προστασία άλλων προϊόντων.

Άρθρο III-57 (πρώην άρθρο 91)

Για τα προϊόντα που εξάγονται από κράτος μέλος προς την επικράτεια ενός άλλου κράτους μέλους η επιστροφή εσωτερικών φόρων δεν δύναται να είναι ανώτερη των εσωτερικών φόρων που τους έχουν επιβληθεί άμεσα ή έμμεσα.

Άρθρο III-58 (πρώην άρθρο 92)

Ως προς τους άλλους φόρους, πλην των φόρων κύκλου εργασιών, των ειδικών φόρων καταναλώσεως και των λοιπών εμμέσων φόρων, δεν είναι δυνατό να χορηγηθούν απαλλαγές και επιστροφές κατά την εξαγωγή προς τα άλλα κράτη μέλη ούτε να θεσπισθούν εξισωτικές εισφορές κατά την εισαγωγή εκ κρατών μελών, παρά μόνο αν τα προβλεπόμενα μέτρα έχουν προηγουμένως εγκριθεί για μια περιορισμένη περίοδο με ευρωπαϊκή απόφαση που ελήφθη από το Συμβούλιο, προτάσει της Επιτροπής.

Άρθρο III-59 (πρώην άρθρο 93)

1. Ευρωπαϊκός νόμος ή νόμος-πλαίσιο του Συμβουλίου θεσπίζει τα μέτρα για την εναρμόνιση των νομοθεσιών περί των φόρων κύκλου εργασιών, των ειδικών φόρων καταναλώσεως και των λοιπών εμμέσων φόρων, εφόσον η εναρμόνιση αυτή είναι αναγκαία για να εξασφαλισθεί η λειτουργία της εσωτερικής αγοράς και να αποφευχθούν στρεβλώσεις του ανταγωνισμού. Το Συμβούλιο αποφασίζει ομόφωνα με διαβούλευση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής.

2. Όταν το Συμβούλιο, το οποίο αποφασίζει ομόφωνα προτάσει της Επιτροπής, διαπιστώσει ότι τα μέτρα της παρ. 1 αφορούν τη διοικητική συνεργασία ή την καταπολέμηση της φοροδιαφυγής, εκδίδει με ειδική πλειοψηφία τον ευρωπαϊκό νόμο ή νόμο-πλαίσιο με τον οποίο θεσπίζονται αυτά τα μέτρα, κατά παρέκκλιση της παρ. 1.

Άρθρο III-60 (νέο άρθρο)

Εφόσον το Συμβούλιο, το οποίο αποφασίζει ομόφωνα προτάσει της Επιτροπής, διαπιστώσει ότι τα μέτρα για τη φορολογία των επιχειρήσεων αφορούν τη διοικητική συνεργασία ή την καταπολέμηση της φοροδιαφυγής, αποφασίζει με ειδική πλειοψηφία νόμο ή νόμο-πλαίσιο με τον οποίο θεσπίζονται αυτά τα μέτρα, εφόσον είναι αναγκαία προκειμένου να εξασφαλισθεί η λειτουργία της εσωτερικής αγοράς και να αποφευχθούν στρεβλώσεις του ανταγωνισμού.

Ο νόμος ή ο νόμος-πλαίσιο αποφασίζεται με διαβούλευση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής.

ΤΜΗΜΑ 7

Η ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΤΩΝ ΝΟΜΟΘΕΣΙΩΝ

Άρθρο III-61 (πρώην άρθρο 94)

Ένας ευρωπαϊκός νόμος-πλαίσιο του Συμβουλίου καθορίζει τα μέτρα για την προσέγγιση των νομοθετικών, κανονιστικών και διοικητικών διατάξεων των κρατών μελών, οι οποίες έχουν άμεση επίπτωση στην εγκαθίδρυση ή τη λειτουργία της εσωτερικής αγοράς. Το Συμβούλιο αποφασίζει κατόπιν διαβούλευσης με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και την Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή.

Άρθρο III-62 (πρώην άρθρο 95)

1. Κατά παρέκκλιση από το [άρθρο III-61 (πρώην 94)] και εκτός αν ορίζει άλλως το Σύνταγμα εφαρμόζεται το παρόν άρθρο για την πραγματοποίηση των στόχων του [άρθρου III-11 (πρώην 14)]. Ο ευρωπαϊκός νόμος ή νόμος-πλαίσιο καθορίζει τα μέτρα για την προσέγγιση των νομοθετικών, κανονιστικών και διοικητικών διατάξεων των κρατών μελών που έχουν ως αντικείμενο την εγκαθίδρυση και τη λειτουργία της εσωτερικής αγοράς. Εκδίδεται κατόπιν διαβούλευσης με την Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή.
2. Η παράγραφος 1 δεν εφαρμόζεται στις φορολογικές διατάξεις, στις διατάξεις για την ελεύθερη κυκλοφορία των προσώπων και στις διατάξεις για τα δικαιώματα και τα συμφέροντα των μισθωτών.
3. Η Επιτροπή, στις προτάσεις της που υποβάλλονται δυνάμει της παραγράφου 1 σχετικά με την υγεία, την ασφάλεια, την προστασία του περιβάλλοντος και την προστασία των καταναλωτών, λαμβάνει ως βάση ένα υψηλό επίπεδο προστασίας, λαμβάνοντας ιδίως υπόψη όσες νέες εξελίξεις βασίζονται σε επιστημονικά δεδομένα. Στα πλαίσια των αντίστοιχων αρμοδιοτήτων τους, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο επιδιώκουν επίσης την επίτευξη αυτού του στόχου.
4. Όταν, μετά την θέσπιση μέτρου εναρμόνισης από το Συμβούλιο ή την Επιτροπή, ένα κράτος μέλος θεωρεί αναγκαίο να διατηρήσει εθνικές διατάξεις που δικαιολογούνται από τις επιτακτικές ανάγκες που προβλέπονται [στο άρθρο III-40 (πρώην 30)] ή διατάξεις σχετικές με την προστασία του περιβάλλοντος ή του χώρου εργασίας, τις κοινοποιεί στην Επιτροπή, καθώς και τους λόγους διατήρησής τους.

5. Επίσης, υπό την επιφύλαξη της παραγράφου 4, εάν, μετά την θέσπιση μέτρου εναρμόνισης από το Συμβούλιο ή την Επιτροπή, ένα κράτος μέλος θεωρεί αναγκαία τη θέσπιση εθνικών διατάξεων επί τη βάση νέων επιστημονικών στοιχείων σχετικών με την προστασία του περιβάλλοντος ή του χώρου εργασίας, για λόγους οι οποίοι συντρέχουν μόνον στην περίπτωση του και οι οποίοι έχουν ανακύψει μετά την θέσπιση του μέτρου εναρμόνισης, κοινοποιεί στην Επιτροπή τις μελετώμενες διατάξεις, καθώς και την αιτιολογία τους.

6. Η Επιτροπή, εντός έξι μηνών από τις κοινοποιήσεις που αναφέρονται στις παραγράφους 4 και 5, εκδίδει ευρωπαϊκή απόφαση με την οποία εγκρίνει ή απορρίπτει τις εν λόγω εθνικές διατάξεις, αφού εξακριβώσει εάν αποτελούν ή όχι μέσο αυθαιρέτων διακρίσεων ή συγκεκαλυμμένο περιορισμό του εμπορίου μεταξύ των κρατών μελών, και εάν συνιστούν ή όχι εμπόδιο στη λειτουργία της εσωτερικής αγοράς.

Εάν η Επιτροπή δεν λάβει απόφαση εντός αυτής της περιόδου, οι εθνικές διατάξεις, περί των οποίων οι παράγραφοι 4 και 5, λογίζονται ότι έχουν εγκριθεί.

Εάν η πολυπλοκότητα του αντικειμένου το δικαιολογεί, και δεν υπάρχει κίνδυνος για την υγεία του ανθρώπου, η Επιτροπή μπορεί να κοινοποιήσει στο συγκεκριμένο κράτος μέλος ότι η περίοδος η αναφερόμενη στην παρούσα παράγραφο μπορεί να παραταθεί μέχρι ένα εξάμηνο.

7. Οσάκις, σύμφωνα με την [παράγραφο 6], επιτρέπεται σε ένα κράτος μέλος να διατηρήσει ή να εισαγάγει εθνικές διατάξεις παρεκκλίνουσες από το μέτρο εναρμόνισης, η Επιτροπή εξετάζει πάραυτα μήπως πρέπει να προτείνει αναπροσαρμογή του εν λόγω μέτρου.

8. Όταν ένα κράτος μέλος επικαλείται συγκεκριμένο πρόβλημα δημόσιας υγείας σε τομέα στον οποίο έχουν ήδη ληφθεί μέτρα εναρμόνισης, το θέτει υπ' όψη της Επιτροπής η οποία αμέσως εξετάζει αν πρέπει να προτείνει κατάλληλα μέτρα.

9. Κατά παρέκκλιση από τη διαδικασία των [άρθρων III-261 και III-262 (πρώην 226 και 227)], η Επιτροπή και κάθε κράτος μέλος δύνανται να προσφύγουν απ' ευθείας στο Δικαστήριο για το θέμα αυτό, εάν κρίνουν ότι ένα άλλο κράτος μέλος ασκεί καταχρηστικώς τις εξουσίες που προβλέπονται στο παρόν άρθρο.

10. Τα μέτρα εναρμόνισης που αναφέρονται στο παρόν άρθρο περιλαμβάνουν, στις ενδεδειγμένες περιπτώσεις, ρήτρα διασφάλισης που επιτρέπει στα κράτη μέλη να λαμβάνουν, για έναν ή περισσότερους από τους μη οικονομικούς λόγους που προβλέπονται στο [άρθρο III-40 (πρώην 30)], προσωρινά μέτρα υποκείμενα σε διαδικασία ελέγχου από την Ένωση.

Άρθρο III-63 (πρώην άρθρο 96)

Αν η Επιτροπή διαπιστώσει ότι η διαφορά μεταξύ των νομοθετικών, κανονιστικών ή διοικητικών διατάξεων των κρατών μελών νοθεύει τους όρους ανταγωνισμού εντός της εσωτερικής αγοράς και προκαλεί στρέβλωση που πρέπει να εξαιρεθεί, διαβουλεύεται με τα ενδιαφερόμενα κράτη μέλη.

Αν οι διαβουλεύσεις αυτές δεν καταλήξουν σε συμφωνία, ο ευρωπαϊκός νόμος-πλαίσιο εξαλείφει την εν λόγω στρέβλωση. Η Επιτροπή και το Συμβούλιο μπορούν να λάβουν κάθε άλλο αναγκαίο μέτρο που προβλέπεται από το Σύνταγμα.

Άρθρο III-64 (πρώην άρθρο 97)

1. Αν υπάρχει φόβος, η θέσπιση ή η τροποποίηση εθνικής νομοθετικής, κανονιστικής ή διοικητικής διατάξεως να προκαλέσει στρέβλωση κατά την έννοια του [άρθρου III-63 (πρώην 96)], το κράτος μέλος που θέλει να προβεί στην ενέργεια αυτή συμβουλευέται την Επιτροπή. Η Επιτροπή, αφού συμβουλευθεί τα κράτη μέλη, απευθύνει στα ενδιαφερόμενα κράτη σύσταση σχετικά με τα κατάλληλα μέτρα για την αποφυγή της σχετικής στρεβλώσεως.
2. Αν το κράτος μέλος που θέλει να θεσπίσει ή να τροποποιήσει τις εσωτερικές του διατάξεις δεν συμμορφώνεται με τη σύσταση που του απηύθυνε η Επιτροπή, δεν είναι δυνατό να ζητηθεί σύμφωνα με [το άρθρο III-63 (πρώην 96)] από τα άλλα κράτη μέλη να τροποποιήσουν τις εσωτερικές διατάξεις για να εξαλειφθεί η στρέβλωση αυτή. [Το άρθρο III-63 (πρώην 96)] δεν εφαρμόζεται αν το κράτος μέλος που αγνοεί τη σύσταση της Επιτροπής προκαλεί στρέβλωση επί ιδία μόνον αυτού ζημία.

Άρθρο III-65 (νέο)

Στα πλαίσια της υλοποίησης της εσωτερικής αγοράς, ο ευρωπαϊκός νόμος ή ο νόμος-πλαίσιο θεσπίζει τα μέτρα σχετικά με τη δημιουργία ευρωπαϊκών τίτλων, προκειμένου να διασφαλισθεί ενιαία προστασία των δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας στην Ένωση και σχετικά με την εφαρμογή κεντρικών καθεστώτων άδειας, συντονισμού και ελέγχου στο επίπεδο της Ένωσης. Τα γλωσσικά καθεστώτα των τίτλων καθορίζονται με ευρωπαϊκό νόμο του Συμβουλίου εγκρινόμενο με ομοφωνία προτάσει της Επιτροπής. Το Συμβούλιο αποφασίζει κατόπιν διαβούλευσης με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ II

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ

ΤΜΗΜΑ 1

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ

Άρθρο III-66 (πρώην άρθρο 4)

1. Για τους σκοπούς του άρθρου I-3, η δράση των κρατών μελών και της Ένωσης περιλαμβάνει, σύμφωνα με τους όρους και με το χρονοδιάγραμμα που προβλέπει το Σύνταγμα, τη θέσπιση μιας οικονομικής πολιτικής, που βασίζεται στο στενό συντονισμό των οικονομικών πολιτικών των κρατών μελών, στην εσωτερική αγορά, καθώς και στον καθορισμό κοινών στόχων, και ασκείται σύμφωνα με την αρχή της οικονομίας της ανοιχτής αγοράς με ελεύθερο ανταγωνισμό.
2. Παράλληλα, και σύμφωνα με τους όρους, το χρονοδιάγραμμα και τις διαδικασίες που προβλέπει το Σύνταγμα, η δράση αυτή περιλαμβάνει την καθιέρωση ενιαίου νομίσματος, του ευρώ, και τον καθορισμό και την άσκηση ενιαίας νομισματικής και συναλλαγματικής πολιτικής, πρωταρχικός στόχος των οποίων είναι η διατήρηση της σταθερότητας των τιμών, και, υπό την επιφύλαξη του στόχου αυτού, η υποστήριξη των γενικών οικονομικών πολιτικών στην Ένωση, σύμφωνα με την αρχή της οικονομίας της ανοιχτής αγοράς με ελεύθερο ανταγωνισμό.
3. Οι δράσεις αυτές των κρατών μελών και της Ένωσης συνεπάγονται την τήρηση των ακόλουθων κατευθυντήριων αρχών : Σταθερές τιμές, υγιή δημόσια οικονομικά, υγιείς νομισματικές συνθήκες και σταθερό ισοζύγιο πληρωμών.

Άρθρο III-67 (πρώην άρθρο 98)

Τα κράτη μέλη ασκούν την οικονομική τους πολιτική με σκοπό να συμβάλλουν στην υλοποίηση των στόχων της Ένωσης, όπως αυτοί ορίζονται στο άρθρο I-3 του πρώτου μέρους, και στα πλαίσια των γενικών προσανατολισμών που αναφέρονται στο [άρθρο III-68 (πρώην 99), παράγραφος 2]. Τα κράτη μέλη και η Ένωση δρουν σύμφωνα με την αρχή της οικονομίας της ανοιχτής αγοράς με ελεύθερο ανταγωνισμό, που ευνοεί την αποτελεσματική κατανομή των πόρων, και σύμφωνα με τις αρχές του [πρώην άρθρου 4].

Άρθρο III-68 (πρώην άρθρο 99)

1. Τα κράτη μέλη θεωρούν τις οικονομικές τους πολιτικές θέμα κοινού ενδιαφέροντος και τις συντονίζουν στα πλαίσια του Συμβουλίου, σύμφωνα με τις διατάξεις του [άρθρου III-67 (πρώην 98)].
2. Το Συμβούλιο, μετά από σύσταση της Επιτροπής, συντάσσει σχέδιο των γενικών προσανατολισμών των οικονομικών πολιτικών των κρατών μελών και της Ένωσης και απευθύνει έκθεση με τα πορίσματά του στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο.

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, αποφασίζοντας με βάση την έκθεση αυτή του Συμβουλίου, συζητά τα συμπεράσματα για τους γενικούς προσανατολισμούς των οικονομικών πολιτικών των κρατών μελών και της Ένωσης. Με βάση τα συμπεράσματα αυτά, το Συμβούλιο, εκδίδει σύσταση όπου εκτίθενται αυτοί οι γενικοί προσανατολισμοί, και ενημερώνει σχετικά το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο.

3. Προκειμένου να εξασφαλισθεί στενότερος συντονισμός των οικονομικών πολιτικών και συνεχής σύγκλιση των οικονομικών επιδόσεων των κρατών μελών, το Συμβούλιο, βάσει εκθέσεων που υποβάλλει η Επιτροπή, παρακολουθεί τις οικονομικές εξελίξεις σε κάθε κράτος μέλος και στην Ένωση, καθώς και τη συνέπεια των οικονομικών πολιτικών με τους γενικούς προσανατολισμούς που αναφέρονται στην παράγραφο 2, και προβαίνει τακτικά σε συνολική αξιολόγηση.

Για τους σκοπούς αυτής της πολυμερούς εποπτείας, τα κράτη μέλη ενημερώνουν την Επιτροπή για τα σημαντικά μέτρα που λαμβάνουν στον τομέα της οικονομικής τους πολιτικής και της διαβιβάζουν όποιες άλλες πληροφορίες κρίνουν αναγκαίες.

4. Όταν διαπιστώνεται, στα πλαίσια της διαδικασίας της παραγράφου 3, ότι η οικονομική πολιτική ενός κράτους μέλους αντιβαίνει προς τους γενικούς προσανατολισμούς της παραγράφου 2 ή ότι ενδέχεται να θέσει σε κίνδυνο την καλή λειτουργία της οικονομικής και νομισματικής ένωσης, η Επιτροπή μπορεί να απευθύνει προειδοποίηση στο εν λόγω κράτος μέλος. Το Συμβούλιο, μετά από σύσταση της Επιτροπής, μπορεί να εκδώσει τις αναγκαίες συστάσεις τις οποίες απευθύνει προς το εν λόγω κράτος μέλος. Το Συμβούλιο, προτάσει της Επιτροπής, μπορεί να αποφασίσει με ειδική πλειοψηφία να ανακοινώσει δημοσία τις συστάσεις του.

Στο πλαίσιο της παρούσας παραγράφου, το Συμβούλιο αποφασίζει χωρίς να λαμβάνεται υπόψη η ψήφος του αντιπροσώπου του εν λόγω κράτους μέλους, η δε ειδική πλειοψηφία ορίζεται ως πλειοψηφία των άλλων κρατών μελών, που αντιπροσωπεύει τουλάχιστον τα τρία πέμπτα του πληθυσμού τους.

5. Ο Πρόεδρος του Συμβουλίου και η Επιτροπή διαβιβάζουν έκθεση στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο για τα αποτελέσματα της πολυμερούς εποπτείας. Ο Πρόεδρος του Συμβουλίου μπορεί να κληθεί να εμφανισθεί ενώπιον της αρμόδιας επιτροπής του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου εάν το Συμβούλιο έχει ανακοινώσει δημοσία τις συστάσεις του.

6. Με ευρωπαϊκό νόμο ή νόμο-πλαίσιο μπορούν να θεσπίζονται λεπτομερείς κανόνες για τη διαδικασία πολυμερούς εποπτείας που αναφέρεται στις παρ. 3 και 4.

Άρθρο III-69 (πρώην άρθρο 100)

1. Με την επιφύλαξη άλλων διαδικασιών που προβλέπονται στο Σύνταγμα, το Συμβούλιο μπορεί να εκδώσει ευρωπαϊκή απόφαση που να θεσπίζει τα κατάλληλα μέτρα για την αντιμετώπιση της οικονομικής κατάστασης, ιδίως εάν ανακύψουν σοβαρές δυσκολίες στον εφοδιασμό με ορισμένα προϊόντα.

2. Όταν ένα κράτος μέλος αντιμετωπίζει δυσκολίες ή διατρέχει μεγάλο κίνδυνο να αντιμετωπίσει σοβαρές δυσκολίες, οφειλόμενες σε φυσικές καταστροφές ή έκτακτες περιστάσεις που εκφεύγουν από τον έλεγχό του, το Συμβούλιο, προτάσει της Επιτροπής, μπορεί θεσπίσει ευρωπαϊκή απόφαση για τη χορήγηση, υπό ορισμένους όρους, χρηματοδοτικής ενίσχυσης της Ένωσης στο εν λόγω κράτος μέλος. Ο Πρόεδρος του Συμβουλίου ενημερώνει σχετικά το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο.

Άρθρο III-70 (πρώην άρθρο 101)

1. Απαγορεύονται οι υπεραναλήψεις ή οποιουδήποτε άλλου είδους πιστωτικές διευκολύνσεις από την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα ή από τις κεντρικές τράπεζες των κρατών μελών, οι οποίες εφεξής αποκαλούνται «Εθνικές κεντρικές τράπεζες», προς όργανα ή οργανισμούς της Ένωσης, κεντρικές κυβερνήσεις, περιφερειακές, τοπικές ή άλλες δημόσιες αρχές, άλλους οργανισμούς δημοσίου δικαίου ή δημόσιες επιχειρήσεις των κρατών μελών· απαγορεύεται επίσης να αγοράζουν απευθείας χρεόγραφα από τους οργανισμούς ή τους φορείς αυτούς, η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα ή οι εθνικές κεντρικές τράπεζες.
2. Η παράγραφος 1 δεν ισχύει για τα πιστωτικά ιδρύματα που ανήκουν στο δημόσιο, στα οποία οφείλουν να επιφυλάσσουν οι εθνικές κεντρικές τράπεζες και η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα την ίδια μεταχείριση όπως και στα ιδιωτικά πιστωτικά ιδρύματα όσον αφορά τη διάθεση αποθεμάτων από τις κεντρικές τράπεζες.

Άρθρο III-71 (πρώην άρθρο 102)

1. Απαγορεύεται κάθε μέτρο ή διάταξη που θεσπίζει προνομιακή πρόσβαση των οργάνων ή οργανισμών της Ένωσης, των κεντρικών κυβερνήσεων, των περιφερειακών, τοπικών ή άλλων δημόσιων αρχών, των άλλων οργανισμών δημοσίου δικαίου ή των δημόσιων επιχειρήσεων των κρατών μελών στα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, εφόσον δεν υπαγορεύεται από λόγους προληπτικής εποπτείας.
2. Το Συμβούλιο, ύστερα από πρόταση της Επιτροπής, μπορεί να θεσπίζει τους ευρωπαϊκούς κανονισμούς ή αποφάσεις που καθορίζουν ορισμούς για την εφαρμογή της απαγόρευσης που αναφέρεται στην παρ. 1. Αποφασίζει δε μετά από διαβούλευση με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο.

Άρθρο III-72 (πρώην άρθρο 103)

1. Η Ένωση δεν ευθύνεται για τις υποχρεώσεις που αναλαμβάνουν οι κεντρικές κυβερνήσεις, οι περιφερειακές, τοπικές ή άλλες δημόσιες αρχές, άλλοι οργανισμοί δημοσίου δικαίου ή δημόσιες επιχειρήσεις των κρατών μελών, ούτε τις αναλαμβάνει, με την επιφύλαξη των αμοιβαίων χρηματοοικονομικών εγγυήσεων για την από κοινού εκτέλεση ενός συγκεκριμένου έργου. Κανένα κράτος μέλος δεν ευθύνεται για τις υποχρεώσεις που αναλαμβάνουν οι κεντρικές κυβερνήσεις, οι περιφερειακές, τοπικές ή άλλες δημόσιες αρχές, άλλοι οργανισμοί δημοσίου δικαίου ή δημόσιες επιχειρήσεις άλλου κράτους μέλους, ούτε τις αναλαμβάνει, με την επιφύλαξη των αμοιβαίων χρηματοοικονομικών εγγυήσεων για την από κοινού εκτέλεση ενός συγκεκριμένου έργου.
2. Το Συμβούλιο, ύστερα από πρόταση της Επιτροπής, μπορεί να θεσπίζει τους ευρωπαϊκούς κανονισμούς ή αποφάσεις που καθορίζουν ορισμούς για την εφαρμογή των απαγορεύσεων που αναφέρονται στο [άρθρο III-70 (πρώην 101)] και στο παρόν άρθρο. Αποφασίζει δε μετά από διαβούλευση με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο.

1. Τα κράτη μέλη αποφεύγουν τα υπερβολικά δημοσιονομικά ελλείμματα.
2. Η Επιτροπή παρακολουθεί την εξέλιξη της δημοσιονομικής κατάστασης και το ύψος του δημοσίου χρέους στα κράτη μέλη προκειμένου να εντοπίζει τις μεγάλες αποκλίσεις. Ειδικότερα, εξετάζει την τήρηση της δημοσιονομικής πειθαρχίας, με βάση τα εξής δύο κριτήρια :
  - α) κατά πόσον ο λόγος του προβλεπομένου ή υφισταμένου δημοσιονομικού ελλείμματος προς το ακαθάριστο εγχώριο προϊόν υπερβαίνει μια τιμή αναφοράς, εκτός εάν :
    - i) είτε ο λόγος αυτός σημειώνει ουσιαστική και συνεχή πτώση και έχει φθάσει σε επίπεδο παραπλήσιο της τιμής αναφοράς,
    - ii) είτε, εναλλακτικά, η υπέρβαση της τιμής αναφοράς είναι απλώς έκτακτη και προσωρινή και ο λόγος παραμένει κοντά στην τιμή αναφοράς,
  - β) κατά πόσον ο λόγος του δημοσίου χρέους προς το ακαθάριστο εγχώριο προϊόν υπερβαίνει μια τιμή αναφοράς, εκτός εάν ο λόγος μειώνεται επαρκώς και πλησιάζει την τιμή αναφοράς με ικανοποιητικό ρυθμό.

Οι τιμές αναφοράς ορίζονται στο Πρωτόκολλο για τη διαδικασία του υπερβολικού ελλείμματος.

3. Εάν ένα κράτος μέλος δεν εκπληρώνει τους όρους ενός από τα κριτήρια αυτά ή αμφοτέρων των κριτηρίων, η Επιτροπή συντάσσει έκθεση. Η έκθεση της Επιτροπής λαμβάνει επίσης υπόψη το κατά πόσον το δημόσιο έλλειμμα υπερβαίνει τις δαπάνες δημοσίων επενδύσεων καθώς και όλους τους άλλους σχετικούς παράγοντες, συμπεριλαμβανομένης της μεσοπρόθεσμης οικονομικής και δημοσιονομικής κατάστασης του κράτους μέλους.

Η Επιτροπή μπορεί επίσης να συντάξει έκθεση εάν, μολονότι εκπληρώνονται οι όροι των κριτηρίων, θεωρεί ότι υπάρχει σε ένα κράτος μέλος ο κίνδυνος υπερβολικού ελλείμματος.

4. Η Οικονομική και Δημοσιονομική Επιτροπή διατυπώνει γνώμη για την έκθεση της Επιτροπής.

5. Εάν η Επιτροπή κρίνει ότι υπάρχει ή ότι μπορεί να εμφανισθεί υπερβολικό έλλειμμα σε ένα κράτος μέλος, τότε απευθύνει γνώμη στο εν λόγω κράτος μέλος.

6. Το Συμβούλιο, προτάσει της Επιτροπής, αφού λάβει υπόψη τυχόν παρατηρήσεις του εν λόγω κράτους μέλους και μετά από συνολική εκτίμηση, αποφασίζει αν υφίσταται υπερβολικό έλλειμμα. Εάν αποφασίσει ότι υφίσταται, εκδίδει, με τις ίδιες διαδικασίες, συστάσεις που απευθύνονται στο εν λόγω κράτος μέλος προκειμένου να τερματιστεί η κατάσταση αυτή εντός καθορισμένου χρονικού διαστήματος. Με την επιφύλαξη της παραγράφου 8, οι συστάσεις αυτές δεν ανακοινώνονται δημοσία.

Στο πλαίσιο της παρούσας παραγράφου, το Συμβούλιο αποφασίζει χωρίς να λάβει υπόψη την ψήφο του αντιπροσώπου του εν λόγω κράτους μέλους, η δε ειδική πλειοψηφία ορίζεται ως πλειοψηφία των άλλων κρατών μελών, που αντιπροσωπεύει τουλάχιστον τα τρία πέμπτα του πληθυσμού τους.

7. Το Συμβούλιο, μετά από σύσταση της Επιτροπής, θεσπίζει με ειδική πλειοψηφία τις ευρωπαϊκές αποφάσεις και συστάσεις που προβλέπονται στις παρ. 8 έως 11. Αποφασίζει χωρίς ψήφο του ενδιαφερόμενου κράτους και η ειδική πλειοψηφία ορίζεται ως η πλειοψηφία των άλλων κρατών μελών, η οποία αντιπροσωπεύει τουλάχιστον τα τρία πέμπτα του πληθυσμού τους.

8. Εάν το Συμβούλιο διαπιστώσει ότι δεν ανελήφθη αποτελεσματική δράση σε εφαρμογή των συστάσεών του εντός του καθορισμένου χρονικού διαστήματος, τότε μπορεί να τις ανακοινώσει δημόσια.

9. Εάν ένα κράτος μέλος επιμένει να μην εφαρμόζει τις συστάσεις του Συμβουλίου, τότε το Συμβούλιο μπορεί να εκδώσει ευρωπαϊκή απόφαση με την οποία προειδοποιείται το κράτος μέλος να λάβει, εντός συγκεκριμένης προθεσμίας, μέτρα για τη μείωση του ελλείμματος την οποία το Συμβούλιο κρίνει αναγκαία για να αντιμετωπιστεί η κατάσταση αυτή.

Σε αυτή την περίπτωση, το Συμβούλιο μπορεί να ζητήσει από το κράτος μέλος αυτό να υποβάλλει εκθέσεις σύμφωνα με συγκεκριμένο χρονοδιάγραμμα, για να εξετάσει τις προσπάθειες προσαρμογής που καταβάλλει αυτό το κράτος μέλος.

10. Το Συμβούλιο, εφόσον ένα κράτος μέλος δεν συμμορφώνεται με ευρωπαϊκή απόφαση που έχει εκδοθεί σύμφωνα με την παράγραφο 9, μπορεί να αποφασίσει να εφαρμόσει ή να εντείνει ένα ή περισσότερα από τα εξής μέτρα :

- α) να απαιτήσει να δημοσιεύει το εν λόγω κράτος μέλος πρόσθετες πληροφορίες τις οποίες ορίζει το Συμβούλιο, προτού εκδώσει ομολογίες και χρεόγραφα,
- β) να καλέσει την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων να αναθεωρήσει την πολιτική δανεισμού που ασκεί έναντι του εν λόγω κράτους μέλους,
- γ) να απαιτήσει από το εν λόγω κράτος μέλος να καταθέσει ατόκως στην Ένωση ποσό κατάλληλου ύψους, έως ότου το Συμβούλιο κρίνει ότι διορθώθηκε το υπερβολικό έλλειμμα,
- δ) να επιβάλει πρόστιμα εύλογου ύψους.

Ο Πρόεδρος του Συμβουλίου ενημερώνει το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο για τα λαμβανόμενα μέτρα.

11. Το Συμβούλιο καταργεί ορισμένα ή όλα τα μέτρα του που αναφέρονται στις παραγράφους 6 και 8 έως 10, εφόσον κρίνει ότι έχει διορθωθεί το υπερβολικό έλλειμμα στο οικείο κράτος μέλος. Εάν το Συμβούλιο έχει προηγουμένως ανακοινώσει δημοσία συστάσεις, τότε, μόλις καταργηθεί η απόφαση που αναφέρεται στην παράγραφο 8, προβαίνει σε δημόσια δήλωση περί του ότι δεν υφίσταται πλέον υπερβολικό έλλειμμα στο οικείο κράτος μέλος.

12. Τα δικαιώματα προσφυγής που προβλέπονται στα [άρθρα III-261 και III-262 (πρώην 226 και 227)] δεν μπορούν να ασκηθούν στα πλαίσια των παραγράφων 1 έως 6 και 8 και 9.

13. Περαιτέρω διατάξεις για την εφαρμογή της διαδικασίας του παρόντος άρθρου προβλέπονται στο Πρωτόκολλο σχετικά με τη διαδικασία του υπερβολικού ελλείμματος.

Τα κατάλληλα μέτρα για την αντικατάσταση του εν λόγω Πρωτοκόλλου θεσπίζονται με ευρωπαϊκό νόμο του Συμβουλίου, το οποίο αποφασίζει ομόφωνα μετά από διαβούλευση με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα.

Με την επιφύλαξη των άλλων διατάξεων της παρούσας παραγράφου, το Συμβούλιο, προτάσει της Επιτροπής, θεσπίζει λεπτομερείς κανόνες και ορισμούς για την εφαρμογή του εν λόγω Πρωτοκόλλου. Αποφασίζει δε μετά από διαβούλευση με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο.

ΤΜΗΜΑ 2

ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ

Άρθρο III-74 (πρώην άρθρο 105)

1. Πρωταρχικός στόχος του Ευρωπαϊκού Συστήματος Κεντρικών Τραπεζών είναι η διατήρηση της σταθερότητας των τιμών. Με την επιφύλαξη του στόχου αυτού, το Ευρωπαϊκό Σύστημα Κεντρικών Τραπεζών στηρίζει τις γενικές οικονομικές πολιτικές στην Ένωση, προκειμένου να συμβάλει στην υλοποίηση των στόχων της που ορίζονται στο άρθρο 3 του πρώτου μέρους. Το Ευρωπαϊκό Σύστημα Κεντρικών Τραπεζών ενεργεί σύμφωνα με την αρχή της οικονομίας της ανοιχτής αγοράς με ελεύθερο ανταγωνισμό, που ευνοεί την αποτελεσματική κατανομή των πόρων, και σύμφωνα με τις αρχές που εξαγγέλλονται στο [πρώην άρθρο 4].
2. Τα βασικά καθήκοντα του Ευρωπαϊκού Συστήματος Κεντρικών Τραπεζών είναι :
  - α) να χαράζει και να εφαρμόζει τη νομισματική πολιτική της Ένωσης,
  - β) να διενεργεί πράξεις συναλλάγματος σύμφωνα με τις διατάξεις του [άρθρου III-223 (πρώην 111)],
  - γ) να κατέχει και να διαχειρίζεται τα επίσημα συναλλαγματικά διαθέσιμα των κρατών μελών,
  - δ) να προωθεί την ομαλή λειτουργία των συστημάτων πληρωμών.
3. Η παράγραφος 2, σημείο γ), δεν θίγει την εκ μέρους των κυβερνήσεων των κρατών μελών κατοχή και διαχείριση τρεχόντων ταμειακών υπολοίπων σε συνάλλαγμα.
4. Η γνώμη της ΕΚΤ ζητείται :
  - α) για κάθε προτεινόμενη πράξη της Ένωσης που εμπίπτει στο πεδίο της αρμοδιότητάς της,
  - β) από τις εθνικές αρχές για κάθε σχέδιο νομοθετικής διάταξης που εμπίπτει στο πεδίο της αρμοδιότητάς της, εντός όμως των ορίων και υπό τους όρους που ορίζει το Συμβούλιο με τη διαδικασία του [άρθρου III-76 (πρώην 107), παράγραφος 6].

Η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα μπορεί να υποβάλλει γνώμες στα όργανα ή οργανισμούς της Ένωσης ή στις εθνικές αρχές για θέματα της αρμοδιότητάς της.

5. Το Ευρωπαϊκό Σύστημα Κεντρικών Τραπεζών συμβάλλει στην εκ μέρους των αρμόδιων αρχών ομαλή άσκηση πολιτικών που αφορούν την προληπτική εποπτεία των πιστωτικών ιδρυμάτων και τη σταθερότητα του χρηματοπιστωτικού συστήματος.

6. Με ευρωπαϊκό νόμο ή ο νόμο πλαίσιο μπορούν να ανατίθενται στην Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα ειδικά καθήκοντα σχετικά με τις πολιτικές που αφορούν την προληπτική εποπτεία των πιστωτικών ιδρυμάτων και των λοιπών χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων, εξαιρέσει των ασφαλιστικών επιχειρήσεων. Ο ευρωπαϊκός νόμος ή νόμος-πλαίσιο θεσπίζεται μετά από διαβούλευση με την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα.

Άρθρο III-75 (πρώην άρθρο 106)

1. Η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα έχει το αποκλειστικό δικαίωμα να επιτρέπει την έκδοση του τραπεζογραμμάτιου του ευρώ στην Ένωση. Η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα και οι εθνικές κεντρικές τράπεζες μπορούν να εκδίδουν τέτοια τραπεζογραμμάτια ευρώ. Τα τραπεζογραμμάτια που εκδίδονται από την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα και τις εθνικές κεντρικές τράπεζες είναι τα μόνα τραπεζογραμμάτια που αποτελούν νόμιμο χρήμα μέσα στην Ένωση.

2. Τα κράτη μέλη μπορούν να εκδίδουν κέρματα ευρώ, η ποσότητα των οποίων τελεί υπό την έγκριση της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας. Το Συμβούλιο μπορεί να θεσπίζει τους ευρωπαϊκούς κανονισμούς για την εναρμόνιση της ονομαστικής αξίας και των τεχνικών προδιαγραφών όλων των κερμάτων που πρόκειται να κυκλοφορήσουν, στο βαθμό που είναι απαραίτητο για την ομαλή κυκλοφορία τους μέσα στην Ένωση. Ο νόμος αυτός αποφασίζεται μετά από διαβούλευση με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα.

Άρθρο III-76 (πρώην άρθρο 107)

1. Το Ευρωπαϊκό Σύστημα Κεντρικών Τραπεζών αποτελείται από την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα και τις εθνικές κεντρικές τράπεζες.

2. Η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα έχει νομική προσωπικότητα.

3. Το Ευρωπαϊκό Σύστημα Κεντρικών Τραπεζών διοικείται από τα όργανα λήψης αποφάσεων της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, τα οποία είναι το διοικητικό συμβούλιο και η εκτελεστική επιτροπή.

4. Το καταστατικό του Ευρωπαϊκού Συστήματος Κεντρικών Τραπεζών παρατίθεται στο πρωτόκολλο για το καταστατικό του Ευρωπαϊκού Συστήματος Κεντρικών Τραπεζών και της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας.

5. Τα άρθρα 5 παρ. 1, 5 παρ. 2, 5 παρ. 3, 17, 18, 19 παρ. 1, 22, 23, 24, 26, 32 παρ. 2, 32 παρ. 3, 32 παρ. 4, 32 παρ. 6, 33 παρ. 1 α) και 36 του καταστατικού του Ευρωπαϊκού Συστήματος Κεντρικών Τραπεζών μπορούν να τροποποιηθούν από τον ευρωπαϊκό νόμο:

α) είτε προτάσει της Επιτροπής μετά από διαβούλευση με την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα,

β) είτε συστάσει της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας μετά από διαβούλευση με την Επιτροπή.

6. Το Συμβούλιο θεσπίζει τους ευρωπαϊκούς κανονισμούς και αποφάσεις για τον καθορισμό των μέτρων που αναφέρονται στα άρθρα 4, 5 παρ. 4, 19 παρ. 2, 20, 28 παρ. 1, 29 παρ. 2, 30 παρ. 4, και 34 παρ. 3 του καταστατικού του Ευρωπαϊκού Συστήματος Κεντρικών Τραπεζών. Αποφασίζει μετά από διαβούλευση με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο:

- α) είτε προτάσει της Επιτροπής και μετά από διαβούλευση με την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα,
- β) είτε συστάσει της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας και μετά από διαβούλευση με την Επιτροπή.

Άρθρο III-77 (πρώην άρθρο 108)

Κατά την άσκηση των εξουσιών και την εκτέλεση των καθηκόντων και υποχρεώσεων που τους ανατίθενται από το Σύνταγμα και το καταστατικό του Ευρωπαϊκού Συστήματος Κεντρικών Τραπεζών, ούτε η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα, ούτε οι εθνικές κεντρικές τράπεζες, ούτε κανένα μέλος των οργάνων λήψης αποφάσεων των ιδρυμάτων αυτών, δεν ζητάει ούτε δέχεται υποδείξεις από τα όργανα ή οργανισμούς της Ένωσης, από την κυβέρνηση κράτους μέλους ή από άλλο οργανισμό. Τα όργανα ή οργανισμοί της Ένωσης καθώς και οι κυβερνήσεις των κρατών μελών αναλαμβάνουν την υποχρέωση να τηρούν την αρχή αυτή και να μην επιδιώκουν να επηρεάζουν τα μέλη των οργάνων λήψης αποφάσεων της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας ή των εθνικών κεντρικών τραπεζών, κατά την άσκηση των καθηκόντων τους.

Άρθρο III-78 (πρώην άρθρο 109)

Κάθε κράτος μέλος εξασφαλίζει-ότι η εθνική νομοθεσία του, συμπεριλαμβανομένου του καταστατικού της εθνικής κεντρικής του τράπεζας, συμφωνεί με το Σύνταγμα και το καταστατικό του Ευρωπαϊκού Συστήματος Κεντρικών Τραπεζών.

Άρθρο III-79 (πρώην άρθρο 110)

1. Για την εκπλήρωση της αποστολής που έχει ανατεθεί στο Ευρωπαϊκό Σύστημα Κεντρικών Τραπεζών, η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα εκδίδει, σύμφωνα με τις διατάξεις του Συντάγματος και υπό τους όρους που καθορίζει το καταστατικό του Ευρωπαϊκού Συστήματος Κεντρικών Τραπεζών:

- α) ευρωπαϊκούς κανονισμούς αναγκαίους για την εκτέλεση των καθηκόντων που ορίζονται στο άρθρο 3 παρ. 1, πρώτη περίπτωση, στα άρθρα 19 παρ. 1, 22 ή 25 παρ. 2 του καταστατικού του Ευρωπαϊκού Συστήματος Κεντρικών Τραπεζών, καθώς και στις περιπτώσεις που προβλέπονται στις πράξεις του Συμβουλίου που αναφέρονται στο [άρθρο III-76 (πρώην 107), παράγραφος 6],
- β) τις ευρωπαϊκές αποφάσεις τις αναγκαίες για την εκτέλεση των καθηκόντων που ανατίθενται στο Ευρωπαϊκό Σύστημα Κεντρικών Τραπεζών από το Σύνταγμα και το καταστατικό του Ευρωπαϊκού Συστήματος Κεντρικών Τραπεζών,
- γ) συστάσεις και γνώμες.

2. Η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα μπορεί να αποφασίσει να δημοσιεύσει τις ευρωπαϊκές αποφάσεις, συστάσεις και γνώμες της.

3. Το Συμβούλιο θεσπίζει με τη διαδικασία του [άρθρου III-76 (πρώην 107), παράγραφος 6] τους ευρωπαϊκούς κανονισμούς που καθορίζουν τα όρια και τους όρους υπό τους οποίους η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα δικαιούται να επιβάλλει πρόστιμα ή περιοδικές χρηματικές ποινές στις επιχειρήσεις λόγω μη συμμόρφωσης με τις υποχρεώσεις που απορρέουν από τους ευρωπαϊκούς κανονισμούς ή τις ευρωπαϊκές αποφάσεις της.

Άρθρο III-80 (πρώην άρθρο 110 α)

Με την επιφύλαξη των αρμοδιοτήτων της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, ευρωπαϊκός νόμος ή νόμος-πλαίσιο θεσπίζει τις διατάξεις τις αναγκαίες για τη χρήση του ευρώ ως ενιαίου νομίσματος των κρατών μελών. Ο νόμος εκδίδεται μετά από διαβούλευση με την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα.

Άρθρο III-81

Διαγράφηκε (το περιεχόμενό του βρίσκεται τώρα στο άρθρο III-85γ).

ΤΜΗΜΑ 3

ΘΕΣΜΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Άρθρο III-82 (πρώην άρθρο 112)

1. Το διοικητικό συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας απαρτίζεται από τα μέλη της εκτελεστικής επιτροπής της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας και τους διοικητές των εθνικών κεντρικών τραπεζών των κρατών μελών χωρίς παρέκκλιση.
2. α) Η εκτελεστική επιτροπή απαρτίζεται από τον Πρόεδρο, τον Αντιπρόεδρο και τέσσερα άλλα μέλη.

β) Ο Πρόεδρος, ο Αντιπρόεδρος και τα λοιπά μέλη της εκτελεστικής επιτροπής διορίζονται μεταξύ προσώπων αναγνωρισμένου κύρους και επαγγελματικής εμπειρίας σε νομισματικά ή τραπεζικά θέματα, με κοινή συμφωνία από τις κυβερνήσεις των κρατών μελών σε επίπεδο αρχηγών κρατών ή κυβερνήσεων, ύστερα από σύσταση του Συμβουλίου, και μετά από διαβούλευση με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το διοικητικό συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας.

Η θητεία τους είναι οκταετής και μη ανανεώσιμη.

Μόνον υπήκοοι κράτους μέλους μπορούν να γίνονται μέλη της εκτελεστικής επιτροπής.

Άρθρο III-83 (πρώην άρθρο 113)

1. Ο Πρόεδρος του Συμβουλίου και ένα μέλος της Επιτροπής μπορούν να συμμετέχουν χωρίς δικαίωμα ψήφου στις συνεδριάσεις του διοικητικού συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας.

Ο Πρόεδρος του Συμβουλίου μπορεί να υποβάλλει προτάσεις προς εξέταση και ψήφιση από το διοικητικό συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας.

2. Ο Πρόεδρος της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας καλείται να συμμετέχει στις συνεδριάσεις του Συμβουλίου όταν εξετάζονται θέματα σχετικά με τους στόχους και τα καθήκοντα του Ευρωπαϊκού Συστήματος Κεντρικών Τραπεζών.

3. Η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα απευθύνει ετήσια έκθεση για τις δραστηριότητες του Ευρωπαϊκού Συστήματος Κεντρικών Τραπεζών και για τη νομισματική πολιτική του προηγούμενου και του τρέχοντος έτους στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο και την Επιτροπή, καθώς και στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο. Ο Πρόεδρος της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας παρουσιάζει την έκθεση αυτή στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο, το οποίο μπορεί να προβαίνει σε γενική συζήτηση σε αυτή τη βάση.

Ο Πρόεδρος της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας και τα άλλα μέλη της Εκτελεστικής Επιτροπής μπορούν, αιτήσε του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου ή με δική τους πρωτοβουλία, να εμφανίζονται ενώπιον των αρμοδίων επιτροπών του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου.

Άρθρο ΙΙΙ-84 (πρώην άρθρο 114)

1. Για την προώθηση του συντονισμού της πολιτικής των κρατών μελών στο βαθμό που είναι αναγκαίος για τη λειτουργία της εσωτερικής αγοράς, συνιστάται μια Οικονομική και Δημοσιονομική Επιτροπή.
2. Η Οικονομική και Δημοσιονομική Επιτροπή έχει την εξής αποστολή :
  - α) να διατυπώνει γνώμες προς το Συμβούλιο ή την Επιτροπή είτε αιτήσει τους είτε με δική της πρωτοβουλία,
  - β) να παρακολουθεί την οικονομική και χρηματοπιστωτική κατάσταση των κρατών μελών και της Ένωσης και να συντάσσει τακτικά εκθέσεις προς το Συμβούλιο και την Επιτροπή για τα θέματα αυτά, ιδίως όσον αφορά τις χρηματοπιστωτικές σχέσεις με τις τρίτες χώρες και τους διεθνείς οργανισμούς,
  - γ) με την επιφύλαξη του [άρθρου ΙΙΙ-242], να συμβάλλει στην προετοιμασία των εργασιών του Συμβουλίου που αναφέρονται στα [άρθρα ΙΙΙ-45 και ΙΙΙ-219, στο άρθρο ΙΙΙ-68, παράγραφοι 2, 3, 4 και 6, στα άρθρα ΙΙΙ-69, ΙΙΙ-71, ΙΙΙ-72 και ΙΙΙ-73, στο άρθρο ΙΙΙ-74, παράγραφος 6, στο άρθρο ΙΙΙ-75, παράγραφος 2, στο άρθρο ΙΙΙ-76, παράγραφοι 5 και 6, στα άρθρα ΙΙΙ-223 και ΙΙΙ-90, στο άρθρο ΙΙΙ-91, παράγραφοι 2 και 3, στο άρθρο ΙΙΙ-86, παράγραφος 2, και στο άρθρο ΙΙΙ-87, παράγραφοι 2 και 3] και να εκτελεί τα άλλα συμβουλευτικά και προπαρασκευαστικά καθήκοντα που της αναθέτει το Συμβούλιο,
  - δ) να εξετάζει, τουλάχιστον μία φορά το έτος, την κατάσταση ως προς την ελεύθερη κίνηση των κεφαλαίων και την ελευθερία των πληρωμών, όπως προκύπτουν από την εφαρμογή του Συντάγματος και των πράξεων της Ένωσης. Η εξέταση αυτή καλύπτει όλα τα μέτρα που έχουν σχέση με κινήσεις κεφαλαίων και πληρωμές. Η Οικονομική και Δημοσιονομική Επιτροπή συντάσσει έκθεση προς την Επιτροπή και το Συμβούλιο για τα αποτελέσματα της εξέτασης αυτής.

Κάθε κράτος μέλος, η Επιτροπή και η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα διορίζουν μέχρι και δύο μέλη της επιτροπής αυτής.

3. Το Συμβούλιο εκδίδει, ύστερα από πρόταση της Επιτροπής, ευρωπαϊκή απόφαση με την οποία καθορίζονται λεπτομερείς διατάξεις σχετικά με τη σύνθεση της Οικονομικής και Δημοσιονομικής Επιτροπής. Αποφασίζει μετά από διαβούλευση με την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα και την Οικονομική και Δημοσιονομική Επιτροπή. Ο Πρόεδρος του Συμβουλίου ενημερώνει το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο για τη σχετική απόφαση.

4. Εκτός από τα καθήκοντα που αναφέρονται στην παράγραφο 2, και εφόσον υπάρχουν κράτη μέλη με παρέκκλιση σύμφωνα με τα [άρθρα ΙΙΙ-86, ΙΙΙ-87 και ΙΙΙ-88], η Οικονομική και Δημοσιονομική Επιτροπή παρακολουθεί τη νομισματική και χρηματοπιστωτική κατάσταση και το γενικό σύστημα αυτών των κρατών μελών και υποβάλλει τακτικά έκθεση προς το Συμβούλιο και την Επιτροπή για τα θέματα αυτά.

Άρθρο ΙΙΙ-85 (πρώην άρθρο 115)

Για θέματα που εμπίπτουν [στο άρθρο ΙΙΙ-68, παράγραφος 4, στο άρθρο ΙΙΙ-73, εξαιρέσει της παραγράφου 13, στα άρθρα ΙΙΙ-223, ΙΙΙ-87, ΙΙΙ-86 και στο άρθρο ΙΙΙ-87, παράγραφος 3], το Συμβούλιο ή ένα κράτος μέλος μπορεί να ζητεί από την Επιτροπή να υποβάλει πρόταση ή σύσταση, ανάλογα με την περίπτωση. Η Επιτροπή εξετάζει το αίτημα αυτό και υποβάλλει τα συμπεράσματά της στο Συμβούλιο χωρίς καθυστέρηση.

ΤΜΗΜΑ 3 Α

ΕΙΔΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ ΓΙΑ ΤΑ ΜΕΛΗ ΤΗΣ ΕΥΡΩΖΩΝΗΣ

Άρθρο III-85α (πρώην άρθρο 122, παράγραφος 3)

1. Για την προαγωγή της καλής λειτουργίας της οικονομικής και νομισματικής ένωσης, και σύμφωνα με τις σχετικές διατάξεις του Συντάγματος, μπορούν να εγκριθούν επιπρόσθετα μέτρα τα οποία αφορούν τα κράτη μέλη που έχουν ως νόμισμα το ευρώ, ιδίως προκειμένου να ενισχυθεί ο συντονισμός των οικονομικών τους πολιτικών και η δημοσιονομική πειθαρχία. Τα μέτρα αυτά αφορούν τους προσανατολισμούς οικονομικής πολιτικής και την εποπτεία τους [Άρθρο III-68, παράγραφοι 2 και 4] καθώς και τα υπερβολικά ελλείμματα [Άρθρο III-73, παράγραφοι 6, 7, 8 και 11].

2. Για τα μέτρα της παρ. 1, δικαίωμα ψήφου έχουν μόνο τα κράτη μέλη τα οποία ανήκουν στην Ευρωζώνη. Ως ειδική πλειοψηφία, ορίζεται η πλειοψηφία των ψήφων των αντιπροσώπων των κρατών μελών που ανήκουν στην Ευρωζώνη, η οποία αντιπροσωπεύει τουλάχιστον τα τρία πέμπτα του πληθυσμού τους. Για πράξη η οποία απαιτεί ομοφωνία απαιτείται ομοφωνία των εν λόγω κρατών μελών.

Άρθρο III-85β

Οι ρυθμίσεις για τις συνόδους των υπουργών των κρατών μελών που ανήκουν στην Ευρωζώνη προβλέπονται στις διατάξεις πρωτοκόλλου το οποίο προσαρτάται στο Σύνταγμα.

Άρθρο III-85γ

1. Για να εξασφαλιστεί θέση του ευρώ στο διεθνές νομισματικό σύστημα, τα κράτη μέλη που έχουν ως νόμισμα το ευρώ συντονίζουν τις μεταξύ τους δράσεις καθώς και με την Επιτροπή, για την υιοθέτηση κοινών θέσεων επί νομισματικών θεμάτων στα πλαίσια των αρμόδιων διεθνών χρηματοοικονομικών οργανισμών και διασκέψεων, τις οποίες κοινές θέσεις υποστηρίζουν και προωθούν.

Όπου ενδείκνυται, η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα συμπράττει πλήρως σε αυτό το συντονισμό, χωρίς αυτό να θίγει το καθεστώς ανεξαρτησίας της.

2. Με βάση τον προαναφερόμενο συντονισμό, το Συμβούλιο, προτάσει της Επιτροπής, δύναται να εγκρίνει τα ενδεδειγμένα μέτρα για την εξασφάλιση της ενιαίας εκπροσώπησης στα πλαίσια των αρμόδιων διεθνών χρηματοοικονομικών οργανισμών και διασκέψεων.

3. Για τα μέτρα του παρόντος άρθρου δικαίωμα ψήφου έχουν μόνο τα κράτη μέλη τα οποία ανήκουν στην Ευρωζώνη. Ως ειδική πλειοψηφία, ορίζεται η πλειοψηφία των ψήφων των αντιπροσώπων των κρατών μελών που ανήκουν στην Ευρωζώνη, η οποία αντιπροσωπεύει τουλάχιστον τα τρία πέμπτα του πληθυσμού τους. Για πράξη η οποία απαιτεί ομοφωνία απαιτείται ομοφωνία των εν λόγω κρατών μελών.

ΤΜΗΜΑ 4

ΜΕΤΑΒΑΤΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Άρθρο III-86 (πρώην άρθρο 122)

1. Τα κράτη μέλη για τα οποία το Συμβούλιο δεν έχει αποφασίσει ότι πληρούν τις απαραίτητες προϋποθέσεις για την υιοθέτηση του ευρώ, αποκαλούνται εφεξής «κράτη μέλη με παρέκκλιση».
2. Οι κατωτέρω διατάξεις του Συντάγματος δεν εφαρμόζονται στα κράτη μέλη για τα οποία ισχύει παρέκκλιση :
  - α) υιοθέτηση των τμημάτων των γενικών προσανατολισμών των οικονομικών πολιτικών που αφορούν τη ζώνη του ευρώ γενικά (άρθρο III-68, παρ. 2)
  - β) δεσμευτικά μέσα διόρθωσης του υπερβολικού ελλείμματος (άρθρο III-79, παρ. 9 και 11)
  - γ) στόχοι και καθήκοντα του Ευρωπαϊκού Συστήματος Κεντρικών Τραπεζών (άρθρο III-74, παρ. 1, 2, 3 και 5)
  - δ) έκδοση του ευρώ (άρθρο III-75)
  - ε) πράξεις της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας (άρθρο III-79)
  - στ) μέτρα σχετικά με τη χρήση του ευρώ (άρθρο III-80)
  - ζ) νομισματικές συμφωνίες (άρθρο III-223)
  - η) εξωτερική εκπροσώπηση του ευρώ (άρθρο III-81)
  - θ) διορισμός των μελών της εκτελεστικής επιτροπής της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας (άρθρο III-82, παράγραφος 2, σημείο β).

Κατά συνέπεια, στα παραπάνω άρθρα, ως «κράτη μέλη» νοούνται τα κράτη μέλη τα οποία δεν αποτελούν αντικείμενο παρέκκλισης.

3. Στο κεφάλαιο IX του καταστατικού του Ευρωπαϊκού Συστήματος Κεντρικών Τραπεζών προβλέπεται ότι τα κράτη μέλη με παρέκκλιση και οι εθνικές κεντρικές τους τράπεζες εξαιρούνται από τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις που προβλέπονται στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Συστήματος Κεντρικών Τραπεζών.
4. Τα δικαιώματα ψήφου των κρατών μελών με παρέκκλιση αναστέλλονται προκειμένου για την υπό του Συμβουλίου έγκριση των μέτρων του Συμβουλίου που προβλέπονται στα άρθρα του Συντάγματος που απαριθμούνται στην παράγραφο 2. Η ειδική πλειοψηφία ορίζεται ως η πλειοψηφία των ψήφων των αντιπροσώπων των κρατών μελών χωρίς παρέκκλιση, που αντιπροσωπεύει τα τρία πέμπτα τουλάχιστον του συνολικού πληθυσμού των εν λόγω κρατών. Για κάθε πράξη που απαιτεί ομοφωνία απαιτείται ομοφωνία αυτών των κρατών μελών.

1. Τουλάχιστον μία φορά κάθε δύο χρόνια, ή όποτε το ζητήσει κράτος μέλος με παρέκκλιση, η Επιτροπή και η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα υποβάλλουν έκθεση στο Συμβούλιο για την πρόοδο που έχουν επιτελέσει τα κράτη μέλη με παρέκκλιση στην εκπλήρωση των υποχρεώσεών τους για την επίτευξη της οικονομικής και νομισματικής ένωσης. Οι εκθέσεις αυτές εξετάζουν ιδίως εάν η εθνική νομοθεσία κάθε ενός από τα εν λόγω κράτη μέλη, συμπεριλαμβανομένου του καταστατικού της εθνικής κεντρικής τράπεζάς του, συμβιβάζεται με τα [άρθρα III-77 και III-78] του Συντάγματος και με το καταστατικό του Ευρωπαϊκού Συστήματος Κεντρικών Τραπεζών. Οι εκθέσεις εξετάζουν επίσης κατά πόσον έχει επιτευχθεί υψηλός βαθμός σταθερής σύγκλισης, με γνώμονα την πλήρωση των ακόλουθων κριτηρίων από κάθε ένα από τα εν λόγω κράτη μέλη :

- α) επίτευξη υψηλού βαθμού σταθερότητας τιμών· αυτό καταδεικνύεται από ένα ποσοστό πληθωρισμού του κράτους αυτού που προσεγγίζει το αντίστοιχο ποσοστό των τριών, το πολύ, κρατών μελών με τις καλύτερες επιδόσεις από άποψη σταθερότητας τιμών,
- β) σταθερότητα των δημοσίων οικονομικών· αυτό καταδεικνύεται από την επίτευξη δημοσιονομικής κατάστασης χωρίς υπερβολικό δημοσιονομικό έλλειμμα, κατά την έννοια του [άρθρου III-73, παράγραφος 6],
- γ) τήρηση των κανονικών περιθωρίων διακύμανσης που προβλέπονται από τον μηχανισμό συναλλαγματικών ισοτιμιών επί δύο τουλάχιστον χρόνια, χωρίς υποτίμηση του νομίσματος έναντι του ευρώ,
- δ) διάρκεια της σύγκλισης που θα έχει επιτευχθεί από το κράτος μέλος με παρέκκλιση και της συμμετοχής του στον μηχανισμό συναλλαγματικών ισοτιμιών, αντανακλώμενη στα επίπεδα των μακροπρόθεσμων επιτοκίων.

Τα τέσσερα κριτήρια που αναφέρονται στην παρούσα παράγραφο και το χρονικό διάστημα κατά το οποίο πρέπει αυτά να επιτευχθούν, αναπτύσσονται περαιτέρω στο πρωτόκολλο σχετικά με τα κριτήρια σύγκλισης. Οι εκθέσεις της Επιτροπής και της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας λαμβάνουν επίσης υπόψη τα αποτελέσματα της ολοκλήρωσης των αγορών, την κατάσταση και την εξέλιξη των ισοζυγίων τρεχουσών συναλλαγών και μια εξέταση των εξελίξεων του κατά μονάδα κόστους εργασίας και άλλων δεικτών τιμών.

2. Μετά από διαβούλευση με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και αφού συζητηθεί το θέμα στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, το Συμβούλιο αποφασίζει ποια κράτη μέλη με παρέκκλιση πληρούν, βάσει των κριτηρίων [της παραγράφου 1], τις αναγκαίες προϋποθέσεις, και καταργεί τις παρεκκλίσεις για τα συγκεκριμένα κράτη μέλη.

3. Εάν αποφασιστεί, σύμφωνα με την προβλεπόμενη στην παράγραφο 2 διαδικασία, να καταργηθεί μια παρέκκλιση, το Συμβούλιο, μετά από πρόταση της Επιτροπής και με ομόφωνη απόφαση των μελών του Συμβουλίου που εκπροσωπούν τα κράτη μέλη χωρίς παρέκκλιση και το ενδιαφερόμενο κράτος μέλος, θεσπίζει κανονισμούς ή ευρωπαϊκές αποφάσεις που καθορίζουν οριστικά και αμετάκλητα την ισοτιμία με την οποία το ευρώ αντικαθιστά το νόμισμα του συγκεκριμένου κράτους μέλους και τα λοιπά μέτρα που είναι αναγκαία για την εισαγωγή του ευρώ ως ενιαίου νομίσματος στο εν λόγω κράτος μέλος. Το Συμβούλιο αποφασίζει μετά από διαβούλευση με την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα.

Άρθρο III-88 (πρώην άρθρο 123, παράγραφος 3 και 117 παράγραφος 2)

1. Εφόσον υπάρχουν κράτη μέλη με παρέκκλιση, και με την επιφύλαξη του [άρθρου III-76, παράγραφος 3], του Συντάγματος, το Γενικό Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας που αναφέρεται στο άρθρο 45 του καταστατικού του Ευρωπαϊκού Συστήματος Κεντρικών Τραπεζών συγκροτείται ως τρίτο όργανο λήψεως αποφάσεων της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας.
2. Εφόσον υπάρχουν κράτη μέλη με παρέκκλιση, η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα, όσον αφορά τα εν λόγω κράτη μέλη :
  - α) ενισχύει τη συνεργασία μεταξύ των εθνικών κεντρικών τραπεζών,
  - β) ενισχύει το συντονισμό των νομισματικών πολιτικών των κρατών μελών, με στόχο την εξασφάλιση της σταθερότητας των τιμών,
  - γ) παρακολουθεί τη λειτουργία του μηχανισμού συναλλαγματικών ισοτιμιών,
  - δ) διεξάγει διαβουλεύσεις για θέματα της αρμοδιότητας των εθνικών κεντρικών τραπεζών που επηρεάζουν τη σταθερότητα των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων και των χρηματαγορών,
  - ε) ασκεί τα παλαιά καθήκοντα του Ευρωπαϊκού Ταμείου Νομισματικής Συνεργασίας τα οποία είχε αναλάβει προηγουμένως το Ευρωπαϊκό Νομισματικό Ίδρυμα.

Άρθρο III-89 (πρώην άρθρο 124 παράγραφος 1)

Κάθε κράτος μέλος με παρέκκλιση αντιμετωπίζει τη συναλλαγματική του πολιτική ως πρόβλημα κοινού ενδιαφέροντος. Προς τούτο, λαμβάνει υπόψη του την πείρα που έχει αποκτηθεί από τη συνεργασία στα πλαίσια του μηχανισμού συναλλαγματικών ισοτιμιών.

Άρθρο III-90 (πρώην άρθρο 119)

1. Σε περίπτωση δυσχερειών ή σοβαρής απειλής δυσχερειών στο ισοζύγιο πληρωμών ενός κράτους μέλους με παρέκκλιση, οι οποίες οφείλονται είτε σε ολική διατάραξη του ισοζυγίου πληρωμών είτε στο είδος των συναλλαγμάτων που διαθέτει και οι οποίες είναι σε θέση ιδίως να θέσουν σε κίνδυνο τη λειτουργία της εσωτερικής αγοράς ή την πραγματοποίηση της κοινής εμπορικής πολιτικής, η Επιτροπή εξετάζει αμελλητί την κατάσταση αυτού του κράτους, καθώς και τα μέτρα που αυτό έλαβε ή δύναται να λάβει σύμφωνα με το Σύνταγμα, χρησιμοποιώντας όλα τα μέσα που διαθέτει. Η Επιτροπή υποδεικνύει τα μέτρα, τη λήψη των οποίων συνιστά στο ενδιαφερόμενο κράτος μέλος.

Αν η δράση που ανέλαβε ένα κράτος μέλος με παρέκκλιση και τα μέτρα που υπέδειξε η Επιτροπή αποδεικνύονται ανεπαρκή για να εξαλείψουν τις δυσχέρειες ή την απειλή δυσχερειών, η Επιτροπή, κατόπιν διαβουλεύσεως με την Οικονομική και Δημοσιονομική Επιτροπή, συνιστά στο Συμβούλιο την παροχή αμοιβαίας συνδρομής και τις κατάλληλες μεθόδους.

Η Επιτροπή ενημερώνει τακτικά το Συμβούλιο περί της καταστάσεως και της εξελίξεώς της.

2. Το Συμβούλιο παρέχει την αμοιβαία συνδρομή, εκδίδει κανονισμούς ή ευρωπαϊκές αποφάσεις που καθορίζουν τους όρους και τις λεπτομέρειές της. Η αμοιβαία συνδρομή δύναται ιδίως να συνίσταται :

- α) σε συντονισμένη δράση ενώπιον άλλων διεθνών οργανισμών, στους οποίους τα κράτη μέλη με παρέκκλιση δύνανται να προσφεύγουν,
- β) σε μέτρα που είναι αναγκαία για την αποφυγή εκτροπών του εμπορίου, αν το ευρισκόμενο σε δυσχέρεια κράτος μέλος με παρέκκλιση διατηρεί ή επανεισάγει ποσοτικούς περιορισμούς έναντι τρίτων χωρών,
- γ) σε χορήγηση περιορισμένων πιστώσεων εκ μέρους άλλων κρατών μελών, εφόσον αυτά συμφωνούν.

3. Αν η προτεινομένη από την Επιτροπή αμοιβαία συνδρομή δεν παρασχεθεί από το Συμβούλιο ή αν η παρασχεθείσα αμοιβαία συνδρομή και τα ληφθέντα μέτρα είναι ανεπαρκή, η Επιτροπή επιτρέπει στο κράτος μέλος με παρέκκλιση που ευρίσκεται σε δυσχέρεια να λάβει μέτρα διασφάλισης, των οποίων οι όροι και οι λεπτομέρειες καθορίζονται από την Επιτροπή.

Το Συμβούλιο δύναται να ανακαλεί την άδεια αυτή και να τροποποιεί τους όρους και τις λεπτομέρειές της.

Άρθρο III-91 (πρώην 120)

1. Σε περίπτωση αιφνίδιας κρίσεως του ισοζυγίου πληρωμών και αν δεν θεσπιστεί αμέσως πράξη κατά την έννοια του [άρθρου III-90, παράγραφος 2], ένα κράτος μέλος με παρέκκλιση δύναται να λάβει, συντηρητικώς, τα αναγκαία μέτρα διασφάλισης. Τα μέτρα αυτά δεν επιτρέπεται να προκαλούν παρά την ελάχιστη διαταραχή στη λειτουργία της εσωτερικής αγοράς, ούτε να υπερβαίνουν τα απολύτως απαραίτητα όρια για την αντιμετώπιση των αιφνίδιων δυσχερειών που ανέκυψαν.

2. Η Επιτροπή και τα άλλα κράτη μέλη ενημερώνονται για τα μέτρα διασφάλισης το αργότερο κατά την έναρξη ισχύος τους. Η Επιτροπή δύναται να συστήσει στο Συμβούλιο την αμοιβαία συνδρομή σύμφωνα με τους όρους του [άρθρου III-90].

3. Μετά από γνώμη της Επιτροπής και διαβούλευση με την Οικονομική και Δημοσιονομική Επιτροπή, το Συμβούλιο δύναται να εκδώσει απόφαση που ορίζει το εν λόγω κράτος μέλος οφείλει να τροποποιήσει, αναστείλει ή καταργήσει τα ανωτέρω μέτρα διασφάλισης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΙΙΙ

ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΣΕ ΑΛΛΟΥΣ ΕΙΔΙΚΟΥΣ ΤΟΜΕΙΣ

ΤΜΗΜΑ Ι

ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ

Άρθρο ΙΙΙ-92 (πρώην άρθρο 125)

Η Ένωση και τα κράτη μέλη εργάζονται, σύμφωνα με το παρόν [τμήμα], για την ανάπτυξη συντονισμένης στρατηγικής για την απασχόληση, και δη για να προάγουν τη δημιουργία εξειδικευμένου, εκπαιδευμένου και ευπροσάρμοστου εργατικού δυναμικού, και αγοράς εργασίας ανταποκρινόμενης στις εξελίξεις της οικονομίας, προκειμένου να επιτύχουν τους στόχους που ορίζονται στο [άρθρο Ι-3] του Συντάγματος.

Άρθρο ΙΙΙ-93 (πρώην άρθρο 126)

1. Τα κράτη μέλη, μέσω των πολιτικών τους για την απασχόληση, συμβάλλουν στην επίτευξη των στόχων που αναφέρονται στο [άρθρο ΙΙΙ-92 (πρώην 125)] κατά τρόπο που συμβιβάζεται με τους γενικούς προσανατολισμούς των οικονομικών πολιτικών των κρατών μελών και της Ένωσης που διαμορφώνονται βάσει του [άρθρου ΙΙΙ-68 (πρώην 99), παράγραφος 2].
2. Τα κράτη μέλη, έχοντας υπ' όψη τις εθνικές πρακτικές που έχουν σχέση με τον τομέα των εργασιακών σχέσεων, θεωρούν την προώθηση της απασχόλησης ως θέμα κοινού ενδιαφέροντος και συντονίζουν τη σχετική δράση τους στα πλαίσια του Συμβουλίου, σύμφωνα με το [άρθρο ΙΙΙ-95 (πρώην 128)].

Άρθρο ΙΙΙ-94 (πρώην άρθρο 127)

1. Η Ένωση συμβάλλει στην επίτευξη υψηλού επιπέδου απασχόλησης ενθαρρύνοντας την συνεργασία μεταξύ κρατών μελών, υποστηρίζοντας και, εάν χρειάζεται, συμπληρώνοντας τη δράση τους. Ενεργώντας κατ' αυτόν τον τρόπο, σέβεται τις αρμοδιότητες των κρατών μελών.
2. Ο στόχος υψηλού επιπέδου απασχόλησης λαμβάνεται υπόψη κατά τη χάραξη και την εφαρμογή των πολιτικών και δραστηριοτήτων της Ένωσης.

Άρθρο ΙΙΙ-95 (πρώην άρθρο 128)

1. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο εξετάζει κατ' έτος την κατάσταση της απασχόλησης στην Ένωση και εκδίδει σχετικά συμπεράσματα, βάσει κοινής ετήσιας έκθεσης του Συμβουλίου και της Επιτροπής.

2. Βάσει των συμπερασμάτων του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου, το Συμβούλιο, μετά από πρόταση της Επιτροπής, εκδίδει κατ' έτος κατευθυντήριες γραμμές, τις οποίες τα κράτη μέλη λαμβάνουν υπόψη στις πολιτικές τους για την απασχόληση. Το Συμβούλιο αποφασίζει μετά από διαβούλευση με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, την Επιτροπή των Περιφερειών, την Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή Απασχόλησης.

Οι κατευθυντήριες αυτές γραμμές συνάδουν προς τους γενικούς προσανατολισμούς που διαμορφώνονται δυνάμει του [άρθρου III-68 (πρώην 99), παράγραφος 2].

3. Κάθε κράτος μέλος υποβάλλει στο Συμβούλιο και την Επιτροπή ετήσια έκθεση για τις κυριότερες διατάξεις που θεσπίζει κατ' εφαρμογή της πολιτικής του για την απασχόληση, υπό το πρίσμα των κατευθυντήριων γραμμών για την απασχόληση που αναφέρονται στην παράγραφο 2.

4. Κάθε χρόνο, το Συμβούλιο, βάσει των εκθέσεων που αναφέρονται στην παράγραφο 3 και αφού λάβει τη γνώμη της Επιτροπής Απασχόλησης, εξετάζει την εφαρμογή των πολιτικών απασχόλησης των κρατών μελών, υπό το πρίσμα των κατευθυντήριων γραμμών για την απασχόληση. Το Συμβούλιο, μετά από σύσταση της Επιτροπής, δύνανται να εγκρίνει συστάσεις τις οποίες απευθύνει προς τα κράτη μέλη.

5. Βάσει των πορισμάτων αυτής της εξέτασης, το Συμβούλιο και η Επιτροπή υποβάλλουν, στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, κοινή ετήσια έκθεση σχετικά με την κατάσταση της απασχόλησης στην Ένωση και την εφαρμογή των κατευθυντήριων γραμμών για την απασχόληση.

Άρθρο III-96 (πρώην άρθρο 129)

Μπορούν να θεσπίζονται με ευρωπαϊκό νόμο ή νόμο-πλαίσιο δράσεις ενθάρρυνσης για τη διευκόλυνση της συνεργασίας μεταξύ κρατών μελών, και την υποστήριξη της δράσης των τελευταίων στον τομέα της απασχόλησης μέσω πρωτοβουλιών, οι οποίες αποσκοπούν στην ανάπτυξη ανταλλαγής πληροφοριών και δοκιμασμένων πρακτικών, στην παροχή συγκριτικής ανάλυσης και συμβουλευτικού υλικού, καθώς και στην προαγωγή καινοτόμων προσεγγίσεων και στην αξιολόγηση εμπειριών, ιδίως με τη μορφή πιλοτικών σχεδίων. Ο ευρωπαϊκός νόμος ή νόμος-πλαίσιο εκδίδεται μετά από διαβούλευση με την Επιτροπή των Περιφερειών και την Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή.

Ο ευρωπαϊκός νόμος ή νόμος-πλαίσιο δεν περιλαμβάνει εναρμόνιση των νομοθετικών ή κανονιστικών διατάξεων των κρατών μελών.

Άρθρο III-97 (πρώην άρθρο 130)

Το Συμβούλιο θεσπίζει με απλή πλειοψηφία ευρωπαϊκή απόφαση με την οποία δημιουργείται συμβουλευτική Επιτροπή Απασχόλησης για την προώθηση του συντονισμού των πολιτικών των κρατών μελών για την απασχόληση και την αγορά εργασίας. Αποφασίζει μετά από διαβούλευση με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο.

Καθήκοντα της Επιτροπής Απασχόλησης είναι:

- α) η παρακολούθηση της κατάστασης της απασχόλησης και των πολιτικών για την απασχόληση στα κράτη μέλη και στην Ένωση,

- β) με την επιφύλαξη του [άρθρου ΠΙ-242 (πρώην 207)], η διατύπωση γνώμων προς το Συμβούλιο ή την Επιτροπή, κατόπιν σχετικής αιτήσεώς τους ή εξ ιδίας πρωτοβουλίας, και η συμβολή στην προετοιμασία των εργασιών του Συμβουλίου που αναφέρονται στο [άρθρο ΠΙ-95 (πρώην 128)].

Κατά την εκτέλεση των καθηκόντων της, η Επιτροπή Απασχόλησης ζητά τη γνώμη των κοινωνικών εταίρων.

Κάθε κράτος μέλος και η Επιτροπή διορίζουν από δύο μέλη στην Επιτροπή Απασχόλησης.

ΤΜΗΜΑ 2

ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ

Άρθρο III-98 (πρώην άρθρο 136)

Η Ένωση και τα κράτη μέλη, έχοντας υπόψη τα θεμελιώδη κοινωνικά δικαιώματα όπως αυτά που ορίζονται στον Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Χάρτη που υπογράφηκε στο Τορίνο στις 18 Οκτωβρίου 1961, και στον Κοινοτικό Χάρτη των Θεμελιωδών Κοινωνικών Δικαιωμάτων των Εργαζομένων του 1989, έχουν ως στόχο την προώθηση της απασχόλησης, τη βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης και εργασίας, ώστε να καταστήσουν δυνατή την εναρμόνισή τους με παράλληλη διατήρηση της προόδου, την κατάλληλη κοινωνική προστασία, τον κοινωνικό διάλογο και την ανάπτυξη των ανθρώπινων πόρων που θα επιτρέψουν ένα υψηλό και διαρκές επίπεδο απασχόλησης και την καταπολέμηση του αποκλεισμού.

Προς τούτο, η Ένωση και τα κράτη μέλη δρουν έχοντας υπόψη την ποικιλομορφία των εθνικών πρακτικών, ιδιαιτέρως στον τομέα των συμβατικών σχέσεων, καθώς και η ανάγκη να διατηρηθεί η ανταγωνιστικότητα της οικονομίας της Ένωσης.

Φρονούν ότι η εξέλιξη αυτή θα προκύψει όχι μόνον από τη λειτουργία της εσωτερικής αγοράς, η οποία θα διευκολύνει την εναρμόνιση των κοινωνικών συστημάτων, αλλά και από τις διαδικασίες που θεσπίζει η το Σύνταγμα και από την προσέγγιση των νομοθετικών, κανονιστικών και διοικητικών διατάξεων.

Άρθρο III-99 (πρώην άρθρο 137)

1. Προκειμένου να υλοποιήσει τους στόχους του [άρθρου III-98 (πρώην 136)], η Ένωση υποστηρίζει και συμπληρώνει τη δράση των κρατών μελών στους ακόλουθους τομείς :

- α) βελτίωση, ιδιαιτέρως, του περιβάλλοντος εργασίας, με σκοπό την προστασία της υγείας και της ασφάλειας των εργαζομένων,
- β) όροι εργασίας,
- γ) κοινωνική ασφάλιση και κοινωνική προστασία των εργαζομένων,
- δ) προστασία των εργαζομένων σε περίπτωση καταγγελίας της σύμβασης εργασίας,
- ε) ενημέρωση και διαβούλευση με τους εργαζομένους,
- στ) εκπροσώπηση και συλλογική υπεράσπιση των συμφερόντων εργαζομένων και εργοδοτών, συμπεριλαμβανομένης της συνδιαχείρισης, με την επιφύλαξη της παραγράφου 5,
- ζ) συνθήκες απασχόλησης των υπηκόων των τρίτων χωρών που διαμένουν νόμιμα στο έδαφος της Ένωσης,

- η) ενσωμάτωση των αποκλειομένων από την αγορά εργασίας προσώπων, με την επιφύλαξη του [άρθρου III-178 (πρώην 150)],
- θ) ισότητα μεταξύ ανδρών και γυναικών όσον αφορά τις ευκαιρίες στην αγορά εργασίας και τη μεταχείριση στην εργασία,
- ι) καταπολέμηση του κοινωνικού αποκλεισμού,
- ια) εκσυγχρονισμός των συστημάτων κοινωνικής προστασίας, με την επιφύλαξη του στοιχείου γ).

2. Για τον σκοπό αυτό :

- α) με ευρωπαϊκό νόμο ή νόμο-πλαίσιο μπορούν να θεσπίζονται μέτρα ενθάρρυνσης της συνεργασίας μεταξύ κρατών μελών, μέσω πρωτοβουλιών που αποσκοπούν στη βελτίωση των γνώσεων, την ανάπτυξη της ανταλλαγής πληροφοριών και δοκιμασμένων πρακτικών, την προώθηση καινοτόμων λύσεων, και την αξιολόγηση εμπειριών, αποκλειόμενης της εναρμόνισης των νομοθετικών και κανονιστικών διατάξεων των κρατών μελών,
- β) στους τομείς που αναφέρονται στα στοιχεία α) έως θ) της παραγράφου 1, ο ευρωπαϊκός νόμος-πλαίσιο δύναται να θεσπίζει τις ελάχιστες προδιαγραφές οι οποίες εφαρμόζονται σταδιακά, λαμβανομένων υπόψη των συνθηκών και των τεχνικών ρυθμίσεων που υφίστανται σε κάθε κράτος μέλος. Στον εν λόγω ευρωπαϊκό νόμο-πλαίσιο αποφεύγεται η επιβολή διοικητικών, οικονομικών και νομικών εξαναγκασμών, οι οποίοι θα παρεμπόδιζαν τη δημιουργία και την ανάπτυξη των μικρομεσαίων επιχειρήσεων.

Σε κάθε περίπτωση, ο ευρωπαϊκός νόμος ή νόμος-πλαίσιο εκδίδεται μετά από διαβούλευση με την Επιτροπή των Περιφερειών και την Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή.

3. Κατά παρέκκλιση από την παράγραφο 2, στους τομείς που προβλέπονται στην παράγραφο 1, στοιχεία γ), δ), στ) και ζ), ο ευρωπαϊκός νόμος ή νόμος-πλαίσιο εκδίδεται από το Συμβούλιο που αποφασίζει με ομοφωνία και μετά από διαβούλευση με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, την Επιτροπή των Περιφερειών και την Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή.

Το Συμβούλιο μπορεί, ύστερα από πρόταση της Επιτροπής, να θεσπίσει ευρωπαϊκή απόφαση για την εφαρμογή της συνήθους νομοθετικής διαδικασίας στην παράγραφο 1, στοιχεία δ), στ) και ζ) του παρόντος άρθρου. Αποφασίζει ομόφωνα μετά από διαβούλευση με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο.

4. Τα κράτη μέλη μπορούν να αναθέσουν στους κοινωνικούς εταίρους, εφόσον οι κοινωνικοί εταίροι το ζητήσουν από κοινού, την εφαρμογή των ευρωπαϊκών νόμων πλαισίων που θεσπίζονται κατ' εφαρμογή της παραγράφου 2.

Σε αυτή την περίπτωση, το ενδιαφερόμενο κράτος μέλος πρέπει να εξασφαλίζει ότι, το αργότερο κατά την ημερομηνία κατά την οποία πρέπει να μεταφερθεί στο εθνικό δίκαιο ένας ευρωπαϊκός νόμος πλαίσιο, οι κοινωνικοί εταίροι έχουν λάβει τα απαραίτητα μέτρα μέσω συμφωνιών, ενώ παράλληλα το κράτος μέλος έχει την υποχρέωση να θεσπίζει τις αναγκαίες διατάξεις ώστε να είναι, ανά πάσα στιγμή, σε θέση να εξασφαλίζει τα αποτελέσματα που επιβάλλονται από τον εν λόγω νόμο-πλαίσιο.

5. Οι ευρωπαϊκοί νόμοι ή νόμοι-πλαίσιο που θεσπίζονται δυνάμει του παρόντος άρθρου :

- α) δεν θίγουν την αναγνωρισμένη ευχέρεια των κρατών μελών να καθορίζουν τις θεμελιώδεις αρχές του δικού τους συστήματος κοινωνικής ασφάλισης και δεν πρέπει να επηρεάζουν αισθητά την οικονομική ισορροπία του,

- β) δεν εμποδίζουν την εκ μέρους των κρατών μελών διατήρηση ή θέσπιση αυστηρότερων προστατευτικών μέτρων τα οποία συμβιβάζονται με το Σύνταγμα.
6. Το παρόν άρθρο δεν εφαρμόζεται στις αμοιβές, στο δικαίωμα του συνεταιρίζεσθαι, στο δικαίωμα για απεργία ή στο δικαίωμα για ανταπεργία (λοκ-άουτ).

Άρθρο III-100 (πρώην άρθρο 138)

1. Η Επιτροπή έχει καθήκον να προωθεί τη διαβούλευση με τους κοινωνικούς εταίρους σε επίπεδο Ένωσης και θεσπίζει όλα τα απαραίτητα μέτρα για να διευκολύνεται ο διάλογος μεταξύ τους, μεριμνώντας ώστε η υποστήριξη της να παρέχεται ισόρροπα προς τα μέρη.
2. Για το σκοπό αυτόν, η Επιτροπή, πριν υποβάλει προτάσεις στον τομέα της κοινωνικής πολιτικής, διαβουλεύεται με τους κοινωνικούς εταίρους σχετικά με τους ενδεχόμενους προσανατολισμούς μιας δράσης της Ένωσης.
3. Εάν η Επιτροπή, μετά από αυτές τις διαβουλεύσεις, κρίνει ότι η συγκεκριμένη δράση της Ένωσης πρέπει να αναληφθεί, διαβουλεύεται με τους κοινωνικούς εταίρους σχετικά με το περιεχόμενο της μελετώμενης πρότασης. Οι κοινωνικοί εταίροι διατυπώνουν γνώμη ή, αναλόγως των περιπτώσεων, σύσταση, την οποία διαβιβάζουν στην Επιτροπή.
4. Κατά τις διαβουλεύσεις αυτές, οι κοινωνικοί εταίροι μπορούν να πληροφορήσουν την Επιτροπή ότι επιθυμούν να κινήσουν τη διαδικασία του [άρθρου III-101 (πρώην 139)]. Η διάρκεια της διαδικασίας αυτής δεν υπερβαίνει τους 9 μήνες, εκτός εάν οι ενδιαφερόμενοι κοινωνικοί εταίροι και η Επιτροπή αποφασίσουν από κοινού την παράτασή της.

Άρθρο III-101 (πρώην άρθρο 139)

1. Ο διάλογος μεταξύ κοινωνικών εταίρων σε επίπεδο Ένωσης μπορεί να οδηγεί, εφόσον οι κοινωνικοί εταίροι το επιθυμούν, στη σύναψη συμβατικών σχέσεων, συμπεριλαμβανομένων των συμφωνιών.
2. Οι συμφωνίες που συνάπτονται σε επίπεδο Ένωσης εφαρμόζονται, είτε σύμφωνα με τις διαδικασίες και πρακτικές των ενδιαφερομένων κοινωνικών εταίρων και κρατών μελών, είτε σε τομείς που εμπίπτουν στο [άρθρο III-99 (πρώην 137)], όταν το ζητούν από κοινού τα υπογράφοντα μέρη, με ευρωπαϊκή απόφαση που θεσπίζεται από το Συμβούλιο μετά από πρόταση της Επιτροπής.

Εάν η εν λόγω συμφωνία περιέχει μία ή περισσότερες διατάξεις σχετικές με τομέα για τον οποίο απαιτείται ομοφωνία δυνάμει του [άρθρου III-99 (πρώην 137), παράγραφος 1, στοιχεία γ), δ), στ) και ζ)], το Συμβούλιο αποφασίζει με ομοφωνία.

Άρθρο III-102 (πρώην άρθρο 140)

Προκειμένου να επιτευχθούν οι στόχοι του [άρθρου III-98 (πρώην 136)] και με την επιφύλαξη των άλλων διατάξεων του Συντάγματος, η Επιτροπή προωθεί τη συνεργασία μεταξύ των κρατών μελών και διευκολύνει το συντονισμό της δράσης τους σε όλους τους τομείς της κοινωνικής πολιτικής που υπάγονται στο [παρόν τμήμα], ιδίως επί θεμάτων που έχουν σχέση με:

- α) την απασχόληση,
- β) το εργατικό δίκαιο και τους όρους εργασίας,
- γ) την επαγγελματική εκπαίδευση και επιμόρφωση,
- δ) την κοινωνική ασφάλιση,
- ε) την προστασία από τα επαγγελματικά ατυχήματα και ασθένειες,
- στ) την υγιεινή της εργασίας,
- ζ) το συνδικαλιστικό δικαίωμα και τις συλλογικές διαπραγματεύσεις μεταξύ εργοδοτών και εργαζομένων.

Προς το σκοπό αυτόν, η Επιτροπή, ενεργώντας σε διαρκή συνεννόηση με τα κράτη μέλη, εκπονεί μελέτες, εκφέρει γνώμες και διοργανώνει διαβουλεύσεις, τόσο για τα προβλήματα που ανακύπτουν σε εθνικό επίπεδο όσο και για τα προβλήματα που ενδιαφέρουν διεθνείς οργανισμούς.

Πριν διατυπώσει τις γνώμες που προβλέπονται στο παρόν άρθρο, η Επιτροπή συμβουλευεται την Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή.

Άρθρο III-103 (πρώην άρθρο 141)

1. Κάθε κράτος μέλος εξασφαλίζει την εφαρμογή της αρχής της ισότητας της αμοιβής μεταξύ ανδρών και γυναικών για όμοια εργασία ή για εργασία της αυτής αξίας.
2. Για τους σκοπούς του παρόντος άρθρου, ως «αμοιβή» νοούνται οι συνήθεις βασικοί ή κατώτατοι μισθοί ή αποδοχές και όλα τα άλλα οφέλη, που παρέχονται άμεσα ή έμμεσα, σε χρήματα ή σε είδος, από τον εργοδότη στον εργαζόμενο, λόγω της σχέσεως εργασίας.

Η ισότητα αμοιβής, χωρίς διακρίσεις φύλου, συνεπάγεται:

- α) ότι η αμοιβή που παρέχεται για όμοια εργασία που αμείβεται κατ' αποκοπήν καθορίζεται με βάση την ίδια μονάδα μετρήσεως,
  - β) ότι η αμοιβή που παρέχεται για εργασία που αμείβεται με βάση τη χρονική διάρκεια είναι η ίδια για όμοια θέση εργασίας.
3. Τα μέτρα με τα οποία εξασφαλίζεται η εφαρμογή της αρχής των ίσων ευκαιριών και ίσης μεταχείρισης ανδρών και γυναικών σε θέματα εργασίας και απασχόλησης, συμπεριλαμβανομένης της αρχής της ισότητας αμοιβής για όμοια εργασία ή για εργασία της αυτής αξίας, θεσπίζονται με ευρωπαϊκό νόμο ή νόμο-πλαίσιο ο οποίος εκδίδεται μετά από διαβούλευση με την Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή.

4. Προκειμένου να εξασφαλιστεί εμπράκτως η πλήρης ισότητα μεταξύ ανδρών και γυναικών στην εργασία, η αρχή της ίσης μεταχείρισης δεν εμποδίζει τα κράτη μέλη να διατηρήσουν ή να θεσπίσουν μέτρα που προβλέπουν ειδικά πλεονεκτήματα, τα οποία διευκολύνουν το λιγότερο εκπροσωπούμενο φύλο να συνεχίσει μια επαγγελματική δραστηριότητα ή προλαμβάνουν ή αντισταθμίζουν τα μειονεκτήματα στην επαγγελματική σταδιοδρομία.

Άρθρο III-104 (πρώην άρθρο 142)

Τα κράτη μέλη καταβάλλουν κάθε δυνατή προσπάθεια για τη διατήρηση της υφισταμένης ισοδυναμίας των συστημάτων αδειών μετ' αποδοχών.

Άρθρο III-105 (πρώην άρθρο 143)

Η Επιτροπή καταρτίζει κάθε χρόνο έκθεση για την πρόοδο της υλοποίησης των στόχων του [άρθρου III-98 (πρώην 136)], συμπεριλαμβανομένης της δημογραφικής κατάστασης στην Ένωση. Διαβιβάζει την έκθεση αυτή στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο και την Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή.

Άρθρο III-106 (πρώην άρθρο 144)

Το Συμβούλιο θεσπίζει, με απλή πλειοψηφία, απόφαση για με την οποία δημιουργείται συμβουλευτική επιτροπή κοινωνικής προστασίας για την προώθηση της συνεργασίας για την κοινωνική προστασία μεταξύ των κρατών μελών και με την Επιτροπή. Το Συμβούλιο αποφασίζει μετά από διαβούλευση με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο.

Η επιτροπή έχει ως έργο :

- α) να παρακολουθεί την κοινωνική κατάσταση και την εξέλιξη των πολιτικών κοινωνικής προστασίας στα κράτη μέλη και στην Ένωση,
- β) να διευκολύνει τις ανταλλαγές πληροφοριών, εμπειριών και δοκιμασμένων πρακτικών μεταξύ των κρατών μελών και με την Επιτροπή,
- γ) με την επιφύλαξη του [άρθρου III-242 (πρώην 207)], να καταρτίζει εκθέσεις, να διατυπώνει γνώμες ή να αναλαμβάνει άλλες δραστηριότητες στους τομείς της αρμοδιότητάς της, είτε κατόπιν αιτήσεως του Συμβουλίου ή της Επιτροπής είτε εξ ιδίας πρωτοβουλίας.

Κατά την εκτέλεση των καθηκόντων της, η επιτροπή αναλαμβάνει τις δέουσες επαφές με τους κοινωνικούς εταίρους.

Κάθε κράτος μέλος και η Επιτροπή διορίζουν από δύο μέλη στην επιτροπή.

Άρθρο III-107 (πρώην άρθρο 145)

Η ετήσια έκθεση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο περιλαμβάνει ειδικό κεφάλαιο περί της εξέλιξης της κοινωνικής καταστάσεως εντός της Ένωσης.

Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο δύναται να ζητήσει από την Επιτροπή να καταρτίσει εκθέσεις επί ειδικών προβλημάτων που αφορούν την κοινωνική κατάσταση.

Υποτήμα 1

Το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Άρθρο III-108 (πρώην άρθρο 146)

Για τη βελτίωση των δυνατοτήτων απασχόλησης των εργαζομένων μέσα στην εσωτερική αγορά και για την, κατ' αυτόν τον τρόπο, συμβολή στην ανύψωση του βιοτικού επιπέδου, ιδρύεται Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο, σύμφωνα με το [παρόν υποτήμα], το οποίο έχει ως στόχο να προωθεί μέσα στην Ένωση τις δυνατότητες απασχόλησης και τη γεωγραφική και επαγγελματική κινητικότητα των εργαζομένων και να διευκολύνει την προσαρμογή στις μεταλλαγές της βιομηχανίας και στις αλλαγές των συστημάτων παραγωγής, ιδίως μέσω της επαγγελματικής κατάρτισης και του επαγγελματικού αναπροσανατολισμού.

Άρθρο III-109 (πρώην άρθρο 147)

Η Επιτροπή διοικεί το Ταμείο.

Επικουρείται στο έργο αυτό από μία ειδική επιτροπή η οποία αποτελείται από αντιπροσώπους των κρατών μελών και των συνδικαλιστικών οργανώσεων εργαζομένων και εργοδοτών. Η ειδική αυτή επιτροπή προεδρεύεται από ένα μέλος της Επιτροπής.

Άρθρο III-110 (πρώην άρθρο 148)

Τα εκτελεστικά μέτρα σχετικά με το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο θεσπίζονται με ευρωπαϊκό νόμο. Ο ευρωπαϊκός νόμος εκδίδεται μετά από διαβούλευση με την Επιτροπή των Περιφερειών και την Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή.

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ, ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΚΑΙ ΕΛΔΑΦΙΚΗ ΣΥΝΟΧΗ

Άρθρο III-111 (πρώην άρθρο 158)

Η Ένωση προκειμένου να προαχθεί η αρμονική ανάπτυξη του συνόλου της, αναπτύσσει και εξακολουθεί τη δράση της με σκοπό την ενίσχυση της οικονομικής και κοινωνικής της συνοχής.

Η Ένωση αποσκοπεί, ιδιαίτερα, στη μείωση των διαφορών μεταξύ των επιπέδων ανάπτυξης των διαφόρων περιοχών και στη μείωση της καθυστέρησης των πλέον μειονεκτικών περιοχών ή νήσων, συμπεριλαμβανομένων των αγροτικών περιοχών.

Άρθρο III-112 (πρώην άρθρο 159)

Τα κράτη μέλη ασκούν και συντονίζουν την οικονομική τους πολιτική με σκοπό, μεταξύ άλλων, να επιτύχουν τους στόχους του [άρθρου III-111 (πρώην 158)]. Η διαμόρφωση και η υλοποίηση των πολιτικών και δράσεων της Ένωσης καθώς και η υλοποίηση της εσωτερικής αγοράς, λαμβάνουν υπόψη αυτούς τους στόχους και συμβάλλουν στην πραγματοποίησή τους. Η Ένωση ενισχύει επίσης την υλοποίηση αυτή με τη δράση της μέσω των διαρθρωτικών Ταμείων (Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Προσανατολισμού και Εγγυήσεων-Τμήμα Προσανατολισμού, Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο, Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης), της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων και των άλλων υφιστάμενων χρηματοδοτικών μέσων.

Η Επιτροπή υποβάλλει ανά τριετία έκθεση στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, στο Συμβούλιο, στην Επιτροπή των Περιφερειών και στην Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή σχετικά με την πρόοδο που έχει σημειωθεί για την υλοποίηση της οικονομικής και κοινωνικής συνοχής και σχετικά με τον τρόπο με τον οποίο έχουν συμβάλει τα διάφορα μέσα που προβλέπονται στο παρόν άρθρο. Η έκθεση αυτή συνοδεύεται, ενδεχομένως, από κατάλληλες προτάσεις.

Κάθε ειδικό μέτρο εκτός του πλαισίου των Ταμείων μπορεί να θεσπίζεται με ευρωπαϊκό νόμο ή νόμο πλαίσιο, με την επιφύλαξη των μέτρων που θεσπίζονται στα πλαίσια των άλλων πολιτικών της Ένωσης. Ο ευρωπαϊκός νόμος ή νόμος-πλαίσιο εκδίδεται μετά από διαβούλευση με την Επιτροπή των Περιφερειών και την Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή.

Άρθρο III-113 (πρώην άρθρο 160)

Το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης συμβάλλει στη διόρθωση των κυριότερων περιφερειακών ανισοτήτων στην Ένωση, μέσω συμμετοχής στην ανάπτυξη και στη διαρθρωτική αναπροσαρμογή των περιοχών που παρουσιάζουν καθυστέρηση στην ανάπτυξή τους καθώς και στη μετατροπή των βιομηχανικών περιοχών που βρίσκονται σε παρακμή.

Άρθρο III-114 (πρώην άρθρο 161)

Με την επιφύλαξη του [άρθρου III-115 (πρώην 162)], ευρωπαϊκός νόμος ορίζει τα καθήκοντα, τους πρωταρχικούς στόχους και την οργάνωση των διαρθρωτικών Ταμείων, γεγονός που μπορεί να επιφέρει συνένωση των Ταμείων, τους γενικούς κανόνες που θα εφαρμόζονται στα Ταμεία καθώς και τις αναγκαίες διατάξεις προκειμένου να διασφαλιστεί η αποτελεσματικότητά τους και ο συντονισμός των Ταμείων μεταξύ τους και με τα άλλα υφιστάμενα χρηματοδοτικά μέσα.

Ένα Ταμείο Συνοχής, που ιδρύεται με ευρωπαϊκό νόμο, συμμετέχει χρηματοδοτικώς σε σχέδια περιβάλλοντος και διευρωπαϊκών δικτύων στον τομέα της υποδομής των μεταφορών.

Σε κάθε περίπτωση, ο ευρωπαϊκός νόμος εκδίδεται μετά από διαβούλευση με την Επιτροπή των Περιφερειών και την Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή. Το Συμβούλιο αποφασίζει ομόφωνα μέχρι την 1η Ιανουαρίου 2007.

Άρθρο III-115 (πρώην άρθρο 162)

Τα εκτελεστικά μέτρα σχετικά με το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης θεσπίζονται με ευρωπαϊκό νόμο που εκδίδεται μετά από διαβούλευση με την Επιτροπή των Περιφερειών και την Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή.

Όσον αφορά το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Προσανατολισμού και Εγγυήσεων, τμήμα «Προσανατολισμού», και το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο, ισχύουν αντιστοίχως τα [άρθρα III-122 και III-110 (πρώην 37 και 148)].

ΤΜΗΜΑ 4

ΓΕΩΡΓΙΑ ΚΑΙ ΑΛΙΕΙΑ

Άρθρο III-116 (νέο)

Η Ένωση καθορίζει και εφαρμόζει κοινή γεωργική και αλιευτική πολιτική.

Ως «γεωργικά προϊόντα» νοούνται τα προϊόντα του εδάφους, της κτηνοτροφίας και της αλιείας, καθώς και τα προϊόντα της πρώτης μεταποίησης τα οποία σχετίζονται άμεσα με τα προαναφερόμενα προϊόντα. Οι αναφορές στην κοινή γεωργική πολιτική ή τη γεωργία και η χρήση του όρου «γεωργικός» νοούνται ως συμπεριλαμβάνουσες την αλιεία, στο βαθμό που συνάδουν με τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του εν λόγω τομέα.

Άρθρο III-117 (πρώην άρθρο 32)

1. Η εσωτερική αγορά περιλαμβάνει τη γεωργία και το εμπόριο των γεωργικών προϊόντων.
2. Εκτός αντιθέτων διατάξεων των [άρθρων III-118 έως III-123 (πρώην 33 έως 38)], οι κανόνες που προβλέπονται για την εγκαθίδρυση της εσωτερικής αγοράς εφαρμόζονται στα γεωργικά προϊόντα.
3. Τα προϊόντα τα οποία απαριθμούνται στο [Παράρτημα I] υπάγονται στα άρθρα III-118 έως III-123 (πρώην 33 έως 38).
4. Η λειτουργία και η ανάπτυξη της εσωτερικής αγοράς για τα γεωργικά προϊόντα πρέπει να συνοδεύονται από τη θέσπιση κοινής γεωργικής πολιτικής.

Άρθρο III-118 (πρώην άρθρο 33)

1. Στόχοι της κοινής γεωργικής πολιτικής είναι :
  - α) να αυξάνει την παραγωγικότητα της γεωργίας με την ανάπτυξη της τεχνικής προόδου, με την εξασφάλιση της ορθολογικής αναπτύξεως της γεωργικής παραγωγής, καθώς και της αρίστης χρησιμοποίησεως των συντελεστών παραγωγής, ιδίως του εργατικού δυναμικού,
  - β) να εξασφαλίζει κατ' αυτό τον τρόπο ένα δίκαιο βιοτικό επίπεδο στον γεωργικό πληθυσμό, ιδίως με την αύξηση του ατομικού εισοδήματος των εργαζομένων στη γεωργία,
  - γ) να σταθεροποιεί τις αγορές,
  - δ) να εξασφαλίζει τον εφοδιασμό,
  - ε) να διασφαλίζει λογικές τιμές κατά την προσφορά αγαθών στους καταναλωτές.

2. Κατά την εκπόνηση της κοινής γεωργικής πολιτικής και των ειδικών μεθόδων που συνεπάγεται η εφαρμογή της, λαμβάνεται υπόψη :
  - α) ο ιδιαίτερος χαρακτήρας της γεωργικής δραστηριότητας, που απορρέει από την κοινωνική δομή της γεωργίας και τις διαρθρωτικές και φυσικές ανισότητες μεταξύ των διαφόρων γεωργικών περιοχών,
  - β) η ανάγκη βαθμιαίας εφαρμογής των καταλλήλων προσαρμογών,
  - γ) το γεγονός ότι στα κράτη μέλη η γεωργία αποτελεί έναν τομέα στενά συνδεδεμένο με το σύνολο της οικονομίας.

Άρθρο III-119 (πρώην άρθρο 34)

1. Για να επιτευχθούν οι στόχοι που προβλέπονται στο [άρθρο III-118 (πρώην 33)], δημιουργείται κοινή οργάνωση των γεωργικών αγορών.

Ανάλογα με τα προϊόντα, η οργάνωση αυτή λαμβάνει μία από τις ακόλουθες μορφές :

- α) κοινών κανόνων ανταγωνισμού,
  - β) υποχρεωτικού συντονισμού των διαφόρων εθνικών οργανώσεων αγοράς,
  - γ) ευρωπαϊκής οργάνωσης της αγοράς.
2. Η κοινή οργάνωση σε μία από τις μορφές που προβλέπει η παράγραφος 1 δύναται να περιλαμβάνει όλα τα αναγκαία μέτρα για την επίτευξη των στόχων του [άρθρου III-118 (πρώην 33)], ιδίως δε ρυθμίσεις των τιμών, ενισχύσεις τόσο για την παραγωγή όσο και για την εμπορία των διαφόρων προϊόντων, μέτρα αποθηκείσεως και λογιστικής μεταφοράς, κοινούς μηχανισμούς σταθεροποιήσεως των εισαγωγών ή των εξαγωγών.

Η κοινή οργάνωση πρέπει να περιορίζεται στην επιδίωξη των στόχων του [άρθρου III-118 (πρώην 33)] και να αποκλείει κάθε διάκριση μεταξύ παραγωγών ή καταναλωτών εντός της Ένωσης.

Μια ενδεχομένη κοινή πολιτική τιμών πρέπει να βασίζεται επί κοινών κριτηρίων και επί ενιαίων μεθόδων υπολογισμού.

3. Για να επιτευχθούν οι στόχοι της κοινής οργάνωσης που αναφέρεται στην παράγραφο 1, είναι δυνατόν να συσταθούν ένα ή περισσότερα ταμεία προσανατολισμού και εγγυήσεως γεωργίας.

Άρθρο III-120 (πρώην άρθρο 35)

Για να επιτευχθούν οι στόχοι του [πρώην άρθρου III-118 (πρώην 33)], είναι δυνατό να προβλεφθούν ιδίως στο πλαίσιο της κοινής γεωργικής πολιτικής :

- α) αποτελεσματικός συντονισμός των προσπαθειών στους τομείς της επαγγελματικής εκπαίδευσεως, της ερεύννης και της διαδόσεως των γεωργικών γνώσεων, ο οποίος δύναται να περιλαμβάνει κοινή χρηματοδότηση σχεδίων ή οργανισμών,

β) κοινά μέτρα για την προώθηση της καταναλώσεως ορισμένων προϊόντων.

Άρθρο III-121 (πρώην άρθρο 36)

1. Το [τμήμα] σχετικά με τους κανόνες του ανταγωνισμού δεν εφαρμόζεται στην παραγωγή και στο εμπόριο των γεωργικών προϊόντων παρά μόνο κατά το μέτρο που ορίζεται από τον ευρωπαϊκό νόμο ή νόμο-πλαίσιο σύμφωνα με το [άρθρο III-122 (πρώην 37), παράγραφος 2], λαμβάνοντας υπόψη τους στόχους του [άρθρου III-118 (πρώην 33)].
2. Το Συμβούλιο, κατόπιν πρότασης της Επιτροπής, δύναται να εκδώσει ευρωπαϊκό κανονισμό ή απόφαση που επιτρέπει τη χορήγηση ενισχύσεων :
  - α) για την προστασία των γεωργικών εκμεταλλεύσεων που μειονεκτούν λόγω διαρθρωτικών ή φυσικών συνθηκών,
  - β) στο πλαίσιο προγραμμάτων οικονομικής ανάπτυξης.

Άρθρο III-122 (πρώην άρθρο 37)

1. Η Επιτροπή, υποβάλλει προτάσεις για τη διαμόρφωση και την εφαρμογή της κοινής γεωργικής πολιτικής, συμπεριλαμβανομένης και της αντικαταστάσεως των εθνικών οργανώσεων αγοράς από τις μορφές κοινής οργανώσεως του [άρθρου III-119 (πρώην 34), παράγραφος 1], καθώς και για την εκτέλεση των μέτρων που προβλέπονται στο [παρόν τμήμα].

Κατά τη σύνταξη των προτάσεων αυτών λαμβάνεται υπόψη η αλληλεξάρτηση των γεωργικών θεμάτων που αναφέρονται στο παρόν τμήμα.

2. Ο ευρωπαϊκός νόμος ή νόμος-πλαίσιο ορίζει την κοινή οργάνωση των γεωργικών αγορών που προβλέπεται στην [παράγραφο 1 του άρθρου III-119 (πρώην 34)], καθώς και τις άλλες αναγκαίες διατάξεις για την επίτευξη των στόχων της κοινής γεωργικής και αλιευτικής πολιτικής.
3. Το Συμβούλιο, κατόπιν πρότασης της Επιτροπής, εκδίδει τους ευρωπαϊκούς κανονισμούς ή αποφάσεις σχετικά με τον καθορισμό των τιμών, τις εισφορές, τις ενισχύσεις και τους ποσοτικούς περιορισμούς, καθώς και τον καθορισμό και κατανομή των αλιευτικών δυνατοτήτων.
4. Η κοινή οργάνωση που προβλέπεται στην [παράγραφο 1 του άρθρου III-119 (πρώην 34)] δύναται να αντικαταστήσει τις εθνικές οργανώσεις αγοράς, σύμφωνα με τους όρους που προβλέπονται στην [παράγραφο 2] :
  - α) αν η κοινή οργάνωση προσφέρει στα κράτη μέλη, που αντιτίθενται στο μέτρο αυτό και που διαθέτουν δική τους εθνική οργάνωση για τη συγκεκριμένη παραγωγή, ισοδύναμες εγγυήσεις για την απασχόληση και το βιοτικό επίπεδο των ενδιαφερομένων παραγωγών, λαμβάνοντας υπόψη το ρυθμό των δυνατών προσαρμογών και των αναγκαίων εξειδικεύσεων και
  - β) αν η οργάνωση αυτή εξασφαλίζει στις συναλλαγές στο εσωτερικό της Ένωσης όρους ανάλογους με εκείνους που υπάρχουν σε μία εθνική αγορά.

5. Αν δημιουργηθεί κοινή οργάνωση για ορισμένες πρώτες ύλες, πριν να υπάρξει ακόμη κοινή οργάνωση για τα αντίστοιχα μεταποιημένα προϊόντα, οι εν λόγω πρώτες ύλες, οι οποίες χρησιμοποιούνται για τα μεταποιημένα προϊόντα που προορίζονται για εξαγωγή σε τρίτες χώρες, είναι δυνατό να εισάγονται από το εξωτερικό της Ένωσης.

Άρθρο III-123 (πρώην άρθρο 38)

Όταν σε κράτος μέλος ένα προϊόν αποτελεί αντικείμενο εθνικής οργανώσεως αγοράς ή εσωτερικής ρυθμίσεως ισοδυνάμου αποτελέσματος που επηρεάζει την ανταγωνιστική θέση ομοειδούς παραγωγής σε άλλο κράτος μέλος, τα κράτη μέλη επιβάλλουν εξισωτική εισφορά στο προϊόν αυτό κατά την εισαγωγή του από το κράτος μέλος, όπου υπάρχει η οργάνωση ή η ρύθμιση, εκτός αν το κράτος αυτό επιβάλλει εξισωτική εισφορά κατά την εξαγωγή.

Η Επιτροπή καθορίζει το ύψος των εισφορών αυτών κατά το ποσό που απαιτείται για την αποκατάσταση της ισορροπίας. Δύναται επίσης να επιτρέψει την προσφυγή σε άλλα μέτρα, των οποίων καθορίζει τους όρους και τις λεπτομέρειες εφαρμογής.

ΤΜΗΜΑ 5

ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

Άρθρο III-124 (πρώην άρθρο 174)

1. Η πολιτική της Ένωσης στον τομέα του περιβάλλοντος συμβάλλει στην επιδίωξη των εξής στόχων :

- α) τη διατήρηση, προστασία και βελτίωση της ποιότητας του περιβάλλοντος,
- β) την προστασία της υγείας του ανθρώπου,
- γ) τη συνετή και ορθολογική χρησιμοποίηση των φυσικών πόρων,
- δ) την προώθηση, σε διεθνές επίπεδο, μέτρων για την αντιμετώπιση των περιφερειακών ή παγκόσμιων περιβαλλοντικών προβλημάτων.

2. Η πολιτική της Ένωσης στον τομέα του περιβάλλοντος αποβλέπει σε υψηλό επίπεδο προστασίας και λαμβάνει υπόψη την ποικιλομορφία των καταστάσεων στις διάφορες περιοχές της Ένωσης. Στηρίζεται στις αρχές της προφύλαξης και της προληπτικής δράσης, της επανόρθωσης των καταστροφών του περιβάλλοντος, κατά προτεραιότητα στην πηγή, καθώς και στην αρχή «ο ρυπαίνων πληρώνει».

Στο πλαίσιο αυτό, τα μέτρα εναρμόνισης που ανταποκρίνονται σε ανάγκες προστασίας του περιβάλλοντος περιλαμβάνουν, όπου ενδείκνυται, ρήτρα διασφάλισης που εξουσιοδοτεί τα κράτη μέλη να λαμβάνουν, για μη οικονομικούς περιβαλλοντικούς λόγους, προσωρινές διατάξεις υποκείμενες σε διαδικασία ελέγχου εκ μέρους της Ένωσης.

3. Κατά την εκπόνηση της πολιτικής της στον τομέα του περιβάλλοντος, η Ένωση λαμβάνει υπόψη :

- α) τα διαθέσιμα επιστημονικά και τεχνικά δεδομένα,
- β) τις συνθήκες του περιβάλλοντος στις διάφορες περιοχές της Ένωσης,
- γ) τα πλεονεκτήματα και τις επιβαρύνσεις που μπορούν να προκύψουν από τη δράση ή την απουσία δράσης,
- δ) την οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη της Ένωσης στο σύνολό της και την ισόρροπη ανάπτυξη των περιοχών της.

4. Στο πλαίσιο των αντίστοιχων αρμοδιοτήτων τους, η Ένωση και τα κράτη μέλη συνεργάζονται με τις τρίτες χώρες και τους αρμόδιους διεθνείς οργανισμούς. Ο τρόπος της συνεργασίας της Ένωσης μπορεί να αποτελεί αντικείμενο συμφωνιών μεταξύ της Ένωσης και των ενδιαφερομένων τρίτων μερών. Η διαπραγμάτευση και η σύναψη των συμφωνιών αυτών γίνονται σύμφωνα με το [άρθρο III-222 (πρώην 300)].

Το προηγούμενο εδάφιο δεν θίγει την αρμοδιότητα των κρατών μελών να διαπραγματεύονται στα πλαίσια διεθνών οργανισμών και να συνάπτουν διεθνείς συμφωνίες.

Άρθρο III-125 (πρώην άρθρο 175)

1. Οι δράσεις που πρέπει να αναληφθούν για την υλοποίηση των στόχων που αναφέρονται στο [άρθρο III-124 (πρώην 174)] θεσπίζονται με ευρωπαϊκό νόμο ή νόμο-πλαίσιο που εκδίδεται μετά από διαβούλευση με την Επιτροπή των Περιφερειών και την Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή.

2. Κατά παρέκκλιση από την παράγραφο 1 και με την επιφύλαξη του [άρθρου III-62 (πρώην 95)], το Συμβούλιο, μετά από πρόταση της Επιτροπής, θεσπίζει ομόφωνα ευρωπαϊκούς νόμους ή νόμους-πλαίσιο που θεσπίζουν:

- α) μέτρα κυρίως φορολογικού χαρακτήρα,
- β) τα μέτρα που επηρεάζουν :
  - i) τη χωροταξία,
  - ii) την ποσοτική διαχείριση των υδάτινων πόρων ή εκείνα που επιδρούν αμέσως ή εμμέσως στη διαθεσιμότητα των εν λόγω πόρων,
  - iii) τις χρήσεις της γης, εξαιρουμένης της διαχείρισης των αποβλήτων,
- γ) τα μέτρα που επηρεάζουν αισθητά την επιλογή ενός κράτους μέλους μεταξύ διαφορετικών πηγών ενέργειας και τη γενική διάρθρωση του ενεργειακού του εφοδιασμού.

Το Συμβούλιο μπορεί να εκδώσει ομόφωνα ευρωπαϊκή απόφαση που να καθορίζει τα θέματα της παρούσας παραγράφου για τα οποία αποφασίζει με ειδική πλειοψηφία.

Σε κάθε περίπτωση, το Συμβούλιο αποφασίζει μετά από διαβούλευση με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, την Επιτροπή των Περιφερειών και την Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή.

3. Τα προγράμματα γενικών δράσεων τα οποία θέτουν τους επιδιωκόμενους πρωταρχικούς στόχους θεσπίζονται με ευρωπαϊκό νόμο που εκδίδεται μετά από διαβούλευση με την Επιτροπή των Περιφερειών και την Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή.

Τα αναγκαία μέτρα για την εφαρμογή των εν λόγω προγραμμάτων θεσπίζονται σύμφωνα με τους όρους που προβλέπεται στην παράγραφο 1 ή στην παράγραφο 2, κατά περίπτωση.

4. Με την επιφύλαξη ορισμένων μέτρων που θεσπίζει η Ένωση, τα κράτη μέλη εξασφαλίζουν τη χρηματοδότηση και την εφαρμογή της πολιτικής στον τομέα του περιβάλλοντος.

5. Υπό την επιφύλαξη της αρχής «ο ρυπαίνων πληρώνει», εάν ένα μέτρο που βασίζεται στις διατάξεις της παραγράφου 1 συνεπάγεται δυσανάλογο κόστος για τις δημόσιες αρχές κράτους μέλους, το εν λόγω μέτρο προβλέπει, υπό την κατάλληλη μορφή :

- α) προσωρινές παρεκκλίσεις και/ή
- β) οικονομική στήριξης από το Ταμείο Συνοχής.

Άρθρο III-126 (πρώην άρθρο 176)

Οι διατάξεις προστασίας που θεσπίζονται δυνάμει του [άρθρου III-125 (πρώην 175)] δεν εμποδίζουν τα κράτη μέλη να διατηρούν και να θεσπίζουν διατάξεις ενισχυμένης προστασίας. Οι διατάξεις αυτές πρέπει να συμβιβάζονται με το Σύνταγμα και κοινοποιούνται στην Επιτροπή.

ΤΜΗΜΑ 6

ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΩΝ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΩΝ

Άρθρο III-127 (πρώην άρθρο 153)

1. Προκειμένου να προωθήσει τα συμφέροντα των καταναλωτών και να διασφαλίσει υψηλό επίπεδο προστασίας του καταναλωτή, η Ένωση συμβάλλει στην προστασία της υγείας, της ασφάλειας και των οικονομικών συμφερόντων των καταναλωτών, καθώς και στην προώθηση του δικαιώματός τους για ενημέρωση, εκπαίδευση και οργάνωσή τους για την υπεράσπιση των συμφερόντων τους.
2. Η Ένωση συμβάλλει στην επίτευξη των στόχων που αναφέρονται στην παράγραφο 1 με :
  - α) μέτρα θεσπιζόμενα κατ' εφαρμογήν του [άρθρου III-62 (πρώην 95)] στα πλαίσια της υλοποίησης της εσωτερικής αγοράς,
  - β) μέτρα που στηρίζουν, συμπληρώνουν και παρακολουθούν την πολιτική των κρατών μελών.
3. Τα μέτρα που αναφέρονται στην παράγραφο 2, στοιχείο β) θεσπίζονται με ευρωπαϊκό νόμο ή νόμο-πλαίσιο που εκδίδεται μετά από διαβούλευση με την Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή.
4. Οι πράξεις που θεσπίζονται κατ' εφαρμογήν της παραγράφου 3, δεν εμποδίζουν τα κράτη μέλη να διατηρούν ή να εισάγουν αυστηρότερες προστατευτικές διατάξεις. Οι διατάξεις αυτές πρέπει να συμβιβάζονται με το Σύνταγμα και κοινοποιούνται στην Επιτροπή.

ΤΜΗΜΑ 7

ΜΕΤΑΦΟΡΕΣ

Άρθρο III-128 (πρώην άρθρο 70)

Οι στόχοι του Συντάγματος επιδιώκονται όσον αφορά το αντικείμενο του παρόντος Τίτλου στο πλαίσιο κοινής πολιτικής μεταφορών.

Άρθρο III-129 (πρώην άρθρο 71)

Το άρθρο III-128 (πρώην 70) τίθεται σε εφαρμογή με ευρωπαϊκό νόμο ή νόμο-πλαίσιο, λαμβανομένης υπόψη της ιδιομορφίας των μεταφορών. Ο ευρωπαϊκός νόμος ή νόμος-πλαίσιο εκδίδεται μετά από διαβούλευση με την Επιτροπή των Περιφερειών και την Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή.

Ο ευρωπαϊκός νόμος ή νόμος-πλαίσιο περιλαμβάνει:

- α) κοινούς κανόνες εφαρμοστέους στις διεθνείς μεταφορές που εκτελούνται από ή προς την επικράτεια ενός κράτους μέλους ή που διέρχονται από την επικράτεια ενός ή περισσότερων κρατών μελών,
- β) τους όρους υπό τους οποίους γίνονται δεκτοί στις εθνικές μεταφορές ενός κράτους μέλους μεταφορείς μη εγκατεστημένοι σ' αυτό,
- γ) μέτρα για τη βελτίωση της ασφάλειας των μεταφορών,
- δ) κάθε άλλο χρήσιμο μέτρο.

Άρθρο III-130 (πρώην άρθρο 72)

Μέχρι να εκδοθεί ο ευρωπαϊκός νόμος ή νόμος-πλαίσιο που αναφέρεται στο [άρθρο III-129 (πρώην 71), παράγραφος 1] και εκτός εάν εκδοθεί ομόφωνα ευρωπαϊκός νόμος του Συμβουλίου που επιτρέπει παρέκκλιση, κανένα κράτος μέλος δεν δύναται να καταστήσει λιγότερο ευνοϊκές τις διατάξεις οι οποίες διέπουν τον τομέα των μεταφορών την 1η Ιανουαρίου 1958, ή για τα κράτη που προσχωρούν, την ημερομηνία της προσχώρησής τους, ως προς την άμεση ή έμμεση επίπτωσή τους έναντι των μεταφορέων των άλλων κρατών μελών σε σχέση με τους εθνικούς μεταφορείς.

Άρθρο III-131 (πρώην άρθρο 73)

Οι ενισχύσεις που ανταποκρίνονται στις ανάγκες συντονισμού των μεταφορών ή που αντιστοιχούν στην αποκατάσταση ορισμένων βαρών συνυφασμένων με την έννοια της δημοσίας υπηρεσίας, είναι συμβιβασίμες με το Σύνταγμα.

Άρθρο III-132 (πρώην άρθρο 74)

Κατά τη θέσπιση οποιουδήποτε μέτρου στο πλαίσιο του Συντάγματος, σχετικά με τις τιμές και τους όρους μεταφοράς, πρέπει να λαμβάνεται υπόψη η οικονομική κατάσταση των μεταφορέων.

Άρθρο III-133 (πρώην άρθρο 75)

1. Απαγορεύονται ως προς τις μεταφορές εντός της Ένωσης οι διακρίσεις που συνίστανται στην εφαρμογή από ένα μεταφορέα, για τα αυτά εμπορεύματα και για τις αυτές σχέσεις μεταφοράς, διαφορετικών κομίστρων και όρων μεταφοράς, ανάλογα με το κράτος μέλος προελεύσεως ή προορισμού των μεταφερομένων προϊόντων.

2. Η παράγραφος 1 δεν αποκλείει τη δυνατότητα έκδοσης άλλων ευρωπαϊκών νόμων ή νόμων-πλαισίων κατ' εφαρμογήν του [άρθρου III-129 (πρώην 71), παράγραφος 1].

3. Το Συμβούλιο, προτάσει της Επιτροπής, εκδίδει ευρωπαϊκούς κανονισμούς ή αποφάσεις για την εφαρμογή της παραγράφου 1. Αποφασίζει μετά από διαβούλευση με την Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή.

Δύναται ιδίως να εκδίδει τους ευρωπαϊκούς κανονισμούς ή αποφάσεις για να διευκολύνει τα όργανα να ελέγχουν την τήρηση του κανόνα που διατυπώνεται στην παράγραφο 1 και για να διασφαλίσει ότι οι χρησιμοποιούντες τα μεταφορικά μέσα θα επωφεληθούν πλήρως από την εφαρμογή του.

4. Η Επιτροπή, με δική της πρωτοβουλία ή κατόπιν αιτήσεως ενός κράτους μέλους, εξετάζει τις περιπτώσεις διακρίσεων που προβλέπει η παράγραφος 1 και, αφού συμβουλευθεί κάθε ενδιαφερόμενο κράτος μέλος, θεσπίζει, στο πλαίσιο των ευρωπαϊκών κανονισμών και αποφάσεων που προβλέπονται στην παράγραφο 3, τις αναγκαίες ευρωπαϊκές αποφάσεις.

Άρθρο III-134 (πρώην άρθρο 76)

1. Απαγορεύεται η επιβολή από ένα κράτος μέλος, στις μεταφορές που εκτελούνται εντός της Ένωσης, κομίστρων και όρων που συνεπάγονται καθ' οιονδήποτε τρόπο υποστήριξη ή προστασία προς το συμφέρον μιας ή περισσότερων ορισμένων επιχειρήσεων ή βιομηχανιών, εκτός αν επιτραπεί τούτο από μια ευρωπαϊκή απόφαση της Επιτροπής.

2. Η Επιτροπή, με δική της πρωτοβουλία ή κατόπιν αιτήσεως κράτους μέλους, εξετάζει τα κόμιστρα και τους όρους που προβλέπει η παράγραφος 1, λαμβάνοντας ιδίως υπόψη αφενός μεν τις απαιτήσεις μιας κατάλληλης περιφερειακής οικονομικής πολιτικής, τις ανάγκες των υπαναπτύκτων περιοχών, ως και τα προβλήματα των περιοχών που θίγονται σοβαρώς από τις πολιτικές περιστάσεις, αφετέρου δε τις επιπτώσεις των εν λόγω κομίστρων και όρων στον ανταγωνισμό μεταξύ των διαφόρων τρόπων μεταφοράς.

Η Επιτροπή, κατόπιν διαβουλεύσεως με κάθε ενδιαφερόμενο κράτος μέλος, θεσπίζει τις αναγκαίες ευρωπαϊκές αποφάσεις.

3. Η απαγόρευση που προβλέπεται στην παράγραφο 1 δεν εφαρμόζεται στα τιμολόγια ανταγωνισμού.

Άρθρο III-135 (πρώην άρθρο 77)

Οι φορολογικές επιβαρύνσεις ή τα τέλη, εκτός των κομίστρων που εισπράττονται από το μεταφορέα κατά τη διέλευση των συνόρων δεν πρέπει να υπερβαίνουν ένα εύλογο επίπεδο, λαμβάνοντας υπόψη τα πραγματικά έξοδα που συνεπάγεται η διέλευση αυτή.

Τα κράτη μέλη προσπαθούν να μειώσουν τα έξοδα αυτά.

Για την εφαρμογή του παρόντος άρθρου η Επιτροπή δύναται να απευθύνει συστάσεις προς τα κράτη μέλη.

Άρθρο III-136 (πρώην άρθρο 78)

Οι διατάξεις [του παρόντος τμήματος] δεν αντιτίθενται στα μέτρα που λαμβάνονται από την Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας, εφόσον είναι αναγκαία για την αντιστάθμιση των οικονομικών μειονεκτημάτων που προκαλούνται, λόγω της διαίρεσής της Γερμανίας, στην οικονομία ορισμένων περιοχών της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας που θίγονται από τη διαίρεση αυτή.

Άρθρο III-137 (πρώην άρθρο 79)

Παρά τη Επιτροπή συνιστάται μια επιτροπή συμβουλευτικού χαρακτήρος από εμπειρογνώμονες που ορίζονται από τις κυβερνήσεις των κρατών μελών. Η Επιτροπή τη συμβουλευέται σε θέματα μεταφορών, όταν το κρίνει χρήσιμο.

Άρθρο III-138 (πρώην 80)

1. Ο παρών Τίτλος εφαρμόζεται στις σιδηροδρομικές, οδικές και εσωτερικές πλωτές μεταφορές.
2. Με ευρωπαϊκό νόμο ή νόμο-πλαίσιο μπορούν να θεσπίζονται κατάλληλα μέτρα για τις θαλάσσιες και αεροπορικές μεταφορές. Ο ευρωπαϊκός νόμος ή νόμος-πλαίσιο εκδίδεται μετά από διαβούλευση με την Επιτροπή των Περιφερειών και την Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή.

ΤΜΗΜΑ 8

ΔΙΕΥΡΩΠΑΪΚΑ ΔΙΚΤΥΑ

Άρθρο III-139 (πρώην άρθρο 154)

1. Προκειμένου να συντελέσει στην υλοποίηση των στόχων που αναφέρονται στα [άρθρα III-11 και III-111 (πρώην 14 και 158)] και να επιτρέψει στους πολίτες της Ένωσης, στους οικονομικούς φορείς καθώς και στους οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης και περιφερειακής διοίκησης, να επωφελούνται πλήρως από τη δημιουργία ενός χώρου χωρίς εσωτερικά σύνορα, η Ένωση συμβάλλει στη δημιουργία και την ανάπτυξη διευρωπαϊκών δικτύων όσον αφορά τα έργα υποδομής στους τομείς των μεταφορών, των τηλεπικοινωνιών και της ενέργειας.
2. Στα πλαίσια συστήματος ανοιχτών και ανταγωνιστικών αγορών, η δράση της Ένωσης αποσκοπεί στην προώθηση της διασύνδεσης και της διαλειτουργικότητας των εθνικών δικτύων, καθώς και της πρόσβασης στα δίκτυα αυτά, και λαμβάνει, ειδικότερα, υπόψη την ανάγκη να συνδεθούν οι νησιωτικές, οι μεσόγειες και οι περιφερειακές περιοχές με τις κεντρικές περιοχές της Ένωσης.

Άρθρο III-140 (πρώην άρθρο 155)

1. Προκειμένου να επιτευχθούν οι στόχοι που αναφέρονται [στο άρθρο III-139 (πρώην 154)], η Ένωση :
  - α) καθορίζει ένα σύνολο προσανατολισμών που καλύπτουν τους στόχους, τις προτεραιότητες και τις γενικές γραμμές των μελετώμενων δράσεων στον τομέα των διευρωπαϊκών δικτύων· στους εν λόγω προσανατολισμούς προσδιορίζονται σχέδια κοινού ενδιαφέροντος,
  - β) εκτελεί κάθε δράση που αποδεικνύεται αναγκαία για την εξασφάλιση της διαλειτουργικότητας των δικτύων, ιδίως στον τομέα της εναρμόνισης των τεχνικών προτύπων,
  - γ) μπορεί να υποστηρίζει σχέδια κοινού ενδιαφέροντος που υποστηρίζονται από τα κράτη μέλη, τα οποία καθορίζονται στα πλαίσια των προσανατολισμών που αναφέρονται στο σημείο α), ιδίως με τη βοήθεια μελετών σκοπιμότητας, εγγυήσεων δανείων ή επιδοτήσεων επιτοκίου. Η Ένωση δύναται επίσης να συμμετέχει στη χρηματοδότηση συγκεκριμένων σχεδίων στον τομέα της υποδομής μεταφορών, στα κράτη μέλη, μέσω του Ταμείου Συνοχής.

Η δράση της Ένωσης λαμβάνει υπόψη την εν δυνάμει οικονομική βιωσιμότητα των σχεδίων.

2. Οι προσανατολισμοί και τα άλλα μέτρα που αναφέρονται στην παράγραφο 1 θεσπίζονται με ευρωπαϊκό νόμο ή νόμο-πλαίσιο που εκδίδεται μετά από διαβούλευση με την Επιτροπή των Περιφερειών και την Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή.

Οι προσανατολισμοί και τα σχέδια κοινού ενδιαφέροντος που αφορούν το έδαφος κράτους μέλους απαιτούν την έγκριση του ενδιαφερόμενου κράτους μέλους.

3. Τα κράτη μέλη συντονίζουν μεταξύ τους, σε συνδυασμό με την Επιτροπή, τις πολιτικές που ακολουθούν σε εθνικό επίπεδο και που ενδέχεται να έχουν σημαντικές επιπτώσεις στην επίτευξη των στόχων [του άρθρου III-139 (πρώην 154)]. Η Επιτροπή μπορεί να αναλαμβάνει, σε στενή συνεργασία με τα κράτη μέλη, κάθε χρήσιμη πρωτοβουλία για την προώθηση του συντονισμού αυτού.

4. Η Ένωση μπορεί να συνεργάζεται με τρίτες χώρες για την προώθηση σχεδίων κοινού ενδιαφέροντος και την εξασφάλιση της διαλειτουργικότητας των δικτύων.

ΕΡΕΥΝΑ ΚΑΙ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΚΑΙ ΔΙΑΣΤΗΜΑ

Άρθρο III-141 (πρώην άρθρο 163)

1. Στόχος της Ένωσης είναι η ενίσχυση των επιστημονικών και τεχνολογικών βάσεων της βιομηχανίας της Ένωσης και η διευκόλυνση της ανάπτυξης της διεθνούς ανταγωνιστικότητάς της, καθώς και η προώθηση των ερευνητικών δράσεων που κρίνονται αναγκαίες βάσει άλλων κεφαλαίων του Συντάγματος.
2. Για το σκοπό αυτό, η Ένωση ενθαρρύνει στο σύνολό της τις επιχειρήσεις, συμπεριλαμβανομένων των μικρομεσαίων επιχειρήσεων, τα ερευνητικά κέντρα και τα πανεπιστήμια στις προσπάθειές τους στους τομείς της έρευνας και τεχνολογικής ανάπτυξης υψηλής ποιότητας ενισχύει τις προσπάθειες για συνεργασία, αποβλέποντας, ιδιαίτερα, στο να δίδεται στις επιχειρήσεις η ευκαιρία να εκμεταλλεύονται πλήρως τις δυνατότητες που παρέχει η εσωτερική αγορά, ιδίως μέσω του ανοίγματος των εθνικών δημοσίων συμβάσεων, του καθορισμού κοινών προτύπων και της εξάλειψης των νομικών και φορολογικών εμποδίων στη συνεργασία αυτή.
3. Όλες οι δράσεις της Ένωσης δυνάμει του Συντάγματος, συμπεριλαμβανομένων των σχεδίων επίδειξης, στον τομέα της έρευνας και της τεχνολογικής ανάπτυξης, αποφασίζονται και πραγματοποιούνται σύμφωνα με [το παρόν τμήμα].

Άρθρο III-142 (πρώην άρθρο 164)

Κατά την επιδίωξη των στόχων αυτών, η Ένωση αναλαμβάνει τις ακόλουθες δράσεις, οι οποίες συμπληρώνουν τις δράσεις που αναλαμβάνονται στα κράτη μέλη :

- α) εφαρμογή προγραμμάτων έρευνας, τεχνολογικής ανάπτυξης και επίδειξης, με προώθηση της συνεργασίας με τις επιχειρήσεις, τα ερευνητικά κέντρα και τα πανεπιστήμια, καθώς και της συνεργασίας μεταξύ των φορέων αυτών,
- β) προώθηση της συνεργασίας με τις τρίτες χώρες και τους διεθνείς οργανισμούς, στον τομέα της έρευνας, τεχνολογικής ανάπτυξης και επίδειξης της Ένωσης,
- γ) διάδοση και αξιοποίηση των αποτελεσμάτων των δραστηριοτήτων στον τομέα της έρευνας, τεχνολογικής ανάπτυξης και επίδειξης της Ένωσης,
- δ) προώθηση της κατάρτισης και της κινητικότητας των ερευνητών της Ένωσης.

Άρθρο III-143 (πρώην άρθρο 165)

1. Η Ένωση και τα κράτη μέλη συντονίζουν τη δράση τους στον τομέα της έρευνας και της τεχνολογικής ανάπτυξης, ώστε να εξασφαλίζεται η αμοιβαία συνοχή των εθνικών πολιτικών και της πολιτικής της Ένωσης.
2. Η Επιτροπή, σε στενή συνεργασία με τα κράτη μέλη, μπορεί να λαμβάνει κάθε χρήσιμη πρωτοβουλία για την προώθηση του συντονισμού που αναφέρεται στην παράγραφο 1.

Άρθρο III-144 (πρώην άρθρο 166)

1. Με ευρωπαϊκό νόμο θεσπίζεται το πολυετές πρόγραμμα-πλαίσιο το οποίο περιλαμβάνει το σύνολο των δράσεων της Ένωσης. Εκδίδεται δε μετά από διαβούλευση με την Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή.

Το πρόγραμμα-πλαίσιο :

- α) ορίζει τους επιστημονικούς και τεχνολογικούς στόχους που πρέπει να υλοποιηθούν με τις δράσεις που προβλέπονται [στο άρθρο III-142 (πρώην 164)] και τις προτεραιότητες που συνδέονται με αυτούς,
  - β) υποδεικνύει τις γενικές γραμμές αυτών των δράσεων,
  - γ) ορίζει το μέγιστο συνολικό ποσό και τις λεπτομερείς διατάξεις για τη χρηματοδοτική συμμετοχή της Ένωσης στο πρόγραμμα-πλαίσιο, καθώς και τα αντίστοιχα μερίδια κάθε προβλεπόμενης δράσης.
2. Το πρόγραμμα-πλαίσιο προσαρμόζεται ή συμπληρώνεται, ανάλογα με την πορεία των πραγμάτων.
  3. Το πρόγραμμα-πλαίσιο τίθεται σε εφαρμογή μέσω ειδικών προγραμμάτων εκπονούμενων στο πλαίσιο κάθε δράσης. Σε κάθε ειδικό πρόγραμμα, διευκρινίζονται οι λεπτομέρειες της υλοποίησής του, καθορίζεται η διάρκειά του και προβλέπονται τα σχετικά μέσα που κρίνονται απαραίτητα. Το άθροισμα των ποσών που κρίνονται απαραίτητα, τα οποία καθορίζονται από τα ειδικά προγράμματα, δεν μπορεί να υπερβαίνει το μέγιστο συνολικό ποσό που ορίζεται για το πρόγραμμα-πλαίσιο και για κάθε επιμέρους δράση.
  4. Το Συμβούλιο εκδίδει, προτάσει της Επιτροπής, τους ευρωπαϊκούς κανονισμούς ή αποφάσεις για τη θέσπιση των ειδικών προγραμμάτων. Αποφασίζει δε μετά από διαβούλευση με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και την Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή.

Άρθρο III-145 (πρώην άρθρο 167)

Για την εφαρμογή του πολυετούς προγράμματος-πλαισίου, καθορίζονται με ευρωπαϊκό νόμο ή νόμο-πλαίσιο :

- α) οι κανόνες συμμετοχής των επιχειρήσεων, των κέντρων ερευνών και των πανεπιστημίων,
- β) οι κανόνες που εφαρμόζονται στη διάδοση των αποτελεσμάτων της έρευνας.

Ο ευρωπαϊκός νόμος ή νόμος-πλαίσιο εκδίδεται δε μετά από διαβούλευση με την Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή.

Άρθρο III-146 (πρώην άρθρο 168)

Κατά την εφαρμογή του πολυετούς προγράμματος-πλαισίου, μπορούν να θεσπίζονται συμπληρωματικά προγράμματα στα οποία συμμετέχουν ορισμένα κράτη μέλη, τα οποία και εξασφαλίζουν τη χρηματοδότησή τους, με την επιφύλαξη ενδεχόμενης συμμετοχής της Ένωσης.

Με ευρωπαϊκό νόμο καθορίζονται οι κανόνες που εφαρμόζονται στα συμπληρωματικά προγράμματα, ιδίως στο θέμα της διάδοσης των γνώσεων και της πρόσβασης άλλων κρατών μελών. Εκδίδεται δε μετά από διαβούλευση με την Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή.

Για τη θέσπιση των συμπληρωματικών προγραμμάτων, απαιτείται η συμφωνία των ενδιαφερόμενων κρατών μελών.

Άρθρο III-147 (πρώην άρθρο 169)

Κατά την εφαρμογή του πολυετούς προγράμματος-πλαισίου, ο ευρωπαϊκός νόμος μπορεί, σε συμφωνία με τα ενδιαφερόμενα κράτη μέλη, να προβλέπει συμμετοχή σε προγράμματα έρευνας και ανάπτυξης που αναλαμβάνονται από περισσότερα κράτη μέλη, συμπεριλαμβανομένης της συμμετοχής στις υποδομές που δημιουργούνται για την εκτέλεση αυτών των προγραμμάτων.

Ο ευρωπαϊκός νόμος εκδίδεται μετά από διαβούλευση με την Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή.

Άρθρο III-148 (πρώην άρθρο 170)

Κατά την εφαρμογή του πολυετούς προγράμματος-πλαισίου, η Ένωση μπορεί να προβλέπει συνεργασία στον τομέα της έρευνας, τεχνολογικής ανάπτυξης και επίδειξης της Ένωσης με τρίτες χώρες ή διεθνείς οργανισμούς.

Ο τρόπος της συνεργασίας αυτής μπορεί να αποτελεί αντικείμενο συμφωνιών μεταξύ της Ένωσης και των ενδιαφερομένων τρίτων μερών. Η διαπραγμάτευση και η σύναψη των συμφωνιών αυτών γίνονται σύμφωνα με [το άρθρο III-222 (πρώην 300)].

Άρθρο III-149 (πρώην άρθρο 171)

Το Συμβούλιο, προτάσει της Επιτροπής, μπορεί να εκδίδει ευρωπαϊκούς κανονισμούς ή αποφάσεις για τη δημιουργία κοινών επιχειρήσεων ή οποιασδήποτε άλλης αναγκαίας υποδομής για την καλή εκτέλεση των προγραμμάτων έρευνας, τεχνολογικής ανάπτυξης και επίδειξης της Ένωσης. Αποφασίζει δε μετά από διαβούλευση με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και την Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή.

Άρθρο III-150 (νέο)

1. Η Ένωση θεσπίζει ευρωπαϊκή πολιτική του διαστήματος, προκειμένου να προωθηθεί η επιστημονική και τεχνική πρόοδος, η βιομηχανική ανταγωνιστικότητα και η εφαρμογή των πολιτικών της. Προς επίτευξη τούτου, δύναται να προωθήσει τις κοινές πρωτοβουλίες, να υποστηρίξει την έρευνα και την τεχνολογική ανάπτυξη, και να συντονίσει τις προσπάθειες τις αναγκαίες για την εξερεύνηση και χρησιμοποίηση του διαστήματος.

2. Προς επίτευξη των στόχων της παρ. 1, ο ευρωπαϊκός νόμος ή ο νόμος-πλαίσιο θεσπίζει τα κατάλληλα μέτρα, τα οποία δύνανται να έχουν τη μορφή ευρωπαϊκού διαστημικού προγράμματος.

Άρθρο III-151 (πρώην άρθρο 173)

Στην αρχή κάθε έτους, η Επιτροπή υποβάλλει στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και στο Συμβούλιο έκθεση, η οποία αναφέρεται ιδίως στις δραστηριότητες του προηγούμενου έτους στον τομέα της έρευνας και της τεχνολογικής ανάπτυξης και της διάδοσης των αποτελεσμάτων καθώς και στο πρόγραμμα εργασίας του τρέχοντος έτους.

ΤΜΗΜΑ 10

ΕΝΕΡΓΕΙΑ

Άρθρο III-152 (νέο)

1. Στο πλαίσιο της υλοποίησης της εσωτερικής αγοράς και λαμβανομένης υπόψη της απαίτησης να προστατευθεί και να βελτιωθεί το περιβάλλον, η πολιτική της Ένωσης στον τομέα της ενέργειας έχει ως στόχο :

- α) να διασφαλίσει τη λειτουργία της αγοράς ενέργειας,
- β) να διασφαλίσει την ασφάλεια εφοδιασμού της Ένωσης σε ενέργεια, και
- γ) να προωθήσει την ενεργειακή αποτελεσματικότητα και τις οικονομίες ενέργειας καθώς και την ανάπτυξη νέων και ανανεώσιμων πηγών ενέργειας.

2. Τα μέτρα που απαιτούνται για την επίτευξη των στόχων της παραγράφου 1 θεσπίζονται με ευρωπαϊκό νόμο ή νόμο-πλαίσιο που εκδίδεται κατόπιν διαβουλεύσεων με την Επιτροπή των Περιφερειών και την Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή.

Ο ευρωπαϊκός νόμος ή νόμος-πλαίσιο δεν επηρεάζει τις επιλογές των κρατών μελών μεταξύ διαφόρων πηγών ενέργειας και τη γενική διάρθρωση του εφοδιασμού τους σε ενέργεια. Τα μέτρα αυτά εγκρίνονται σύμφωνα με το άρθρο [III-125 (πρώην 175) παράγραφος 2 στοιχείο γ)].

ΚΕΦΑΛΑΙΟ IV

ΧΩΡΟΣ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ, ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΚΑΙ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ¹

ΤΜΗΜΑ 1

ΓΕΝΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Άρθρο III-153 (πρώην άρθρο 1)

1. Η Ένωση αποτελεί ένα χώρο ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης με σεβασμό των θεμελιωδών δικαιωμάτων και λαμβανομένων υπόψη των διαφορετικών νομικών παραδόσεων και συστημάτων των κρατών μελών.
2. Εξασφαλίζει την απουσία ελέγχων των προσώπων στα εσωτερικά σύνορα και αναπτύσσει κοινή πολιτική στους τομείς του ασύλου, της μετανάστευσης και του ελέγχου των εξωτερικών συνόρων, η οποία βασίζεται στην αλληλεγγύη μεταξύ των κρατών μελών και είναι δίκαιη έναντι των υπηκόων τρίτων χωρών, καθώς και των ανιθαγενών.
3. Η Ένωση καταβάλλει προσπάθεια για να εξασφαλίζει υψηλό επίπεδο ασφάλειας με τη θέσπιση μέτρων πρόληψης και καταπολέμησης της εγκληματικότητας, καθώς επίσης του ρατσισμού και της ξеноφοβίας, μέτρων συντονισμού και συνεργασίας μεταξύ αστυνομικών και ποινικών δικαστικών αρχών και των λοιπών αρμοδίων αρχών καθώς και με την αμοιβαία αναγνώριση των δικαστικών αποφάσεων σε ποινικές υποθέσεις και την προσέγγιση των ποινικών νομοθεσιών.
4. Η Ένωση διευκολύνει την πρόσβαση στη δικαιοσύνη, ιδίως με την αρχή της αμοιβαίας αναγνώρισης των δικαστικών και εξώδικων αποφάσεων σε αστικές υποθέσεις.

Άρθρο III-154 (πρώην άρθρο 2)

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο καθορίζει τους στρατηγικούς προσανατολισμούς του νομοθετικού και επιχειρησιακού προγραμματισμού στο χώρο ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης.

Άρθρο III-155 (πρώην άρθρο 3)

1. Τα εθνικά κοινοβούλια των κρατών μελών, προκειμένου για τις νομοθετικές προτάσεις και πρωτοβουλίες που υποβάλλονται στο πλαίσιο των τμημάτων 3 και 4 του παρόντος κεφαλαίου, μεριμνούν για την τήρηση της αρχής της επικουρικότητας, σύμφωνα με τις ιδιαίτερες πρακτικές ρυθμίσεις που προβλέπονται στο πρωτόκολλο για την εφαρμογή των αρχών της επικουρικότητας και της αναλογικότητας.

Τα εθνικά κοινοβούλια των κρατών μελών μπορούν να συμμετέχουν στους μηχανισμούς αξιολόγησης που προβλέπονται στο άρθρο III-156 του Συντάγματος καθώς και στον πολιτικό έλεγχο των δραστηριοτήτων της Ευρώπης και της Eurojust σύμφωνα με τα άρθρα III-169 και III-172.

---

¹ Στο παρόν κεφάλαιο, οι παραπομπές στα πρώην άρθρα αναφέρονται στα άρθρα που υπέβαλε το Προεδρείο στη Συνέλευση (CONV 614/03)

Άρθρο III-156 (πρώην άρθρο 4)

Με την επιφύλαξη των άρθρων [III-261 έως III-263], το Συμβούλιο δύναται, βάσει προτάσεως της Επιτροπής, να εκδίδει ευρωπαϊκούς κανονισμούς ή αποφάσεις για τον καθορισμό των πρακτικών ρυθμίσεων βάσει των οποίων τα κράτη μέλη, σε συνεργασία με την Επιτροπή, προβαίνουν σε μια αντικειμενική και αμερόληπτη αξιολόγηση της εφαρμογής των πολιτικών της Ένωσης που προβλέπονται στο παρόν κεφάλαιο από τις αρχές των κρατών μελών, ιδίως προκειμένου να προαγάγει την πλήρη εφαρμογή της αρχής της αμοιβαίας αναγνώρισης. Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο καθώς και τα εθνικά κοινοβούλια τηρούνται ενήμερα για το περιεχόμενο και τα αποτελέσματα της αξιολόγησης αυτής.

Άρθρο III-157 (πρώην άρθρο 5)

Συνιστάται μόνιμη επιτροπή, προκειμένου να διασφαλισθεί στο εσωτερικό της Ένωσης η προώθηση και η ενίσχυση της επιχειρησιακής συνεργασίας σε θέματα εσωτερικής ασφάλειας. Η επιτροπή αυτή, με την επιφύλαξη του άρθρου [III-242], προάγει το συντονισμό των ενεργειών των αρμόδιων αρχών των κρατών μελών. Οι αντιπρόσωποι των οικείων οργανισμών και φορέων της Ένωσης μπορούν να συμμετέχουν στις εργασίες. Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, καθώς και τα κοινοβούλια των κρατών μελών τηρούνται ενήμερα για τις εργασίες της επιτροπής.

Άρθρο III-158 (πρώην άρθρο 6)

Το παρόν κεφάλαιο δεν θίγει την άσκηση των αρμοδιοτήτων που εμπίπτουν στα κράτη μέλη για την τήρηση της δημόσιας τάξης και τη διαφύλαξη της εσωτερικής ασφάλειας.

Άρθρο III-159 (πρώην άρθρο 7)

Το Συμβούλιο θεσπίζει ευρωπαϊκούς κανονισμούς για να εξασφαλίζει τη διοικητική συνεργασία μεταξύ των αρμοδίων υπηρεσιών των κρατών μελών στους τομείς του παρόντος κεφαλαίου καθώς και μεταξύ των εν λόγω υπηρεσιών και της Επιτροπής. Αποφασίζει βάσει προτάσεως της Επιτροπής, υπό την επιφύλαξη του άρθρου [III-160], και μετά από διαβούλευση με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο.

Άρθρο III-160 (πρώην άρθρο 8)

Οι πράξεις οι οποίες προβλέπονται στα τμήματα 4 και 5 του παρόντος κεφαλαίου θεσπίζονται:

- α) κατόπιν πρότασης της Επιτροπής, ή
- β) κατόπιν πρωτοβουλίας του ενός τετάρτου των κρατών μελών.

ΤΜΗΜΑ 2

ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΟΝ ΕΛΕΓΧΟ ΣΤΑ ΣΥΝΟΡΑ, ΤΟ ΑΣΥΛΟ ΚΑΙ ΤΗ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗ

Άρθρο III-161 (πρώην άρθρο 10)

1. Η Ένωση αναπτύσσει πολιτική με στόχο :
  - α) να εξασφαλίζεται η απουσία κάθε ελέγχου προσώπων, ανεξαρτήτως ιθαγένειας, κατά τη διέλευση των εσωτερικών συνόρων,
  - β) να εξασφαλίζεται ο έλεγχος των προσώπων και η αποτελεσματική εποπτεία της διέλευσης των εξωτερικών συνόρων,
  - γ) να δημιουργηθεί σταδιακά ένα ολοκληρωμένο σύστημα διαχείρισης των εξωτερικών συνόρων.
2. Προς τούτο, ο ευρωπαϊκός νόμος ή ο ευρωπαϊκός νόμος-πλαίσιο θεσπίζει τα μέτρα σχετικά με :
  - α) την κοινή πολιτική θεωρήσεων και άλλων τίτλων παραμονής βραχείας διάρκειας,
  - β) τους ελέγχους στους οποίους υποβάλλονται τα πρόσωπα που διέρχονται τα εξωτερικά σύνορα,
  - γ) τις προϋποθέσεις υπό τις οποίες οι υπήκοοι τρίτων χωρών δύνανται να κυκλοφορούν ελεύθερα για σύντομο χρονικό διάστημα στην Ένωση,
  - δ) οιοδήποτε μέτρο που απαιτείται για τη σταδιακή δημιουργία ενός ολοκληρωμένου κοινού συστήματος διαχείρισης των εξωτερικών συνόρων,
  - ε) την απουσία ελέγχου προσώπων, ανεξαρτήτως ιθαγένειας, κατά τη διέλευση των εσωτερικών συνόρων.
3. Το παρόν άρθρο δεν θίγει την αρμοδιότητα των κρατών μελών όσον αφορά το γεωγραφικό καθορισμό των συνόρων τους σύμφωνα με το διεθνές δίκαιο.

Άρθρο III-162 (πρώην άρθρο 11)

1. Η Ένωση αναπτύσσει κοινή πολιτική όσον αφορά το άσυλο και την προσωρινή προστασία με στόχο να παρέχεται το κατάλληλο καθεστώς σε οιοδήποτε πρόσωπο, υπήκοο τρίτης χώρας, χρήζει διεθνούς προστασίας και να εξασφαλίζεται η τήρηση της αρχής της μη επαναπροώθησης. Η πολιτική αυτή πρέπει να συνάδει προς τη Σύμβαση της Γενεύης της 28ης Ιουλίου 1951 και το Πρωτόκολλο της 31ης Ιανουαρίου 1967 για τη νομική κατάσταση των προσφύγων και προς άλλες ισχύουσες συμβάσεις.

2. Προς τούτο, ο ευρωπαϊκός νόμος ή ο ευρωπαϊκός νόμος πλαίσιο θεσπίζει μέτρα όσον αφορά κοινό ευρωπαϊκό σύστημα ασύλου, στο οποίο περιλαμβάνονται :

- α) ομοιόμορφο καθεστώς ασύλου υπέρ υπηκόων τρίτων χωρών και, το οποίο θα ισχύει σε όλη την Ένωση,
- β) ομοιόμορφο καθεστώς επικουρικής προστασίας για τους υπηκόους τρίτων χωρών, οι οποίοι, χωρίς τη χορήγηση ευρωπαϊκού ασύλου, χρήζουν διεθνούς προστασίας,
- γ) ένα κοινό σύστημα που αποσκοπεί σε προσωρινή προστασία μετακινούμενων προσώπων σε περιπτώσεις μαζικής συρροής,
- δ) κοινές διαδικασίες για τη χορήγηση και ανάκληση του ενιαίου καθεστώτος ασύλου ή επικουρικής προστασίας,
- ε) κριτήρια και μηχανισμοί καθορισμού του κράτους μέλους που είναι υπεύθυνο για την εξέταση της αίτησης ασύλου ή επικουρικής προστασίας,
- στ) προδιαγραφές σχετικά με τις προϋποθέσεις υποδοχής αιτούντων άσυλο ή επικουρικής προστασίας,
- ζ) η εταιρική σχέση και η συνεργασία με τρίτες χώρες με στόχο τη διαχείριση των ροών προσώπων που ζητούν άσυλο ή επικουρική ή προσωρινή προστασία.

3. Εφόσον ένα ή περισσότερα κράτη μέλη αντιμετωπίζουν επείγουσα κατάσταση, λόγω αιφνίδιας συρροής υπηκόων τρίτων χωρών, το Συμβούλιο δύναται να εκδώσει, βάσει προτάσεως της Επιτροπής, ευρωπαϊκούς κανονισμούς ή αποφάσεις περί προσωρινών μέτρων υπέρ του εν λόγω κράτους μέλους ή κρατών μελών. Αποφασίζει μετά από διαβούλευση με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο.

Άρθρο III-163 (πρώην άρθρο 12)

1. Η Ένωση αναπτύσσει κοινή μεταναστευτική πολιτική, η οποία έχει ως στόχο να εξασφαλίσει, σε όλα τα στάδια, αποτελεσματική διαχείριση των μεταναστευτικών ροών, δίκαιη μεταχείριση των υπηκόων τρίτων χωρών που διαμένουν νόμιμα στα κράτη μέλη καθώς και ενισχυμένη πρόληψη και καταπολέμηση της παράνομης μετανάστευσης και της εμπορίας ανθρώπων.

2. Προς τούτο, ο ευρωπαϊκός νόμος ή ο ευρωπαϊκός νόμος-πλαίσιο θεσπίζει μέτρα στους ακόλουθους τομείς :

- α) προϋποθέσεις εισόδου και παραμονής, καθώς και προδιαγραφές για τη χορήγηση θεωρήσεων και αδειών παραμονής μακράς διάρκειας από τα κράτη μέλη, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που αποσκοπούν στην επανένωση οικογενειών,
- β) ορισμοί των δικαιωμάτων των υπηκόων τρίτων χωρών που διαμένουν νόμιμα σε κράτος μέλος, συμπεριλαμβανομένων των όρων που διέπουν την ελεύθερη κυκλοφορία και διαμονή στα άλλα κράτη μέλη,

γ) λαθρομετανάστευση και παράνομη διαμονή, συμπεριλαμβανομένων της απομάκρυνσης και του επαναπατρισμού των παρανόμως διαμενόντων.

3. Η Ένωση μπορεί να συνομολογεί συμφωνίες με τρίτες χώρες για την επανεισδοχή υπηκόων τρίτων χωρών παρανόμως διαμενόντων στις χώρες καταγωγής ή προέλευσης.

4. Ο ευρωπαϊκός νόμος ή ο ευρωπαϊκός νόμος πλαίσιο μπορεί να θεσπίζει μέτρα τα οποία ενθαρρύνουν και στηρίζουν τη δράση των κρατών μελών με στόχο τη διευκόλυνση της ένταξης των υπηκόων τρίτων χωρών οι οποίοι διαμένουν νόμιμα στο έδαφός τους, ενώ αποκλείεται κάθε εναρμόνιση των νομοθετικών και κανονιστικών διατάξεων των κρατών μελών.

Άρθρο III-164 (πρώην άρθρο 13)

Οι πολιτικές της Ένωσης που προβλέπονται στο παρόν τμήμα και η εφαρμογή τους διέπονται από την αρχή της αλληλεγγύης και της δίκαιης κατανομής ευθυνών μεταξύ των κρατών μελών, ακόμη και σε οικονομικό επίπεδο. Όποτε απαιτείται, οι πράξεις της Ένωσης που θεσπίζονται δυνάμει των διατάξεων του παρόντος τμήματος περιέχουν κατάλληλες διατάξεις για την εφαρμογή της εν λόγω αρχής.

ΤΜΗΜΑ 3

ΔΙΚΑΣΤΙΚΗ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΣΕ ΑΣΤΙΚΕΣ ΥΠΟΘΕΣΕΙΣ

Άρθρο III-165 (πρώην άρθρο 14)

1. Η Ένωση αναπτύσσει δικαστική συνεργασία στις αστικές υποθέσεις που έχουν διασυνοριακές επιπτώσεις, βάσει της αρχής της αμοιβαίας αναγνώρισης των δικαστικών και εξώδικων αποφάσεων. Αυτή η συνεργασία δύναται να περιλαμβάνει τη θέσπιση μέτρων προσέγγισης των νομοθετικών και κανονιστικών διατάξεων των κρατών μελών.
2. Προς τούτο, ο ευρωπαϊκός νόμος ή ο ευρωπαϊκός νόμος-πλαίσιο θεσπίζει μέτρα τα οποία διασφαλίζουν, μεταξύ άλλων :
  - α) την αμοιβαία αναγνώριση μεταξύ των κρατών μελών των δικαστικών και εξώδικων αποφάσεων και την εκτέλεσή τους,
  - β) τη διασυνοριακή επίδοση και κοινοποίηση δικαστικών και εξώδικων πράξεων,
  - γ) τη συμβατότητα των κανόνων που εφαρμόζονται στα κράτη μέλη όσον αφορά τη σύγκρουση νόμων και δικαιοδοσίας,
  - δ) τη συνεργασία κατά την αποδεικτική διαδικασία,
  - ε) υψηλό επίπεδο πρόσβασης στη δικαιοσύνη,
  - στ) την ομαλή διεξαγωγή αστικών δικών, εν ανάγκη προωθώντας τη συμβατότητα των κανόνων πολιτικής δικονομίας που εφαρμόζονται στα κράτη μέλη,
  - ζ) την ανάπτυξη εναλλακτικών μεθόδων επίλυσης των διαφορών,
  - η) την υποστήριξη της κατάρτισης των δικαστών και του προσωπικού της Δικαιοσύνης.
3. Κατά παρέκκλιση από την παράγραφο 2, τα μέτρα που αφορούν τις πτυχές του οικογενειακού δικαίου οι οποίες έχουν διασυνοριακές επιπτώσεις θεσπίζονται με ευρωπαϊκό νόμο-πλαίσιο του Συμβουλίου. Το Συμβούλιο αποφασίζει ομόφωνα μετά από διαβούλευση με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο.

Το Συμβούλιο δύναται, βάσει προτάσεως της Επιτροπής, να εκδώσει ευρωπαϊκή απόφαση για τον καθορισμό των πτυχών του οικογενειακού δικαίου που έχουν διασυνοριακές επιπτώσεις, οι οποίες ενδέχεται να θεσπιστούν σύμφωνα με τη συνήθη νομοθετική διαδικασία. Το Συμβούλιο αποφασίζει ομόφωνα μετά από διαβούλευση με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο.

ΤΜΗΜΑ 4

ΔΙΚΑΣΤΙΚΗ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΣΕ ΠΟΙΝΙΚΕΣ ΥΠΟΘΕΣΕΙΣ

Άρθρο III-166 (πρώην άρθρο 15)

1. Η δικαστική συνεργασία σε ποινικές υποθέσεις στην Ένωση θεμελιώνεται στην αρχή της αμοιβαίας αναγνώρισης των δικαστικών αποφάσεων και διαταγών, και περιλαμβάνει την προσέγγιση των νομοθετικών και κανονιστικών διατάξεων των κρατών μελών στους τομείς που προβλέπονται στην παράγραφο 2 και στο άρθρο [III-167].

Ο ευρωπαϊκός νόμος ή ο ευρωπαϊκός νόμος-πλαίσιο θεσπίζει μέτρα για :

- α) τον καθορισμό κανόνων και διαδικασιών με σκοπό να εξασφαλίζεται η αναγνώριση, σε ολόκληρη την Ένωση, όλων των τύπων δικαστικών αποφάσεων και διαταγών,
- β) την πρόληψη και επίλυση των συγκρούσεων δικαιοδοσίας μεταξύ κρατών μελών,
- γ) την προώθηση της κατάρτισης των δικαστών και του προσωπικού των δικαστηρίων,
- δ) τη διευκόλυνση της συνεργασίας σε ποινικές υποθέσεις μεταξύ των δικαστικών ή άλλων αντίστοιχων αρχών των κρατών μελών στην άσκηση ποινικής διώξεως και την εκτέλεση αποφάσεων.

2. Προκειμένου να διευκολυνθεί η αμοιβαία αναγνώριση των δικαστικών αποφάσεων και διαταγών και η αστυνομική και δικαστική συνεργασία σε ποινικές υποθέσεις που έχουν διασυνοριακές επιπτώσεις, ο ευρωπαϊκός νόμος-πλαίσιο μπορεί να θεσπίζει στοιχειώδεις κανόνες για :

- α) το αμοιβαία παραδεκτό των αποδείξεων μεταξύ των κρατών μελών,
- β) τα δικαιώματα των προσώπων στην ποινική διαδικασία,
- γ) τα δικαιώματα των θυμάτων της εγκληματικότητας,
- δ) άλλα ειδικότερα στοιχεία της ποινικής διαδικασίας, τα οποία θα έχουν προηγουμένως προσδιοριστεί από το Συμβούλιο με την έκδοση ευρωπαϊκής απόφασης. Το Συμβούλιο αποφασίζει ομόφωνα, μετά από έγκριση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου.

Η θέσπιση αυτών των ελάχιστων κανόνων δεν εμποδίζει τα κράτη μέλη να διατηρούν ή να εισάγουν υψηλότερο επίπεδο προστασίας για τα δικαιώματα του ατόμου στην ποινική διαδικασία.

Άρθρο III-167 (πρώην άρθρο 17)

1. Με ευρωπαϊκό νόμο-πλαίσιο μπορούν να θεσπίζονται στοιχειώδεις κανόνες για τον ορισμό των ποινικών αδικημάτων και των κυρώσεων σε τομείς ιδιαίτερα σοβαρής εγκληματικότητας με διακρατική διάσταση, η οποία απορρέει ιδίως από τη φύση ή τις επιπτώσεις αυτών των αδικημάτων ή λόγω ειδικής ανάγκης να καταπολεμούνται σε κοινές βάσεις.

Οι εν λόγω τομείς εγκληματικότητας είναι οι εξής : τρομοκρατία, εμπορία ανθρώπων και γενετήσια εκμετάλλευση γυναικών και παιδιών, παράνομη εμπορία ναρκωτικών, παράνομη εμπορία όπλων, νομιμοποίηση εγκληματικών εσόδων, διαφθορά, παραχάραξη μέσων πληρωμής, εγκληματικότητα στο χώρο της πληροφορικής και οργανωμένη εγκληματικότητα.

Ανάλογα με την εξέλιξη της εγκληματικότητας, το Συμβούλιο, μπορεί να εκδίδει ευρωπαϊκή απόφαση που θα προσδιορίζει κι άλλους τομείς εγκληματικότητας οι οποίοι πληρούν τα κριτήρια τα οποία αναφέρονται στην παρούσα παράγραφο. Αποφασίζει ομόφωνα μετά από έγκριση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου.

2. Όταν η προσέγγιση κανόνων του ποινικού δικαίου παρίσταται αναγκαία για την εξασφάλιση της αποτελεσματικής εφαρμογής πολιτικής της Ένωσης σε τομέα ο οποίος έχει καταστεί αντικείμενο μέτρων εναρμόνισης, ο ευρωπαϊκός νόμος-πλαίσιο δύναται να θεσπίζει ελάχιστους κανόνες σχετικούς με τον ορισμό των ποινικών αδικημάτων και των κυρώσεων στον αφορώμενο τομέα.

Με την επιφύλαξη του άρθρου [III-160], ο εν λόγω νόμος-πλαίσιο εκδίδεται σύμφωνα με την αυτή διαδικασία με εκείνη που χρησιμοποιείται για τη θέσπιση των προβλεπομένων στο προηγούμενο εδάφιο μέτρων εναρμόνισης.

Άρθρο III-168 (πρώην άρθρο 18)

Με ευρωπαϊκό νόμο ή νόμο-πλαίσιο μπορούν να θεσπίζονται μέτρα τα οποία ενθαρρύνουν και στηρίζουν τη δράση των κρατών μελών στον τομέα της πρόληψης του εγκλήματος. Τα μέτρα αυτά δεν μπορούν να περιλαμβάνουν την προσέγγιση των νομοθετικών και κανονιστικών διατάξεων των κρατών μελών.

Άρθρο III-169 (πρώην άρθρο 19)

1. Αποστολή της Eurojust είναι η στήριξη και η ενίσχυση του συντονισμού και της συνεργασίας μεταξύ των εθνικών αρχών αρμόδιων για τη δίωξη των σοβαρών εγκλημάτων που έχουν επιπτώσεις σε δύο ή περισσότερα κράτη μέλη ή απαιτούν δίωξη σε κοινές βάσεις, βάσει επιχειρήσεων που διεξάγονται και πληροφοριών που παρέχονται από τις αρχές των κρατών μελών και την Ευρωπόλ.

2. Με ευρωπαϊκό νόμο καθορίζονται η δομή, η λειτουργία, το πεδίο δράσης και τα καθήκοντα της Eurojust. Τα καθήκοντα αυτά μπορούν να περιλαμβάνουν :

- α) την έναρξη και το συντονισμό ποινικών διώξεων που διεξάγονται από τις αρμόδιες εθνικές αρχές, και ειδικότερα εκείνων που αφορούν αδικήματα κατά των οικονομικών συμφερόντων της Ένωσης,
- β) την ενίσχυση της δικαστικής συνεργασίας, μεταξύ άλλων με την επίλυση των συγκρούσεων δικαιοδοσίας και με στενή συνεργασία με το Ευρωπαϊκό Δικαστικό Δίκτυο.

Ο ευρωπαϊκός νόμος καθορίζει επίσης τις πρακτικές ρυθμίσεις της συμμετοχής του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και των εθνικών κοινοβουλίων των κρατών μελών στην αξιολόγηση των δραστηριοτήτων της Eurojust.

3. Στο πλαίσιο των διώξεων που αναφέρονται στην παρούσα διάταξη, και με την επιφύλαξη του [άρθρου III-170], οι επίσημες πράξεις δικαστικής διαδικασίας εκδίδονται από τους αρμόδιους εθνικούς αξιωματούχους.

1. Για την καταπολέμηση των σοβαρών εγκλημάτων με διασυνοριακή διάσταση, καθώς και των αδικημάτων που θίγουν τα συμφέροντα της Ένωσης, μπορεί να συσταθεί Ευρωπαϊκή Εισαγγελία βάσει της Eurojust, με ευρωπαϊκό νόμο του Συμβουλίου. Το Συμβούλιο αποφασίζει ομόφωνα, μετά από έγκριση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου.
2. Η Ευρωπαϊκή Εισαγγελία είναι αρμόδια για την καταζήτηση, τη δίωξη και την παραπομπή ενώπιον της δικαιοσύνης, ενδεχομένως σε σύνδεση με την Ευρώπη, των δραστών και των συνεργών τους, σοβαρών εγκλημάτων με επιπτώσεις σε πολλά κράτη μέλη, καθώς και αδικημάτων εις βάρος των οικονομικών συμφερόντων της Ένωσης, όπως ορίζονται στον ευρωπαϊκό νόμο που προβλέπεται στην παράγραφο 1. Ασκεί δε ενώπιον των αρμόδιων δικαστηρίων των κρατών μελών την ποινική δίωξη των αδικημάτων αυτών.
3. Ο ευρωπαϊκός νόμος που προβλέπεται στην παράγραφο 1 καθορίζει το καθεστώς της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας, τους όρους άσκησης των καθηκόντων της, τους δικονομικούς κανόνες που διέπουν τις δραστηριότητές της καθώς και εκείνους που διέπουν το παραδεκτό των αποδείξεων, και τους κανόνες που ισχύουν για το δικαστικό έλεγχο των διαδικαστικών της πράξεων κατά την άσκηση των καθηκόντων της.

ΤΜΗΜΑ 5

ΑΣΤΥΝΟΜΙΚΗ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ

Άρθρο III-171 (πρώην άρθρο 21)

1. Η Ένωση αναπτύσσει αστυνομική συνεργασία στην οποία συμμετέχουν όλες οι αρμόδιες αρχές των κρατών μελών, συμπεριλαμβανομένων των αρχών της αστυνομίας, των τελωνείων και άλλων αρχών επιβολής του νόμου, ειδικών στην πρόληψη ή διαπίστωση αξιόποινων πράξεων ή τη διερεύνησή τους.
2. Προς τούτο, ο ευρωπαϊκός νόμος ή ο ευρωπαϊκός νόμος-πλαίσιο μπορεί να θεσπίζει μέτρα που αφορούν :
  - α) τη συλλογή, αποθήκευση, επεξεργασία, ανάλυση και ανταλλαγή σχετικών πληροφοριών,
  - β) υποστήριξη για την κατάρτιση του προσωπικού, τις ανταλλαγές μεταξύ τους, τον εξοπλισμό και την ανακριτική έρευνα,
  - γ) τις κοινές τεχνικές έρευνας όσον αφορά την εξακρίβωση σοβαρών μορφών οργανωμένου εγκλήματος.
3. Με ευρωπαϊκός νόμο ή νόμο-πλαίσιο του Συμβουλίου μπορούν να θεσπίζονται μέτρα για την επιχειρησιακή συνεργασία μεταξύ των αρχών που αναφέρονται στο παρόν άρθρο. Το Συμβούλιο αποφασίζει ομόφωνα μετά από διαβούλευση με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο.

Άρθρο III-172 (πρώην άρθρο 22)

1. Αποστολή της Ευρώπης είναι η υποστήριξη και ενίσχυση της δράσης των αστυνομικών αρχών και των άλλων αρχών επιβολής του νόμου των κρατών μελών καθώς και της αμοιβαίας συνεργασίας τους στην πρόληψη και καταπολέμηση σοβαρών εγκλημάτων που έχουν επιπτώσεις σε δύο ή περισσότερα κράτη μέλη, της τρομοκρατίας και των μορφών εγκληματικότητας που θίγουν ένα κοινό συμφέρον το οποίο αποτελεί αντικείμενο πολιτικής της Ένωσης.
2. Με ευρωπαϊκό νόμο καθορίζονται η διάρθρωση, η λειτουργία, το πεδίο δράσης και τα καθήκοντα της Ευρώπης. Τα καθήκοντα αυτά μπορούν να περιλαμβάνουν :
  - α) τη συλλογή, αποθήκευση, επεξεργασία, ανάλυση και ανταλλαγή πληροφοριών που διαβιβάζονται ιδίως από τις αρχές των κρατών μελών ή τρίτων χωρών, ή οργανισμών,

- β) το συντονισμό, τη διοργάνωση και τη διεξαγωγή ερευνών και επιχειρησιακών δράσεων, από κοινού με τις αρμόδιες αρχές των κρατών μελών ή στα πλαίσια κοινών ομάδων ερευνών, ενδεχομένως σε σύνδεση με την Eurojust.

Ο ευρωπαϊκός νόμος καθορίζει επίσης τις διατυπώσεις ελέγχου των δραστηριοτήτων της Ευρωπόλ από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, με τη συνδρομή των εθνικών κοινοβουλίων των κρατών μελών.

3. Όλες οι επιχειρησιακές δράσεις της Ευρωπόλ πρέπει να διεξάγονται σε συνεργασία και με τη σύμφωνη γνώμη των αρχών του κράτους μέλους ή των κρατών μελών στο έδαφος του οποίου ή των οποίων διεξάγονται. Η εφαρμογή περιοριστικών μέτρων εμπίπτει στην αποκλειστική αρμοδιότητα των εθνικών αρχών.

Άρθρο III-173 (πρώην άρθρο 23)

Με ευρωπαϊκό νόμο ή νόμο-πλαίσιο του Συμβουλίου καθορίζονται οι προϋποθέσεις και οι περιορισμοί υπό τους οποίους οι αρμόδιες αρχές των κρατών μελών που αναφέρονται στα άρθρα III-166 και III-171 μπορούν να παρεμβαίνουν στο έδαφος άλλου κράτους μέλους σε συνεργασία και σε συμφωνία με τις αρχές του κράτους αυτού. Το Συμβούλιο αποφασίζει ομόφωνα μετά από διαβούλευση με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5

ΤΟΜΕΙΣ ΟΠΟΥ Η ΕΝΩΣΗ ΔΥΝΑΤΑΙ ΝΑ ΑΠΟΦΑΣΙΣΕΙ ΔΡΑΣΕΙΣ ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟΥ, ΣΥΜΠΛΗΡΩΣΗΣ Ή ΣΤΗΡΙΞΗΣ

ΤΜΗΜΑ 1

ΔΗΜΟΣΙΑ ΥΓΕΙΑ

Άρθρο III-174 (πρώην άρθρο 152)

1. Κατά τον καθορισμό και την εφαρμογή όλων των πολιτικών και δράσεων της Ένωσης, εξασφαλίζεται υψηλού επιπέδου προστασία της υγείας του ανθρώπου.

Η δράση της Ένωσης, η οποία συμπληρώνει τις εθνικές πολιτικές, αποβλέπει στη βελτίωση της δημόσιας υγείας καθώς και στην πρόληψη της ανθρώπινης ασθενείας σε όλες τις μορφές της και στην αποτροπή των πηγών κινδύνου για την ανθρώπινη υγεία. Η δράση αυτή καλύπτει την καταπολέμηση των μεγάλων πηγών της ανθρωπότητας στον τομέα της υγείας, ευνοώντας τη διερεύνηση των αιτίων τους, της μετάδοσης και της πρόληψής τους, καθώς και την ενημέρωση και την διαπαιδαγώγηση στον τομέα της υγείας.

Η Ένωση συμπληρώνει τη δράση των κρατών μελών για τη μείωση της βλάβης που προκαλούν στην υγεία τα ναρκωτικά, συμπεριλαμβανομένης της ενημέρωσης και της πρόληψης.

2. Η Ένωση ενθαρρύνει τη συνεργασία μεταξύ κρατών μελών στους τομείς που αναφέρει το παρόν άρθρο και, εν ανάγκη, στηρίζει τη δράση τους.

Τα κράτη μέλη συντονίζουν μεταξύ τους, σε συνδυασμό με την Επιτροπή, τις πολιτικές και τα προγράμματά τους στους τομείς που αναφέρονται στην παράγραφο 1. Η Επιτροπή μπορεί να αναλαμβάνει, σε στενή επαφή με τα κράτη μέλη, κάθε χρήσιμη πρωτοβουλία για την προώθηση του συντονισμού αυτού.

3. Η Ένωση και τα κράτη μέλη ευνοούν τη συνεργασία με τις τρίτες χώρες και τους αρμόδιους διεθνείς οργανισμούς σε θέματα δημόσιας υγείας.

4. Ευρωπαϊκός νόμος ή νόμος-πλαίσιο συμβάλλει στην υλοποίηση των στόχων του παρόντος άρθρου, θεσμοθετώντας μέτρα τα οποία επιτρέπουν την αντιμετώπιση των κοινών προκλήσεων όσον αφορά την ασφάλεια, κυρίως δε:

- α) μέτρα με υψηλές προδιαγραφές όσον αφορά την ποιότητα και την ασφάλεια των οργάνων και ουσιών ανθρώπινης προέλευσης, του αίματος και των παραγώγων του. Αυτά τα μέτρα δεν εμποδίζουν τα κράτη μέλη να διατηρούν ή να εισάγουν αυστηρότερα προστατευτικά μέτρα,
- β) κατά παρέκκλιση από [το άρθρο III-122 (πρώην 37)], μέτρα στον κτηνιατρικό και φυτοϋγειονομικό τομέα με άμεσο στόχο την προστασία της δημόσιας υγείας,

Ο ευρωπαϊκός νόμος ή νόμος-πλαίσιο εκδίδεται μετά από διαβούλευση με την Επιτροπή των Περιφερειών και την Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή.

5. Ο ευρωπαϊκός νόμος ή νόμος-πλαίσιο δύναται επίσης να θεσμοθετεί μέτρα ενθάρρυνσης της προστασίας και της βελτίωσης της υγείας του ανθρώπου, εκτός οιασδήποτε εναρμόνισης των νομοθετικών και κανονιστικών διατάξεων των κρατών μελών. Εκδίδεται μετά από διαβούλευση με την Επιτροπή των Περιφερειών και την Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή.

6. Για τους σκοπούς του παρόντος άρθρου, το Συμβούλιο, μετά από πρόταση της Επιτροπής, διατυπώνει επίσης συστάσεις.

7. Η δράση της Ένωσης στον τομέα της δημόσιας υγείας αναπτύσσεται χωρίς να τίγονται στο παραμικρό οι αρμοδιότητες των κρατών μελών σε ό,τι αφορά την οργάνωση και την παροχή των υγειονομικών υπηρεσιών και της ιατρικής περίθαλψης. Ειδικότερα, τα μέτρα περί των οποίων η παράγραφος 4 στοιχείο α), δεν τίγουν τις εθνικές διατάξεις περί δωρεάς ή ιατρικής χρήσεως οργάνων και αίματος.

ΤΜΗΜΑ 2

ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ

Άρθρο III-175 (πρώην άρθρο 157)

1. Η Ένωση και τα κράτη μέλη μεριμνούν ώστε να εξασφαλίζονται οι αναγκαίες προϋποθέσεις για την εξασφάλιση της ανταγωνιστικότητας της βιομηχανίας της Ένωσης.

Για το σκοπό αυτό, σύμφωνα με ένα σύστημα ανοιχτών και ανταγωνιστικών αγορών, η δράση τους αποσκοπεί:

- α) να επιταχύνει την προσαρμογή της βιομηχανίας στις διαρθρωτικές μεταβολές,
- β) να προαγάγει ευνοϊκό περιβάλλον για την ανάληψη πρωτοβουλιών και την ανάπτυξη των επιχειρήσεων του συνόλου της Ένωσης, και ιδίως των μικρομεσαίων επιχειρήσεων,
- γ) να προαγάγει περιβάλλον που να ευνοεί τη συνεργασία μεταξύ επιχειρήσεων,
- δ) να βελτιώσει την εκμετάλλευση του βιομηχανικού δυναμικού των πολιτικών στους τομείς της καινοτομίας, της έρευνας και της τεχνολογικής ανάπτυξης.

2. Τα κράτη μέλη συνεννοούνται μεταξύ τους και με την Επιτροπή και, εφόσον χρειάζεται, συντονίζουν τις δράσεις τους. Η Επιτροπή μπορεί να αναλαμβάνει κάθε χρήσιμη πρωτοβουλία για την προώθηση του συντονισμού αυτού.

3. Η Ένωση συμβάλλει στην υλοποίηση των στόχων που αναφέρονται στην παράγραφο 1 μέσω των πολιτικών και δράσεων που αναλαμβάνει, δυνάμει άλλων διατάξεων του Συντάγματος. Με ευρωπαϊκό νόμο ή νόμο-πλαίσιο μπορεί να θεσμοθετεί συγκεκριμένα μέτρα υποστήριξης των δράσεων που αναλαμβάνονται στα κράτη μέλη προκειμένου να επιτευχθούν οι στόχοι της παραγράφου 1. Ο ευρωπαϊκός νόμος ή νόμος-πλαίσιο εκδίδεται δε μετά από διαβούλευση με την Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή.

Το παρόν τμήμα δεν αποτελεί βάση για την εκ μέρους της Ένωσης εισαγωγή οποιουδήποτε μέτρου που θα μπορούσε να προκαλέσει στρέβλωση του ανταγωνισμού ή περιλαμβάνει φορολογικές διατάξεις ή διατάξεις σχετικές με τα δικαιώματα και τα συμφέροντα των μισθωτών.

ΤΜΗΜΑ 3

ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ

Άρθρο III-176 (πρώην άρθρο 151)

1. Η Ένωση συμβάλλει στην ανάπτυξη των πολιτισμών των κρατών μελών και σέβεται την εθνική και περιφερειακή πολυμορφία τους, ενώ ταυτόχρονα προβάλλει την κοινή πολιτιστική κληρονομιά.
2. Η δράση της Ένωσης αποσκοπεί στην ενθάρρυνση της συνεργασίας μεταξύ κρατών μελών και, αν αυτό είναι αναγκαίο, υποστηρίζει και συμπληρώνει τη δράση τους στους εξής τομείς:
  - α) βελτίωση της γνώσης και της διάδοσης του πολιτισμού και της ιστορίας των ευρωπαϊκών λαών,
  - β) διατήρηση και προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς ευρωπαϊκής σημασίας,
  - γ) μη εμπορικές πολιτιστικές ανταλλαγές,
  - δ) καλλιτεχνική και λογοτεχνική δημιουργία, συμπεριλαμβανομένου του οπτικοακουστικού τομέα.
3. Η Ένωση και τα κράτη μέλη ευνοούν τη συνεργασία με τις τρίτες χώρες και τους αρμόδιους διεθνείς οργανισμούς στον πολιτιστικό τομέα, και ειδικότερα με το Συμβούλιο της Ευρώπης.
4. Η Ένωση όταν αναλαμβάνει δράσεις δυνάμει άλλων διατάξεων του Συντάγματος, λαμβάνει υπόψη της τις πολιτιστικές πτυχές, αποβλέποντας ειδικότερα στο σεβασμό και στην προώθηση της πολυμορφίας των πολιτισμών της.
5. Προκειμένου να προωθηθεί η υλοποίηση των στόχων του παρόντος άρθρου:
  - α) ευρωπαϊκός νόμος ή νόμος-πλαίσιο θεσπίζει δράσεις ενθάρρυνσης, χωρίς να εναρμονίζει τις νομοθετικές και κανονιστικές διατάξεις των κρατών μελών. Εκδίδεται μετά από διαβούλευση με την Επιτροπή των Περιφερειών,
  - β) το Συμβούλιο, προτάσει της Επιτροπής, εκδίδει συστάσεις.

Άρθρο III-177 (πρώην άρθρο 149)

1. Η Ένωση συμβάλλει στην ανάπτυξη παιδείας υψηλού επιπέδου, ενθαρρύνοντας τη συνεργασία μεταξύ κρατών μελών και, αν αυτό απαιτείται, υποστηρίζοντας και συμπληρώνοντας τη δράση τους. Σέβεται πλήρως την αρμοδιότητα των κρατών μελών για το περιεχόμενο της διδασκαλίας και την οργάνωση του εκπαιδευτικού συστήματος καθώς και την πολιτιστική και γλωσσική τους πολυμορφία.

Η Ένωση συμβάλλει στην προώθηση των ευρωπαϊκών επιδιώξεων στο χώρο του αθλητισμού, εν όψει της κοινωνικής και εκπαιδευτικής λειτουργίας του.

2. Η δράση της Ένωσης έχει ως στόχο:

- α) να αναπτύσσει την ευρωπαϊκή διάσταση της παιδείας, μέσω ιδίως της εκμάθησης και της διάδοσης των γλωσσών των κρατών μελών,
- β) να ευνοεί την κινητικότητα φοιτητών και εκπαιδευτικών, μεταξύ άλλων και μέσω της ακαδημαϊκής αναγνώρισης διπλωμάτων και περιόδων σπουδών,
- γ) να προωθεί τη συνεργασία μεταξύ εκπαιδευτικών ιδρυμάτων,
- δ) να αναπτύσσει την ανταλλαγή πληροφοριών και εμπειριών για τα κοινά προβλήματα των εκπαιδευτικών συστημάτων των κρατών μελών,
- ε) να ευνοεί την ανάπτυξη των ανταλλαγών νέων, καθώς και οργανωτών κοινωνικομορφωτικών δραστηριοτήτων,
- στ) να ενθαρρύνει την ανάπτυξη της εκπαίδευσης εξ αποστάσεως,
- ζ) να αναπτύσσει την ευρωπαϊκή διάσταση του αθλητισμού, προάγοντας το αδιάβλητο των πρωταθλημάτων και τη συνεργασία ανάμεσα στους αθλητικούς φορείς, καθώς και προστατεύοντας τη φυσική και ηθική ακεραιότητα των αθλητών, ιδίως των νέων αθλητών.

3. Η Ένωση και τα κράτη μέλη ευνοούν τη συνεργασία με τις τρίτες χώρες και τους αρμόδιους διεθνείς οργανισμούς σε θέματα παιδείας, και ειδικότερα με το Συμβούλιο της Ευρώπης.

4. Προκειμένου να προωθηθεί η υλοποίηση των στόχων του παρόντος άρθρου,

- α) ευρωπαϊκός νόμος ή νόμος-πλαίσιο θεσπίζει δράσεις ενθάρρυνσης, χωρίς να εναρμονίζει τις νομοθετικές και κανονιστικές διατάξεις των κρατών μελών. Εκδίδεται δε μετά από διαβούλευση με την Επιτροπή των Περιφερειών και την Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή.
- β) το Συμβούλιο, προτάσει της Επιτροπής, εκδίδει συστάσεις.

Άρθρο III-178 (πρώην άρθρο 150)

1. Η Ένωση εφαρμόζει πολιτική επαγγελματικής εκπαίδευσης, η οποία στηρίζει και συμπληρώνει τις δράσεις των κρατών μελών, σεβόμενη ταυτόχρονα πλήρως την αρμοδιότητα των κρατών μελών για το περιεχόμενο και την οργάνωση της επαγγελματικής εκπαίδευσης.
2. Η δράση της Ένωσης έχει ως στόχο:
  - α) να διευκολύνει την προσαρμογή στις μεταλλαγές της βιομηχανίας, ιδίως μέσω της επαγγελματικής εκπαίδευσης και του επαγγελματικού αναπροσανατολισμού,
  - β) να βελτιώνει την αρχική επαγγελματική εκπαίδευση και τη συνεχή κατάρτιση, για να διευκολύνεται η επαγγελματική ένταξη και επανένταξη στην αγορά της εργασίας,
  - γ) να διευκολύνει την πρόσβαση στην επαγγελματική εκπαίδευση και την ενίσχυση της κινητικότητας των εκπαιδευτών και των εκπαιδευομένων και ιδίως των νέων,
  - δ) να τονώνει τη συνεργασία μεταξύ εκπαιδευτικών ιδρυμάτων και επιχειρήσεων στον τομέα της κατάρτισης,
  - ε) να αναπτύσσει την ανταλλαγή πληροφοριών και εμπειριών για τα κοινά προβλήματα των συστημάτων κατάρτισης των κρατών μελών.
3. Η Ένωση και τα κράτη μέλη ευνοούν τη συνεργασία με τις τρίτες χώρες και τους αρμόδιους διεθνείς οργανισμούς σε θέματα επαγγελματικής εκπαίδευσης.
4. Ευρωπαϊκός νόμος ή νόμος-πλαίσιο συμβάλλει στην υλοποίηση των στόχων που αναφέρονται στο παρόν άρθρο, χωρίς να εναρμονίζει τις νομοθετικές και κανονιστικές διατάξεις των κρατών μελών. Εκδίδεται δε μετά από διαβούλευση με την Επιτροπή των Περιφερειών και την Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή.

ΤΜΗΜΑ 5

ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ

Άρθρο III-179 (νέο)

1. Η Ένωση ενθαρρύνει τη συνεργασία μεταξύ των κρατών μελών προκειμένου να ενισχυθεί η αποτελεσματικότητα των συστημάτων πρόληψης και προστασίας από τις φυσικές καταστροφές ή τις καταστροφές που οφείλονται στον ανθρώπινο παράγοντα στο εσωτερικό της Ένωσης.

Η δράση της Ένωσης έχει ως στόχο :

- α) να υποστηρίζει και να συμπληρώνει τη δράση των κρατών μελών σε εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο όσον αφορά την πρόληψη των κινδύνων, την προπαρασκευή των φορέων πολιτικής προστασίας στα κράτη μέλη και την επέμβαση σε περιπτώσεις φυσικών καταστροφών ή καταστροφών που οφείλονται σε ανθρώπινη ενέργεια,
- β) να προωθεί την ταχεία και αποτελεσματική συνεργασία μεταξύ των εθνικών υπηρεσιών πολιτικής προστασίας,
- γ) να ευνοεί τη συνοχή των δράσεων που αναλαμβάνονται σε διεθνές επίπεδο στον τομέα της πολιτικής προστασίας.

2. Με ευρωπαϊκό νόμο ή ο νόμο-πλαίσιο καθορίζονται τα μέτρα που είναι αναγκαία για να προαχθεί η επίτευξη των στόχων της παραγράφου 1.

ΤΜΗΜΑ 6

ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ

Άρθρο III-180 (νέο)

1. Τα κράτη μέλη αντιμετωπίζουν την πραγματική εθνική εφαρμογή της νομοθεσίας της Ένωσης, που είναι ουσιώδους σημασίας για την καλή λειτουργία της Ένωσης, ως θέμα αμοιβαίου ενδιαφέροντος.
2. Η Ένωση δύναται να υποστηρίζει τις προσπάθειες των κρατών μελών για τη βελτίωση της διοικητικής τους ικανότητας να εφαρμόζουν τη νομοθεσία της Ένωσης. Η υποστήριξη αυτή μπορεί να περιλαμβάνει τη διευκόλυνση των ανταλλαγών πληροφοριών και πολιτικών υπαλλήλων, καθώς και την υποστήριξη εκπαιδευτικών και αναπτυξιακών προγραμμάτων. Κανένα κράτος μέλος δεν μπορεί να υποχρεωθεί να προσφύγει στην υποστηρικτική αυτή δράση. Τα αναγκαία για το σκοπό αυτό μέτρα θεσπίζονται με τον ευρωπαϊκό νόμο.
3. Το παρόν άρθρο δεν επηρεάζει τις υποχρεώσεις των κρατών μελών να εφαρμόζουν το δίκαιο της Ένωσης, ούτε τις εξουσίες και τις υποχρεώσεις της Επιτροπής. Το παρόν άρθρο δεν επηρεάζει άλλες διατάξεις του Συντάγματος που προβλέπουν διοικητική συνεργασία μεταξύ των κρατών μελών, καθώς και μεταξύ αυτών και της Ένωσης.

ΤΙΤΛΟΣ IV

ΣΥΝΔΕΣΗ ΤΩΝ ΥΠΕΡΠΟΝΤΙΩΝ ΧΩΡΩΝ ΚΑΙ ΕΔΑΦΩΝ

Άρθρο III-181 (πρώην άρθρο 182)

Οι μη ευρωπαϊκές χώρες και εδάφη που διατηρούν ιδιαίτερες σχέσεις με τη Δανία, τη Γαλλία, τις Κάτω Χώρες και το Ηνωμένο Βασίλειο είναι συνδεδεμένες με την Ένωση. Αυτές οι χώρες και τα εδάφη, που αναφέρονται ακολούθως «ως χώρες και εδάφη», απαριθμούνται στο [Παράρτημα II].

Σκοπός της συνδέσεως είναι η προώθηση της οικονομικής και κοινωνικής αναπτύξεως των χωρών και εδαφών και της δημιουργίας στενών οικονομικών σχέσεων μεταξύ αυτών και της Ένωσης στο σύνολό της.

Η σύνδεση οφείλει κατά πρώτο λόγο να εξυπηρετεί τα συμφέροντα των κατοίκων των χωρών και εδαφών αυτών και να προάγει την ευημερία τους, ώστε να οδηγηθούν στην οικονομική, κοινωνική και μορφωτική ανάπτυξη που επιδιώκουν.

Άρθρο III-182 (πρώην άρθρο 183)

Η σύνδεση έχει τους εξής σκοπούς.

- 1) Τα κράτη μέλη εφαρμόζουν στις εμπορικές τους συναλλαγές με τις χώρες και εδάφη το καθεστώς που διέπει τις μεταξύ τους σχέσεις δυνάμει του Συντάγματος.
- 2) Κάθε χώρα ή έδαφος εφαρμόζει στις εμπορικές του συναλλαγές με τα κράτη μέλη και τις άλλες χώρες και εδάφη το καθεστώς που εφαρμόζει έναντι του ευρωπαϊκού κράτους, με το οποίο διατηρεί ιδιαίτερες σχέσεις.
- 3) Τα κράτη μέλη συμβάλλουν στις επενδύσεις που απαιτεί η προοδευτική ανάπτυξη των εν λόγω χωρών και εδαφών.
- 4) Η συμμετοχή σε διαγωνισμούς και προμήθειες, για επενδύσεις που χρηματοδοτούνται από την Ένωση, είναι ελεύθερη επί ίσοις όροις για όλα τα φυσικά και νομικά πρόσωπα που έχουν την ιθαγένεια ενός των κρατών μελών ή των χωρών και εδαφών.
- 5) Με την επιφύλαξη των ειδικών μέτρων των θεσπιζόμενων δυνάμει [του άρθρου III-186 (πρώην 187)], το δικαίωμα εγκαταστάσεως υπηκόων και εταιρειών, στις σχέσεις μεταξύ των κρατών μελών και των χωρών και εδαφών, ρυθμίζεται χωρίς διακρίσεις σύμφωνα με τις διατάξεις και διαδικασίες που προβλέπονται στο κεφάλαιο περί του δικαιώματος εγκαταστάσεως.

Άρθρο III-183 (πρώην άρθρο 184)

1. Απαγορεύονται οι δασμοί κατά την εισαγωγή στα κράτη μέλη των καταγόμενων εμπορευμάτων από τις χώρες και εδάφη, σύμφωνα με την απαγόρευση των δασμών μεταξύ κρατών μελών, όπως προβλέπεται στο Σύνταγμα.
2. Οι εισαγωγικοί δασμοί που επιβάλλει κάθε χώρα και έδαφος πρώην προϊόντων των κρατών μελών και των άλλων χωρών και εδαφών απαγορεύονται κατά [το άρθρο III-35 (πρώην 25)].
3. Οι χώρες και εδάφη δύνανται, πάντως, να επιβάλλουν δασμούς που ανταποκρίνονται στις ανάγκες της ανάπτυξης και της εκβιομηχάνισης τους ή δασμούς ταμειευτικού χαρακτήρα που έχουν ως σκοπό τη χρηματοδότηση του προϋπολογισμού τους.

Οι δασμοί που αναφέρονται στο πρώτο εδάφιο δεν μπορούν να υπερβαίνουν εκείνους που ισχύουν για τις εισαγωγές των προϊόντων των προερχομένων από το κράτος μέλος, με το οποίο κάθε χώρα ή έδαφος διατηρεί ιδιαίτερες σχέσεις.

4. Η παράγραφος 2 δεν εφαρμόζεται επί των χωρών και εδαφών που, λόγω ιδιαιτέρων διεθνών υποχρεώσεων, εφαρμόζουν ήδη δασμολόγιο χωρίς διακρίσεις.
5. Η θέσπιση ή η τροποποίηση δασμών για εμπορεύματα που εισάγονται στις χώρες και εδάφη δεν επιτρέπεται να οδηγεί, νομικά ή πραγματικά, σε άμεση ή έμμεση διάκριση μεταξύ των εισαγωγών των προερχομένων από τα διάφορα κράτη μέλη.

Άρθρο III-184 (πρώην άρθρο 185)

Αν, κατά την εφαρμογή [του άρθρου III-183 (πρώην 184), παράγραφος 1], το ύψος των δασμών που ισχύουν κατά την εισαγωγή εντός χώρας ή εδάφους για τα εμπορεύματα που προέρχονται από τρίτη χώρα είναι ικανό να προκαλέσει εκτροπές του εμπορίου εις βάρος κράτους μέλους, το κράτος τούτο δύναται να ζητήσει από την Επιτροπή να προτείνει στα άλλα κράτη μέλη να λάβουν τα αναγκαία μέτρα για την αντιμετώπιση της καταστάσεως αυτής.

Άρθρο III-185 (πρώην άρθρο 186)

Με την επιφύλαξη των διατάξεων περί δημοσίας υγείας, δημοσίας ασφαλείας και δημοσίας τάξεως, η ελευθερία κυκλοφορίας των εργαζομένων των χωρών και εδαφών εντός των κρατών μελών και των εργαζομένων των κρατών μελών εντός των χωρών και εδαφών διέπεται από τα μέτρα που θεσπίζονται δυνάμει [του άρθρου III-186 (πρώην 187)].

Άρθρο III-186 (πρώην άρθρο 187)

Το Συμβούλιο εκδίδει ομόφωνα - με βάση την εμπειρία που αποκτήθηκε στα πλαίσια της συνδέσεως των χωρών και εδαφών με την Ένωση και τις αρχές - τους ευρωπαϊκούς κανονισμούς και αποφάσεις τους σχετικούς με τις λεπτομερείς διατάξεις και τη διαδικασία για τη σύνδεση των χωρών και εδαφών με την Ένωση.

Άρθρο III-187 (πρώην άρθρο 188)

Τα [άρθρα III-181 έως III-186 (πρώην 182 έως 187)] εφαρμόζονται στη Γροιλανδία, με την επιφύλαξη των ειδικών διατάξεων περί Γροιλανδίας που περιέχονται στο πρωτόκολλο σχετικά με το ιδιαίτερο καθεστώς που εφαρμόζεται στη Γροιλανδία.

ΤΙΤΛΟΣ V

ΕΞΩΤΕΡΙΚΗ ΔΡΑΣΗ ΤΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ I

ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ ΓΕΝΙΚΗΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ

Άρθρο III-188 (πρώην άρθρο 1)

1. Η δράση της Ένωσης στη διεθνή σκηνή έχει ως γνώμονα, και σχεδιάζεται με στόχο να προωθεί στο ευρύτερο παγκόσμιο πλαίσιο, τις αξίες που έχουν εμπνεύσει τη δημιουργία, την ανάπτυξη και τη διεύρυνσή της : τη δημοκρατία, το κράτος δικαίου, την οικουμενικότητα και το αδιαίρετο των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των θεμελιωδών ελευθεριών, το σεβασμό της ανθρωπίνης αξιοπρέπειας, τις αρχές της ισότητας και αλληλεγγύης και το σεβασμό του διεθνούς δικαίου σύμφωνα με τις αρχές του Χάρτη των Ηνωμένων Εθνών. Η Ένωση προσπαθεί να αναπτύσσει σχέσεις και να δημιουργεί εταιρικές σχέσεις με χώρες και περιφερειακές ή παγκόσμιες οργανώσεις που συμμερίζονται τις αξίες αυτές. Προωθεί πολυμερείς λύσεις σε κοινά προβλήματα, ιδιαίτερος στο πλαίσιο των Ηνωμένων Εθνών.
2. Η Ευρωπαϊκή Ένωση καθορίζει και εφαρμόζει κοινές πολιτικές και δράσεις της Ένωσης και εργάζεται για το μέγιστο βαθμό συνεργασίας σε όλους τους τομείς των διεθνών σχέσεων, με στόχο :
  - α) τη διαφύλαξη των κοινών αξιών, των θεμελιωδών συμφερόντων, της ασφάλειας, της ανεξαρτησίας και της ακεραιότητας της Ένωσης,
  - β) την εδραίωση και στήριξη της δημοκρατίας, του κράτους δικαίου, των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των αρχών του διεθνούς δικαίου,
  - γ) τη διατήρηση της ειρήνης, την πρόληψη των διενέξεων και την ενίσχυση της διεθνούς ασφάλειας, σύμφωνα με τις αρχές του Χάρτη των Ηνωμένων Εθνών,
  - δ) την προώθηση, στις αναπτυσσόμενες χώρες, μιας αειφόρου ανάπτυξης από οικονομική, κοινωνική και περιβαλλοντική άποψη, με πρωταρχικό στόχο την εξάλειψη της φτώχειας,
  - ε) την προώθηση της ενσωμάτωσης όλων των χωρών στην παγκόσμια οικονομία, μεταξύ άλλων και μέσω της σταδιακής κατάργησης των περιορισμών του διεθνούς εμπορίου,
  - στ) την ανάπτυξη διεθνών μέτρων για τη διαφύλαξη και τη βελτίωση της ποιότητας του περιβάλλοντος και την αειφόρο διαχείριση των παγκόσμιων φυσικών πόρων, με στόχο τη διασφάλιση αειφόρου ανάπτυξης,
  - ζ) την παροχή συνδρομής σε πληθυσμούς, χώρες και περιοχές που αντιμετωπίζουν ανθρωπογενείς ή φυσικές καταστροφές, και
  - η) την προώθηση ενός διεθνούς συστήματος βασιζόμενου σε ενισχυμένη πολυμερή συνεργασία και χρηστή παγκόσμια διακυβέρνηση.

3. Η Ένωση τηρεί τις αρχές και τους στόχους που αναφέρονται παραπάνω κατά την εκπόνηση και εφαρμογή των διαφόρων τομέων της εξωτερικής δράσης της Ένωσης που καλύπτονται από τον παρόντα Τίτλο, καθώς και των εξωτερικών πτυχών των άλλων πολιτικών της Ένωσης.

Η Ένωση μεριμνά για τη συνοχή μεταξύ των διαφόρων τομέων της εξωτερικής της δράσης και μεταξύ των τελευταίων αυτών και των εσωτερικών της πολιτικών. Το Συμβούλιο και η Επιτροπή, επικουρούμενοι προς τούτο από τον Υπουργό Εξωτερικών της Ένωσης, έχουν την ευθύνη για την εξασφάλιση της συνοχής αυτής και συνεργάζονται για το σκοπό αυτό.

Άρθρο III-189 (πρώην άρθρο 2)

1. Βάσει των αρχών και στόχων που απαριθμούνται στο άρθρο 1 του παρόντος Τίτλου, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο καθορίζει τα στρατηγικά συμφέροντα και στόχους της Ένωσης.

Οι ευρωπαϊκές αποφάσεις του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου ως προς τα στρατηγικά συμφέροντα και στόχους της Ένωσης μπορούν να αφορούν την εξωτερική πολιτική καθώς και άλλους τομείς που εμπίπτουν στην εξωτερική δράση της Ένωσης. Μπορούν να αναφέρονται στις σχέσεις της Ένωσης με μια χώρα ή μια περιοχή, ή να έχουν θεματική προσέγγιση. Προσδιορίζουν τη διάρκειά τους και τα μέσα που πρέπει να παράσχουν η Ένωση και τα κράτη μέλη.

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο αποφασίζει με ομοφωνία κατόπιν συστάσεως του Συμβουλίου, που καθορίζεται από αυτό σύμφωνα με τις λεπτομερείς διαδικασίες που προβλέπονται για κάθε τομέα. Οι ευρωπαϊκές αποφάσεις του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου υλοποιούνται σύμφωνα με τις προβλεπόμενες στο Σύνταγμα διαδικασίες.

2. Ο Υπουργός Εξωτερικών, όσον αφορά τα θέματα της κοινής εξωτερικής πολιτικής και πολιτικής ασφάλειας, και η Επιτροπή, όσον αφορά τους άλλους τομείς εξωτερικής δράσης, μπορούν να υποβάλλουν στο Συμβούλιο κοινές προτάσεις εξωτερικής δράσης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ II

ΚΟΙΝΗ ΕΞΩΤΕΡΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ

ΤΜΗΜΑ 1

ΚΟΙΝΗ ΕΞΩΤΕΡΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ

Άρθρο III-190 (πρώην άρθρο 3)

1. Η Ένωση, στο πλαίσιο των αρχών και των στόχων της εξωτερικής της δράσης, όπως διατυπώνονται στο άρθρο 1 του παρόντος Τίτλου, καθορίζει και εφαρμόζει κοινή εξωτερική πολιτική και πολιτική ασφάλειας η οποία καλύπτει όλους τους τομείς της εξωτερικής πολιτικής και πολιτικής ασφάλειας.

2. Τα κράτη μέλη υποστηρίζουν ενεργά και ανεπιφύλακτα την κοινή εξωτερική πολιτική και πολιτική ασφάλειας της Ένωσης, με πνεύμα πίστης και αμοιβαίας αλληλεγγύης.

Τα κράτη μέλη εργάζονται από κοινού για την ενίσχυση και ανάπτυξη της αμοιβαίας πολιτικής τους αλληλεγγύης. Απέχουν από κάθε δράση αντίθετη προς τα συμφέροντα της Ένωσης ή ικανή να θίξει την αποτελεσματικότητά της ως συνεκτικής δύναμης στις διεθνείς σχέσεις.

Το Συμβούλιο και ο Υπουργός Εξωτερικών της Ένωσης μεριμνούν για την τήρηση αυτών των αρχών.

3. Η Ένωση ασκεί την κοινή εξωτερική πολιτική και πολιτική ασφάλειας :

- α) καθορίζοντας τους γενικούς προσανατολισμούς,
- β) εκδίδοντας ευρωπαϊκές αποφάσεις που αφορούν :
  - i) τις δράσεις της Ένωσης,
  - ii) τις θέσεις της Ένωσης,
  - iii) την εφαρμογή των δράσεων και θέσεων,
- γ) και ενισχύοντας τη συστηματική συνεργασία μεταξύ των κρατών μελών για την άσκηση της πολιτικής τους.

Άρθρο III-191 (πρώην άρθρο 4)

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο καθορίζει τους στρατηγικούς προσανατολισμούς της κοινής εξωτερικής πολιτικής και πολιτικής ασφάλειας, συμπεριλαμβανομένων των θεμάτων που έχουν συνέπειες στην άμυνα.

Εάν αυτό επιβάλλεται από τις διεθνείς εξελίξεις, ο Πρόεδρος του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου συγκαλεί έκτακτη σύνοδο του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου για τον καθορισμό των στρατηγικών κατευθυντήριων γραμμών της πολιτικής της Ένωσης απέναντι σ' αυτές τις εξελίξεις.

Το Συμβούλιο εκδίδει τις αναγκαίες ευρωπαϊκές αποφάσεις για τον καθορισμό και την εφαρμογή της κοινής εξωτερικής πολιτικής και πολιτικής ασφάλειας, βάσει των γενικών προσανατολισμών και στρατηγικών κατευθυντήριων γραμμών που καθορίζει το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο.

Άρθρο III-192 (πρώην άρθρο 5)

1. Ο Υπουργός Εξωτερικών της Ένωσης, ο οποίος προεδρεύει του Συμβουλίου Εξωτερικών, συμβάλλει με τις προτάσεις του στη διαμόρφωση της κοινής εξωτερικής πολιτικής και πολιτικής ασφάλειας και διασφαλίζει την εφαρμογή των ευρωπαϊκών αποφάσεων που εκδίδουν το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο και το Συμβούλιο.
2. Για τα θέματα που εμπίπτουν στην κοινή εξωτερική πολιτική και πολιτική ασφάλειας, η Ένωση εκπροσωπείται από τον Υπουργό Εξωτερικών, ο οποίος διεξάγει τον πολιτικό διάλογο εξ ονόματος της Κοινότητας και εκφράζει τη θέση της Ένωσης στους διεθνείς οργανισμούς και στις διεθνείς διασκέψεις.

Άρθρο III-193 (πρώην άρθρο 6)

1. Όταν μια διεθνής κατάσταση απαιτεί επιχειρησιακή δράση εκ μέρους της Ένωσης, το Συμβούλιο εκδίδει τις αναγκαίες ευρωπαϊκές αποφάσεις. Οι αποφάσεις αυτές προσδιορίζουν τους στόχους, το πεδίο εφαρμογής, τα μέσα που πρέπει να τεθούν στη διάθεση της Ένωσης, καθώς και τις προϋποθέσεις εφαρμογής της δράσης και, εφόσον είναι απαραίτητο, τη διάρκεια της.
2. Σε περίπτωση αλλαγής των περιστάσεων με σαφή επίπτωση στο θέμα το οποίο αποτελεί αντικείμενο αυτής της ευρωπαϊκής απόφασης, το Συμβούλιο αναθεωρεί τις αρχές και τους στόχους αυτής της δράσης και εκδίδει τις αναγκαίες ευρωπαϊκές αποφάσεις. Η ευρωπαϊκή απόφαση για τη δράση της Ένωσης εξακολουθεί να ισχύει ενόσω το Συμβούλιο δεν έχει αποφασίσει.
3. Αυτές οι ευρωπαϊκές αποφάσεις δεσμεύουν τα κράτη μέλη όσον αφορά τις θέσεις που υιοθετούν και τη διεξαγωγή της δράσης τους.
4. Κάθε θέση ή δράση κατ' ιδίαν κράτους μέλους η οποία σχεδιάζεται στα πλαίσια αυτής της απόφασης, γνωστοποιείται μέσα σε προθεσμίες οι οποίες επιτρέπουν, εάν είναι αναγκαίο, προηγούμενη συνεννόηση στα πλαίσια του Συμβουλίου. Η υποχρέωση της προηγούμενης ενημέρωσης δεν εφαρμόζεται στις διατάξεις που αποτελούν απλή μεταφορά, σε εθνικό επίπεδο, των αποφάσεων του Συμβουλίου.
5. Σε περίπτωση επιτακτικής ανάγκης που οφείλεται σε μεταβολή της κατάστασης και ελλείψει νέας ευρωπαϊκής απόφασης του Συμβουλίου, τα κράτη μέλη μπορούν να λάβουν, επείγοντως, τα μέτρα που επιβάλλονται στα πλαίσια των γενικών στόχων της ευρωπαϊκής απόφασης που αφορά τη δράση της Ένωσης. Το ενδιαφερόμενο κράτος μέλος ενημερώνει αμέσως το Συμβούλιο για τα ληφθέντα μέτρα.
6. Σε περίπτωση σοβαρών δυσχερειών κατά την εφαρμογή ευρωπαϊκής απόφασης που προβλέπεται στο παρόν άρθρο, ένα κράτος μέλος προσφεύγει στο Συμβούλιο το οποίο τις συζητά και αναζητεί τις κατάλληλες λύσεις. Οι λύσεις αυτές δεν μπορούν να αντιβαίνουν προς τους στόχους της απόφασης, ούτε να βλάπτουν την αποτελεσματικότητά της.

Άρθρο III-194 (πρώην άρθρο 7)

Το Συμβούλιο εκδίδει ευρωπαϊκές αποφάσεις, οι οποίες καθορίζουν τη στάση της Ένωσης επί συγκεκριμένου ζητήματος γεωγραφικής ή θεματικής φύσεως. Τα κράτη μέλη μεριμνούν ώστε οι εθνικές τους πολιτικές να συνάδουν προς τις θέσεις της Ένωσης.

Άρθρο III-195 (πρώην άρθρο 8)

1. Κάθε κράτος μέλος, ο Υπουργός Εξωτερικών, ή ο Υπουργός με υποστήριξη της Επιτροπής, μπορεί να προσφεύγει στο Συμβούλιο για κάθε θέμα που αφορά την κοινή εξωτερική πολιτική και πολιτική ασφάλειας και να υποβάλλει προτάσεις στο Συμβούλιο.
2. Στις περιπτώσεις που απαιτείται ταχεία λήψη απόφασης, ο Υπουργός Εξωτερικών συγκαλεί, είτε αυτεπαγγέλτως είτε μετά από σχετική αίτηση ενός κράτους μέλους, έκτακτη σύνοδο του Συμβουλίου, εντός προθεσμίας σαράντα οκτώ ωρών ή, σε περίπτωση απόλυτης ανάγκης, εντός βραχύτερου διαστήματος.

Άρθρο III-196 (πρώην άρθρο 9)

1. Οι εμπίπτουσες στο παρόν Κεφάλαιο ευρωπαϊκές αποφάσεις λαμβάνονται ομοφώνως από το Συμβούλιο. Οι αποχές μελών τα οποία είναι παρόντα ή αντιπροσωπεύονται δεν εμποδίζουν τη θέσπιση αυτών των αποφάσεων.

Σε περίπτωση αποχής κατά τη διεξαγωγή ψηφοφορίας, ένα μέλος του Συμβουλίου δύναται να συνοδεύσει την αποχή του με τυπική δήλωση, σύμφωνα με το παρόν εδάφιο. Στη συγκεκριμένη περίπτωση, δεν υποχρεούται να εφαρμόσει την ευρωπαϊκή απόφαση, αλλά αποδέχεται ότι αυτή δεσμεύει την Ένωση. Εκφράζοντας πνεύμα αμοιβαίας αλληλεγγύης, το εν λόγω κράτος μέλος απέχει από οποιαδήποτε δράση, η οποία ενδέχεται να αντιτίθεται ή να εμποδίζει τη δράση της Ένωσης που βασίζεται σ' αυτή την απόφαση, ενώ τα άλλα κράτη μέλη σέβονται την θέση του. Εάν τα μέλη του Συμβουλίου που συνόδευσαν την αποχή τους με τέτοια δήλωση αντιπροσωπεύουν τουλάχιστον το εν τρίτο των κρατών μελών, αριθμός που αντιστοιχεί στο εν τρίτο τουλάχιστον του πληθυσμού της Ένωσης, η απόφαση δεν εκδίδεται.

2. Κατά παρέκκλιση από τις διατάξεις της παραγράφου 1, το Συμβούλιο αποφασίζει με ειδική πλειοψηφία :
  - α) όταν εκδίδει ευρωπαϊκές αποφάσεις που αφορούν δράσεις και θέσεις της Ένωσης, βάσει ευρωπαϊκής απόφασης του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου όσον αφορά τα στρατηγικά συμφέροντα και τους στόχους της Ένωσης, όπως ορίζεται στο [άρθρο III-189 παράγραφος 1] του παρόντος Τίτλου,
  - β) όταν εκδίδει απόφαση σχετικά με δράση ή θέση της Ένωσης, βάσει πρότασης του Υπουργού, μετά από συγκεκριμένο αίτημα που υπέβαλε σε αυτόν το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, ιδία πρωτοβουλία ή πρωτοβουλία του Υπουργού,
  - γ) όταν εκδίδει οποιαδήποτε ευρωπαϊκή απόφαση για την εφαρμογή δράσης ή θέσης της Ένωσης,
  - δ) όταν εκδίδει ευρωπαϊκή απόφαση για το διορισμό ειδικού εντεταλμένου σύμφωνα με το [άρθρο III-198 (πρώην 11) του παρόντος κεφαλαίου].

Αν μέλος του Συμβουλίου δηλώσει ότι, για ζωτικούς και δεδηλωμένους λόγους εθνικής πολιτικής, προτίθεται να αντιταχθεί στη θέσπιση ευρωπαϊκής απόφασης η οποία πρόκειται να ληφθεί με ειδική πλειοψηφία, δεν διεξάγεται ψηφοφορία. Το Συμβούλιο δύναται, με ειδική πλειοψηφία, να ζητήσει την παραπομπή του θέματος στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, ώστε να ληφθεί ομοφώνως απόφαση.

3. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο μπορεί να αποφασίσει ομόφωνα ότι το Συμβούλιο αποφασίζει με ειδική πλειοψηφία σε περιπτώσεις άλλες από τις αναφερόμενες στην παράγραφο 2 του παρόντος άρθρου.
4. Οι παράγραφοι 2 και 3 του παρόντος άρθρου δεν ισχύουν για αποφάσεις με στρατιωτικές συνέπειες ή με συνέπειες στην άμυνα.

Άρθρο ΙΙΙ-197 (πρώην άρθρο 10)

1. Όταν η Ένωση έχει καθορίσει κοινή προσέγγιση κατά την έννοια του [άρθρου Ι-39 παράγραφος 5 του Μέρους Ι] του Συντάγματος, ο Υπουργός Εξωτερικών της Ένωσης και οι Υπουργοί Εξωτερικών των κρατών μελών συντονίζουν τις δραστηριότητές τους στο πλαίσιο του Συμβουλίου.
2. Οι διπλωματικές αποστολές των κρατών μελών και οι αντιπροσωπίες της Ένωσης συνεργάζονται μεταξύ τους στις τρίτες χώρες και στα πλαίσια των διεθνών οργανισμών και συμβάλλουν στη διατύπωση και στην υλοποίηση μιας κοινής προσέγγισης.

Άρθρο ΙΙΙ-198 (πρώην άρθρο 11)

Το Συμβούλιο, όταν το κρίνει απαραίτητο, διορίζει, με πρωτοβουλία του Υπουργού Εξωτερικών, ειδικό εντεταλμένο για συγκεκριμένα θέματα πολιτικής. Ο ειδικός εντεταλμένος ασκεί την εντολή του υπό την εξουσία του Υπουργού Εξωτερικών.

Άρθρο ΙΙΙ-199 (πρώην άρθρο 12)

Η Ένωση δύναται να συνάπτει συμφωνίες με ένα ή περισσότερα κράτη ή διεθνείς οργανισμούς κατ' εφαρμογή του παρόντος κεφαλαίου, σύμφωνα με τη διαδικασία που περιγράφεται στο [άρθρο ΙΙΙ-222 (πρώην 33)] του παρόντος Τίτλου.

Άρθρο ΙΙΙ-200 (πρώην άρθρο 13)

1. Ο Υπουργός Εξωτερικών ζητεί τη γνώμη του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου όσον αφορά τις κύριες πτυχές και τις βασικές επιλογές της κοινής εξωτερικής πολιτικής και πολιτικής ασφάλειας, συμπεριλαμβανομένης της κοινής πολιτικής ασφάλειας και άμυνας, και μεριμνά ώστε να λαμβάνονται δεόντως υπόψη οι απόψεις του. Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο ενημερώνεται τακτικά από τον Υπουργό Εξωτερικών για τις εξελίξεις της εξωτερικής πολιτικής και πολιτικής ασφάλειας της Ένωσης, συμπεριλαμβανομένης της πολιτικής ασφάλειας και άμυνας. Οι ειδικοί εντεταλμένοι μπορούν να συμμετέχουν στην ενημέρωση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου.
2. Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο μπορεί να απευθύνει ερωτήσεις ή να διατυπώνει συστάσεις προς το Συμβούλιο και τον Υπουργό Εξωτερικών. Διεξάγει δύο φορές το χρόνο συζήτηση για την πρόοδο που έχει σημειωθεί στην εφαρμογή της κοινής εξωτερικής πολιτικής και πολιτικής ασφάλειας, συμπεριλαμβανομένης της πολιτικής ασφάλειας και άμυνας.

Άρθρο ΙΙΙ-201 (πρώην άρθρο 14)

1. Τα κράτη μέλη συντονίζουν τη δράση τους στα πλαίσια των διεθνών οργανισμών και στις διεθνείς διασκέψεις και υποστηρίζουν, στα πλαίσια αυτά, τις θέσεις της Ένωσης. Την οργάνωση αυτού του συντονισμού εξασφαλίζει ο Υπουργός Εξωτερικών της Ένωσης.

Στους διεθνείς οργανισμούς και στις διεθνείς διασκέψεις στις οποίες δεν συμμετέχουν όλα τα κράτη μέλη, τα κράτη που συμμετέχουν υποστηρίζουν τις θέσεις της Ένωσης.

2. Με την επιφύλαξη της παραγράφου 1 και του [άρθρου III-193 (πρώην 6), παράγραφος 3] του παρόντος Τίτλου, τα κράτη μέλη που εκπροσωπούνται σε διεθνείς οργανισμούς ή διεθνείς διασκέψεις όπου δεν συμμετέχουν όλα τα κράτη μέλη, ενημερώνουν τα κράτη μέλη που δεν συμμετέχουν καθώς και τον Υπουργό Εξωτερικών για κάθε ζήτημα κοινού ενδιαφέροντος.

Όσα κράτη μέλη είναι επίσης μέλη του Συμβουλίου Ασφάλειας των Ηνωμένων Εθνών συνεννοούνται μεταξύ τους και ενημερώνουν πλήρως τα άλλα κράτη μέλη καθώς και τον Υπουργό Εξωτερικών της Ένωσης. Όσα κράτη μέλη είναι μέλη του Συμβουλίου Ασφάλειας υπερασπίζονται, κατά την εκτέλεση των καθηκόντων τους, τις θέσεις και τα συμφέροντα της Ένωσης, με την επιφύλαξη των ευθυνών τους, δυνάμει των διατάξεων του Καταστατικού Χάρτη των Ηνωμένων Εθνών.

Όταν η Ένωση έχει καθορίσει θέση ως προς ένα θέμα της ημερήσιας διάταξης του Συμβουλίου Ασφάλειας των Ηνωμένων Εθνών, τα κράτη μέλη που είναι μέλη του ζητούν να κληθεί ο Υπουργός Εξωτερικών για να παρουσιάσει τη θέση της Ένωσης.

Άρθρο III-202 (πρώην άρθρο 15)

Οι διπλωματικές και προξενικές αποστολές των κρατών μελών και οι αντιπροσωπίες της Ένωσης σε τρίτες χώρες και σε διεθνείς διασκέψεις, καθώς και οι αντιπροσωπίες τους σε διεθνείς οργανισμούς, συνεργάζονται προκειμένου να εξασφαλίζεται η τήρηση και η εφαρμογή των ευρωπαϊκών αποφάσεων που αφορούν θέσεις και δράσεις της Ένωσης που έχει υιοθετήσει το Συμβούλιο. Οι ανωτέρω εντείνουν τη συνεργασία τους ανταλλάσσοντας πληροφορίες και προβαίνοντας σε κοινές αξιολογήσεις.

Συμβάλλουν στην εφαρμογή των διατάξεων που αναφέρονται στο [άρθρο I-8 (πρώην 7) παράγραφος 2 του Μέρους I] του Συντάγματος όσον αφορά την προστασία των ευρωπαίων πολιτών στο έδαφος τρίτης χώρας. Τα κράτη μέλη καθορίζουν μεταξύ τους τους αναγκαίους κανόνες και αρχίζουν τις απαιτούμενες διεθνείς διαπραγματεύσεις για να εξασφαλίσουν την προστασία αυτή.

Άρθρο III-203 (πρώην άρθρο 16)

Με την επιφύλαξη του άρθρου [III-242], μια επιτροπή πολιτικής και ασφάλειας παρακολουθεί τη διεθνή κατάσταση στους τομείς που εμπίπτουν στην κοινή εξωτερική πολιτική και πολιτική ασφάλειας και συμβάλλει στον καθορισμό των πολιτικών διατυπώνοντας γνώμες απευθυνόμενες στο Συμβούλιο, έπειτα από αίτηση του Συμβουλίου, του Υπουργού Εξωτερικών ή με δική της πρωτοβουλία. Η εν λόγω επιτροπή εποπτεύει επίσης την εφαρμογή των συμπεφωνημένων πολιτικών, με την επιφύλαξη των αρμοδιοτήτων του Υπουργού Εξωτερικών.

Στα πλαίσια του παρόντος Τίτλου, η εν λόγω επιτροπή ασκεί, υπό την ευθύνη του Συμβουλίου και του Υπουργού Εξωτερικών, τον πολιτικό έλεγχο και τη στρατηγική διεύθυνση των επιχειρήσεων διαχείρισης κρίσεων, όπως ορίζονται στο [άρθρο III-205 (πρώην 17)] του παρόντος Τίτλου.

Το Συμβούλιο δύναται, για τους σκοπούς των επιχειρήσεων διαχείρισης κρίσεων και για τη διάρκειά τους, όπως προσδιορίζονται από το Συμβούλιο, να εξουσιοδοτεί την εν λόγω επιτροπή να λαμβάνει τις προσήκουσες αποφάσεις που αφορούν τον πολιτικό έλεγχο και τη στρατηγική διεύθυνση της επιχείρησης.

Άρθρο ΙΙΙ-204 (πρώην άρθρο 16α)

Η εφαρμογή της κοινής εξωτερικής πολιτικής και πολιτικής ασφάλειας δεν θίγει τις αρμοδιότητες που απαριθμούνται στα [άρθρα Ι-12 έως Ι-14, και Ι-16]. Ομοίως, η εφαρμογή των πολιτικών που απαριθμούνται στα άρθρα αυτά δεν θίγει την αρμοδιότητα που προβλέπεται στο [άρθρο Ι-15].

Το Δικαστήριο είναι αρμόδιο να ελέγχει την τήρηση του παρόντος άρθρου.

ΚΟΙΝΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΚΑΙ ΑΜΥΝΑΣ

Άρθρο III-205 (πρώην άρθρο 17)

1. Οι αποστολές που αναφέρονται στο [άρθρο I-40 παράγραφος 1], κατά τις οποίες η Ένωση μπορεί να προσφεύγει σε στρατιωτικά και μη στρατιωτικά μέσα, περιλαμβάνουν τις κοινές δράσεις αφοπλισμού, τις ανθρωπιστικές αποστολές και αποστολές διάσωσης, τις αποστολές με στόχο την παροχή συμβουλών και αρωγής επί στρατιωτικών θεμάτων, τις αποστολές πρόληψης των συγκρούσεων και διατήρησης της ειρήνης, την επέμβαση μάχιμων δυνάμεων στη διαχείριση των κρίσεων, μεταξύ άλλων με αποστολές αποκατάστασης της ειρήνης, τις επιχειρήσεις σταθεροποίησης μετά το τέλος των συγκρούσεων. Όλες αυτές οι αποστολές μπορούν να συμβάλουν στην καταπολέμηση της τρομοκρατίας, ιδίως μέσω της στήριξης τρίτων χωρών για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας στο έδαφός τους.
2. Το Συμβούλιο θεσπίζει ομόφωνα τις ευρωπαϊκές αποφάσεις σχετικά με τις αποστολές που αναφέρονται στην παράγραφο 1 του παρόντος άρθρου, ορίζοντας το στόχο και την εμβέλειά τους καθώς και τους γενικούς κανόνες εφαρμογής τους. Ο Υπουργός Εξωτερικών, υπό την εξουσία του Συμβουλίου και σε στενή και διαρκή επαφή με την Επιτροπή Πολιτικής και Ασφάλειας, μεριμνά για το συντονισμό των μη στρατιωτικών και στρατιωτικών πτυχών των αποστολών αυτών.

Άρθρο III-206 (πρώην άρθρο 18)

1. Στο πλαίσιο των ευρωπαϊκών αποφάσεων που εκδίδονται σύμφωνα με το [άρθρο III-205 (πρώην άρθρο 17)], το Συμβούλιο μπορεί να αναθέτει την εκτέλεση αποστολής σε ομάδα κρατών μελών που διαθέτουν τις αναγκαίες ικανότητες και επιθυμούν να δεσμευθούν σχετικά. Τα εν λόγω κράτη μέλη, με συμμετοχή του Υπουργού Εξωτερικών της Ένωσης, συμφωνούν μεταξύ τους ως προς τη διαχείριση της αποστολής.
2. Τα κράτη που συμμετέχουν στην εκτέλεση της αποστολής ενημερώνουν τακτικά το Συμβούλιο όσον αφορά την πρόοδό της, ειδοποιούν δε αμέσως το Όργανο αυτό εφόσον προκύπτουν οποιεσδήποτε νέες σημαντικές συνέπειες από την εκτέλεση ή απαιτείται τροποποίηση του στόχου, της εμβέλειας ή των κανόνων εφαρμογής που εγκρίθηκαν από το Συμβούλιο δυνάμει του [άρθρου III-205 (πρώην άρθρου 17 παράγραφος 2)]. Στις περιπτώσεις αυτές, το Συμβούλιο λαμβάνει τις απαιτούμενες ευρωπαϊκές αποφάσεις.

Άρθρο III-207 (πρώην άρθρο 19)

1. Ο Ευρωπαϊκός Οργανισμός Εξοπλισμού, Έρευνας και Στρατιωτικών Δυνατοτήτων, που τίθεται υπό την εξουσία του Συμβουλίου, έχει ως έργο :
  - α) τη συμβολή στον καθορισμό των στόχων στρατιωτικών δυνατοτήτων των κρατών μελών και στην αξιολόγηση της τήρησης των υποχρεώσεων που αναλαμβάνουν τα κράτη μέλη όσον αφορά τις δυνατότητες,
  - β) την προώθηση της εναρμόνισης των επιχειρησιακών αναγκών και της υιοθέτησης αποτελεσματικών και συμβατών μεθόδων προμηθειών,

- γ) την υποβολή προτάσεων για πολυμερή σχέδια προς εκπλήρωση των στόχων από άποψη στρατιωτικών δυνατοτήτων και την εξασφάλιση του συντονισμού των προγραμμάτων που εκτελούν τα κράτη μέλη, καθώς και τη διαχείριση των ειδικότερων προγραμμάτων συνεργασίας,
- δ) τη στήριξη της έρευνας στον τομέα της αμυντικής τεχνολογίας, το συντονισμό και σχεδιασμό κοινών ερευνητικών δραστηριοτήτων και μελετών σχετικά με τεχνικές λύσεις ανταποκρινόμενες στις μελλοντικές επιχειρησιακές ανάγκες,
- ε) τη συμβολή στον προσδιορισμό, και ενδεχομένως στην εφαρμογή, κάθε χρήσιμου μέτρου για την ενίσχυση της βιομηχανικής και τεχνολογικής βάσης του αμυντικού τομέα και για τη βελτίωση της αποτελεσματικότητας των στρατιωτικών δαπανών.

2. Ο Οργανισμός είναι ανοικτός σε όλα τα κράτη μέλη που επιθυμούν να συμμετάσχουν σε αυτόν. Το Συμβούλιο εκδίδει με ειδική πλειοψηφία ευρωπαϊκή απόφαση σχετικά με το καταστατικό, την έδρα και τους κανόνες λειτουργίας του Οργανισμού. Προς το σκοπό αυτό λαμβάνει υπόψη του το βαθμό πραγματικής συμμετοχής στις δραστηριότητες του Οργανισμού. Συνίστανται ειδικές ομάδες στο εσωτερικό του Οργανισμού, συγκροτούμενες από τα κράτη μέλη που εκτελούν κοινά σχέδια. Ο Οργανισμός εκτελεί τα καθήκοντά του σε σύνδεση με την Επιτροπή και αναλόγως των αναγκών.

Άρθρο III-208 (πρώην άρθρο 20)

1. Τα κράτη μέλη τα οποία απαριθμούνται στο πρωτόκολλο Χ που προσαρτάται στο Σύνταγμα και τα οποία πληρούν υψηλά κριτήρια στρατιωτικών δυνατοτήτων, επιθυμούν δε να αναλάβουν εν προκειμένω αυστηρότερες δεσμεύσεις για τις πλέον απαιτητικές αποστολές, καθιερώνουν μεταξύ τους διαρθρωμένη συνεργασία σύμφωνα με το [άρθρο I-40, παράγραφος 6]. Τα κριτήρια και οι δεσμεύσεις όσον αφορά την ανάπτυξη στρατιωτικών δυνατοτήτων που έχουν ορίσει τα εν λόγω κράτη μέλη περιλαμβάνονται στο ίδιο πρωτόκολλο.

2. Εφόσον ένα κράτος μέλος επιθυμεί να συμμετάσχει στη συνεργασία αυτή σε μεταγενέστερο στάδιο, δεχόμενο τις υποχρεώσεις που επιβάλλει, ενημερώνει το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο σχετικά με την πρόθεσή του. Το Συμβούλιο συσκέπτεται κατόπιν αιτήματος του συγκεκριμένου κράτους μέλους· ωστόσο, για το αίτημα αυτό, μόνον όσοι αντιπρόσωποι των κρατών μελών συμμετέχουν στη διαρθρωμένη συνεργασία λαμβάνουν μέρος στην ψηφοφορία.

3. Όταν το Συμβούλιο εκδίδει ευρωπαϊκές αποφάσεις σχετικά με το αντικείμενο της συνεργασίας, μόνον όσοι αντιπρόσωποι των κρατών μελών συμμετέχουν στη διαρθρωμένη συνεργασία λαμβάνουν μέρος στις συζητήσεις και στην έκδοση των εν λόγω ευρωπαϊκών αποφάσεων. Ο Υπουργός Εξωτερικών παρίσταται κατά τις συζητήσεις. Οι αντιπρόσωποι των λοιπών κρατών μελών ενημερώνονται δεόντως και τακτικά για την εξέλιξη της συνεργασίας από τον Υπουργό Εξωτερικών.

4. Το Συμβούλιο μπορεί να αναθέσει στα κράτη μέλη που συμμετέχουν στη συνεργασία αυτή την εκτέλεση αποστολής αναφερόμενης στο [άρθρο III-205 (πρώην άρθρο 17)] του παρόντος τίτλου στο πλαίσιο της Ένωσης.

1. Η στενότερη συνεργασία στον τομέα της κοινής άμυνας, όπως προβλέπεται στο [άρθρο Ι-40 παράγραφος 7] είναι ανοικτή σε όλα τα κράτη μέλη της Ένωσης. Σε δήλωση που προσαρτάται στο Σύνταγμα περιλαμβάνεται κατάλογος των συμμετεχόντων κρατών μελών. Εάν ένα κράτος μέλος επιθυμεί να συμμετάσχει στη συνεργασία αυτή σε μεταγενέστερο στάδιο, δεχόμενο τις υποχρεώσεις που επιβάλλει, ενημερώνει σχετικά το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο και προσυπογράφει τη δήλωση που προσαρτάται στο Σύνταγμα.
2. Το συμμετέχον κράτος που δέχεται ένοπλη επίθεση στην επικράτειά του ενημερώνει τα λοιπά συμμετέχοντα κράτη για την κατάσταση και μπορεί να ζητήσει τη βοήθεια και την αρωγή τους. Τα συμμετέχοντα κράτη συνέρχονται σε επίπεδο υπουργών, τους οποίους επικουρούν οι αντιπρόσωποι των κρατών στην Επιτροπή Πολιτικής και Ασφάλειας και στη Στρατιωτική Επιτροπή.
3. Το Συμβούλιο Ασφάλειας των Ηνωμένων Εθνών ενημερώνεται αμέσως για κάθε ένοπλη επίθεση καθώς και για τα επακόλουθα μέτρα.
4. Οι παρούσες διατάξεις δεν θίγουν, για τα κράτη τα οποία αφορούν, τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις που απορρέουν από τη Συνθήκη του Βορείου Ατλαντικού.

ΤΜΗΜΑ 3

ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Άρθρο III-210 (πρώην άρθρο 22)

1. Οι διοικητικές δαπάνες τις οποίες συνεπάγονται για τα όργανα οι διατάξεις περί των οποίων το παρόν κεφάλαιο βαρύνουν τον προϋπολογισμό της Ένωσης.

2. Οι λειτουργικές δαπάνες τις οποίες συνεπάγεται η εφαρμογή των εν λόγω διατάξεων βαρύνουν επίσης τον προϋπολογισμό της Ένωσης, πλην των δαπανών που οφείλονται σε ενέργειες που έχουν στρατιωτικές συνέπειες ή συνέπειες στην άμυνα και των περιπτώσεων όπου το Συμβούλιο λαμβάνει ομόφωνα διαφορετική απόφαση.

Στις περιπτώσεις που οι δαπάνες δεν καταλογίζονται στον προϋπολογισμό της Ένωσης, αυτές βαρύνουν τα κράτη μέλη σύμφωνα με την κλείδα Ακαθάριστου Εθνικού Προϊόντος, εκτός εάν το Συμβούλιο λάβει ομόφωνα διαφορετική απόφαση. Όσον αφορά τις δαπάνες που οφείλονται σε ενέργειες που έχουν στρατιωτικές συνέπειες ή συνέπειες στην άμυνα, τα κράτη μέλη οι αντιπρόσωποι των οποίων στο Συμβούλιο, προέβησαν σε τυπική δήλωση δυνάμει του [άρθρου III-196 (πρώην άρθρου 9) παράγραφος 1 δεύτερο εδάφιο], δεν υποχρεούνται να συμβάλουν στην χρηματοδότησή τους.

3. Με ευρωπαϊκή απόφαση του Συμβουλίου ορίζονται οι ειδικές διαδικασίες προκειμένου να εξασφαλισθεί η γρήγορη πρόσβαση στις πιστώσεις του προϋπολογισμού της Ένωσης που προορίζονται για την επείγουσα χρηματοδότηση πρωτοβουλιών στο πλαίσιο της κοινής εξωτερικής πολιτικής και πολιτικής ασφάλειας και ιδίως των προπαρασκευαστικών ενεργειών εν όψει αποστολής κατά την έννοια του [άρθρου I-40 παράγραφος 1].

Οι προπαρασκευαστικές ενέργειες εν όψει αποστολής κατά την έννοια του [άρθρου I-40 παράγραφος 1] που δεν χρεώνονται στον προϋπολογισμό της Ένωσης χρηματοδοτούνται από ταμείο εκκίνησης, που δημιουργείται από τις συνεισφορές των κρατών μελών.

Το Συμβούλιο εκδίδει με ειδική πλειοψηφία κατόπιν προτάσεως του Υπουργού Εξωτερικών τις ευρωπαϊκές αποφάσεις που θεσπίζουν

- α) τις πρακτικές ρυθμίσεις της σύστασης και χρηματοδότησης του ταμείου, ιδίως των χρηματοδοτικών ποσών που χορηγούνται στο ταμείο, καθώς και τις πρακτικές ρυθμίσεις της επιστροφής τους,
- β) τις πρακτικές ρυθμίσεις διαχείρισης του ταμείου,
- γ) τις πρακτικές ρυθμίσεις του δημοσιονομικού ελέγχου.

Όταν σχεδιάζει αποστολή σύμφωνα με το [άρθρο I-40 παράγραφος 1], η οποία δεν μπορεί να χρεωθεί στον προϋπολογισμό της Ένωσης, το Συμβούλιο εξουσιοδοτεί τον Υπουργό Εξωτερικών να χρησιμοποιήσει το ταμείο αυτό. Ο Υπουργός Εξωτερικών υποβάλλει έκθεση στο Συμβούλιο σχετικά με την εκτέλεση της εντολής αυτής.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΙΙΙ

ΚΟΙΝΗ ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ

Άρθρο ΙΙΙ-211 (πρώην άρθρο 23)

Τα κράτη μέλη, με τη δημιουργία τελωνειακής ένωσης μεταξύ τους, αποσκοπούν να συμβάλουν, για το κοινό συμφέρον, στην αρμονική ανάπτυξη του παγκόσμιου εμπορίου, στην προοδευτική κατάργηση των περιορισμών στις διεθνείς συναλλαγές και στις άμεσες ξένες επενδύσεις, και στον περιορισμό των τελωνειακών και άλλων φραγμών.

Άρθρο ΙΙΙ-212 (πρώην άρθρο 24)

1. Η κοινή εμπορική πολιτική διαμορφώνεται βάσει ενιαίων αρχών, ιδίως όσον αφορά τις μεταβολές δασμολογικών συντελεστών, τη σύναψη δασμολογικών και εμπορικών συμφωνιών σχετικά με τις ανταλλαγές εμπορευμάτων και υπηρεσιών, και τις εμπορικές πτυχές της διανοητικής ιδιοκτησίας, τις άμεσες ξένες επενδύσεις, την ενοποίηση των μέτρων ελευθέρωσης, την πολιτική των εξαγωγών, καθώς και τα μέτρα εμπορικής άμυνας, συμπεριλαμβανομένων όσων λαμβάνονται σε περιπτώσεις ντάμπινγκ και επιδοτήσεων. Η κοινή εμπορική πολιτική ασκείται στο πλαίσιο των αρχών και στόχων της εξωτερικής δράσης της Ένωσης, όπως διατυπώνονται στο άρθρο 1 του παρόντος Τίτλου.

2. Τα αναγκαία μέτρα για την υλοποίηση της κοινής εμπορικής πολιτικής, θεσπίζονται με ευρωπαϊκό νόμο ή νόμο-πλαίσιο.

3. Εάν πρέπει να διεξαχθούν διαπραγματεύσεις συμφωνιών με ένα ή περισσότερα κράτη ή με διεθνείς οργανισμούς, εφαρμόζονται οι οικείες διατάξεις [του άρθρου ΙΙΙ-222 (πρώην άρθρου 33)] του παρόντος Τίτλου. Η Επιτροπή υποβάλλει συστάσεις στο Συμβούλιο, το οποίο την εξουσιοδοτεί να αρχίσει τις αναγκαίες διαπραγματεύσεις. Εναπόκειται στο Συμβούλιο και την Επιτροπή να μεριμνούν ώστε οι υπό διαπραγμάτευση συμφωνίες να συνάδουν προς τις εσωτερικές πολιτικές και κανόνες της Ένωσης.

Οι διαπραγματεύσεις αυτές διεξάγονται από την Επιτροπή σε συνεννόηση με ειδική επιτροπή που ορίζεται από το Συμβούλιο για να την επικουρεί στο έργο αυτό και στο πλαίσιο των οδηγιών που μπορεί να της απευθύνει το Συμβούλιο. Η Επιτροπή υποβάλλει τακτικά έκθεση στην ειδική επιτροπή καθώς και στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο για την πρόοδο των διαπραγματεύσεων.

4. Για τη διαπραγμάτευση και τη σύναψη συμφωνίας σε τομείς των ανταλλαγών υπηρεσιών που συνεπάγονται μετακίνηση προσώπων και στον τομέα των εμπορικών πτυχών της διανοητικής ιδιοκτησίας, το Συμβούλιο αποφασίζει ομόφωνα όταν η συμφωνία αυτή περιλαμβάνει διατάξεις για τις οποίες απαιτείται ομοφωνία για τη θέσπιση εσωτερικών κανόνων.

5. Η άσκηση των αρμοδιοτήτων που απονέμει το παρόν άρθρο στον τομέα της εμπορικής πολιτικής δεν επηρεάζει την οριοθέτηση των αρμοδιοτήτων μεταξύ Ένωσης και κρατών μελών, ούτε συνεπάγεται εναρμόνιση των νομοθετικών ή κανονιστικών διατάξεων των κρατών μελών στο μέτρο που το Σύνταγμα αποκλείει μια τέτοια εναρμόνιση.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ IV

ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΜΕ ΤΡΙΤΕΣ ΧΩΡΕΣ ΚΑΙ ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΗ ΒΟΗΘΕΙΑ

ΤΜΗΜΑ 1

ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ

Άρθρο III-213 (πρώην άρθρο 25)

1. Η πολιτική της Ένωσης στον τομέα της συνεργασίας για την ανάπτυξη ασκείται στο πλαίσιο των αρχών και στόχων της εξωτερικής δράσης της Ένωσης, όπως διατυπώνονται [στο άρθρο III-188 (πρώην άρθρο 1)] του παρόντος Τίτλου. Η πολιτική της Ένωσης στον τομέα της συνεργασίας για την ανάπτυξη και οι αντίστοιχες πολιτικές των κρατών μελών αλληλοσυμπληρώνονται και αλληλοενισχύονται.

Ο κύριος στόχος της πολιτικής της Ένωσης στον τομέα αυτό είναι ο περιορισμός και, μακροπρόθεσμα, η εξάλειψη της φτώχειας. Η Ένωση λαμβάνει υπόψη της τους στόχους της συνεργασίας για την ανάπτυξη κατά την εφαρμογή των πολιτικών που ενδέχεται να επηρεάσουν τις αναπτυσσόμενες χώρες.

2. Η Ένωση και τα κράτη μέλη σέβονται τις υποχρεώσεις και λαμβάνουν υπόψη τους τούς στόχους που έχουν εγκριθεί στο πλαίσιο των Ηνωμένων Εθνών και των άλλων αρμόδιων διεθνών οργανισμών.

Άρθρο III-214 (πρώην άρθρο 26)

1. Με ευρωπαϊκό νόμο ή νόμο-πλαίσιο θεσπίζονται τα αναγκαία μέτρα για την υλοποίηση της πολιτικής στον τομέα της συνεργασίας για την ανάπτυξη, τα οποία μπορούν να αφορούν πολυετή προγράμματα συνεργασίας με αναπτυσσόμενες χώρες ή προγράμματα με θεματική προσέγγιση.

2. Η Ένωση μπορεί να συνάπτει με τρίτες χώρες και αρμόδιους διεθνείς οργανισμούς κάθε είδους συμφωνία χρήσιμη για την επίτευξη των στόχων [του άρθρου III-188 (πρώην άρθρο 1)] του παρόντος Τίτλου. Η διαπραγμάτευση και η σύναψη των συμφωνιών αυτών πραγματοποιούνται σύμφωνα με [το άρθρο III-222 (πρώην άρθρο 33)] του παρόντος Τίτλου.

Το πρώτο εδάφιο δεν θίγει την αρμοδιότητα των κρατών μελών να διεξάγουν διαπραγματεύσεις στα πλαίσια διεθνών οργανισμών και να συνάπτουν διεθνείς συμφωνίες.

3. Η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων συμβάλλει, υπό τους όρους που προβλέπονται στο καταστατικό της, στην εφαρμογή των μέτρων που αναφέρονται στην παράγραφο 1.

1. Η Ένωση και τα κράτη μέλη συντονίζουν τις πολιτικές τους στον τομέα της συνεργασίας για την ανάπτυξη και συνεννοούνται για τα προγράμματα σχετικά με την παροχή βοήθειας, μεταξύ άλλων στα πλαίσια διεθνών οργανισμών και διεθνών διασκέψεων, με στόχο την προαγωγή της συμπληρωματικότητας και της αποτελεσματικότητας των ενεργειών τους. Μπορούν να αναλαμβάνουν κοινές δράσεις. Όταν χρειάζεται, τα κράτη μέλη συμβάλλουν στην εφαρμογή των κοινοτικών προγραμμάτων παροχής βοήθειας.
2. Η Επιτροπή μπορεί να αναλαμβάνει κάθε χρήσιμη πρωτοβουλία για την προώθηση του συντονισμού που προβλέπεται στην παράγραφο 1.
3. Στα πλαίσια των αντίστοιχων αρμοδιοτήτων τους, η Ένωση και τα κράτη μέλη συνεργάζονται με τρίτες χώρες και αρμόδιους διεθνείς οργανισμούς.

ΤΜΗΜΑ 2

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ, ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΤΕΧΝΙΚΗ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΜΕ ΤΡΙΤΕΣ ΧΩΡΕΣ

Άρθρο III-216 (πρώην άρθρο 28)

1. Με την επιφύλαξη των άλλων διατάξεων της παρούσας Συνθήκης, και ιδίως [των άρθρων III-213 έως III-215 (πρώην άρθρων 25 έως 27)] του παρόντος Τίτλου σχετικά με τη συνεργασία για την ανάπτυξη, η Ένωση αναλαμβάνει, στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων της, δράσεις οικονομικής, χρηματοοικονομικής και τεχνικής συνεργασίας, περιλαμβανομένης της παροχής συνδρομής, ιδίως χρηματοοικονομικής, με άλλες τρίτες χώρες, πλην των αναπτυσσόμενων. Οι δράσεις αυτές είναι συνεπείς προς την αναπτυξιακή πολιτική της Κοινότητας. Οι δράσεις της Ένωσης και των κρατών μελών αλληλοσυμπληρώνονται και αλληλοενισχύονται, ασκούνται δε στο πλαίσιο των αρχών και στόχων της εξωτερικής δράσης της Ένωσης, όπως διατυπώνονται στο [άρθρο III-188 (πρώην άρθρο 1)] του παρόντος Τίτλου.
2. Τα αναγκαία μέτρα για την εφαρμογή της παραγράφου 1, θεσπίζονται με ευρωπαϊκό νόμο ή νόμο-πλαίσιο.
3. Στα πλαίσια των αντίστοιχων αρμοδιοτήτων τους, η Ένωση και τα κράτη μέλη συνεργάζονται με τρίτες χώρες και αρμόδιους διεθνείς οργανισμούς. Οι λεπτομερείς κανόνες της συνεργασίας της Ένωσης μπορούν να αποτελέσουν αντικείμενο συμφωνιών μεταξύ της Ένωσης και των ενδιαφερομένων τρίτων μερών. Η διαπραγμάτευση και σύναψη των συμφωνιών αυτών γίνεται σύμφωνα με το [άρθρο III-222 (πρώην άρθρο 33)] του παρόντος Τίτλου. Το Συμβούλιο αποφασίζει ομόφωνα για τις συμφωνίες σύνδεσης που αναφέρονται στο [άρθρο III-221 (πρώην άρθρο 32α) παράγραφος 2] του παρόντος Τίτλου καθώς και για τις συμφωνίες που συνάπτονται με τα υποψήφια προς ένταξη στην Ένωση κράτη. Το πρώτο εδάφιο δεν θίγει την αρμοδιότητα των κρατών μελών να διεξάγουν διαπραγματεύσεις στο πλαίσιο διεθνών οργανισμών και να συνάπτουν διεθνείς συμφωνίες.

Άρθρο III-217 (πρώην άρθρο 29)

Όταν η κατάσταση μιας τρίτης χώρας επιβάλλει την επείγουσα παροχή χρηματοοικονομικής συνδρομής από την Ένωση, το Συμβούλιο, μετά από πρόταση της Επιτροπής, θεσπίζει, τις αναγκαίες ευρωπαϊκές αποφάσεις.

ΤΜΗΜΑ 3

ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΗ ΒΟΗΘΕΙΑ

Άρθρο III-218 (πρώην άρθρο 30)

1. Οι δράσεις της Ένωσης στον τομέα της ανθρωπιστικής βοήθειας ασκούνται στο πλαίσιο των αρχών και στόχων της εξωτερικής δράσης της Ένωσης, όπως διατυπώνονται [στο άρθρο III-188 (πρώην άρθρο 1)] του παρόντος Τίτλου. Οι εν λόγω δράσεις αποσκοπούν στην έγκαιρη παροχή συνδρομής, βοήθειας και προστασίας στους πληθυσμούς τρίτων χωρών που πλήττονται από ανθρωπογενείς ή φυσικές καταστροφές, ώστε να αντιμετωπίσουν τις ανθρωπιστικές ανάγκες που προκύπτουν από αυτές τις διάφορες καταστάσεις. Οι δράσεις της Ένωσης και των κρατών μελών αλληλοσυμπληρώνονται και αλληλοενισχύονται.
  2. Οι δράσεις παροχής ανθρωπιστικής βοήθειας διεξάγονται σύμφωνα με τις αρχές του διεθνούς ανθρωπιστικού δικαίου, και ιδίως τις αρχές της αμεροληψίας και της αποφυγής διακρίσεων.
  3. Τα αναγκαία μέτρα για τον καθορισμό του πλαισίου εντός του οποίου διεξάγονται οι δράσεις παροχής ανθρωπιστικής βοήθειας της Ένωσης θεσπίζονται με ευρωπαϊκό νόμο ή νόμο-πλαίσιο.
  4. Η Ένωση μπορεί να συνάπτει με τρίτες χώρες και αρμόδιους διεθνείς οργανισμούς κάθε είδους συμφωνία χρήσιμη για την επίτευξη των στόχων του [άρθρου III-188 (πρώην άρθρου 1)]. Η διαπραγμάτευση και η σύναψη των συμφωνιών αυτών γίνεται σύμφωνα με το [άρθρο III-222 (πρώην άρθρο 33)] του παρόντος Τίτλου.
- Το πρώτο εδάφιο δεν θίγει την αρμοδιότητα των κρατών μελών να διεξάγουν διαπραγματεύσεις στο πλαίσιο διεθνών οργανισμών και να συνάπτουν διεθνείς συμφωνίες.
5. Συγκροτείται ένα Ευρωπαϊκό Σώμα Εθελοντών Ανθρωπιστικής Βοήθειας, για να παράσχει ένα πλαίσιο για τις κοινές συμβολές των νέων Ευρωπαίων στις ανθρωπιστικές δράσεις της Ένωσης. Ο ευρωπαϊκός νόμος καθορίζει το νομικό καθεστώς και τη λειτουργία του Σώματος αυτού.
  6. Η Επιτροπή μπορεί να αναλαμβάνει κάθε χρήσιμη πρωτοβουλία για την προαγωγή του συντονισμού των δράσεων της Ένωσης με εκείνες των κρατών μελών, με στόχο την ενίσχυση της αποτελεσματικότητας και της συμπληρωματικότητας των μηχανισμών παροχής ανθρωπιστικής βοήθειας της Ένωσης και των κρατών μελών.
  7. Η Ένωση μεριμνά ώστε οι ανθρωπιστικές δράσεις της να είναι συντονισμένες και συνεπείς με τις δράσεις των διεθνών οργανώσεων και οργανισμών, ιδίως εκείνων που αποτελούν μέρος του συστήματος των Ηνωμένων Εθνών.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ V

ΠΕΡΙΟΡΙΣΤΙΚΑ ΜΕΤΡΑ

Άρθρο III-219 (πρώην άρθρο 31)

1. Όταν μια ευρωπαϊκή απόφαση σχετικά με θέση ή δράση της Ένωσης, η οποία ελήφθη σύμφωνα με τις διατάξεις περί κοινής εξωτερικής πολιτικής και πολιτικής ασφάλειας του Κεφαλαίου 2 του παρόντος Τίτλου, προβλέπει τη μερική ή ολοκληρωτική μείωση ή διακοπή των οικονομικών και χρηματοοικονομικών σχέσεων με μία ή περισσότερες τρίτες χώρες, το Συμβούλιο, αποφασίζοντας με ειδική πλειοψηφία έπειτα από κοινή πρόταση του Υπουργού Εξωτερικών και της Επιτροπής, λαμβάνει τα αναγκαία μέτρα, και ενημερώνει σχετικά το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο.
2. Στους τομείς που αναφέρονται στην παράγραφο 1, το Συμβούλιο μπορεί να λαμβάνει, με την ίδια διαδικασία, περιοριστικά μέτρα έναντι φυσικών ή νομικών προσώπων, μη κρατικών ομάδων ή οντοτήτων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ VI

ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΣΥΜΦΩΝΙΕΣ

Άρθρο III-220 (πρώην άρθρο 32)

1. Η Ένωση μπορεί να συνάπτει συμφωνίες με μία ή περισσότερες τρίτες χώρες ή διεθνείς οργανισμούς όταν το προβλέπει το Σύνταγμα ή όταν η σύναψη συμφωνίας είναι αναγκαία για την επίτευξη ενός εκ των στόχων, ο οποίος καθορίζεται από το παρόν Σύνταγμα στα πλαίσια των πολιτικών της Ένωσης, προβλέπεται σε νομοθετική πράξη της Ένωσης ή επηρεάζει εσωτερική πράξη της Ένωσης.
2. Οι συμφωνίες που συνάπτονται από την Ένωση δεσμεύουν τα θεσμικά όργανα της Ένωσης και τα κράτη μέλη.

Άρθρο III-221 (πρώην άρθρο 32α)

1. Η Ένωση μπορεί να συνάπτει συμφωνίες σύνδεσης με μία ή περισσότερες τρίτες χώρες ή διεθνείς οργανισμούς. Οι εν λόγω συμφωνίες συνιστούν σύνδεση, η οποία συνεπάγεται αμοιβαία δικαιώματα και υποχρεώσεις, κοινές δράσεις και ειδικές διαδικασίες, με μία ή περισσότερες τρίτες χώρες ή διεθνείς οργανισμούς.

Άρθρο III-222 (πρώην άρθρο 33)

1. Με την επιφύλαξη των ειδικών διατάξεων του [άρθρου III-212 (πρώην άρθρου 24)], για τη διαπραγμάτευση και σύναψη των συμφωνιών μεταξύ της Ένωσης και τρίτων χωρών ή διεθνών οργανισμών ακολουθείται η εξής διαδικασία.
2. Το Συμβούλιο εγκρίνει την έναρξη διαπραγματεύσεων, εκδίδει οδηγίες διαπραγμάτευσης και συνάπτει τις συμφωνίες.
3. Η Επιτροπή, ή ο Υπουργός Εξωτερικών της Ένωσης όταν η συμφωνία αφορά αποκλειστικά ή κυρίως την κοινή εξωτερική πολιτική και πολιτική άμυνας, υποβάλλει συστάσεις στο Συμβούλιο, το οποίο επιτρέπει την έναρξη διαπραγματεύσεων.
4. Το Συμβούλιο ορίζει, στο πλαίσιο της απόφασης έγκρισης των διαπραγματεύσεων και ανάλογα με το αντικείμενο της μελλοντικής συμφωνίας, το διαπραγματευτή ή τον προϊστάμενο της διαπραγματευτικής ομάδας της Ένωσης.
5. Το Συμβούλιο μπορεί να απευθύνει διαπραγματευτικές οδηγίες στο διαπραγματευτή της συμφωνίας και μπορεί να ορίζει ειδική επιτροπή, σε διαβούλευση με την οποία πρέπει να διεξαχθούν οι διαπραγματεύσεις.
6. Έπειτα από πρόταση του διαπραγματευτή της συμφωνίας το Συμβούλιο αποφασίζει την υπογραφή της και ενδεχομένως την προσωρινή εφαρμογή της πριν από την έναρξη ισχύος.

7. Το Συμβούλιο συνάπτει τη συμφωνία έπειτα από πρόταση του διαπραγματευτή της συμφωνίας. Εκτός από τις συμφωνίες που αφορούν αποκλειστικά την κοινή εξωτερική πολιτική και πολιτική ασφάλειας, το Συμβούλιο συνάπτει τις συμφωνίες μόνο έπειτα από διαβούλευση με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο. Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο διατυπώνει τη γνώμη του μέσα σε προθεσμία που μπορεί να ορίσει το Συμβούλιο ανάλογα με το επείγον του ζητήματος. Ελλείψει γνώμης μέσα στην προθεσμία αυτή, το Συμβούλιο δύναται να αποφασίζει. Η έγκριση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου απαιτείται προκειμένου περί συμφωνιών σύνδεσης, στην περίπτωση προσχώρησης της Ένωσης στην Ευρωπαϊκή Σύμβαση για την προάσπιση των δικαιωμάτων του ανθρώπου και των θεμελιωδών ελευθεριών καθώς και για τις συμφωνίες που δημιουργούν ειδικό θεσμικό πλαίσιο και οργανώνουν διαδικασίες συνεργασίας, τις συμφωνίες που έχουν σημαντικές δημοσιονομικές επιπτώσεις για την Ένωση και τις συμφωνίες που καλύπτουν τομείς στους οποίους εφαρμόζεται η νομοθετική διαδικασία. Σε επείγουσες περιπτώσεις, το Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο μπορούν να συμφωνούν προθεσμία για την έγκριση.

8. Κατά παρέκκλιση από τις προηγούμενες διατάξεις, το Συμβούλιο μπορεί, κατά τη σύναψη συμφωνίας, να εξουσιοδοτεί τον διαπραγματευτή της συμφωνίας να εγκρίνει εξ ονόματος της Ένωσης τις τροποποιήσεις, εφόσον προβλέπεται από τη συμφωνία ότι οι τροποποιήσεις αυτές πρέπει να εγκρίνονται με απλοποιημένη διαδικασία ή μέσω ενός οργάνου που συνιστάται από την εν λόγω συμφωνία· το Συμβούλιο μπορεί να εξαρτά την εξουσιοδότηση αυτή από ορισμένους ειδικούς όρους.

9. Καθ' όλη τη διάρκεια της διαδικασίας το Συμβούλιο αποφασίζει με ειδική πλειοψηφία. Αποφασίζει ωστόσο ομόφωνα όταν η συμφωνία αφορά τομέα για τον οποίο απαιτείται ομοφωνία για τη θέσπιση πράξης της Ένωσης καθώς και προκειμένου περί συμφωνιών σύνδεσης και στην περίπτωση προσχώρησης της Ένωσης στην Ευρωπαϊκή Σύμβαση για την προάσπιση των δικαιωμάτων του ανθρώπου και των θεμελιωδών ελευθεριών.

10. Το Συμβούλιο, έπειτα από πρόταση του Υπουργού Εξωτερικών της Ένωσης ή της Επιτροπής, αποφασίζει την αναστολή της εφαρμογής συμφωνίας και καθορίζει τις θέσεις που θα υιοθετηθούν εξ ονόματος της Ένωσης σε όργανο που συνιστάται από συμφωνία, όταν το εν λόγω όργανο καλείται να λάβει αποφάσεις που παράγουν έννομα αποτελέσματα, με εξαίρεση τις αποφάσεις που συμπληρώνουν ή τροποποιούν το θεσμικό πλαίσιο της συμφωνίας.

11. Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο ενημερώνεται αμέσως και εμπεριστατωμένα σε όλα τα στάδια της διαδικασίας.

12. Ένα κράτος μέλος, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο ή η Επιτροπή μπορούν να ζητούν προηγουμένως από το Δικαστήριο να γνωμοδοτήσει εάν η μελετώμενη συμφωνία συμβιβάζεται με τις διατάξεις του Συντάγματος. Εάν η γνωμοδότηση του Δικαστηρίου είναι αρνητική, η μελετώμενη συμφωνία μπορεί να τεθεί σε ισχύ μόνο εάν αναθεωρηθεί το Σύνταγμα με τη διαδικασία που προβλέπεται [στο άρθρο [IV-6]].

Άρθρο III-223 (πρώην άρθρο 34)

1. Κατά παρέκκλιση του [άρθρου III-222 (πρώην άρθρου 33)], το Συμβούλιο, αποφασίζοντας ομόφωνα ύστερα από σύσταση της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας ή της Επιτροπής, μετά από διαβούλευση με την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα με σκοπό να επιτύχει γενική συναίνεση σύμφωνα με το στόχο της σταθερότητας των τιμών και μετά από διαβούλευση με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, μπορεί, σύμφωνα με τις διαδικαστικές ρυθμίσεις της παραγράφου 3, να συνάπτει τυπικές συμφωνίες για ένα σύστημα συναλλαγματικών ισοτιμιών για το ευρώ, έναντι μη ενωσιακών νομισμάτων. Το Συμβούλιο, αποφασίζοντας με ειδική πλειοψηφία μετά από σύσταση της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας ή της Επιτροπής, και μετά από διαβούλευση με την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα με σκοπό να επιτύχει γενική συναίνεση σύμφωνα με το στόχο της σταθερότητας των τιμών, μπορεί να εγκρίνει, να προσαρμόσει ή να εγκαταλείψει τις κεντρικές ισοτιμίες του ευρώ εντός του συστήματος συναλλαγματικών ισοτιμιών. Ο Πρόεδρος του Συμβουλίου ενημερώνει το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο σχετικά με την έγκριση, την προσαρμογή ή την εγκατάλειψη της κεντρικής ισοτιμίας του ευρώ.

2. Εφόσον δεν υπάρχει σύστημα συναλλαγματικών ισοτιμιών έναντι ενός ή περισσότερων μη ενωσιακών νομισμάτων, κατά την έννοια της παραγράφου 1, το Συμβούλιο μπορεί, αποφασίζοντας είτε μετά από σύσταση της Επιτροπής και διαβούλευση με την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα, είτε μετά από σύσταση της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, να διατυπώνει γενικούς προσανατολισμούς για την πολιτική των συναλλαγματικών ισοτιμιών έναντι αυτών των νομισμάτων. Αυτοί οι γενικοί προσανατολισμοί δεν θίγουν τον πρωταρχικό στόχο του Ευρωπαϊκού Συστήματος Κεντρικών Τραπεζών, που είναι η διατήρηση της σταθερότητας των τιμών.

3. Κατά παρέκκλιση του [άρθρου III-222 (πρώην άρθρου 33)], όταν χρειάζεται να διαπραγματευθεί η Ένωση συμφωνίες για νομισματικά ή συναλλαγματικά θέματα με ένα ή περισσότερα κράτη ή διεθνείς οργανισμούς, το Συμβούλιο, αποφασίζοντας ύστερα από σύσταση της Επιτροπής και μετά από διαβούλευση με την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα, αποφασίζει τη μεθόδευση των διαπραγματεύσεων και της σύναψης των συμφωνιών αυτών. Η μεθόδευση αυτή εξασφαλίζει ότι η Ένωση εκφράζει μια ενιαία θέση. Η Επιτροπή συμπράττει πλήρως στις διαπραγματεύσεις.

4. Με την επιφύλαξη των αρμοδιοτήτων και των συμφωνιών της Ένωσης για την οικονομική και νομισματική ένωση, τα κράτη μέλη μπορούν να διαπραγματεύονται στα πλαίσια διεθνών οργανισμών και να συνάπτουν διεθνείς συμφωνίες.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ VII

ΣΧΕΣΕΙΣ ΜΕ ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΥΣ ΚΑΙ ΤΡΙΤΕΣ ΧΩΡΕΣ

- ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΙΕΣ ΤΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

Άρθρο III-224 (πρώην άρθρο 35)

1. Η Ένωση καθιερώνει κάθε χρήσιμη συνεργασία με τα Ηνωμένα Έθνη, το Συμβούλιο της Ευρώπης, τον Οργανισμό για την Ασφάλεια και τη Συνεργασία στην Ευρώπη και τον Οργανισμό Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης.
2. Διασφαλίζει εξάλλου πρόσφορες σχέσεις με οποιονδήποτε άλλο διεθνή οργανισμό.
3. Ο Υπουργός Εξωτερικών της Ένωσης και η Επιτροπή αναλαμβάνουν την εφαρμογή της προηγούμενης παραγράφου.

Άρθρο III-225 (πρώην άρθρο 36)

1. Οι αντιπροσωπίες της Ένωσης στις τρίτες χώρες και στους διεθνείς οργανισμούς διασφαλίζουν την εκπροσώπηση της Ένωσης.
2. Οι αντιπροσωπίες της Ένωσης ενεργούν υπό την εξουσία του Υπουργού Εξωτερικών της Ένωσης και σε στενή συνεργασία με τις αποστολές των κρατών μελών.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ VIII

ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΗΣ ΡΗΤΡΑΣ ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΗΣ

Άρθρο III-226 (πρώην άρθρο X)

1. Βάσει κοινής πρότασης του Υπουργού Εξωτερικών και της Επιτροπής, το Συμβούλιο εκδίδει ευρωπαϊκή απόφαση σχετικά με τον προσδιορισμό των λεπτομερειών εφαρμογής της ρήτρας αλληλεγγύης που προβλέπεται στο [άρθρο I-42].
2. Σε περίπτωση που ένα κράτος μέλος δεχθεί τρομοκρατική επίθεση ή πληγεί από φυσική ή ανθρωπογενή καταστροφή, τα υπόλοιπα κράτη μέλη του παρέχουν βοήθεια κατόπιν αιτήματος των πολιτικών του αρχών. Προς το σκοπό αυτό, τα κράτη μέλη συντονίζονται στο πλαίσιο του Συμβουλίου.
3. Στο πλαίσιο του παρόντος άρθρου, το Συμβούλιο επικουρείται από την Επιτροπή Πολιτικής και Ασφάλειας, με τη στήριξη των δομών που έχουν αναπτυχθεί στο πλαίσιο της Κοινής Πολιτικής Ασφάλειας και Άμυνας, και από την επιτροπή που προβλέπεται στο [άρθρο III-157 (πρώην άρθρο 5, ΔΕΥ)], οι οποίες υποβάλλουν στο Συμβούλιο, κατά περίπτωση, κοινές γνώμες.
4. Προκειμένου να μπορεί η Ένωση να ενεργήσει αποτελεσματικά, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο πραγματοποιεί τακτική αξιολόγηση των απειλών τις οποίες αντιμετωπίζει η Ένωση.

ΤΙΤΛΟΣ VI
Η ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ I
ΘΕΣΜΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

ΤΜΗΜΑ 1
ΤΑ ΟΡΓΑΝΑ

Υποτμήμα 1
Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο

Άρθρο III-227 (πρώην άρθρο 190)

1. Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο καταρτίζει σχέδιο ευρωπαϊκού νόμου για την εκλογή των μελών του με άμεση και καθολική ψηφοφορία κατά ενιαία διαδικασία σε όλα τα κράτη μέλη ή σύμφωνα με κοινές αρχές όλων των κρατών μελών.

Το Συμβούλιο, μετά από έγκριση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου το οποίο αποφασίζει με την πλειοψηφία των μελών από τα οποία απαρτίζεται, εκδίδει το νόμο που αναφέρεται στο προηγούμενο εδάφιο που συνιστά στα κράτη μέλη να αποδεχθούν σύμφωνα με τους αντίστοιχους συνταγματικούς τους κανόνες.

2. Ευρωπαϊκός νόμος του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, που εκδίδεται με δική του πρωτοβουλία, θεσπίζει τους κανόνες και τους γενικούς όρους που διέπουν την εκπλήρωση των καθηκόντων των μελών του. Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο αποφασίζει αφού ζητήσει τη γνώμη της Επιτροπής και με την έγκριση του Συμβουλίου. Κάθε κανόνας ή όρος σχετικά με το φορολογικό καθεστώς των μελών ή των πρώην μελών υπάγεται στην ομοφωνία στο πλαίσιο του Συμβουλίου.

3. Καθ' όλη τη διάρκεια της θητείας 2004-2009, η σύνθεση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου είναι αυτή που καθορίζεται στο Πρωτόκολλο για την εκπροσώπηση των πολιτών στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο.

Άρθρο III-228 (πρώην άρθρο 191)

Κατ' εφαρμογήν του άρθρου [I-45] του Συντάγματος, ευρωπαϊκός νόμος καθορίζει το καθεστώς των πολιτικών κομμάτων σε ευρωπαϊκό επίπεδο, και ιδίως τους κανόνες για τη χρηματοδότησή τους.

Άρθρο III-229 (πρώην άρθρο 192)

Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο μπορεί, με την πλειοψηφία των μελών που το απαρτίζουν, να ζητάει από την Επιτροπή να υποβάλλει κατάλληλες προτάσεις για θέματα για τα οποία χρειάζεται κατά τη γνώμη του να εκπονηθούν πράξεις της Ένωσης προκειμένου να υλοποιηθεί το Σύνταγμα. Εάν η Επιτροπή δεν υποβάλει πρόταση, κοινοποιεί τους σχετικούς λόγους στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο.

Άρθρο III-230 (πρώην άρθρο 193)

Κατά την εκτέλεση των καθηκόντων του, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο μπορεί, αιτήσει του ενός τετάρτου των μελών που το απαρτίζουν, να συνιστά προσωρινή εξεταστική επιτροπή για να εξετάσει, με την επιφύλαξη των αρμοδιοτήτων που έχουν δοθεί από το Σύνταγμα σε άλλα όργανα ή οργανισμούς, τις καταγγελίες παραβάσεων ή κακοδιοίκησης κατά την εφαρμογή του δικαίου της Ένωσης, εκτός εάν τα καταγγελλόμενα γεγονότα εκδικάζονται ενώπιον δικαστηρίου και για όσο χρονικό διάστημα δεν έχει ολοκληρωθεί η δικαστική διαδικασία.

Η προσωρινή εξεταστική επιτροπή παύει να υφίσταται από τη στιγμή που καταθέτει την έκθεσή της.

Οι λεπτομερείς διατάξεις άσκησης του δικαιώματος εξέτασης των πραγμάτων καθορίζονται με ευρωπαϊκό νόμο του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, που εκδίδεται με δική του πρωτοβουλία. Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο αποφασίζει μετά τη γνωμοδότηση της Επιτροπής και την έγκριση του Συμβουλίου.

Άρθρο III-231 (πρώην άρθρο 194)

Οι πολίτες της Ένωσης, καθώς και κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο που κατοικεί ή έχει την καταστατική του έδρα σε κράτος μέλος, δικαιούνται να υποβάλλουν, ατομικά ή από κοινού με άλλους πολίτες ή πρόσωπα, αναφορά στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο για θέμα που υπάγεται στους τομείς δραστηριοτήτων της Ένωσης και το οποίο τους αφορά άμεσα.

Άρθρο III-232 (πρώην άρθρο 195)

1. Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο ορίζει με δική του πρωτοβουλία Ευρωπαϊό Διαμεσολαβητή. Ο Ευρωπαίος Διαμεσολαβητής είναι εξουσιοδοτημένος να παραλαμβάνει τις καταγγελίες όλων των πολιτών της Ένωσης ή των φυσικών ή νομικών προσώπων που κατοικούν ή έχουν την καταστατική τους έδρα σε κράτος μέλος, σχετικά με περιπτώσεις κακοδιοίκησης στα πλαίσια της δράσης των οργάνων ή οργανισμών της Ένωσης, με εξαίρεση το Δικαστήριο κατά την άσκηση των δικαιοδοτικών του καθηκόντων.

Στα πλαίσια των καθηκόντων του, ο Ευρωπαίος Διαμεσολαβητής διεξάγει τις έρευνες που κρίνει δικαιολογημένες είτε με δική του πρωτοβουλία είτε βάσει των καταγγελιών που του έχουν υποβληθεί απευθείας ή μέσω μέλους του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, εκτός εάν για τα καταγγελλόμενα γεγονότα έχει ή είχε κινηθεί δικαστική διαδικασία. Εάν ο Ευρωπαίος Διαμεσολαβητής διαπιστώσει περίπτωση κακοδιοίκησης, υποβάλλει το θέμα στο οικείο όργανο, το οποίο διαθέτει προθεσμία τριών μηνών για να εκθέσει τη γνώμη του στο Διαμεσολαβητή. Ο Ευρωπαίος Διαμεσολαβητής διαβιβάζει εν συνεχεία έκθεση προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και προς το οικείο όργανο. Ο καταγγέλλων ενημερώνεται για το αποτέλεσμα των ερευνών αυτών.

Ο Ευρωπαϊός Διαμεσολαβητής συντάσσει ετήσια έκθεση προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο σχετικά με τα αποτελέσματα των ερευνών του.

2. Ο Ευρωπαϊός Διαμεσολαβητής διορίζεται μετά από κάθε εκλογή του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου για τη διάρκεια της βουλευτικής περιόδου. Η θητεία του δύναται να ανανεωθεί.

Το Δικαστήριο μπορεί να απαλλάξει τον Ευρωπαϊό Διαμεσολαβητή από τα καθήκοντά του αιτήσει του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, εάν παύσει να πληροί τις προϋποθέσεις που απαιτούνται για την άσκηση των καθηκόντων του ή εάν διαπράξει βαρύ παράπτωμα.

3. Ο Ευρωπαϊός Διαμεσολαβητής ασκεί τα καθήκοντά του με πλήρη ανεξαρτησία. Κατά την άσκηση των καθηκόντων του, δεν ζητά ούτε δέχεται υποδείξεις από κανένα οργανισμό. Ο Ευρωπαϊός Διαμεσολαβητής δεν μπορεί, κατά τη διάρκεια των καθηκόντων του, να ασκεί καμία άλλη επαγγελματική δραστηριότητα, αμειβόμενη ή μη.

4. Ένας νόμος του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, τον οποίο εκδίδει με δική του πρωτοβουλία, καθορίζει το καθεστώς και τους γενικούς όρους της άσκησης των καθηκόντων του Ευρωπαϊού Διαμεσολαβητή. Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο αποφασίζει μετά από γνώμη της Επιτροπής και με την έγκριση του Συμβουλίου.

Άρθρο III-233 (πρώην άρθρο 196)

Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο συνέρχεται σε ετήσια σύνοδο αυτοδικαίως τη δεύτερη Τρίτη του Μαρτίου.

Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο δύναται να συνέλθει σε έκτακτη περίοδο συνόδου, αν το ζητήσει η πλειοψηφία των μελών που το απαρτίζουν, το Συμβούλιο ή η Επιτροπή.

Άρθρο III-234 (πρώην άρθρο 197)

Τα μέλη της Επιτροπής δύνανται να μετέχουν σε όλες τις συνεδριάσεις του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και ακούονται εξ ονόματος της Επιτροπής όποτε ζητήσουν το λόγο.

Η Επιτροπή απαντά προφορικά ή γραπτώς στις ερωτήσεις του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου ή των μελών του.

Το Συμβούλιο ακούεται από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο σύμφωνα με τον κανονισμό του.

Άρθρο III-235 (πρώην άρθρο 198)

Εκτός αντιθέτων διατάξεων του Συντάγματος, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο αποφασίζει με την πλειοψηφία των ψηφισάντων. Ο κανονισμός του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου ορίζει την απαρτία.

Άρθρο III-236 (πρώην άρθρο 199)

Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο θεσπίζει τον κανονισμό του αποφασίζοντας με την πλειοψηφία των μελών του.

Τα πρακτικά του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου δημοσιεύονται κατά τις διατάξεις του εσωτερικού κανονισμού.

Άρθρο III-237 (πρώην άρθρο 200)

Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο συζητεί σε δημόσια συνεδρίαση την ετήσια γενική έκθεση που του υποβάλλει η Επιτροπή.

Άρθρο III-238 (πρώην άρθρο 201)

Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο δεν δύναται να αποφασίσει επί προτάσεως δυσπιστίας κατά της δραστηριότητας της Επιτροπής, πριν παρέλθουν τρεις τουλάχιστον ημέρες μετά την υποβολή της, και μόνο με φανερή ψηφοφορία.

Αν η πρόταση δυσπιστίας γίνει δεκτή με την πλειοψηφία των δύο τρίτων των ψηφισάντων και την πλειοψηφία των μελών του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, τα μέλη της Επιτροπής οφείλουν να παραιτηθούν συλλογικώς. Μέχρις ότου αντικατασταθούν, σύμφωνα με το [άρθρο III-245], εξακολουθούν να διεκπεραιώνουν τις τρέχουσες υποθέσεις. Στην περίπτωση αυτή, η θητεία των μελών της Επιτροπής που διορίζονται σε αντικατάστασή τους λήγει την ημερομηνία που θα είχε λήξει η θητεία των μελών της Επιτροπής που εξαναγκάστηκαν σε συλλογική παραίτηση.

Υποτμήμα 2

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο

Άρθρο III-239 (νέο)

Σε περίπτωση ψηφοφορίας, κάθε μέλος του Συμβουλίου δύναται να αντιπροσωπεύσει ένα μόνο από τα λοιπά μέλη. Οι αποχές παρόντων ή αντιπροσωπευομένων μελών δεν εμποδίζουν το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο να αποφασίσει όταν απαιτείται ομοφωνία.

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο καθορίζει με απλή πλειοψηφία τους ιδιαίτερους διαδικαστικούς κανόνες του.

Ο Πρόεδρος του Κοινοβουλίου μπορεί να κληθεί από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο προκειμένου να μιλήσει.

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο επικουρείται από τη Γραμματεία που αναφέρεται στο [άρθρο III-242 (πρώην άρθρο 207)].

Υποτήμα 3

Το Συμβούλιο

Άρθρο III-240 (πρώην άρθρα 203 και 204)

1. Το Συμβούλιο συνέρχεται όταν συγκαλείται από τον Πρόεδρό του, είτε με δική του πρωτοβουλία είτε κατόπιν αιτήματος ενός των μελών του ή της Επιτροπής.
2. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο εκδίδει ομόφωνα απόφαση με την οποία θεσπίζονται οι κανόνες που διέπουν την εναλλαγή της Προεδρίας των συνθέσεων του Συμβουλίου.

Άρθρο III-241 (πρώην άρθρα 205 και 206).

Σε περίπτωση ψηφοφορίας, κάθε μέλος του Συμβουλίου δύναται να αντιπροσωπεύσει ένα μόνο από τα λοιπά μέλη.

Για τις αποφάσεις που απαιτούν απλή πλειοψηφία, το Συμβούλιο αποφασίζει με την πλειοψηφία των μελών που το απαρτίζουν.

Οι αποχές παρόντων ή αντιπροσωπευομένων μελών δεν εμποδίζουν το Συμβούλιο να αποφασίσει όταν απαιτείται ομοφωνία.

Άρθρο III-242 (πρώην άρθρο 207)

1. Μια επιτροπή αποτελούμενη από τους Μόνιμους Αντιπροσώπους των κρατών μελών έχει ως έργο την προετοιμασία των εργασιών του Συμβουλίου και την εκτέλεση των εντολών που της ανατίθενται από το Συμβούλιο. Η επιτροπή δύναται να λαμβάνει διαδικαστικές αποφάσεις στις περιπτώσεις που προβλέπονται στον εσωτερικό κανονισμό του Συμβουλίου.
2. Το Συμβούλιο επικουρείται από Γενική Γραμματεία, υπό την ευθύνη ενός Γενικού Γραμματέα.

Το Συμβούλιο αποφασίζει με απλή πλειοψηφία σχετικά με την οργάνωση της Γενικής Γραμματείας.
3. Το Συμβούλιο αποφασίζει με απλή πλειοψηφία επί διαδικαστικών θεμάτων, καθώς και επί της θέσπισης του εσωτερικού του κανονισμού.

Άρθρο III-243 (πρώην άρθρο 208)

Το Συμβούλιο δύναται, με απλή πλειοψηφία, να ζητήσει από την Επιτροπή να διεξαγάγει τις κατά την άποψή του πρόσφορες έρευνες για την πραγματοποίηση των κοινών σκοπών και να του υποβάλει τις κατάλληλες προτάσεις. Εάν η Επιτροπή δεν υποβάλει πρόταση, γνωστοποιεί τους σχετικούς λόγους στο Συμβούλιο.

Άρθρο ΙΙΙ-244 (πρώην άρθρο 209)

Το Συμβούλιο θεσπίζει, με δική του πρωτοβουλία και με απλή πλειοψηφία, τις ευρωπαϊκές αποφάσεις που καθορίζουν το νομικό καθεστώς των επιτροπών που προβλέπονται στο Σύνταγμα και αποφασίζει μετά από διαβούλευση με την Επιτροπή.

Υποτήμα 4

Η Επιτροπή

Άρθρο ΙΙΙ-245 (πρώην άρθρο 213 § 1, και πρώην άρθρο 214)

Οι Ευρωπαίοι Επίτροποι και οι Επίτροποι διορίζονται, για διάστημα πέντε ετών, με την επιφύλαξη ενδεχομένως του άρθρου ΙΙΙ-238. Μόνον πρόσωπα που έχουν την ιθαγένεια των κρατών μελών μπορούν να γίνονται Ευρωπαίοι Επίτροποι ή Επίτροποι.

Άρθρο ΙΙΙ-246 (πρώην άρθρο 213 § 2)

Οι Ευρωπαίοι Επίτροποι και οι Επίτροποι απέχουν από κάθε πράξη ασυμβίβαστη προς τα καθήκοντά τους. Κάθε κράτος μέλος υποχρεούται να σέβεται την αρχή αυτή και να μην επιδιώκει να επηρεάζει τους Ευρωπαίους Επιτρόπους και τους Επιτρόπους κατά την εκτέλεση του έργου τους.

Οι Ευρωπαίοι Επίτροποι και οι Επίτροποι δύνανται κατά την διάρκεια της θητείας τους να ασκούν οποιαδήποτε άλλη επαγγελματική δραστηριότητα αμειβόμενη ή μη. Αναλαμβάνουν επισήμως την υποχρέωση κατά την ανάληψη των καθηκόντων τους, να τηρούν κατά τη διάρκεια της θητείας τους και μετά τη λήξη αυτής, τις υποχρεώσεις που απορρέουν εκ της θέσεώς τους και ιδίως τα καθήκοντα εντιμότητας και διακριτικότητας ως προς την αποδοχή, μετά τη λήξη της θητείας τους, ορισμένων θέσεων ή ορισμένων πλεονεκτημάτων. Σε περίπτωση παράτασης των υποχρεώσεων αυτών, το Δικαστήριο, αιτήσκει του Συμβουλίου που αποφασίζει με απλή πλειοψηφία ή της Επιτροπής, δύνανται, αναλόγως της περιπτώσεως, να απαλλάξει από τα καθήκοντά του το ενδιαφερόμενο μέλος, υπό τις προϋποθέσεις του άρθρου ΙΙΙ- 248 (26), ή να αποφασίσει την έκπτωσή του από το δικαίωμα συνταξιοδότησης ή από άλλες αντ' αυτού παροχές.

Άρθρο ΙΙΙ-247 (πρώην Άρθρο 215)

1. Εκτός των τακτικών ανανεώσεων και των θανάτων, τα καθήκοντα των Ευρωπαίων Επιτρόπων και των Επιτρόπων λήγουν ατομικώς κατόπιν παραίτησης ή απαλλαγής από αυτά. Κάθε Ευρωπαίος Επίτροπος και Επίτροπος υποβάλλει την παραίτησή του εφόσον του το ζητήσει ο Πρόεδρος.

2. Ο παραιτηθείς, απαλλαγείς των καθηκόντων του ή αποθανών Ευρωπαίος Επίτροπος ή Επίτροπος αντικαθίσταται για τον υπόλοιπο χρόνο της θητείας του από νέο Ευρωπαίο Επίτροπο ή Επίτροπο, που διορίζεται από τον Πρόεδρο της Επιτροπής σύμφωνα με την ίδια διαδικασία.
3. Σε περίπτωση παραίτησης, απαλλαγής ή θανάτου, ο Πρόεδρος αντικαθίσταται για τον υπόλοιπο χρόνο της θητείας του. Για την αντικατάσταση του Προέδρου εφαρμόζεται η διαδικασία του άρθρου I-26 παράγραφος 1.
4. Σε περίπτωση παραίτησης όλων των Ευρωπαίων Επιτρόπων ή Επιτρόπων, αυτοί παραμένουν σε υπηρεσία έως ότου αντικατασταθούν, για τον υπόλοιπο χρόνο της θητείας τους, σύμφωνα με τις διαδικασίες των άρθρων I-25 και I-26.

Άρθρο III-248 (πρώην άρθρο 216)

Κάθε Ευρωπαίος Επίτροπος ή Επίτροπος, αν δεν πληροί πλέον τις αναγκαίες προϋποθέσεις για την άσκηση των καθηκόντων του ή αν διαπράξει βαρύ παράπτωμα, μπορεί να απαλλάσσεται των καθηκόντων του από το Δικαστήριο, κατόπιν αιτήσεως του Συμβουλίου, το οποίο αποφασίζει με απλή πλειοψηφία, ή του Σώματος των Επιτρόπων.

Άρθρο III-249 (πρώην άρθρο 217)

Οι αρμοδιότητες της Επιτροπής διαρθρώνονται και κατανέμονται μεταξύ των μελών της από τον Πρόεδρό της, με την επιφύλαξη του άρθρου I-26 παράγραφος 3. Ο Πρόεδρος μπορεί να προβαίνει σε ανακατανομή των αρμοδιοτήτων αυτών κατά τη διάρκεια της θητείας. Οι Ευρωπαίοι Επίτροποι και οι Επίτροποι ασκούν τα καθήκοντα που τους ανατίθενται από τον Πρόεδρο υπό την εποπτεία του.

Άρθρο III-250 (νέο)

Άρθρο III-251 (πρώην άρθρο 218)

Το Σώμα των Επιτρόπων θεσπίζει τον εσωτερικό κανονισμό του προς εξασφάλιση της λειτουργίας του και της λειτουργίας των υπηρεσιών του. Το Σώμα των Επιτρόπων δημοσιεύει τον κανονισμό αυτόν.

Άρθρο III-252 (πρώην άρθρο 219)

Το Σώμα των Επιτρόπων αποφασίζει με την πλειοψηφία των μελών του. Ο εσωτερικός κανονισμός του ορίζει την απαρτία.

Άρθρο III-253 (πρώην άρθρο 212)

Η Επιτροπή δημοσιεύει ετησίως, ένα μήνα πριν από την έναρξη της συνόδου του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, γενική έκθεση σχετικά με τη δραστηριότητα της Ένωσης.

Υποτμήμα 5

Το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο

Άρθρο III-254 (πρώην άρθρο 221)

Το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο συνέρχεται σε τμήματα, ως τμήμα μείζονος συνθέσεως ή σε ολομέλεια σύμφωνα με τους κανόνες που προβλέπονται για τον σκοπό αυτό από τον Οργανισμό του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου.

Άρθρο III-255 (πρώην άρθρο 222)

Το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο επικουρείται από οκτώ γενικούς εισαγγελείς. Κατόπιν αιτήσεως του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου, το Συμβούλιο μπορεί, αποφασίζοντας ομόφωνα, να αυξήσει τον αριθμό των γενικών εισαγγελέων.

Ο γενικός εισαγγελέας διατυπώνει δημόσια, με πλήρη αμεροληψία και ανεξαρτησία, αιτιολογημένες προτάσεις επί των υποθέσεων οι οποίες, σύμφωνα με τον Οργανισμό του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου, απαιτούν την παρέμβασή του.

Άρθρο III-256 (πρώην άρθρο 223)

Οι δικαστές και οι γενικοί εισαγγελείς του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου επιλέγονται μεταξύ προσωπικοτήτων που παρέχουν πλήρη εχέγγυα ανεξαρτησίας και συγκεντρώνουν στις χώρες τους τις αναγκαίες προϋποθέσεις για τον διορισμό στα ανώτατα δικαστικά αξιώματα ή είναι νομικοί αναγνωρισμένου κύρους. Διορίζονται με κοινή συμφωνία από τις κυβερνήσεις των κρατών μελών, μετά από διαβούλευση με την επιτροπή που προβλέπεται στο [άρθρο III-258 (πρώην άρθρο 224 α)].

Κάθε τρία έτη γίνεται μερική ανανέωση των δικαστών και των γενικών εισαγγελέων σύμφωνα με τους όρους που προβλέπονται από τον Οργανισμό του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου.

Οι δικαστές επιλέγουν μεταξύ τους τον Πρόεδρο του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου για περίοδο τριών ετών. Η επανεκλογή του επιτρέπεται.

Το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο καταρτίζει τον κανονισμό διαδικασίας του. Ο κανονισμός αυτός υπόκειται στην έγκριση του Συμβουλίου.

Άρθρο III-257 (πρώην άρθρο 224)

Ο αριθμός των δικαστών του Πρωτοδικείου καθορίζεται από τον Οργανισμό του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου. Ο Οργανισμός είναι δυνατόν να προβλέπει ότι το Πρωτοδικείο επικουρείται από γενικούς εισαγγελείς.

Τα μέλη του Πρωτοδικείου επιλέγονται μεταξύ προσώπων που παρέχουν πλήρη εχέγγυα ανεξαρτησίας και διαθέτουν τις απαιτούμενες ικανότητες για την άσκηση υψηλών δικαστικών καθηκόντων. Διορίζονται με κοινή συμφωνία από τις κυβερνήσεις των κρατών μελών, μετά από διαβούλευση με την επιτροπή που προβλέπεται στο [άρθρο III-258 (πρώην άρθρο 224 α)]. Ανά τριετία γίνεται μερική ανανέωση των μελών του Πρωτοδικείου. Τα απερχόμενα μέλη μπορούν να διορίζονται εκ νέου.

Οι δικαστές επιλέγουν μεταξύ τους τον Πρόεδρο του Πρωτοδικείου για περίοδο τριών ετών. Η επανεκλογή του επιτρέπεται.

Το Πρωτοδικείο καταρτίζει τον κανονισμό διαδικασίας του σε συμφωνία με το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο. Ο κανονισμός αυτός υπόκειται στην έγκριση του Συμβουλίου.

Εκτός εάν ο Οργανισμός του Δικαστηρίου ορίζει άλλως, οι διατάξεις του Συντάγματος που αφορούν το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο εφαρμόζονται και στο Πρωτοδικείο.

Άρθρο III-258 (πρώην άρθρο 224 α)

Δημιουργείται επιτροπή με σκοπό την παροχή γνωμοδοτήσεων σχετικά με την επάρκεια των υποψηφίων για την άσκηση των καθηκόντων του δικαστή και του γενικού εισαγγελέα του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου και του Πρωτοδικείου, πριν από τη σχετική απόφαση των κυβερνήσεων των κρατών μελών σύμφωνα με [τα άρθρα III-256 και III-257 (πρώην άρθρα 223 και 224)].

Η επιτροπή αυτή αποτελείται από επτά προσωπικότητες μεταξύ των πρώην μελών του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου και του Πρωτοδικείου, των μελών των εθνικών ανώτατων δικαστηρίων και νομομαθών αναγνωρισμένου κύρους, ένας εκ των οποίων προτείνεται από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο. Το Συμβούλιο διορίζει τα μέλη της επιτροπής αυτής και θεσπίζει τους κανόνες λειτουργίας της, δυνάμει εκδοθείσας ευρωπαϊκής απόφασης, ύστερα από πρόταση του Προέδρου του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου.

Άρθρο III-259 (πρώην άρθρο 225)

1. Το Πρωτοδικείο είναι αρμόδιο να αποφαινεται σε πρώτο βαθμό επί των προσφυγών που αναφέρονται στα [άρθρα III-266, III-269, III-272, III-273 και III-275 (πρώην άρθρα 230, 232, 235, 236 και 238)], με εξαίρεση αυτές που έχουν ανατεθεί σε ειδικό δικαστήριο και αυτές που ο Οργανισμός επιφυλάσσει στο Ευρωπαϊκό Δικαστήριο. Ο Οργανισμός μπορεί να προβλέπει ότι το Πρωτοδικείο είναι αρμόδιο και για άλλες κατηγορίες προσφυγών.

Οι αποφάσεις που εκδίδει το Πρωτοδικείο δυνάμει της παρούσας παραγράφου υπόκεινται σε αναίρεση ενώπιον του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου, η οποία περιορίζεται σε νομικά ζητήματα, σύμφωνα με τους όρους και τους περιορισμούς που προβλέπονται από τον Οργανισμό.

2. Το Πρωτοδικείο είναι αρμόδιο να αποφαινεται επί προσφυγών που ασκούνται κατά των αποφάσεων των ειδικών δικαστηρίων τα οποία συνιστώνται κατ' εφαρμογή του [άρθρου III-260 (πρώην άρθρου 225 Α)].

Οι αποφάσεις που εκδίδει το Πρωτοδικείο δυνάμει της παρούσας παραγράφου μπορούν κατ' εξαίρεση να επανεξετάζονται από το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο, σύμφωνα με τους όρους και τους περιορισμούς που προβλέπονται από τον Οργανισμό, εφόσον υπάρχει σοβαρός κίνδυνος να θιγεί η ενότητα ή η συνοχή του δικαίου της Ένωσης.

3. Το Πρωτοδικείο είναι αρμόδιο να αποφαινεται επί προδικαστικών ζητημάτων, τα οποία του υποβάλλονται δυνάμει του [άρθρου III-271 (πρώην άρθρου 234)], σε συγκεκριμένους τομείς που καθορίζονται από τον Οργανισμό.

Όταν το Πρωτοδικείο κρίνει ότι η υπόθεση συνεπάγεται την έκδοση απόφασης επί αρχής, η οποία ενδέχεται να θίξει την ενότητα ή τη συνοχή του δικαίου της Ένωσης, δύναται να παραπέμπει την υπόθεση στο Ευρωπαϊκό Δικαστήριο προκειμένου να αποφανθεί επ' αυτής.

Οι αποφάσεις που εκδίδει το Πρωτοδικείο επί προδικαστικών θεμάτων μπορούν κατ' εξαίρεση να επανεξετάζονται από το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο, σύμφωνα με τους όρους και τους περιορισμούς που προβλέπονται από τον Οργανισμό, εφόσον υπάρχει σοβαρός κίνδυνος να θιγεί η ενότητα ή η συνοχή του δικαίου της Ένωσης.

Άρθρο III-260 (πρώην άρθρο 225 Α)

1. Ευρωπαϊκός νόμος δύναται να προβλέπει τη σύσταση ειδικών δικαστηρίων παρά τω Πρωτοδικείο, αρμόδιων να εκδικάζουν σε πρώτο βαθμό ορισμένες κατηγορίες προσφυγών οι οποίες ασκούνται σε συγκεκριμένους τομείς. Εκδίδεται είτε μετά από πρόταση της Επιτροπής και διαβούλευση με το Δικαστήριο είτε μετά από αίτηση του Δικαστηρίου και διαβούλευση με την Επιτροπή.

2. Ο ευρωπαϊκός νόμος για τη δημιουργία ειδικού δικαστηρίου καθορίζει τους κανόνες σχετικά με τη σύνθεση του εν λόγω δικαστηρίου και προσδιορίζει το εύρος των αρμοδιοτήτων που του ανατίθενται.

3. Οι αποφάσεις των ειδικών δικαστηρίων υπόκεινται σε αναίρεση, η οποία περιορίζεται σε νομικά ζητήματα, ή, εάν το προβλέπει ο ευρωπαϊκός νόμος για τη δημιουργία του ειδικού δικαστηρίου, σε έφεση, η οποία μπορεί να αφορά και πραγματικά περιστατικά, ενώπιον του Πρωτοδικείου.

4. Τα μέλη των ειδικών δικαστηρίων επιλέγονται μεταξύ προσώπων που παρέχουν πλήρη εχέγγυα ανεξαρτησίας και έχουν τις απαιτούμενες ικανότητες για την άσκηση δικαστικών καθηκόντων. Διορίζονται από το Συμβούλιο, το οποίο αποφασίζει ομόφωνα.

5. Τα ειδικά δικαστήρια καταρτίζουν τον κανονισμό διαδικασίας τους σε συμφωνία με το Δικαστήριο. Ο κανονισμός αυτός υπόκειται στην έγκριση του Συμβουλίου, το οποίο αποφασίζει με ειδική πλειοψηφία.

6. Εκτός εάν ο ευρωπαϊκός νόμος για τη δημιουργία του ειδικού δικαστηρίου ορίζει άλλως, οι διατάξεις του Συντάγματος που αφορούν το Δικαστήριο και οι διατάξεις του Οργανισμού του Δικαστηρίου εφαρμόζονται και στα ειδικά δικαστήρια.

Άρθρο III-261 (πρώην άρθρο 226)

Εάν η Επιτροπή κρίνει ότι ένα κράτος μέλος έχει αθετήσει υποχρέωσή του εκ του Συντάγματος, διατυπώνει αιτιολογημένη γνώμη επί του θέματος, αφού προηγουμένως παράσχει τη δυνατότητα στο κράτος αυτό να διατυπώσει τις παρατηρήσεις του.

Εάν το κράτος αυτό δεν συμμορφωθεί με τη γνώμη αυτή εντός της προθεσμίας που του τάσσει η Επιτροπή, η Επιτροπή μπορεί να προσφύγει στο Ευρωπαϊκό Δικαστήριο.

Άρθρο III-262 (πρώην άρθρο 227)

Κάθε κράτος μέλος δύναται να προσφύγει στο Ευρωπαϊκό Δικαστήριο, αν κρίνει ότι άλλο κράτος μέλος έχει αθετήσει υποχρέωσή του εκ του παρόντος Συντάγματος.

Πριν ένα κράτος μέλος ασκήσει προσφυγή κατά άλλου κράτους μέλους, επικαλούμενο αθέτηση υποχρέωσης εκ του παρόντος Συντάγματος, οφείλει να φέρει το ζήτημα στην Επιτροπή.

Η Επιτροπή διατυπώνει αιτιολογημένη γνώμη επί του θέματος, αφού προηγουμένως παράσχει τη δυνατότητα στα ενδιαφερόμενα κράτη να προβούν κατ' αντιδικία σε γραπτές ή προφορικές παρατηρήσεις.

Αν η Επιτροπή δεν διατυπώσει γνώμη εντός τριών μηνών από την υποβολή της αιτήσεως, η προσφυγή δύναται να κατατεθεί στο Ευρωπαϊκό Δικαστήριο και χωρίς τη γνώμη της Επιτροπής.

Άρθρο III-263 (πρώην άρθρο 228)

1. Εάν το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο διαπιστώσει ότι κράτος μέλος έχει αθετήσει υποχρέωσή του εκ του Συντάγματος, το κράτος αυτό οφείλει να λάβει τα μέτρα που συνεπάγεται η εκτέλεση της αποφάσεως του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου.

2. Εάν η Επιτροπή κρίνει ότι το συγκεκριμένο κράτος μέλος δεν έλαβε τα μέτρα που συνεπάγεται η εκτέλεση της αποφάσεως του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου, μπορεί να προσφύγει στο Δικαστήριο, αφού παράσχει στο κράτος αυτό τη δυνατότητα να υποβάλει τις παρατηρήσεις του. Προσδιορίζει το ύψος του κατ' αποκοπήν ποσού ή της χρηματικής ποινής που οφείλει να καταβάλει το κράτος μέλος και το οποίο η Επιτροπή κρίνει κατάλληλο για την περίπτωση.

Εάν το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο διαπιστώσει ότι το συγκεκριμένο κράτος μέλος δεν συμμορφώθηκε με την απόφασή του, μπορεί να του επιβάλει την καταβολή κατ' αποκοπήν ποσού ή χρηματικής ποινής.

Η διαδικασία αυτή δεν θίγει [το άρθρο III-262 (πρώην άρθρο 227)].

3. Όταν η Επιτροπή υποβάλλει στο Ευρωπαϊκό Δικαστήριο προσφυγή δυνάμει του [άρθρου III-261 (πρώην άρθρου 226)] θεωρώντας ότι το συγκεκριμένο κράτος αθέτησε την υποχρέωση του να ανακοινώσει τα μέτρα μεταφοράς ενός νόμου-πλασίου στην εθνική νομοθεσία, μπορεί, εάν το κρίνει πρέπον, να ζητήσει από το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο να επιβάλει, εντός της ίδιας προσφυγής, καταβολή κατ' αποκοπήν ποσού ή χρηματικής ποινής εφόσον το Δικαστήριο διαπιστώσει την αθέτηση αυτή. Εάν το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο δικαιώσει την Επιτροπή, η εν λόγω καταβολή πρέπει να γίνει εντός της προθεσμίας που έχει ορίσει το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο στην απόφασή του.

Άρθρο III-264 (πρώην άρθρο 229)

Οι ευρωπαϊκοί νόμοι, οι ευρωπαϊκοί νόμοι-πλαίσια και οι νόμοι ή οι κανονισμοί του Συμβουλίου, που εκδίδονται δυνάμει του Συντάγματος, δύνανται να χορηγούν στο Δικαστήριο πλήρη δικαιοδοσία για τις κυρώσεις που προβλέπουν.

Άρθρο III-265 (πρώην άρθρο 229 Α)

Με την επιφύλαξη των λοιπών διατάξεων του Συντάγματος, ευρωπαϊκός νόμος αναθέτει στο Δικαστήριο, στην έκταση που αυτός καθορίζει, την αρμοδιότητα να αποφαινεται επί διαφορών σχετικών με την εφαρμογή των πράξεων οι οποίες εκδίδονται βάσει του Συντάγματος και δημιουργούν τίτλους διανοητικής ιδιοκτησίας.

Άρθρο III-266 (πρώην άρθρο 230)

1. Το Δικαστήριο ελέγχει τη νομιμότητα των ευρωπαϊκών νόμων και των ευρωπαϊκών νόμων-πλαisiών, των πράξεων του Συμβουλίου, της Επιτροπής και της ΕΚΤ, εκτός των συστάσεων και γνωμών, και των πράξεων του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου που παράγουν νομικά αποτελέσματα έναντι τρίτων. Ελέγχει επίσης τη νομιμότητα των πράξεων των φορέων και των οργανισμών της Ένωσης που παράγουν νομικά αποτελέσματα έναντι τρίτων.
2. Για το σκοπό αυτόν, το Δικαστήριο είναι αρμόδιο να αποφαινεται επί προσφυγών που ασκούνται από κράτος μέλος, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο ή την Επιτροπή, λόγω αναρμοδιότητας, παραβάσεως ουσιώδους τύπου, παραβάσεως του παρόντος Συντάγματος ή οποιουδήποτε κανόνα δικαίου σχετικού με την εφαρμογή του, ή λόγω καταχρήσεως εξουσίας.
3. Το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο είναι αρμόδιο, υπό τις ίδιες προϋποθέσεις, να αποφαινεται επί προσφυγών που ασκούνται από το Ελεγκτικό Συνέδριο, την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα και την Επιτροπή των Περιφερειών, με σκοπό τη διατήρηση των προνομίων τους.
4. Κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο μπορεί υπό τις ίδιες προϋποθέσεις να ασκεί προσφυγή κατά των πράξεων που απευθύνονται σε αυτό ή που το αφορούν άμεσα και ατομικά, καθώς και κατά των κανονιστικών πράξεων που απευθύνονται σε αυτό άμεσα χωρίς να περιλαμβάνουν εκτελεστικά μέτρα.
5. Οι πράξεις για τη δημιουργία των οργανισμών και φορέων της Ένωσης μπορούν να προβλέπουν ειδικούς όρους και πρακτικές ρυθμίσεις όσον αφορά τις προσφυγές που ασκούνται από φυσικά ή νομικά πρόσωπα κατά πράξεων των οργανισμών και φορέων αυτών που προορίζονται να παράγουν νομικά αποτελέσματα.
6. Οι προσφυγές που προβλέπονται στο παρόν άρθρο ασκούνται εντός δύο μηνών υπολογιζομένων, κατά περίπτωση, από τη δημοσίευση της πράξεως, την κοινοποίησή της στον προσφεύγοντα ή, ελλείψει δημοσίευσεως ή κοινοποιήσεως, από την ημέρα κατά την οποία ο προσφεύγων έλαβε γνώση της πράξεως.

Άρθρο III-267 (πρώην άρθρο 46 ε) ΣΕΕ)

Το κράτος μέλος το οποίο αποτελεί αντικείμενο διαπίστωσης εκ μέρους του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου ή του Συμβουλίου δυνάμει [του άρθρου I-58] μπορεί να προσφύγει ενώπιον του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου, αλλά μόνον επικαλούμενο παραβίαση των διαδικαστικών επιταγών που προβλέπονται στην εν λόγω διάταξη. Το Δικαστήριο αποφασίζει εντός προθεσμίας ενός μηνός από την ημερομηνία της εν λόγω διαπίστωσης,

Άρθρο III-268 (πρώην άρθρο 231)

Αν η προσφυγή είναι βάσιμη, το Δικαστήριο κηρύσσει την προσβαλλομένη πράξη άκυρη.

Ωστόσο, το Δικαστήριο προσδιορίζει, εφόσον το κρίνει αναγκαίο, εκείνα τα αποτελέσματα της ακυρωθείσας πράξης που θεωρούνται οριστικά.

Άρθρο III-269 (πρώην άρθρο 232)

Εάν το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο ή η Επιτροπή, κατά παράβαση του παρόντος Συντάγματος, παραλείπουν να αποφασίσουν, τα κράτη μέλη και τα άλλα Όργανα της Ένωσης δύνανται να ασκούν προσφυγή στο Δικαστήριο και να ζητούν τη διαπίστωση της παράβασης αυτής. Η διάταξη αυτή εφαρμόζεται, υπό τις ίδιες προϋποθέσεις, στους φορείς και τους οργανισμούς της Ένωσης που παραλείπουν να αποφασίσουν.

Η προσφυγή αυτή είναι παραδεκτή μόνον αν το Όργανο, ο φορέας ή ο οργανισμός έχει κληθεί προηγουμένως να ενεργήσει. Εάν το Όργανο, ο φορέας ή ο οργανισμός δεν λάβει θέση εντός δύο μηνών από τη συγκεκριμένη πρόσκληση, η προσφυγή δύναται να ασκηθεί εντός νέας προθεσμίας δύο μηνών.

Κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο, υπό τις προϋποθέσεις των προηγουμένων παραγράφων, δύναται να προσφεύγει στο Δικαστήριο κατά Οργάνου, φορέα ή οργανισμού της Ένωσης που παρέλειψε να του απευθύνει πράξη εκτός συστάσεως ή γνώμης.

Άρθρο III-270 (πρώην άρθρο 233)

Το Όργανο ή τα Όργανα, ο φορέας ή ο οργανισμός των οποίων η πράξη κηρύχθηκε άκυρη ή των οποίων η παράλειψη κηρύχθηκε αντίθετη προς το παρόν Σύνταγμα, οφείλουν να λαμβάνουν τα μέτρα που συνεπάγεται η εκτέλεση της αποφάσεως του Δικαστηρίου.

Η υποχρέωση αυτή δεν θίγει τις υποχρεώσεις που δύνανται να προκύψουν από την εφαρμογή του [άρθρου III-333 (πρώην άρθρου 288), δεύτερο εδάφιο].

Άρθρο III-271 (πρώην άρθρο 234)

Το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο αποφαινεται με προδικαστικές αποφάσεις :

- α) επί της ερμηνείας του Συντάγματος,
- β) επί του εγκυρότητας και της ερμηνείας των πράξεων των Οργάνων της Ένωσης,

Δικαστήριο κράτους μέλους, ενώπιον του οποίου ανακύπτει τέτοιο ζήτημα, δύναται, εάν κρίνει ότι απαιτείται απόφαση επί του ζητήματος αυτού για την έκδοση της δικής του απόφασης, να παραπέμψει το ζήτημα στο Ευρωπαϊκό Δικαστήριο για να αποφανθεί επ' αυτού.

Δικαστήριο κράτους μέλους, ενώπιον του οποίου ανακύπτει τέτοιο ζήτημα σε εκκρεμή υπόθεση και του οποίου οι αποφάσεις δεν υπόκεινται σε ένδικα μέσα του εσωτερικού δικαίου, οφείλει να παραπέμψει το ζήτημα στο Ευρωπαϊκό Δικαστήριο.

Όταν ανακύπτει τέτοιο ζήτημα σε εκκρεμή υπόθεση ενώπιον δικαστηρίου κράτους μέλους η οποία αφορά πρόσωπο υπό κράτηση, το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο εκδίδει απόφαση το συντομότερο δυνατόν.

Άρθρο III-272 (πρώην άρθρο 235)

Το Δικαστήριο είναι αρμόδιο επί των διαφορών αποζημιώσεως που προβλέπονται στο [άρθρο III-333 (πρώην άρθρο 288), δεύτερο εδάφιο].

Άρθρο III-273 (πρώην άρθρο 236)

Το Δικαστήριο είναι αρμόδιο επί οποιασδήποτε διαφοράς μεταξύ της Ένωσης και των υπαλλήλων της, εντός των ορίων και σύμφωνα με τις προϋποθέσεις που ορίζει ο κανονισμός περί της υπηρεσιακής τους καταστάσεως ή οι οποίες προκύπτουν από το καθεστώς που τους διέπει.

Άρθρο III-274 (πρώην άρθρο 237)

Υπό τους όρους των κατωτέρω διατάξεων, το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο είναι αρμόδιο επί των διαφορών που αφορούν :

- α) την εκπλήρωση των υποχρεώσεων των κρατών μελών που προκύπτουν από το καταστατικό της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων. Το διοικητικό συμβούλιο της Τράπεζας διαθέτει εν προκειμένω τις εξουσίες που ανατίθενται στην Επιτροπή από το [άρθρο III-261 (πρώην άρθρο 226)],
- β) τις πράξεις του Συμβουλίου των Διοικητών της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων. Κάθε κράτος μέλος, η Επιτροπή και το διοικητικό συμβούλιο της Τράπεζας δύνανται να ασκούν σχετικώς προσφυγή, σύμφωνα με [το άρθρο III-266 (πρώην άρθρο 230)],

- γ) τις πράξεις του διοικητικού συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων. Κατά των πράξεων αυτών δύνανται να προσφεύγουν, σύμφωνα με [το άρθρο III-266 (πρώην άρθρο 230)], μόνο κράτη μέλη ή η Επιτροπή και μόνο λόγω παράβασης των τύπων που προβλέπει το άρθρο 21, παράγραφος 2, και παράγραφοι 5 μέχρι και 7 του καταστατικού της Τράπεζας,
- δ) την εκτέλεση εκ μέρους των εθνικών κεντρικών τραπεζών των υποχρεώσεων που απορρέουν από το Σύνταγμα και το καταστατικό του Ευρωπαϊκού Συστήματος Κεντρικών Τραπεζών. Το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας διαθέτει, για το σκοπό αυτόν, έναντι των εθνικών κεντρικών τραπεζών, τις εξουσίες που διαθέτει η Επιτροπή βάσει [του άρθρου III-261 (πρώην άρθρου 226)] έναντι των κρατών μελών. Εάν το Δικαστήριο διαπιστώσει ότι εθνική κεντρική τράπεζα έχει αθετήσει υποχρέωσή της εκ του Συντάγματος, η τράπεζα αυτή οφείλει να λάβει τα μέτρα που συνεπάγεται η εκτέλεση της απόφασης του Δικαστηρίου.

Άρθρο III-275 (πρώην άρθρο 238)

Το Δικαστήριο είναι αρμόδιο να λαμβάνει αποφάσεις δυνάμει ρήτρας διαιτησίας που περιέχεται σε σύμβαση δημοσίου ή ιδιωτικού δικαίου, η οποία συνάπτεται από την Ένωση ή για λογαριασμό της.

Άρθρο III-276 (πρώην άρθρο 239)

Το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο είναι αρμόδιο επί οποιασδήποτε διαφοράς μεταξύ των κρατών μελών, συναφούς με το αντικείμενο του Συντάγματος, αν η διαφορά αυτή του υποβληθεί δυνάμει συμβάσεως διαιτησίας.

Άρθρο III-277 (πρώην άρθρο 240)

Εφόσον το Σύνταγμα δεν προβλέπει αρμοδιότητα του Δικαστηρίου, οι διαφορές στις οποίες η Ένωση είναι διάδικος δεν εξαιρούνται εκ του λόγου αυτού από την αρμοδιότητα των εθνικών δικαστηρίων.

Άρθρο III-278 (πρώην άρθρο 240 α)

Το Δικαστήριο δεν έχει αρμοδιότητα σε σχέση με τα άρθρα [I-39 και I-40] και τις διατάξεις του [κεφαλαίου II του τίτλου V του Μέρους III] που αφορούν την κοινή εξωτερική πολιτική και πολιτική ασφάλειας.

Άρθρο III-279 (πρώην άρθρο 240 β)

Κατά την άσκηση των αρμοδιοτήτων του όσον αφορά τις διατάξεις των [τμημάτων 3 και 4 του κεφαλαίου IV του Τίτλου III] σχετικά με τον χώρο ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης, το Δικαστήριο δεν έχει αρμοδιότητα να ελέγχει την εγκυρότητα ή την αναλογικότητα επιχειρησιακών δράσεων της αστυνομίας ή άλλων υπηρεσιών επιβολής του νόμου ενός κράτους μέλους, ούτε να αποφαινεται για την άσκηση των ευθυνών που φέρουν τα κράτη μέλη για την τήρηση της δημόσιας τάξης και τη διαφύλαξη της εσωτερικής ασφάλειας, όταν οι πράξεις αυτές εμπίπτουν στο εσωτερικό δίκαιο.

Άρθρο III-280 (πρώην άρθρο 292)

Τα κράτη μέλη αναλαμβάνουν την υποχρέωση να μη ρυθμίζουν διαφορές σχετικές με την ερμηνεία ή την εφαρμογή του παρόντος Συντάγματος κατά τρόπο διάφορο από εκείνον που προβλέπει το Σύνταγμα.

Άρθρο III-281 (πρώην άρθρο 241)

Παρά τη λήξη της προθεσμίας του [άρθρου III-266 (πρώην άρθρου 230), πέμπτο εδάφιο], κάθε διάδικος μπορεί, επ' ευκαιρία διαφοράς που θέτει υπό αμφισβήτηση την ισχύ ευρωπαϊκού νόμου, νόμου ή κανονισμού του Συμβουλίου, της Επιτροπής ή της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, να επικαλείται το ανεφάρμοστο της πράξης αυτής ενώπιον του Δικαστηρίου για έναν από του λόγους που προβλέπονται στο [άρθρο III-266 (πρώην άρθρο 230), δεύτερο εδάφιο].

Άρθρο III-282 (πρώην άρθρο 242)

Οι προσφυγές στο Ευρωπαϊκό Δικαστήριο δεν έχουν ανασταλτικό αποτέλεσμα. Το Δικαστήριο όμως δύναται, εάν κρίνει ότι αυτό επιβάλλεται από τις περιστάσεις, να διατάξει την αναστολή εκτελέσεως της προσβαλλομένης πράξεως.

Άρθρο III-283 (πρώην άρθρο 243)

Στις υποθέσεις που εκκρεμούν ενώπιόν του, το Δικαστήριο δύναται να διατάσσει τα αναγκαία προσωρινά μέτρα.

Άρθρο III-284 (πρώην άρθρο 244)

Οι αποφάσεις του Δικαστηρίου είναι εκτελεστές κατά τους όρους που καθορίζονται στο [άρθρο III-303 (πρώην άρθρο 256)].

Άρθρο III-285 (πρώην άρθρο 245)

Ο Οργανισμός του Δικαστηρίου ορίζεται σε ιδιαίτερο Πρωτόκολλο.

Ο νόμος μπορεί να τροποποιεί τις διατάξεις του Οργανισμού, εξαιρέσει του τίτλου I και του άρθρου 64. Εκδίδεται είτε κατόπιν αιτήσεως του Δικαστηρίου και μετά από διαβούλευση με την Επιτροπή, είτε κατόπιν αιτήσεως της Επιτροπής και μετά από διαβούλευση με το Δικαστήριο.

Υποτήμια 6

Το Ελεγκτικό Συνέδριο

Άρθρο III-286 (πρώην άρθρο 248)

1. Το Ελεγκτικό Συνέδριο ελέγχει τους λογαριασμούς του συνόλου των εσόδων και των εξόδων της Ένωσης. Ελέγχει επίσης τους λογαριασμούς του συνόλου των εσόδων και εξόδων κάθε οργανισμού ιδρυομένου από την Ένωση, στο βαθμό που η ιδρυτική πράξη δεν αποκλείει τον έλεγχο αυτό.

Το Ελεγκτικό Συνέδριο εγχειρίζει στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο δήλωση που βεβαιώνει την ακρίβεια των λογαριασμών και τη νομιμότητα και κανονικότητα των σχετικών πράξεων, η οποία δημοσιεύεται στην *Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης*. Η δήλωση αυτή είναι δυνατόν να συμπληρώνεται από ειδικές εκτιμήσεις για κάθε σημαντικό τομέα της δραστηριότητας της Ένωσης.

2. Το Ελεγκτικό Συνέδριο ελέγχει τη νομιμότητα και την κανονικότητα της πραγματοποιήσεως των εσόδων και εξόδων και εξακριβώνει τη χρηστή δημοσιονομική διαχείριση. Ενεργώντας κατά τον τρόπο αυτό, το Ελεγκτικό Συνέδριο αναφέρει ειδικότερα οποιαδήποτε παρατυπία.

Ο έλεγχος των εσόδων διενεργείται βάσει των ποσών που βεβαιώνονται ως οφειλόμενα και των ποσών που πράγματι καταβάλλονται στην Ένωση.

Ο έλεγχος των εξόδων διενεργείται βάσει των αναληφθεισών υποχρεώσεων και των πραγματοποιηθεισών πληρωμών.

Οι έλεγχοι αυτοί δύνανται να διενεργούνται προ του κλεισίματος των λογαριασμών του σχετικού οικονομικού έτους.

3. Ο έλεγχος πραγματοποιείται βάσει εγγράφων και, εν ανάγκη, επιτόπου στα άλλα όργανα της Ένωσης, στις εγκαταστάσεις κάθε οργανισμού που διαχειρίζεται έσοδα ή έξοδα για λογαριασμό της Ένωσης και στα κράτη μέλη, συμπεριλαμβανομένων των εγκαταστάσεων κάθε φυσικού ή νομικού προσώπου που λαμβάνει πληρωμές από τον προϋπολογισμό. Ο έλεγχος στα κράτη μέλη ασκείται σε συνεργασία με τα εθνικά ελεγκτικά όργανα, ή, εάν αυτά δεν έχουν τις αναγκαίες αρμοδιότητες, με τις αρμόδιες εθνικές υπηρεσίες. Το Ελεγκτικό Συνέδριο και τα εθνικά ελεγκτικά όργανα των κρατών μελών συνεργάζονται με πνεύμα εμπιστοσύνης, διατηρώντας παράλληλα την ανεξαρτησία τους. Τα όργανα αυτά ή οι υπηρεσίες αυτές γνωρίζουν στο Ελεγκτικό Συνέδριο εάν προτίθενται να συμμετάσχουν στον έλεγχο.

Τα άλλα όργανα της Ένωσης, κάθε οργανισμός που διαχειρίζεται έσοδα ή έξοδα για λογαριασμό της Ένωσης, κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο που λαμβάνει πληρωμές από τον προϋπολογισμό, και τα εθνικά ελεγκτικά όργανα, ή, αν αυτά δεν έχουν τις αναγκαίες αρμοδιότητες, οι αρμόδιες εθνικές υπηρεσίες, διαβιβάζουν στο Ελεγκτικό Συνέδριο, μετά από αίτησή του, κάθε αναγκαίο έγγραφο ή πληροφορία για την εκπλήρωση της αποστολής του.

Όσον αφορά τις δραστηριότητες της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων για τη διαχείριση των εσόδων και εξόδων της Ένωσης, τα δικαιώματα του Ελεγκτικού Συνεδρίου για πρόσβαση σε πληροφορίες που κατέχει η Τράπεζα διέπονται από συμφωνία μεταξύ του Ελεγκτικού Συνεδρίου, της Τράπεζας και της Επιτροπής. Ωστόσο, ελλείψει συμφωνίας, το Ελεγκτικό Συνέδριο έχει πρόσβαση στις πληροφορίες που απαιτούνται για τον έλεγχο των εξόδων και εσόδων της Ένωσης τα οποία διαχειρίζεται η Τράπεζα.

4. Το Ελεγκτικό Συνέδριο καταρτίζει ετήσια έκθεση μετά το κλείσιμο κάθε οικονομικού έτους. Η έκθεση αυτή διαβιβάζεται στα άλλα όργανα της Ένωσης και δημοσιεύεται στην Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, συνοδευόμενη από τις απαντήσεις των οργάνων αυτών στις παρατηρήσεις του Ελεγκτικού Συνεδρίου.

Το Ελεγκτικό Συνέδριο δύναται εξ άλλου να υποβάλλει οποτεδήποτε παρατηρήσεις, ιδίως υπό μορφή ειδικών εκθέσεων επί ειδικών ζητημάτων και να γνωμοδοτεί μετά από αίτηση ενός από τα άλλα όργανα της Ένωσης.

Το Ελεγκτικό Συνέδριο εγκρίνει τις ετήσιες ή ειδικές εκθέσεις ή τις γνωμοδοτήσεις του με την πλειοψηφία των μελών του. Μπορεί, ωστόσο, να συνιστά στους κόλπους του τμήματα προκειμένου να εγκρίνουν ορισμένες κατηγορίες εκθέσεων ή γνωμοδοτήσεων, σύμφωνα με τους όρους που προβλέπονται στον εσωτερικό κανονισμό του.

Το Ελεγκτικό Συνέδριο επικουρεί το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο κατά τον έλεγχο της εκτέλεσης του προϋπολογισμού.

Το Ελεγκτικό Συνέδριο θεσπίζει τον εσωτερικό κανονισμό του. Αποφασίζει μετά από έγκριση του Συμβουλίου.

Άρθρο III-287 (πρώην άρθρο 247)

1. Τα μέλη του Ελεγκτικού Συνεδρίου επιλέγονται μεταξύ προσωπικοτήτων που υπηρετούν ή έχουν υπηρετήσει στις χώρες τους σε όργανα εξωτερικού ελέγχου ή διαθέτουν ειδικά προσόντα για το λειτούργημα αυτό. Οφείλουν να παρέχουν πλήρη εγγύηση ανεξαρτησίας.

2. Τα μέλη του Ελεγκτικού Συνεδρίου διορίζονται για περίοδο έξι ετών. Η θητεία τους ανανεώνεται. Το Συμβούλιο εκδίδει με δική του πρωτοβουλία απόφαση στην οποία ορίζεται ο κατάλογος των μελών, ο οποίος καταρτίζεται σύμφωνα με τις προτάσεις που υποβάλλει κάθε κράτος μέλος. Αποφασίζει μετά από διαβούλευση με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο.

Τα μέλη του Ελεγκτικού Συνεδρίου εκλέγουν μεταξύ τους τον Πρόεδρό τους, για περίοδο τριών ετών. Η θητεία του ανανεώνεται.

3. Τα μέλη του Ελεγκτικού Συνεδρίου ασκούν τα καθήκοντά τους με πλήρη ανεξαρτησία προς το γενικό συμφέρον της Ένωσης.

Κατά την εκπλήρωση των καθηκόντων τους, δεν ζητούν ούτε δέχονται υποδείξεις από καμία κυβέρνηση ή άλλον οργανισμό. Απέχουν από κάθε ενέργεια ασυμβίβαστη με τα καθήκοντά τους.

4. Τα μέλη του Ελεγκτικού Συνεδρίου δεν δύνανται, κατά τη διάρκεια της θητείας τους, να ασκούν οποιαδήποτε άλλη επαγγελματική δραστηριότητα, αμειβόμενη ή μη. Αναλαμβάνουν επισήμως την υποχρέωση, κατά την ανάληψη των καθηκόντων τους, να τηρούν κατά τη διάρκεια της θητείας τους και μετά τη λήξη αυτής τις υποχρεώσεις που απορρέουν εκ της θέσεώς τους, και ιδίως τις υποχρεώσεις εντιμότητας και διακριτικότητας ως προς την αποδοχή, μετά την αποχώρησή τους, ορισμένων θέσεων ή ορισμένων πλεονεκτημάτων.

5. Εκτός των τακτικών ανανεώσεων και των θανάτων, τα καθήκοντα μέλους του Ελεγκτικού Συνεδρίου λήγουν είτε ατομικώς δια παραιτήσεως είτε δι' απαλλαγής εξ αυτών που κηρύσσεται από το Δικαστήριο σύμφωνα με την παράγραφο 6.

Το μέλος που αποχωρεί αντικαθίσταται για τον υπόλοιπο χρόνο της θητείας του.

Εκτός της περιπτώσεως της απαλλαγής από τα καθήκοντά τους, τα μέλη του Ελεγκτικού Συνεδρίου παραμένουν εν υπηρεσία μέχρις ότου αντικατασταθούν.

6. Τα μέλη του Ελεγκτικού Συνεδρίου δύνανται να απαλλάσσονται των καθηκόντων τους ή να κηρύσσονται έκπρωτα του δικαιώματος προς σύνταξη ή άλλων αντ' αυτού ωφελημάτων μόνον αν το Δικαστήριο διαπιστώσει, κατόπιν αιτήσεως του Ελεγκτικού Συνεδρίου, ότι έπαυσαν να ανταποκρίνονται προς τις απαιτούμενες προϋποθέσεις ή να εκπληρώνουν τις υποχρεώσεις που απορρέουν εκ της θέσεώς τους.

ΤΜΗΜΑ 2

ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΑ ΟΡΓΑΝΑ ΤΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

Υποτμήμα 1

Η Επιτροπή των περιφερειών

Άρθρο III-288 (πρώην άρθρο 263)

Ο αριθμός των μελών της Επιτροπής των Περιφερειών δεν υπερβαίνει τα 350. Η σύνθεση της Επιτροπής των Περιφερειών καθορίζεται με ευρωπαϊκό νόμο του Συμβουλίου, που εκδίδεται ομόφωνα.

Τα μέλη της Επιτροπής των Περιφερειών, καθώς και ισάριθμοι αναπληρωτές, διορίζονται για πέντε έτη. Η θητεία τους μπορεί να ανανεωθεί. Το Συμβούλιο εκδίδει την ευρωπαϊκή απόφαση η οποία ορίζει τον κατάλογο των μελών και των αναπληρωτών τους, ο οποίος καταρτίζεται σύμφωνα με τις προτάσεις που υποβάλλει κάθε κράτος μέλος. Κατά τη λήξη της θητείας που αναφέρεται στο πρώτο εδάφιο, δυνάμει της οποίας έχουν προταθεί, η θητεία των μελών της Επιτροπής των Περιφερειών λήγει αυτομάτως και τα μέλη αντικαθίστανται για το υπόλοιπο της εν λόγω θητείας με την ίδια διαδικασία. Κανένα μέλος της Επιτροπής των Περιφερειών δεν μπορεί να είναι ταυτόχρονα και μέλος του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου.

Άρθρο III-289 (πρώην άρθρο 264)

Η Επιτροπή των Περιφερειών διορίζει μεταξύ των μελών της τον Πρόεδρο και το προεδρείο της για περίοδο δυόμισι ετών.

Θεσπίζει τον εσωτερικό της κανονισμό.

Η Επιτροπή των Περιφερειών συγκαλείται από τον Πρόεδρό της αιτήσει του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, του Συμβουλίου και της Επιτροπής· μπορεί επίσης να συνεδριάσει με δική της πρωτοβουλία.

Άρθρο III-290 (πρώην άρθρο 265)

Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο ή η Επιτροπή ζητούν τη γνώμη της Επιτροπής των Περιφερειών στις περιπτώσεις που προβλέπονται από το Σύνταγμα και σε όλες τις άλλες περιπτώσεις, ιδίως εφόσον πρόκειται για διασυνοριακή συνεργασία, και εφόσον τούτο κρίνεται σκόπιμο από το ένα από τα δύο αυτά όργανα.

Εάν το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο ή η Επιτροπή το κρίνουν αναγκαίο, τάσσουν στην Επιτροπή των Περιφερειών προθεσμία ενός τουλάχιστον μηνός για να υποβάλει τη γνώμη της· η προθεσμία υπολογίζεται από τη γνωστοποίηση στον Πρόεδρο της επιτροπής αυτής. Μετά την πάροδο της προθεσμίας, η έλλειψη της γνώμης δεν εμποδίζει το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο ή την Επιτροπή να ενεργήσουν.

Όταν ζητείται γνώμη της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής κατ' εφαρμογή του [άρθρου III-294 (πρώην άρθρου 262)], η Επιτροπή των Περιφερειών ενημερώνεται από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο ή την Επιτροπή γι' αυτήν την αίτηση γνώμης. Η Επιτροπή των Περιφερειών δύναται, εφόσον θεωρεί ότι διακυβεύονται συγκεκριμένα περιφερειακά συμφέροντα, να εκφέρει γνώμη σχετικά με το θέμα. Δύναται επίσης να εκφέρει γνώμη και με δική της πρωτοβουλία στις περιπτώσεις που το κρίνει σκόπιμο.

Η γνώμη της Επιτροπής των Περιφερειών καθώς και τα πρακτικά των συσκέψεων, διαβιβάζονται στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο και την Επιτροπή.

Υποτήμα 2

Η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή

Άρθρο III-291 (πρώην άρθρο 258)

Ο αριθμός των μελών της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής δεν υπερβαίνει τα 350. Η σύνθεση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής καθορίζεται με ευρωπαϊκό νόμο του Συμβουλίου που εκδίδεται ομόφωνα.

Άρθρο III-292 (πρώην άρθρο 259)

Τα μέλη της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής διορίζονται για περίοδο πέντε ετών. Η θητεία τους ανανεώνεται. Το Συμβούλιο εκδίδει την ευρωπαϊκή απόφαση η οποία ορίζει τον κατάλογο των μελών, ο οποίος καταρτίζεται σύμφωνα με τις προτάσεις που υποβάλλει κάθε κράτος μέλος.

Το Συμβούλιο αποφασίζει μετά από διαβούλευση με την Επιτροπή. Δύναται να ζητήσει τη γνώμη των ευρωπαϊκών οργανώσεων των αντιπροσωπευτικών των διαφόρων κλάδων της οικονομικής και κοινωνικής ζωής και της κοινωνίας των πολιτών, οι οποίες ενδιαφέρονται για τη δραστηριότητα της Ένωσης.

Άρθρο III-293 (πρώην άρθρο 260)

Η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή εκλέγει μεταξύ των μελών της τον Πρόεδρο και το προεδρείο της για περίοδο δύομισι ετών.

Θεσπίζει τον εσωτερικό της κανονισμό.

Η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή συγκαλείται από τον Πρόεδρό της αιτήσει του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, του Συμβουλίου ή της Επιτροπής· μπορεί επίσης να συνεδριάσει με δική της πρωτοβουλία.

Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο ή η Επιτροπή οφείλουν να ζητούν τη γνώμη της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής στις περιπτώσεις που προβλέπει το Σύνταγμα. Σε κάθε άλλη περίπτωση δύνανται να ζητούν τη γνώμη της. Η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή δύναται επίσης να λαμβάνει την πρωτοβουλία να διατυπώνει γνώμη.

Αν το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο ή η Επιτροπή το κρίνουν αναγκαίο, τάσσουν στην Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή προθεσμία τουλάχιστον ενός μηνός για να υποβάλει τη γνώμη της· η προθεσμία υπολογίζεται από τη γνωστοποίηση στον Πρόεδρο της επιτροπής αυτής. Μετά την πάροδο της προθεσμίας, η έλλειψη γνώμης δεν εμποδίζει το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο ή την Επιτροπή να ενεργήσουν.

Η γνώμη της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής και η γνώμη του αρμοδίου ειδικευμένου τμήματος, καθώς και τα πρακτικά των συσκέψεων, διαβιβάζονται στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο και την Επιτροπή.

ΤΜΗΜΑ 3

Η ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ

Άρθρο III-295 (πρώην άρθρο 266)

Η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων έχει νομική προσωπικότητα.

Μέλη της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων είναι τα κράτη μέλη.

Το καταστατικό της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων αποτελεί αντικείμενο πρωτοκόλλου. Ο ευρωπαϊκός νόμος μπορεί να τροποποιήσει τα άρθρα 4, 11 και 12 και το άρθρο 18, παράγραφος 5 του καταστατικού της Τράπεζας, είτε κατόπιν αιτήματος της Ευρωπαϊκής Τράπεζας επενδύσεων μετά από διαβούλευση με την Επιτροπή, είτε κατόπιν αιτήματος της Επιτροπής μετά από διαβούλευση με την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων.

Άρθρο III-296 (πρώην άρθρο 267)

Η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων έχει ως αποστολή να συμβάλλει στην ισόρροπη και απρόσκοπτη ανάπτυξη της εσωτερικής αγοράς για το συμφέρον της Ένωσης προσφεύγοντας στην κεφαλαιαγορά και στους ιδίους της πόρους. Για το σκοπό αυτόν, χωρίς να επιδιώκει κέρδος, διευκολύνει με την παροχή δανείων και εγγυήσεων τη χρηματοδότηση των κατωτέρω σχεδίων, σε όλους τους τομείς της οικονομίας :

- α) σχεδίων που αποβλέπουν στην αξιοποίηση των λιγότερο ανεπτυγμένων περιοχών,
- β) σχεδίων που αποσκοπούν στον εκσυγχρονισμό ή στη μετατροπή επιχειρήσεων ή στη δημιουργία νέων δραστηριοτήτων που συνεπάγεται η προοδευτική εγκαθίδρυση της εσωτερικής αγοράς και που, λόγω της εκτάσεως ή της φύσεώς τους, δεν δύνανται να καλυφθούν πλήρως από τα διαθέσιμα σε κάθε κράτος μέλος μέσα χρηματοδοτήσεως,
- γ) σχεδίων κοινού ενδιαφέροντος για περισσότερα κράτη μέλη που, λόγω της εκτάσεως ή της φύσεώς τους, δεν δύνανται να καλυφθούν πλήρως από τα διαθέσιμα σε κάθε κράτος μέλος μέσα χρηματοδοτήσεως.

Η Τράπεζα, κατά την εκτέλεση της αποστολής της, διευκολύνει τη χρηματοδότηση επενδυτικών προγραμμάτων σε συνδυασμό με τις παρεμβάσεις των διαρθρωτικών ταμείων και των άλλων χρηματοδοτικών μέσων της Ένωσης.

ΚΟΙΝΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ ΓΙΑ ΤΑ ΟΡΓΑΝΑ ΚΑΙ ΤΟΥΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΥΣ ΤΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

Άρθρο III-297 (πρώην άρθρο 250)

1. Όταν, δυνάμει του παρόντος Συντάγματος, θεσπίζεται πράξη του Συμβουλίου προτάσει της Επιτροπής, το Συμβούλιο μπορεί να τροποποιεί την πρόταση αυτή μόνο ομόφωνα, με την επιφύλαξη των διατάξεων των άρθρων [I-54, III-298 (πρώην 251), παράγραφοι 4 και 5, και III-306 (πρώην 272)].
2. Εφόσον το Συμβούλιο δεν έχει αποφασίσει, η Επιτροπή μπορεί να τροποποιήσει την πρότασή της καθ' όλη τη διάρκεια των διαδικασιών που οδηγούν στη θέσπιση πράξης της Ένωσης.

Άρθρο III-298 (πρώην άρθρο 251)

1. Όταν δυνάμει του Συντάγματος, οι νόμοι ή οι νόμοι-πλαίσια εκδίδονται σύμφωνα με τη συνήθη νομοθετική διαδικασία, εφαρμόζονται οι εξής διατάξεις.
2. Η Επιτροπή υποβάλλει πρόταση στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και στο Συμβούλιο.

Πρώτη ανάγνωση

3. Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο καθορίζει τη θέση του σε πρώτη ανάγνωση και τη διαβιβάζει στο Συμβούλιο.
4. Εάν το Συμβούλιο εγκρίνει τη θέση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, εκδίδεται η προτεινόμενη πράξη.
5. Εάν το Συμβούλιο δεν εγκρίνει τη θέση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, καθορίζει τη θέση του σε πρώτη ανάγνωση και τη διαβιβάζει στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο.
6. Το Συμβούλιο ενημερώνει πλήρως το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο για τους λόγους που το οδήγησαν να υιοθετήσει τη θέση σε πρώτη ανάγνωση. Η Επιτροπή ενημερώνει πλήρως το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο για τη θέση της.

Δεύτερη ανάγνωση

7. Εάν, εντός τριών μηνών μετά τη διαβίβαση αυτή, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο
  - α) εγκρίνει τη θέση του Συμβουλίου σε πρώτη ανάγνωση ή δεν διατυπώσει γνώμη, η προτεινόμενη πράξη θεωρείται ότι εκδόθηκε,
  - β) απορρίψει με απόλυτη πλειοψηφία των μελών που το απαρτίζουν τη θέση του Συμβουλίου σε πρώτη ανάγνωση, η προτεινόμενη πράξη θεωρείται ότι δεν εκδόθηκε,
  - γ) προτείνει, με απόλυτη πλειοψηφία των μελών που το απαρτίζουν, τροπολογίες στη θέση του Συμβουλίου σε πρώτη ανάγνωση, το τροποποιημένο κείμενο διαβιβάζεται στη Συμβούλιο και στην Επιτροπή, η οποία γνωμοδοτεί για τις τροπολογίες αυτές,

8. Εάν, εντός τριών μηνών από την παραλαβή των τροπολογιών του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, το Συμβούλιο αποφασίζοντας, με ειδική πλειοψηφία,

- α) εγκρίνει όλες αυτές τις τροπολογίες, η σχετική πράξη θεωρείται ότι εκδόθηκε,
- β) δεν εγκρίνει όλες τις τροπολογίες, ο πρόεδρος του Συμβουλίου, σε συμφωνία με τον πρόεδρο του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου συγκαλεί την επιτροπή συνδιαλλαγής εντός έξι εβδομάδων.

9. Το Συμβούλιο αποφασίζει ομόφωνα για τις τροπολογίες για τις οποίες η Επιτροπή έχει εκφέρει αρνητική γνώμη.

Συνδιαλλαγή

10. Η επιτροπή συνδιαλλαγής που αποτελείται από τα μέλη του Συμβουλίου ή τους αντιπροσώπους τους και ισάριθμους αντιπροσώπους του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου έχει ως αποστολή την επίτευξη συμφωνίας για ένα κοινό σχέδιο με ειδική πλειοψηφία των μελών του Συμβουλίου ή των αντιπροσώπων τους και με πλειοψηφία των αντιπροσώπων του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου εντός έξι εβδομάδων από τη σύγκλησή της, με βάση θέσεις του Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σε δεύτερη ανάγνωση.

11. Η Επιτροπή συμμετέχει στις εργασίες της επιτροπής συνδιαλλαγής και αναλαμβάνει όλες τις αναγκαίες πρωτοβουλίες με σκοπό την προσέγγιση των θέσεων του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου.

12. Αν εντός έξι εβδομάδων από τη σύγκλησή της η επιτροπή συνδιαλλαγής δεν εγκρίνει κοινό σχέδιο, θεωρείται ότι η προτεινόμενη πράξη δεν εκδόθηκε.

Τρίτη ανάγνωση

13. Αν εντός της προθεσμίας αυτής η επιτροπή συνδιαλλαγής εγκρίνει κοινό σχέδιο, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο διαθέτουν προθεσμία έξι εβδομάδων έκαστο από αυτή την έγκριση για να εκδώσουν τη σχετική πράξη σύμφωνα με το κοινό σχέδιο, με την απόλυτη πλειοψηφία των ψηφισάντων όσον αφορά το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και με ειδική πλειοψηφία όσον αφορά το Συμβούλιο. Αν δεν υπάρξει η έγκριση ενός από τα δύο Όργανα εντός της ως άνω προθεσμίας, θεωρείται ότι η προτεινόμενη πράξη δεν εκδόθηκε.

14. Οι προθεσμίες των τριών μηνών και των έξι εβδομάδων που αναφέρει το παρόν άρθρο παρατείνονται αντίστοιχα κατά ένα μήνα ή κατά δύο εβδομάδες το πολύ με πρωτοβουλία του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου ή του Συμβουλίου.

15. Όταν στην περίπτωση που προβλέπεται ειδικά στο Σύνταγμα ένας νόμος ή ένας νόμος-πλαίσιο υπόκειται στη συνήθη νομοθετική διαδικασία κατόπιν πρότασης ομάδας κρατών μελών, δεν εφαρμόζονται οι παράγραφοι 2, 6 στο τέλος και 9.

Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο διαβιβάζουν στην Επιτροπή την πρόταση της ομάδας κρατών μελών, καθώς και τις θέσεις τους σε πρώτη και δεύτερη ανάγνωση. Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο ή το Συμβούλιο μπορούν να ζητήσουν τη γνώμη της Επιτροπής καθ' όλη τη διάρκεια της διαδικασίας. Η Επιτροπή μπορεί επίσης να διατυπώσει γνώμη κατόπιν δικής της πρωτοβουλίας. Μπορεί, εάν το θεωρεί αναγκαίο, να συμμετέχει στην Επιτροπή συνδιαλλαγής με τις προϋποθέσεις που προβλέπονται στην παράγραφο 11.

Άρθρο III-299 (νέο)

Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο και η Επιτροπή προβαίνουν σε αμοιβαίες διαβουλεύσεις και οργανώνουν, βάσει κοινής συμφωνίας, τις πρακτικές λεπτομέρειες της συνεργασίας τους. Για το σκοπό αυτό δύνανται, τηρουμένων των διατάξεων του Συντάγματος, να συνάπτουν διοργανικές συμφωνίες οι οποίες μπορούν να έχουν δεσμευτικό χαρακτήρα.

Άρθρο III-300 (νέο)

1. Κατά την εκπλήρωση των καθηκόντων τους, τα Όργανα, οι οργανισμοί και οι φορείς της Ένωσης στηρίζονται σε μία ευρωπαϊκή διοίκηση ανοικτή, αποτελεσματική και ανεξάρτητη.
2. Με την επιφύλαξη του άρθρου [III-329 (πρώην 283)], μπορεί να εκδοθεί για το σκοπό αυτό ευρωπαϊκός νόμος που ορίζει τις ειδικές εφαρμοστέες διατάξεις.

Άρθρο III-301 (νέο)

1. Τα Όργανα, οι φορείς και οι οργανισμοί της Ένωσης αναγνωρίζουν τη σημασία της διαφάνειας των εργασιών τους και καθορίζουν, κατ' εφαρμογή [του άρθρου I-49 του Συντάγματος], στους εσωτερικούς τους κανονισμούς τις ειδικές διατάξεις που αφορούν την πρόσβαση του κοινού στα έγγραφα. Το Δικαστήριο και η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα, κατά την άσκηση των διοικητικών καθηκόντων τους, υπόκεινται στις διατάξεις του άρθρου I-49, παράγραφος 3.
2. Όσον αφορά τις νομοθετικές διαδικασίες, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο, εκτός του ότι συνεδριάζουν δημοσία, εξασφαλίζουν τη δημοσίευση των σχετικών εγγράφων.

Άρθρο III-302 (πρώην άρθρο 210)

Το Συμβούλιο εκδίδει τις ευρωπαϊκές αποφάσεις για τον καθορισμό των αποδοχών, αποζημιώσεων και συντάξεων του προέδρου και των μελών της Επιτροπής, του προέδρου, των δικαστών, των γενικών εισαγγελέων και του γραμματέα του Δικαστηρίου, των μελών και του γραμματέα του Πρωτοδικείου, του προέδρου και των μελών του Ελεγκτικού Συνεδρίου, καθώς και των μελών της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής. Καθορίζει επίσης κάθε αποζημίωση που καταβάλλεται αντί αμοιβής.

Άρθρο III-303 (πρώην άρθρο 256)

Οι πράξεις του Συμβουλίου της Επιτροπής ή της Κεντρικής Ευρωπαϊκής Τράπεζας οι οποίες επιβάλλουν χρηματική υποχρέωση σε πρόσωπα πλην των κρατών αποτελούν τίτλο εκτελεστό.

Την αναγκαστική εκτέλεση διέπουν οι κανόνες της πολιτικής Δικονομίας οι ισχύοντες στο κράτος μέλος όπου λαμβάνει χώρα η εκτέλεση. Για την επίθεση του εκτελεστήριου τύπου απαιτείται μόνον έλεγχος της γνησιότητας του τίτλου. Στον έλεγχο προβαίνει η εθνική αρχή την οποία θα ορίσει προς τούτο η κυβέρνηση εκάστου κράτους-μέλους, ενημερώνοντας σχετικά την Επιτροπή και το Δικαστήριο.

Αφού, αιτήσει του επισπεύδοντος, ολοκληρωθούν αυτές οι διαδικασίες, ο επισπεύδων δικαιούται επιδιώξει την αναγκαστική εκτέλεση απευθυνόμενος στο όργανο το αρμόδιο σύμφωνα με την εθνική νομοθεσία.

Η αναγκαστική εκτέλεση αναστέλλεται μόνον με απόφαση του Δικαστηρίου. Εν τούτοις, αρμόδια να ελέγχουν το σύννομο των πράξεων εκτελέσεως είναι τα εθνικά δικαστήρια.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ II
ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

ΤΜΗΜΑ 1

ΠΟΛΥΕΤΕΣ ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

Άρθρο III-304 (νέο)

1. Το πολυετές δημοσιονομικό πλαίσιο θεσπίζεται για περίοδο τουλάχιστον πέντε ετών σύμφωνα με το άρθρο [I-54 (πρώην 39α)].
2. Το δημοσιονομικό πλαίσιο καθορίζει το ύψος των ετήσιων ανώτατων ορίων των πιστώσεων για αναλήψεις υποχρεώσεων ανά κατηγορία δαπανών και του ετήσιου ανώτατου ορίου των πιστώσεων για πληρωμές. Οι κατηγορίες δαπανών, που είναι περιορισμένες σε αριθμό, αντιστοιχούν στους κύριους τομείς δραστηριότητας της Ένωσης.
3. Το δημοσιονομικό πλαίσιο προβλέπει οποιαδήποτε άλλη διάταξη που θα ήταν χρήσιμη για την ομαλή διεξαγωγή της ετήσιας διαδικασίας του προϋπολογισμού.
4. Όταν ο ευρωπαϊκός νόμος του Συμβουλίου με τον οποίο θεσπίζεται νέο δημοσιονομικό πλαίσιο δεν έχει εκδοθεί κατά τη λήξη του προηγούμενου δημοσιονομικού πλαισίου, τα ανώτατα όρια και οι λοιπές διατάξεις που αντιστοιχούν στο τελευταίο έτος του πλαισίου αυτού παρατείνονται έως την έκδοση αυτού του νόμου.
5. Καθ' όλη τη διάρκεια της διαδικασίας που συνίσταται στη θέσπιση του πολυετούς δημοσιονομικού πλαισίου, το Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο και η Επιτροπή λαμβάνουν κάθε απαραίτητο μέτρο για τη διευκόλυνση της αίσιας διεκπεραίωσης της διαδικασίας.

ΤΜΗΜΑ 2

ΕΤΗΣΙΟΣ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

Άρθρο III-305 (πρώην άρθρο 272)

Το οικονομικό έτος αρχίζει την 1η Ιανουαρίου και λήγει την 31η Δεκεμβρίου.

Άρθρο III-306 (πρώην άρθρο 272)

Ο ευρωπαϊκός νόμος θεσπίζει τον ετήσιο προϋπολογισμό της Ένωσης δυνάμει των ακόλουθων διατάξεων :

1. Κάθε Όργανο της Ένωσης καταρτίζει, προ της 1ης Ιουλίου, κατάσταση των προβλεπομένων δαπανών του. Η Επιτροπή συγκεντρώνει τις καταστάσεις αυτές σε σχέδιο προϋπολογισμού. Επισυνάπτει γνώμη η οποία δύναται να περιέχει αποκλίνουσες προβλέψεις.

Το σχέδιο αυτό περιλαμβάνει πρόβλεψη των εσόδων και των δαπανών.

Η Επιτροπή μπορεί να τροποποιήσει το σχέδιο προϋπολογισμού κατά τη διάρκεια της διαδικασίας, έως τη σύγκληση της επιτροπής συνδιαλλαγής που προβλέπεται στην παράγραφο 5.

2. Η Επιτροπή καταθέτει το σχέδιο προϋπολογισμού στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο το αργότερο την 1η Σεπτεμβρίου του έτους που προηγείται του έτους της εκτελέσεως του προϋπολογισμού.

3. Το Συμβούλιο καθορίζει τη θέση του σχετικά με το σχέδιο προϋπολογισμού και τη διαβιβάζει στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο το αργότερο την 1η Οκτωβρίου του έτους που προηγείται του έτους της εκτελέσεως του προϋπολογισμού. Ενημερώνει πλήρως το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο για τους λόγους στους οποίους βασίζεται η θέση του.

4. Εάν, εντός σαράντα ημερών μετά τη διαβίβαση αυτή, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο

α) εγκρίνει τη θέση του Συμβουλίου ή δεν εκφέρει γνώμη, ο νόμος περί προϋπολογισμού θεωρείται εκδοθείς,

β) προτείνει, με την πλειοψηφία των μελών που το απαρτίζουν, τροπολογίες της θέσης του Συμβουλίου, το κείμενο, όπως τροποποιήθηκε, διαβιβάζεται στο Συμβούλιο και την Επιτροπή. Ο Πρόεδρος του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, κατόπιν συμφωνίας με τον Πρόεδρο του Συμβουλίου, συγκαλεί άμεσα την επιτροπή συνδιαλλαγής.

Η επιτροπή συνδιαλλαγής δεν συνέρχεται εάν εντός δέκα ημερών το Συμβούλιο γνωστοποιήσει στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο ότι εγκρίνει όλες τις τροπολογίες του.

5. Η επιτροπή συνδιαλλαγής, που αποτελείται από τα μέλη του Συμβουλίου ή τους αντιπροσώπους τους και ισάριθμους αντιπροσώπους του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, έχει ως αποστολή την επίτευξη συμφωνίας για ένα κοινό σχέδιο, με ειδική πλειοψηφία των μελών του Συμβουλίου ή των αντιπροσώπων τους και με πλειοψηφία των αντιπροσώπων του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, εντός 21 ημερών από τη σύγκλησή της και βάσει των θέσεων του Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου.
6. Η Επιτροπή συμμετέχει στις εργασίες της επιτροπής συνδιαλλαγής και λαμβάνει όλες τις αναγκαίες πρωτοβουλίες με σκοπό την προσέγγιση των θέσεων του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου.
7. Εάν εντός 21 ημερών από τη σύγκλησή της η επιτροπή συνδιαλλαγής εγκρίνει κοινό σχέδιο, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο διαθέτουν προθεσμία 14 ημερών έκαστο από την έγκριση για να εγκρίνουν το κοινό σχέδιο, με την πλειοψηφία των ψηφισάντων όσον αφορά το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και με ειδική πλειοψηφία όσον αφορά το Συμβούλιο.
8. Εάν, εντός της προθεσμίας των 21 ημερών, η επιτροπή συνδιαλλαγής δεν εγκρίνει κοινό σχέδιο ή εάν το Συμβούλιο απορρίψει το κοινό σχέδιο, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο μπορεί, εντός 14 ημερών, με πλειοψηφία των μελών του και των τριών πέμπτων των ψηφισάντων, να επιβεβαιώσει τις τροπολογίες του. Εφόσον δεν επιβεβαιωθεί μια τροπολογία του Κοινοβουλίου, η θέση του Συμβουλίου ως προς τη θέση του προϋπολογισμού για την οποία υποβλήθηκε η τροπολογία αυτή θεωρείται εγκριθείσα.
- Εάν το Κοινοβούλιο απορρίψει το κοινό σχέδιο με την πλειοψηφία των μελών του και των τριών πέμπτων των ψηφισάντων, μπορεί να ζητήσει να του υποβληθεί νέο σχέδιο προϋπολογισμού.
9. Όταν περατωθεί η διαδικασία που προβλέπεται στο παρόν άρθρο, ο Πρόεδρος του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου διαπιστώνει ότι ο προϋπολογισμός έχει οριστικώς εγκριθεί.

Άρθρο III-307 (πρώην άρθρο 273)

1. Αν δεν έχει εκδοθεί νόμος περί προϋπολογισμού στην αρχή ενός οικονομικού έτους, οι δαπάνες δύνανται να πραγματοποιούνται μηνιαίως κατά κεφάλαιο ή κατ' άλλη υποδιαίρεση, κατά τις διατάξεις του ευρωπαϊκού νόμου που αναφέρεται στο [άρθρο III-314 (πρώην 279)], εντός των ορίων του ενός δωδεκάτου των πιστώσεων που είχαν εγγραφεί στο νόμο περί προϋπολογισμού του προηγούμενου οικονομικού έτους, χωρίς το μέτρο αυτό να έχει ως αποτέλεσμα να τίθενται στη διάθεση της Επιτροπής πιστώσεις που υπερβαίνουν το ένα δωδέκατο εκείνων που προβλέπονται στο υπό εξέταση σχέδιο προϋπολογισμού.
2. Το Συμβούλιο δύναται, προτάσει της Επιτροπής και με την επιφύλαξη της τηρήσεως των άλλων όρων που ορίζονται στην πρώτη παράγραφο, να εκδίδει ευρωπαϊκή απόφαση σχετικά με την έγκριση των δαπανών που υπερβαίνουν το ένα δωδέκατο. Το Συμβούλιο διαβιβάζει αμέσως την απόφαση αυτή στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο.

Η προαναφερόμενη ευρωπαϊκή απόφαση προβλέπει τα αναγκαία μέτρα σχετικά με τους πόρους για την εφαρμογή του παρόντος άρθρου.

Η απόφαση τίθεται σε ισχύ τριάντα ημέρες μετά την έκδοσή της εάν το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο δεν αποφασίσει εντός της προθεσμίας αυτής, με την πλειοψηφία των μελών του, να μειώσει τα σχετικά έξοδα.

Άρθρο III-308 [πρώην άρθρο 271]

Με εξαίρεση τις πιστώσεις οι οποίες αφορούν δαπάνες προσωπικού, οι πιστώσεις οι οποίες παραμένουν αχρησιμοποίητες στο τέλος του οικονομικού έτους είναι δυνατόν να μεταφερθούν μόνο στο επόμενο οικονομικό έτος, κατά τους όρους που θα καθορισθούν στον ευρωπαϊκό νόμο που αναφέρεται στο [άρθρο III-314 (πρώην 279)].

Οι πιστώσεις εξειδικεύονται κατά κεφάλαια, στα οποία περιλαμβάνονται οι δαπάνες αναλόγως της φύσεως ή του προορισμού τους. Τα κεφάλαια υποδιαιρούνται, σύμφωνα με τον ευρωπαϊκό νόμο που αναφέρεται στο [άρθρο III-314 (πρώην 279)].

Οι δαπάνες του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, του Συμβουλίου, της Επιτροπής και του Δικαστηρίου αποτελούν αντικείμενο χωριστών τμημάτων του προϋπολογισμού, με την επιφύλαξη ειδικού καθεστώτος για ορισμένες κοινές δαπάνες.

ΤΜΗΜΑ 3

ΕΚΤΕΛΕΣΗ ΤΟΥ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΑΠΑΛΛΑΓΗ

Άρθρο III-309 (πρώην άρθρο 274)

Η Επιτροπή εκτελεί τον προϋπολογισμό σε συνεργασία με τα κράτη μέλη, σύμφωνα με τον ευρωπαϊκό νόμο που αναφέρεται στο [άρθρο III-314 (πρώην 279)], με δική της ευθύνη και εντός των ορίων των πιστώσεων που εγκρίθηκαν, σύμφωνα με την αρχή της χρηστής δημοσιονομικής διαχείρισης. Τα κράτη μέλη συνεργάζονται με την Επιτροπή προκειμένου να διασφαλίσουν ότι οι πιστώσεις χρησιμοποιούνται σύμφωνα με την αυτή αρχή.

Ο ευρωπαϊκός νόμος που αναφέρεται στο [άρθρο III-314 (πρώην 279)] ορίζει τις υποχρεώσεις ελέγχου των κρατών μελών κατά την εκτέλεση του προϋπολογισμού καθώς και τις απορρέουσες ευθύνες.

Ο ευρωπαϊκός νόμος που αναφέρεται στο [άρθρο III-314 (πρώην 279)] ορίζει τις ευθύνες κάθε Οργάνου και τον ειδικό τρόπο κατά τον οποίο συμμετέχει στην εκτέλεση των ιδίων δαπανών του.

Η Επιτροπή δύναται να προβαίνει, εντός των ορίων και υπό τις προϋποθέσεις του ευρωπαϊκού νόμου που αναφέρεται στο [άρθρο III-314 (πρώην 279)], σε μεταφορές πιστώσεων του προϋπολογισμού είτε από κεφάλαιο σε κεφάλαιο είτε από υποδιαίρεση σε υποδιαίρεση.

Άρθρο III-310 [πρώην άρθρο 275]

Η Επιτροπή καταθέτει κατ' έτος στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο τους λογαριασμούς του διαρρέυσαντος οικονομικού έτους, που αναφέρονται στην εκτέλεση του προϋπολογισμού. Η Επιτροπή υποβάλλει επίσης δημοσιονομικό ισολογισμό με το ενεργητικό και το παθητικό της Ένωσης.

Η Επιτροπή υποβάλλει επίσης στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο έκθεση αξιολόγησης βασισμένη στα αποτελέσματα που έχουν επιτευχθεί ιδίως όσον αφορά τις οδηγίες που έδωσαν το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο δυνάμει του [άρθρου III-311 (πρώην 276 παράγραφος 3)].

Άρθρο III-311 [πρώην άρθρο 276]

1. Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, έπειτα από σύσταση του Συμβουλίου, απαλλάσσει την Επιτροπή ως προς την εκτέλεση του προϋπολογισμού. Για το σκοπό αυτό, εξετάζει, ύστερα από το Συμβούλιο, τους λογαριασμούς, το δημοσιονομικό ισολογισμό και την έκθεση αξιολόγησης, που αναφέρονται στο [άρθρο III-310 (πρώην 275)], την ετήσια έκθεση του Ελεγκτικού Συνεδρίου, μαζί με τις απαντήσεις των υπό έλεγχο Οργάνων στις παρατηρήσεις του Ελεγκτικού Συνεδρίου, τη δήλωση αξιοπιστίας που αναφέρεται στο [άρθρο III-286 (πρώην 248), παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο,] καθώς και τις συναφείς ειδικές εκθέσεις του.

2. Προτού απαλλάξει την Επιτροπή, ή για οποιονδήποτε άλλο σκοπό που εντάσσεται στα πλαίσια της άσκησης των εξουσιών της σε θέματα εκτέλεσης του προϋπολογισμού, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο δύναται να ζητήσει να ακούσει την άποψη της Επιτροπής σχετικά με την εκτέλεση των δαπανών ή τη λειτουργία των συστημάτων δημοσιονομικού ελέγχου. Η Επιτροπή διαβιβάζει στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, ύστερα από αίτησή του, κάθε αναγκαία πληροφορία.

3. Η Επιτροπή καταβάλλει κάθε προσπάθεια ώστε να λαμβάνονται υπόψη οι παρατηρήσεις που συνοδεύουν τις αποφάσεις απαλλαγής και οι άλλες παρατηρήσεις του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου σχετικά με την εκτέλεση των δαπανών, καθώς και τα σχόλια που συνοδεύουν τις συστάσεις απαλλαγής που διατυπώνει το Συμβούλιο.

4. Μετά από αίτηση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου ή του Συμβουλίου, η Επιτροπή υποβάλλει έκθεση για τα μέτρα που έχουν ληφθεί με βάση αυτές τις παρατηρήσεις και σχόλια, και ιδίως σχετικά με τις οδηγίες που έχουν δοθεί στις υπηρεσίες οι οποίες έχουν αναλάβει την εκτέλεση του προϋπολογισμού. Οι εκθέσεις αυτές διαβιβάζονται επίσης στο Ελεγκτικό Συνέδριο.

ΤΜΗΜΑ 4

ΚΟΙΝΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Άρθρο III-312 (πρώην άρθρο 277)

Το πολυετές δημοσιονομικό πλαίσιο και ο ετήσιος προϋπολογισμός καταρτίζονται σε ευρώ.

Άρθρο III-313 (πρώην άρθρο 278)

Η Επιτροπή δύναται, εφόσον πληροφορήσει σχετικά τις αρμόδιες αρχές των ενδιαφερομένων κρατών μελών, να μεταφέρει στο νόμισμα κράτους μέλους, τα στοιχεία ενεργητικού που κατέχει στο νόμισμα άλλου κράτους μέλους, κατά το μέτρο που είναι αναγκαίο για τη χρησιμοποίησή τους για τους σκοπούς για τους οποίους προορίζονται από το Σύνταγμα. Η Επιτροπή αποφεύγει, κατά το δυνατό, να προβαίνει σε τέτοιες μεταφορές, αν κατέχει στοιχεία ενεργητικού διαθέσιμα ή ρευστοποιήσιμα στο νόμισμα που χρειάζεται.

Η Επιτροπή επικοινωνεί με κάθε ενδιαφερόμενο κράτος μέλος μέσω της αρχής την οποία αυτό ορίζει. Κατά την εκτέλεση των δημοσιονομικών πράξεων, προσφεύγει στην εκδοτική τράπεζα του ενδιαφερομένου κράτους μέλους ή σε άλλον εξουσιοδοτημένο από αυτό οικονομικό οργανισμό.

Άρθρο III-314 (πρώην άρθρο 279)

1. Ο ευρωπαϊκός νόμος :

- α) ορίζει τους δημοσιονομικούς κανόνες που ρυθμίζουν ιδίως τη διαδικασία σχετικά με την κατάρτιση και την εκτέλεση του προϋπολογισμού και την παρουσίαση και τον έλεγχο των λογαριασμών,
- β) ορίζει τους κανόνες και οργανώνει τον έλεγχο της ευθύνης των δημοσιονομικών ελεγκτών, των διατακτών και των υπολόγων.

Ο νόμος αυτός εκδίδεται έπειτα από διαβούλευση με το Ελεγκτικό Συνέδριο.

2. Ένας κανονισμός του Συμβουλίου, που εκδίδεται προτάσει της Επιτροπής, ορίζει τους τρόπους και τη διαδικασία κατά τα οποία τα έσοδα του προϋπολογισμού που προβλέπονται από τη ρύθμιση περί ιδίων πόρων της Ένωσης τίθενται στη διάθεση της Επιτροπής καθώς και τα εφαρμοστέα μέτρα προς αντιμετώπιση, εφόσον είναι ανάγκη, των ταμειακών αναγκών. Αποφασίζει έπειτα από διαβούλευση με το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο και το Ελεγκτικό Συνέδριο.

3. Το Συμβούλιο αποφασίζει ομόφωνα έως την 1η Ιανουαρίου 2007 σε όλες τις περιπτώσεις που προβλέπονται στο παρόν άρθρο.

Άρθρο III-315 (νέο)

Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο και η Επιτροπή μεριμνούν ώστε να είναι διαθέσιμα τα αναγκαία δημοσιονομικά μέσα που επιτρέπουν στην Ένωση να πληροί τις νομικές της υποχρεώσεις έναντι τρίτων.

Άρθρο III-316 (νέο)

Στο πλαίσιο των διαδικασιών του προϋπολογισμού που περιγράφονται στο παρόν κεφάλαιο, πραγματοποιούνται με πρωτοβουλία της Επιτροπής τακτικές συναντήσεις μεταξύ των Προέδρων του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, του Συμβουλίου και της Επιτροπής. Οι Πρόεδροι λαμβάνουν όλα τα αναγκαία μέτρα για την προώθηση του συντονισμού και της προσέγγισης των θέσεων των Οργάνων με στόχο τη διευκόλυνση της εφαρμογής των διατάξεων του παρόντος κεφαλαίου.

ΤΜΗΜΑ 5

ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗ ΤΗΣ ΑΠΑΤΗΣ

Άρθρο III-317 (πρώην άρθρο 280)

1. Η Ένωση και τα κράτη μέλη καταπολεμούν την απάτη ή οιαδήποτε άλλη παράνομη δραστηριότητα κατά των οικονομικών συμφερόντων της Ένωσης, λαμβάνοντας σύμφωνα με το παρόν άρθρο μέτρα τα οποία έχουν αποτρεπτικό χαρακτήρα και προσφέρουν αποτελεσματική προστασία στα κράτη μέλη.
2. Τα κράτη μέλη θεσπίζουν τις ίδιες διατάξεις καταπολέμησης της απάτης κατά των οικονομικών συμφερόντων της Ένωσης με εκείνες που θεσπίζουν για την καταπολέμηση της απάτης κατά των δικών τους οικονομικών συμφερόντων.
3. Με την επιφύλαξη άλλων διατάξεων του Συντάγματος, τα κράτη μέλη συντονίζουν τη δράση τους σχετικά με την προστασία των οικονομικών συμφερόντων της Ένωσης κατά της απάτης. Για το σκοπό αυτό, διοργανώνουν μαζί με την Επιτροπή στενή και τακτική συνεργασία μεταξύ των αρμόδιων αρχών.
4. Ο ευρωπαϊκός νόμος ή ο ευρωπαϊκός νόμος-πλαίσιο θεσπίζει τα απαραίτητα μέτρα στους τομείς της πρόληψης και της καταπολέμησης της απάτης εις βάρος των οικονομικών συμφερόντων της Ένωσης με σκοπό την παροχή αποτελεσματικής και ισοδύναμης προστασίας στα κράτη μέλη. Εκδίδεται έπειτα από διαβούλευση με το Ελεγκτικό Συνέδριο.
5. Η Επιτροπή, σε συνεργασία με τα κράτη μέλη, υποβάλλει κατ' έτος στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο έκθεση για τα μέτρα και τις διατάξεις που θεσπίστηκαν κατ' εφαρμογή του παρόντος άρθρου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΙΙΙ

ΕΝΙΣΧΥΜΕΝΕΣ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΕΣ

Άρθρο ΙΙΙ-318 (πρώην άρθρο Θ)

Οι διατάξεις του άρθρου [Ι-43] του Συντάγματος και των άρθρων [ΙΙΙ-319 έως ΙΙΙ-325] που ακολουθούν δεν εφαρμόζονται στις μορφές συνεργασίας που προβλέπονται για τον τομέα της άμυνας από το άρθρο [Ι-40] και διέπονται ειδικά από τα άρθρα [ΙΙΙ-206 έως ΙΙΙ-209 (πρώην 18 έως 21)].

Άρθρο ΙΙΙ-319 (πρώην άρθρο Ι)

Οι σχεδιαζόμενες ενισχυμένες συνεργασίες σέβονται το Σύνταγμα της Ένωσης και το κεκτημένο της.

Οι εν λόγω συνεργασίες δεν θίγουν την εσωτερική αγορά ούτε την οικονομική και κοινωνική συνοχή. Δεν συνιστούν διάκριση ή φραγμό στις συναλλαγές μεταξύ των κρατών μελών ούτε προκαλούν στρεβλώσεις του ανταγωνισμού μεταξύ τους.

Άρθρο ΙΙΙ-320 (πρώην άρθρο Κ)

Οι σχεδιαζόμενες ενισχυμένες συνεργασίες σέβονται τις αρμοδιότητες, τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των κρατών μελών που δεν συμμετέχουν σε αυτές. Τα μη συμμετέχοντα κράτη μέλη δεν παρεμποδίζουν την εφαρμογή των ενισχυμένων συνεργασιών από τα κράτη μέλη που συμμετέχουν σε αυτές.

Άρθρο ΙΙΙ-321 (πρώην άρθρο Λ)

1. Κατά την καθιέρωσή τους, οι ενισχυμένες συνεργασίες είναι ανοικτές σε όλα τα κράτη μέλη, υπό την επιφύλαξη της τήρησης των προϋποθέσεων συμμετοχής που ενδεχομένως ορίζει η απόφαση έγκρισης. Παραμένουν επίσης ανοικτές ανά πάσα στιγμή, υπό την επιφύλαξη της τήρησης, επί πλέον των εν λόγω προϋποθέσεων, και των πράξεων που έχουν ήδη θεσπιστεί στα πλαίσια αυτά.

Η Επιτροπή και τα κράτη μέλη που συμμετέχουν σε μια ενισχυμένη συνεργασία φροντίζουν να διευκολύνουν τη συμμετοχή όσον το δυνατόν περισσότερων κρατών μελών.

2. Η Επιτροπή και, ενδεχομένως, ο Υπουργός Εξωτερικών, ενημερώνουν τακτικά όλα τα μέλη του Συμβουλίου, καθώς και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο για την εξέλιξη των ενισχυμένων συνεργασιών.

Άρθρο III-322 (πρώην άρθρο M)

1. Τα κράτη μέλη που επιθυμούν να καθιερώσουν μεταξύ τους μια ενισχυμένη συνεργασία σε κάποιον από τους τομείς που αναφέρει το Σύνταγμα, εκτός της κοινής εξωτερικής πολιτικής και πολιτικής ασφαλείας, απευθύνουν αίτηση στην Επιτροπή καθορίζοντας το πεδίο εφαρμογής και τους επιδιωκόμενους στόχους της προβλεπόμενης ενισχυμένης συνεργασίας. Η Επιτροπή δύναται να υποβάλει στο Συμβούλιο σχετική πρόταση. Εάν η Επιτροπή δεν υποβάλει πρόταση, ανακοινώνει τους σχετικούς λόγους στα ενδιαφερόμενα κράτη μέλη.

Η έγκριση για την καθιέρωση ενισχυμένης συνεργασίας χορηγείται με απόφαση του Συμβουλίου, ύστερα από πρόταση της Επιτροπής και αφού ληφθεί η σύμφωνη γνώμη του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου.

2. Στα πλαίσια της κοινής εξωτερικής πολιτικής και πολιτικής ασφαλείας, η αίτηση των κρατών μελών που επιθυμούν να καθιερώσουν μεταξύ τους ενισχυμένη συνεργασία απευθύνεται στο Συμβούλιο. Διαβιβάζεται στον Υπουργό Εξωτερικών, ο οποίος δίνει τη γνώμη του ως προς τη συμβατότητα της ενισχυμένης συνεργασίας με την κοινή εξωτερική πολιτική και πολιτική ασφαλείας της Ένωσης, καθώς και στην Επιτροπή, η οποία δίνει τη γνώμη της, ιδίως ως προς τη συμβατότητα της προτεινόμενης ενισχυμένης συνεργασίας με τις άλλες πολιτικές της Ένωσης. Διαβιβάζεται επίσης στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο προς ενημέρωση.

Η έγκριση για την καθιέρωση ενισχυμένης συνεργασίας χορηγείται με απόφαση του Συμβουλίου.

Άρθρο III-323 (πρώην άρθρο N)

1. Κάθε κράτος μέλος το οποίο επιθυμεί να συμμετάσχει σε μια ενισχυμένη συνεργασία γνωστοποιεί την πρόθεσή του στο Συμβούλιο, την Επιτροπή και, κατά περίπτωση, στον Υπουργό Εξωτερικών.

Εντός προθεσμίας τεσσάρων μηνών από την ημερομηνία παραλαβής της κοινοποίησης, η Επιτροπή επιβεβαιώνει τη συμμετοχή του εν λόγω κράτους μέλους. Διαπιστώνει κατά περίπτωση ότι πληρούνται οι ενδεχόμενες προϋποθέσεις συμμετοχής και θεσπίζει τις μεταβατικές διατάξεις που κρίνονται αναγκαίες για την εφαρμογή των πράξεων που έχουν ήδη θεσπιστεί στα πλαίσια της ενισχυμένης συνεργασίας.

Ωστόσο, εάν η Επιτροπή κρίνει ότι οι ενδεχόμενες προϋποθέσεις συμμετοχής δεν πληρούνται, επισημαίνει τα μέτρα που πρέπει να ληφθούν για την πλήρωση αυτών των προϋποθέσεων και καθορίζει προθεσμία για την επανεξέταση της αίτησης συμμετοχής. Όταν επανεξετάσει την αίτηση, αποφασίζει σύμφωνα με το προηγούμενο εδάφιο. Εάν η Επιτροπή κρίνει ότι οι προϋποθέσεις συμμετοχής εξακολουθούν να μην πληρούνται, το ενδιαφερόμενο κράτος μέλος μπορεί να υποβάλει το θέμα στο Συμβούλιο, το οποίο αποφασίζει σύμφωνα με το [άρθρο I-43, παράγραφος 3]. Το Συμβούλιο μπορεί επίσης να θεσπίσει, ύστερα από πρόταση της Επιτροπής, τις αναφερόμενες στο προηγούμενο εδάφιο μεταβατικές διατάξεις.

2. Στα πλαίσια της κοινής εξωτερικής πολιτικής και πολιτικής ασφαλείας, το Συμβούλιο επιβεβαιώνει τη συμμετοχή του εν λόγω κράτους μέλους, μετά από διαβούλευση με τον Υπουργό Εξωτερικών. Διαπιστώνει κατά περίπτωση ότι πληρούνται οι ενδεχόμενες προϋποθέσεις συμμετοχής. Το Συμβούλιο μπορεί επίσης να θεσπίσει μεταβατικές διατάξεις κατόπιν προτάσεως του Υπουργού Εξωτερικών. Ωστόσο, εάν το Συμβούλιο κρίνει ότι οι ενδεχόμενες προϋποθέσεις συμμετοχής δεν πληρούνται, επισημαίνει τα μέτρα που πρέπει να ληφθούν για την πλήρωση αυτών των προϋποθέσεων και τάσσει προθεσμία για την επανεξέταση της αίτησης συμμετοχής.

Για τους σκοπούς της παρούσας παραγράφου, το Συμβούλιο αποφασίζει σύμφωνα με το [άρθρο I-43, παράγραφος 3] του Συντάγματος.

Άρθρο III-324 (πρώην άρθρο Ξ)

Οι δαπάνες που απορρέουν από την εφαρμογή μιας ενισχυμένης συνεργασίας, πέραν των διοικητικών εξόδων των Οργάνων, βαρύνουν τα συμμετέχοντα κράτη μέλη, εκτός εάν το Συμβούλιο με ομοφωνία όλων των μελών του και μετά από διαβούλευση με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, αποφασίσει άλλως.

Άρθρο III-325 (πρώην άρθρο Ο)

Το Συμβούλιο και η Επιτροπή εξασφαλίζουν τη συνοχή των δράσεων που αναλαμβάνονται στα πλαίσια μιας ενισχυμένης συνεργασίας, καθώς και τη συνοχή των δράσεων αυτών με τις πολιτικές της Ένωσης, και συνεργάζονται προς το σκοπό αυτόν.

ΤΙΤΛΟΣ VII

ΚΟΙΝΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Άρθρο III-326 (πρώην άρθρο 299)

Λαμβάνοντας υπόψη τη διαρθρωτική οικονομική και κοινωνική κατάσταση των υπερπόντιων γαλλικών διαμερισμάτων, των Αζόρων, της Μαδέρας και των Καναρίων Νήσων, η οποία επιδεινώνεται από τη μεγάλη απόσταση, τον νησιωτικό τους χαρακτήρα, τη μικρή έκταση, τη δύσκολη μορφολογία και κλίμα, και την οικονομική εξάρτηση από μικρό αριθμό προϊόντων, που αποτελούν προβλήματα μόνιμα και σωρευτικά τα οποία αναχαιτίζουν σημαντικά την ανάπτυξή τους, το Συμβούλιο, μετά από πρόταση της Επιτροπής, θεσπίζει Ευρωπαϊκούς κανονισμούς και αποφάσεις που αποσκοπούν ιδίως στον καθορισμό των προϋποθέσεων εφαρμογής του Συντάγματος στις περιοχές αυτές, συμπεριλαμβανομένων κοινών πολιτικών. Αποφασίζει μετά από διαβούλευση με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο.

Τα μέτρα που αναφέρονται στο πρώτο εδάφιο, αφορούν ιδίως την τελωνειακή και εμπορική πολιτική, τη φορολογική πολιτική, τις ελεύθερες ζώνες, η γεωργική και αλιευτική πολιτική, τους όρους προμήθειας πρώτων υλών και βασικών καταναλωτικών αγαθών, τις κρατικές ενισχύσεις και τις προϋποθέσεις πρόσβασης στα διαρθρωτικά ταμεία και στα οριζόντια προγράμματα της Ένωσης.

Το Συμβούλιο θεσπίζει τα μέτρα που αναφέρονται στο πρώτο εδάφιο λαμβάνοντας υπόψη τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά και τους περιορισμούς των εξόχως απόκεντρων περιοχών, χωρίς ωστόσο να υπονομεύεται η ακεραιότητα και η συνοχή της έννομης τάξης της Ένωσης, συμπεριλαμβανομένης της εσωτερικής αγοράς και των κοινών πολιτικών.

Άρθρο III-327 (πρώην άρθρο 295)

Το Σύνταγμα δεν προδικάζει με κανένα τρόπο το καθεστώς της ιδιοκτησίας στα κράτη μέλη.

Άρθρο III-328 (πρώην άρθρο 282)

Η Ένωση διαθέτει σε κάθε κράτος μέλος την ευρύτερη δυνατή νομική ικανότητα που αναγνωρίζεται από τις εθνικές νομοθεσίες στα νομικά πρόσωπα· δύναται ιδίως να αποκτά ή να διαθέτει κινητή και ακίνητη περιουσία και να παρίσταται ενώπιον δικαστηρίου. Προς το σκοπό αυτόν η Ένωση αντιπροσωπεύεται από την Επιτροπή.

Άρθρο III-329 (πρώην άρθρο 283)

Ο κανονισμός υπηρεσιακής κατάστασης των υπαλλήλων της Ένωσης και το καθεστώς που εφαρμόζεται στο λοιπό προσωπικό της Ένωσης θεσπίζονται με νόμο. Ο νόμος αυτός εκδίδεται κατόπιν διαβούλευσης με τα ενδιαφερόμενα Όργανα.

Άρθρο III-330 (πρώην άρθρο 284)

Για να εκπληρώσει τα καθήκοντα που της έχουν ανατεθεί, η Επιτροπή δύναται να συλλέγει κάθε πληροφορία και να προβαίνει σε όλους τους αναγκαίους ελέγχους εντός των ορίων και υπό τις προϋποθέσεις που καθορίζει το Συμβούλιο κατά το Σύνταγμα.

Άρθρο III-331 (πρώην άρθρο 285)

1. Με την επιφύλαξη του άρθρου 5 του Πρωτοκόλλου για το καταστατικό του Ευρωπαϊκού Συστήματος Κεντρικών Τραπεζών και της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, τα μέτρα για την εκπόνηση στατιστικών, εφόσον τούτο απαιτείται για την εκτέλεση των δραστηριοτήτων της Ένωσης, θεσπίζονται με ευρωπαϊκό νόμο ή νόμο-πλαίσιο.
2. Η εκπόνηση των στατιστικών χαρακτηρίζεται από αμεροληψία, αξιοπιστία, αντικειμενικότητα, επιστημονική ανεξαρτησία, σχέση κόστους/αποτελεσματικότητας και στατιστικό απόρρητο, και δεν επιφέρει υπέρογκες επιβαρύνσεις στους οικονομικούς παράγοντες.

Άρθρο III-332 (πρώην άρθρο 287)

Τα μέλη των Οργάνων της Ένωσης, τα μέλη των επιτροπών καθώς και οι υπάλληλοι και το λοιπό προσωπικό της Ένωσης οφείλουν, ακόμα και μετά τη λήξη της υπηρεσιακής τους σχέσεως, να μη διαδίδουν πληροφορίες που αποτελούν εκ φύσεως επαγγελματικά απόρρητα, ιδίως πληροφορίες σχετικές με επιχειρήσεις, τις εμπορικές τους σχέσεις και τα κοστολογικά τους στοιχεία.

Άρθρο III-333 (πρώην άρθρο 288)

Η συμβατική ευθύνη της Ένωσης διέπεται από το δίκαιο που εφαρμόζεται στη σχετική σύμβαση.

Στο πεδίο της εξωσυμβατικής ευθύνης, η Ένωση υποχρεούται, σύμφωνα με τις γενικές αρχές του δικαίου που είναι κοινές στα δίκαια των κρατών μελών, να αποκαθιστά τη ζημία που προξενούν τα Όργανα ή οι υπάλληλοί της κατά την άσκηση των καθηκόντων τους.

Το δεύτερο εδάφιο εφαρμόζεται υπό τις ίδιες προϋποθέσεις στις ζημίες που προξενεί η ΕΚΤ ή οι υπάλληλοί της κατά την άσκηση των καθηκόντων τους.

Η προσωπική ευθύνη των υπαλλήλων έναντι της Ένωσης διέπεται από τις διατάξεις του κανονισμού υπηρεσιακής κατάστασης ή του καθεστώτος που εφαρμόζεται σε αυτούς.

Άρθρο III-334 (πρώην άρθρο 289)

Η έδρα των Οργάνων της Ένωσης ορίζεται με κοινή συμφωνία των κυβερνήσεων των κρατών μελών.

Άρθρο III-335 (πρώην άρθρο 290)

Το γλωσσικό καθεστώς των Οργάνων της Ένωσης, με την επιφύλαξη των διατάξεων του Οργανισμού του Δικαστηρίου, καθορίζεται με κανονισμό που εκδίδεται ομόφωνα.

Άρθρο III-336 (πρώην άρθρο 291)

Η Ένωση απολαύει, στην επικράτεια των κρατών μελών, των αναγκαίων προνομίων και ασυλιών για την εκπλήρωση της αποστολής της, υπό τους όρους που καθορίζονται στο Πρωτόκολλο της 8ης Απριλίου 1965 περί των προνομίων και ασυλιών των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων. Το αυτό ισχύει και για την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα, και την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων.

Άρθρο III-337 (πρώην άρθρο 307)

Τα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις που απορρέουν από συμβάσεις που συνήφθησαν προ της 1ης Ιανουαρίου 1958 ή, για τα κράτη που προσχωρούν, προ της ημερομηνίας της προσχώρησής τους, μεταξύ ενός ή περισσότερων κρατών μελών αφενός και ενός ή περισσότερων τρίτων χωρών αφετέρου, δεν θίγονται από το Σύνταγμα.

Κατά το μέτρο που οι συμβάσεις αυτές δεν συμβιβάζονται με το Σύνταγμα, το ενδιαφερόμενο ή τα ενδιαφερόμενα κράτη μέλη προσφεύγουν σε όλα τα πρόσφορα μέσα, για να άρουν τα διαπιστωθέντα ασυμβίβαστα. Εν ανάγκη τα κράτη μέλη παρέχουν προς το σκοπό αυτό αμοιβαία συνδρομή και υιοθετούν, κατά περίπτωση, κοινή στάση.

Κατά την εφαρμογή των συμβάσεων που αναφέρονται στην πρώτη παράγραφο, τα κράτη μέλη λαμβάνουν υπόψη το γεγονός ότι τα πλεονεκτήματα που παραχωρεί με το Σύνταγμα κάθε κράτος μέλος αποτελούν αναπόσπαστο μέρος της Ένωσης και επομένως είναι αδιαχωρίστως συνδεδεμένα με τη σύσταση κοινών οργάνων, τη μεταβίβαση αρμοδιοτήτων σε αυτά και την παραχώρηση των ιδίων πλεονεκτημάτων από όλα τα άλλα κράτη μέλη.

1. Το Σύνταγμα δεν αντιτίθεται προς τους εξής κανόνες :

α) κανένα κράτος μέλος δεν υποχρεούται να παρέχει πληροφορίες, τη διάδοση των οποίων θεωρεί αντίθετη προς ουσιώδη συμφέροντα ασφαλείας του,

β) κάθε κράτος μέλος δύναται να λαμβάνει τα μέτρα που θεωρεί αναγκαία για την προστασία ουσιωδών συμφερόντων της ασφαλείας του, που αφορούν την παραγωγή ή εμπορία όπλων, πυρομαχικών και πολεμικού υλικού· τα μέτρα αυτά δεν πρέπει να αλλοιώνουν τους όρους του ανταγωνισμού εντός της εσωτερικής αγοράς σχετικά με τα προϊόντα που δεν προορίζονται ειδικά για στρατιωτικούς σκοπούς.

2. Το Συμβούλιο, προτάσει της Επιτροπής, μπορεί να εκδώσει ομόφωνα ευρωπαϊκή απόφαση για την τροποποίηση του πίνακα τον οποίο κατάρτισε στις 15 Απριλίου 1958, και ο οποίος αφορά τα προϊόντα για τα οποία εφαρμόζονται οι διατάξεις της παραγράφου 1, σημείο β).

---

¹ Το άρθρο θα μπορούσε να εξεταστεί από τη Συνέλευση στα πλαίσια των θεμάτων σχετικά με την κοινή άμυνα.

ΠΡΩΤΟΚΟΛΛΟ ΠΕΡΙ ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΕΩΣ ΤΗΣ ΣΥΝΘΗΚΗΣ ΕΥΡΑΤΟΜ

ΤΑ ΥΨΗΛΑ ΣΥΜΒΑΛΛΟΜΕΝΑ ΜΕΡΗ,

ΥΠΕΝΘΥΜΙΖΟΝΤΑΣ ότι είναι σημαντικό να εξακολουθήσουν να παράγουν πλήρως τα έννομα αποτελέσματά τους οι διατάξεις της Συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας Ατομικής Ενέργειας,

ΕΠΙΘΥΜΩΝΤΑΣ εν τούτοις να προσαρμόσουν τη Συνθήκη αυτή στους νέους κανόνες που θεσπίζει η Συνθήκη για τη θέσπιση του Συντάγματος της Ευρώπης, ιδίως στον θεσμικό και τον δημοσιονομικό τομέα,

ΕΝΕΚΡΙΝΑΝ τις ακόλουθες διατάξεις οι οποίες προσαρτώνται στη Συνθήκη για τη θέσπιση του Συντάγματος της Ευρώπης και τροποποιούν τη Συνθήκη περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας Ατομικής Ενέργειας ως εξής :

Άρθρο 1

Η λέξη «Κοινότητα» αντικαθίσταται από τη λέξη «Ένωση».

Άρθρο 2

Το άρθρο 3 καταργείται.

Άρθρο 3

Η ονομασία του τίτλου ΙΙΙ «Διατάξεις περί των οργάνων» αντικαθίσταται από την εξής :

«Διατάξεις περί των Οργάνων και δημοσιονομικές διατάξεις».

Άρθρο 4

Τα άρθρα 107 έως 170 αντικαθίστανται από το ακόλουθο κείμενο :

«Άρθρο 107

Με την επιφύλαξη των ειδικών διατάξεων που προβλέπονται στα άρθρα 134, 135, 144, 145, 171, 172, 174 και 176, οι διατάξεις περί των Οργάνων και οι δημοσιονομικές διατάξεις της Συνθήκης για τη θέσπιση Συντάγματος της Ευρώπης (άρθρα I-XX έως I-ZZ και τα άρθρα ΙΙΙ-XX έως ΙΙΙ-ZZ) και το άρθρο I-58 της εν λόγω Συνθήκης ισχύουν στο πλαίσιο της παρούσας Συνθήκης».

Άρθρο 5

Η ονομασία του τίτλου ΙV «Δημοσιονομικές διατάξεις» αντικαθίσταται ως εξής :

«Ειδικές δημοσιονομικές διατάξεις».

Άρθρο 6

Τα άρθρα 173, 173α, 175 και 177 έως 183α και 184 καταργούνται.

Άρθρο 7

Το άρθρο 190 αντικαθίσταται ως εξής :

«Το γλωσσικό καθεστώς των Οργάνων της Ένωσης θεσπίζεται με ομόφωνη απόφαση του Συμβουλίου, χωρίς να τίγονται οι διατάξεις του Οργανισμού του Δικαστηρίου.

Άρθρο 8

Το άρθρο 198 τροποποιείται ως εξής :

«α) Η παρούσα Συνθήκη δεν εφαρμόζεται στις Φερόες Νήσους».

Άρθρο 9

Το άρθρο 201 τροποποιείται ως εξής :

«Η Ένωση τελεί σε στενή συνεργασία με τον Ευρωπαϊκό Οργανισμό Οικονομικής Συνεργασίας και Αναπτύξεως. Οι λεπτομέρειες της συνεργασίας θα ορισθούν με κοινή συμφωνία».

Άρθρο 10

Το άρθρο 206 τροποποιείται ως εξής :

«Η Ένωση δικαιούται να συνάπτει με ένα ή πλείονα κράτη ή διεθνείς οργανισμούς συμφωνίες για τη σύσταση ενώσεως που συνεπάγεται αμοιβαία δικαιώματα και υποχρεώσεις, κοινές δράσεις και ειδικές διαδικασίες.

Τις συμφωνίες αυτές συνάπτει το Συμβούλιο με ομόφωνη απόφαση κατόπιν γνωμοδότησης του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου.

Οσάκις οι συμφωνίες αυτές απαιτούν τροποποιήσεις της παρούσας Συνθήκης, προαπαιτείται έγκριση των τροποποιήσεων με τη διαδικασία του άρθρου Ν της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση».

Πρωτόκολλο σχετικά με την Ευρωομάδα

Τα Υψηλά Συμβαλλόμενα Μέρη,

Επιθυμώντας να ευνοήσουν τις προϋποθέσεις μιας ισχυρότερης οικονομικής μεγέθυνσης στην Ευρώπη, και προς τούτο να αναπτύξουν διαρκώς στενότερο συντονισμό των οικονομικών πολιτικών στη ζώνη του ευρώ,

Με επίγνωση της ανάγκης να προβλεφθούν ειδικές διατάξεις για έναν ενισχυμένο διάλογο μεταξύ των κρατών της ζώνης του ευρώ, εν αναμονή της ένταξης όλων των κρατών μελών της ΕΕ σ' αυτήν,

Συμφώνησαν ως προς τις παρακάτω διατάξεις, οι οποίες προσαρτώνται στο Σύνταγμα :

Άρθρο 1

Οι Υπουργοί των κρατών της ζώνης του ευρώ πραγματοποιούν άτυπες συναντήσεις μεταξύ τους. Οι συναντήσεις αυτές λαμβάνουν χώρα, ανάλογα με τις ανάγκες, για να συζητούνται τα θέματα που συνδέονται με τις ιδιαίτερες ευθύνες τις οποίες συνυπέχουν στο θέμα του ενιαίου νομίσματος. Η Επιτροπή και η ΕΚΤ καλούνται να συμμετέχουν σ' αυτές τις συναντήσεις, οι οποίες προετοιμάζονται από τους αντιπροσώπους των επί των Οικονομικών Υπουργών των κρατών της ζώνης ευρώ.

Άρθρο 2

Οι Υπουργοί των κρατών της ζώνης του ευρώ εκλέγουν ανά διετία πρόεδρο, με την πλειοψηφία των κρατών μελών της ζώνης του ευρώ.

ΜΕΡΟΣ IV

ΓΕΝΙΚΕΣ ΚΑΙ ΤΕΛΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Άρθρο IV-1 (πρώην άρθρο Α)
Κατάργηση των προηγούμενων Συνθηκών

Με την έναρξη της ισχύος της Συνθήκης για τη θέσπιση του Συντάγματος, καταργούνται η Συνθήκη περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας η Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση, καθώς και οι πράξεις και Συνθήκες που τις συμπληρώνουν ή τροποποιούν, οι οποίες περιλαμβάνονται στο Πρωτόκολλο το οποίο προσαρτάται στη Συνθήκη για τη θέσπιση του Συντάγματος.

Άρθρο IV-2 (πρώην άρθρο Β)
Νομική συνέχεια ως προς την Ευρωπαϊκή Κοινότητα και την Ευρωπαϊκή Ένωση

Η Ευρωπαϊκή Ένωση διαδέχεται τις Ευρωπαϊκές Κοινότητες και την Ένωση σε όλα τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις τους, είτε είναι εσωτερικής φύσεως είτε απορρέουν από διεθνείς συμφωνίες, τα οποία είχαν γεννηθεί πριν από την έναρξη της ισχύος της Συνθήκης για τη θέσπιση του Συντάγματος δυνάμει των προηγούμενων Συνθηκών, πρωτοκόλλων και πράξεων, περιλαμβανομένων όλων των στοιχείων ενεργητικού και παθητικού των Κοινοτήτων και της Ένωσης καθώς και των αρχείων τους.

Οι διατάξεις των πράξεων των Οργάνων της Ένωσης, οι οποίες θεσπίστηκαν δυνάμει των Συνθηκών και των πράξεων που μνημονεύονται στην πρώτη παράγραφο, εξακολουθούν να ισχύουν υπό τους όρους που προβλέπονται στο Πρωτόκολλο το οποίο προσαρτάται στη Συνθήκη για τη θέσπιση του Συντάγματος. Η νομολογία του Δικαστηρίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων διατηρείται ως βασική πηγή ερμηνείας του δικαίου της Ένωσης.

Άρθρο IV-3 (πρώην άρθρο Γ)
Πεδίο εδαφικής εφαρμογής

1. Η Συνθήκη για τη θέσπιση του Συντάγματος ισχύει στο Βασίλειο του Βελγίου, στο Βασίλειο της Δανίας, στην Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας, στην Ελληνική Δημοκρατία, στο Βασίλειο της Ισπανίας, στη Γαλλική Δημοκρατία, στην Ιρλανδία, στην Ιταλική Δημοκρατία, στο Μεγάλο Δουκάτο του Λουξεμβούργου, στο Βασίλειο των Κάτω Χωρών, στη Δημοκρατία της Αυστρίας, στην Πορτογαλική Δημοκρατία, στη Δημοκρατία της Φινλανδίας, στο Βασίλειο της Σουηδίας και στο Ηνωμένο Βασίλειο της Μεγάλης Βρετανίας και Βορείου Ιρλανδίας και...

2. Η Συνθήκη για τη θέσπιση του Συντάγματος ισχύει στα υπερπόντια γαλλικά διαμερίσματα, στις Αζόρες, στη Μαδέρα και στις Καναρίους Νήσους, σύμφωνα με το άρθρο III-326 του Μέρους III.

3. Για τις υπερπόντιες χώρες και εδάφη, ο κατάλογος των οποίων περιλαμβάνεται στο [παράρτημα II της ΣΕΚ], ισχύει το ιδιαίτερο καθεστώς σύνδεσης που ορίζεται στο [τέταρτο μέρος της ΣΕΚ] Μέρος [...] της Συνθήκης για τη θέσπιση του Συντάγματος.

Η Συνθήκη για τη θέσπιση του Συντάγματος δεν εφαρμόζεται στις υπερπόντιες χώρες και εδάφη που διατηρούν ιδιαίτερες σχέσεις με το Ηνωμένο Βασίλειο της Μεγάλης Βρετανίας και Βορείου Ιρλανδίας και δεν αναφέρονται στον ανωτέρω κατάλογο.

4. Η Συνθήκη για τη θέσπιση του Συντάγματος εφαρμόζεται στα ευρωπαϊκά εδάφη, για τις εξωτερικές σχέσεις των οποίων υπεύθυνο είναι ένα κράτος μέλος.

5. Η Συνθήκη για τη θέσπιση του Συντάγματος εφαρμόζεται στα νησιά Åland σύμφωνα με τις διατάξεις που αναφέρονται στο Πρωτόκολλο αριθ. 2 της Πράξης περί των όρων προσχωρήσεως της Δημοκρατίας της Αυστρίας, της Δημοκρατίας της Φινλανδίας και του Βασιλείου της Σουηδίας.

6. Κατά παρέκκλιση από τις προηγούμενες παραγράφους :
- α) Η Συνθήκη για τη θέσπιση του Συντάγματος δεν εφαρμόζεται στις Φερόες Νήσους,
  - β) Η Συνθήκη για τη θέσπιση του Συντάγματος δεν εφαρμόζεται στις περιοχές των κυρίαρχων βάσεων του Ηνωμένου Βασιλείου της Μεγάλης Βρετανίας και Βορείου Ιρλανδίας στην Κύπρο,
  - γ) Η Συνθήκη για τη θέσπιση του Συντάγματος δεν εφαρμόζεται στις αγγλονορμανδικές νήσους και στη νήσο Μαν, μόνον εφόσον αυτό είναι αναγκαίο για να διασφαλισθεί η εφαρμογή του καθεστώτος που προβλέπει για τις νήσους αυτές η Συνθήκη περί προσχωρήσεως νέων κρατών μελών στην Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα και στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα Ατομικής Ενεργείας, η οποία υπεγράφη στις 22 Ιανουαρίου 1972.

Άρθρο IV-4 (πρώην άρθρο Δ)
Περιφερειακές ενώσεις

Η Συνθήκη για τη θέσπιση του Συντάγματος δεν εμποδίζει την ύπαρξη και την ολοκλήρωση των περιφερειακών ενώσεων μεταξύ Βελγίου και Λουξεμβούργου καθώς και μεταξύ Βελγίου, Λουξεμβούργου και Κάτω Χωρών, εφόσον οι στόχοι των περιφερειακών αυτών ενώσεων δεν επιτυγχάνονται με την εφαρμογή της εν λόγω Συνθήκης.

Άρθρο IV-5 (πρώην άρθρο Ε)
Πρωτόκολλα

Τα πρωτόκολλα τα οποία προσαρτώνται στην παρούσα Συνθήκη αποτελούν αναπόσπαστο μέρος αυτής.

Άρθρο IV-6 (πρώην άρθρο ΣΤ)
Διαδικασία αναθεώρησης της Συνθήκης για τη θέσπιση του Συντάγματος

1. Η κυβέρνηση κάθε κράτους μέλους, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο ή η Επιτροπή δύναται να υποβάλει στο Συμβούλιο σχέδια αναθεωρήσεως της Συνθήκης για τη θέσπιση του Συντάγματος. Τα σχέδια αυτά κοινοποιούνται στα Εθνικά Κοινοβούλια των κρατών μελών.
2. Εάν το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, κατόπιν γνωμοδότησης του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και της Επιτροπής, εκδώσει με ειδική πλειοψηφία απόφαση υπέρ της εξέτασης των προτεινομένων τροποποιήσεων, ο Πρόεδρος του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου συγκαλεί Συνέλευση απαρτιζόμενη από αντιπροσώπους των εθνικών Κοινοβουλίων των κρατών μελών, τους αρχηγούς κρατών ή κυβερνήσεων των κρατών μελών, του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και της Επιτροπής. Σε περίπτωση θεσμικών μεταβολών στον νομισματικό τομέα, ζητείται επίσης η γνώμη της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο δύναται να αποφασίσει με απλή πλειοψηφία να μην συγκαλέσει Συνέλευση, εάν η έκταση των τροποποιήσεων δεν δικαιολογεί τέτοια σύγκληση. Στην περίπτωση αυτή, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο προσδιορίζει την εμβέλεια των τροποποιήσεων που υποβάλλονται στην Διάσκεψη των αντιπροσώπων των κυβερνήσεων των κρατών μελών.

Η Συνέλευση εξετάζει τα σχέδια αναθεώρησης και εκδίδει με συναίνεση σύσταση προς τη Διάσκεψη των αντιπροσώπων των κυβερνήσεων των κρατών μελών που προβλέπεται στην παράγραφο 3.

3. Η διάσκεψη των αντιπροσώπων των κυβερνήσεων των κρατών μελών συγκαλείται από τον πρόεδρο του Συμβουλίου για να καθορισθούν, με κοινή συμφωνία, οι τροποποιήσεις που πρέπει να επέλθουν στη Συνθήκη για τη θέσπιση του Συντάγματος.

Οι τροποποιήσεις τίθενται σε ισχύ μετά την επικύρωσή τους από όλα τα κράτη μέλη κατά τους αντίστοιχους συνταγματικούς τους κανόνες.

4. Εάν μετά παρέλευση δύο ετών από την υπογραφή της Συνθήκης για τη θέσπιση του Συντάγματος, τα τέσσερα πέμπτα των κρατών μελών έχουν επικυρώσει την εν λόγω Συνθήκη και ένα ή περισσότερα κράτη μέλη αντιμετωπίζουν δυσχέρειες όσον αφορά την επικύρωση αυτή, το θέμα παραπέμπεται στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο.

Άρθρο IV-7 (πρώην άρθρο Ζ)

Έγκριση, επικύρωση και έναρξη της ισχύος της Συνταγματικής Συνθήκης

1. Η Συνθήκη για τη θέσπιση του Συντάγματος επικυρώνεται από τα Υψηλά Συμβαλλόμενα Μέρη, σύμφωνα με τους αντίστοιχους συνταγματικούς τους κανόνες. Τα έγγραφα επικύρωσης κατατίθενται στην κυβέρνηση της Ιταλικής Δημοκρατίας.

2. Η Συνθήκη για τη θέσπιση του Συντάγματος αρχίζει να ισχύει την....., εφόσον έχουν κατατεθεί όλα τα έγγραφα επικύρωσης ή άλλως την πρώτη ημέρα του μήνα που ακολουθεί την κατάθεση του εγγράφου επικύρωσης του υπογράφοντος κράτους που προέβη τελευταίο στην ενέργεια αυτή.

Άρθρο IV-8 (πρώην άρθρο Η)

Διάρκεια

Η Συνθήκη για τη θέσπιση του Συντάγματος συνάπτεται για απεριόριστο χρόνο.

Άρθρο IV-9 (πρώην άρθρο Θ)

Γλώσσες¹

Η Συνθήκη για τη θέσπιση του Συντάγματος συντάσσεται σε ένα μόνον αντίτυπο στην αγγλική, γαλλική, γερμανική, δανική, ελληνική, ιρλανδική, ισπανική, ιταλική, ολλανδική, πορτογαλική, σουηδική, φινλανδική, [τσεχική, εσθονική, λετονική, λιθουανική, ουγγρική, μαλτέζικη, πολωνική, σλοβακική, σλοβενική] γλώσσα, και όλα τα κείμενα είναι εξίσου αυθεντικά· κατατίθεται στο αρχείο της κυβερνήσεως της Ιταλικής Δημοκρατίας, η οποία διαβιβάζει κυρωμένο αντίγραφο στην κυβέρνηση καθενός από τα άλλα υπογράφοντα κράτη.

* *

*

¹ Το άρθρο αυτό θα πρέπει να προσαρμοσθεί σύμφωνα με την Πράξη Προσχώρησης.

Δήλωση που θα προσαρτηθεί στην τελική πράξη υπογραφής της Συνταγματικής Συνθήκης

Εάν μετά παρέλευση δύο ετών από την υπογραφή της Συνθήκης για τη θέσπιση του Συντάγματος, τα τέσσερα πέμπτα των κρατών μελών έχουν επικυρώσει την εν λόγω Συνθήκη και ένα ή περισσότερα κράτη μέλη αντιμετωπίζουν δυσχέρειες όσον αφορά την επικύρωση αυτή, το θέμα παραπέμπεται στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο.
